

حقوق خصوصیهٔ دول

حقوق خصوصیهٔ دول

مؤلفی
رسومات امانتی معاونی و مکتوبجیسی ، مکتب حقوق
شاهانه حقوق عمومیه و خصوصیهٔ دول معلمی
اوریك اغاسی زاده
حسن سری

برنجی طبع

درسعادت
محمود بك مطبعه‌سی
۱۳۲۶

دولتلرایچون حقوق ووظائف حدوثنه باعث اولور ، که بوندن ده
علم حقوق دول بحث ایدر .

فقط مناسبات دولیه یالگز دولت دینیلن اشخاص معنویه
بیننده جریان ایتمکله قالمز ؛ بواشخاص معنویه ایله کندیلرینک
اجزاء مرکبه‌سی اولان افراد ایله‌ده اولور . اگر بر دولت ایله
اودولتك ملکی داخلنده‌کی افراد تبعه‌سی بیننده جاری مناسبات
موضوع بحث اولورسه بونك صورت وکیفیت جریانی ایله حقوق
عمومیهٔ داخلیه اشتغال ایدر . بر دولت ایله اودولتك ملکنده
ساکن اجانب ویا بردولت ایله اودولتك ممالك اجنبیه‌یه کیدن
واورالرده بولنان تبعه‌سی آره‌سنده‌کی مناسباتدن بحث ایتمك
ایسه حقوق خصوصیهٔ دوله عائددر .

افادات مبسوطه‌دن حقوق خصوصیهٔ دولك درجهٔ اهمیتی
میدانه چیقار ؛ علی الخصوص ملکمزده بولنان تبعهٔ اجنبیه
مقداری نظره آلنیرسه بوعلمك بزجه نه قدر مهم اولدیغی
آکلاشیلیر . قاپیتولاسیون دینیلن عهود عتیقه ایله ممالك
عثمانیه‌ده متمکن تبعهٔ اجنبیه‌یه وقتیله بخش اولنمش اولان و
امتیازات اجنبیه نامیله معروف بولنان معاملات استثنائیه‌یه
علاوةً اجنبیلر حقنده برده هیچ برعهده ، هیچ بر مقاولهٔ
دولیه‌یه مستند اولمقسزین تأمین ایدیلان برطاقم معاملات فوق
العاده اشته هپ بو حقوق خصوصیهٔ دوله وقوفسزلق سیئه‌سی
اوله‌رق میدانه گلشدر .

مملکتمزده بوعلمك ایلك دفعه اوله‌رق تدریسنه جملهٔ
مؤسسات حضرت پادشاهیدن اولان مکتب حقوقده باشلانمش

و تدریسی وظیفه‌سی بو عاجزه احاله اولنمشیدی . اثرمز او درسلرك طوپلانمسندن میدانه کلمشدر . لسانمزده بو علمه دائر هنوز برشی تدوین اولنمامش اولمسی حسبیله ، علی الخصوص بوکا عائد بولنان اصطلاحاتك مقابللرینی بولمق خصوصنده ، برچوق مشکلاته دوچار اولدم . حالاده کتابك اوجهتی یك چوق نواقصی شاملدر . مع مافیه لسانمزده بو موضوع ایچون یازیلان آثارك برنجیسی اولمق کبی برشرفی حائز اولمسی قبول عامه‌یه مظهریتنه برضمانددر .

سادەجه (حقوق خصوصیهٔ دول) نامی ایله بوکون نشره موفق اولدیغم شو اثر ، مندرجاتنك سهولت ضبطی ایچون ، ابواب مختلفه‌یه تقسیم اولنمش ونهایتنه ده ملکمزده بولنان تبعهٔ اجنبیه‌نك بوکون کورمکده اولدقلری معاملاته دائر عهود عتیقه احکامی ایله سائره‌دن باحث بر لاحقه علاوه ایدلمشدر .

کتابمز مکتب طلبه‌سنه مخصوص اولدیغی ایچون بالطبع تفصیلاتدن عاری بر اثر مختصردر . محبان معارفك بو خصوصده‌کی حسن نیتمزی تأمل ایتملری ایله مظهر حسن قبوللری اولورسه صاحب اثر منتدار ایدلمش اولور . ومن الله التوفیق

پاشا باغچه‌سی — اغستوس ١٣٢٤　　　　اوریك اغاسی زاده

حسن سری

مدخل

برمملکتده برحکومتك امرینه تابع وبرنوع قانونك حمایه‌سنه مودوع اشخاص یکدیکریله مناسباتده بولندیغی کبی ، حاکمیته مالك ودولت صورتنده متشکل هیأت اجتماعیه بیننده‌ده مناسبات مدنیه وتجاریه وتقابل منافع بولنمق وبوندن‌ده حقوق ووظائف متقابله تولد واختلاف تحصل ایتمك طبیعیدر . افرادك مناسباتیله بوندن حاصل اولان اختلافات متبوعلری اولان دولتك قوانین داخلیه‌سنه تابع ایسه‌ده ، دولتلر بیننده متکون اختلافات ، بونلرك فوقنده ظاهراً بر قوهٔ حاکمه‌نك فقدانندن دولایی ، علی الاکثر حل اولنه‌مز . بناءً علیه ایکی دولت بیننده ظهور ایدن اختلافك حلی ایچون تأثیری بالجمله دولتلره شامل اولوب استقلاللرینه خلل کتیرمیه‌جك وجهله جمله‌سنك مظهر قبولی اوله‌بیله‌جك بر اساس عامی آرامق ایجاب ایدر ، که اوده حقوق دول Droit international در .

حقوق دول ایچون انکلیز مشاهیر ارباب تألیفندن بنتام Bentham انکلیزجه اوله‌رق ایلك دفعه International law تعبیرینی قوللانمش و بو تعبیر علی الخصوص ایتالیا ، انکلتره وآمریقا ارباب علم حقوقنجه قبول اولنمش ایسه‌ده ، تعبیر

مذکورك لاتینجه‌سی اولان Juris inter Gentes ترکیبنی برنجی دفعه اوله‌رق استعمال ایدن ینه انکلتره علماسندن چوغ Zouch در . المانیاده روماليلرك Jus gentium ترکیبلرینك ترجمه‌سی اولمق اوزره Voelkerrecht تعبیری مستعملدر . فرانسزلر ایسه Droit international و Droit des gens تعبیرلرینی بلاتفریق قوللانیورلر. فرانسزجه‌یه Droit des gens صورتنده ترجمه اولنه‌بیلن روماليلرك Jus gentium تعبیرلری یرلیلر ایله اجنبیلره شامل صرف حقوق خصوصیه‌دن عبارت ایدی : مثلا بیع Jus gentium دائره‌سنده ایدی ؛ حالبوکه روما قانوننده پدرك اولادی اوزرنده جاری اولان قدرت ونفوذی حقوق مدنیه Juris civilis عدادنده اولوب ، یالکز روماليلر استفاده ایدرلردی . بناء علیه روماده Jus gentium حقوق داخلیه‌نك بر قسمی ایدی . زمانمزده حقوق دول دیدیکمز شی ایسه « دولتلرك علی العاده تطبیق ایتدکلری وحقوق طبیعیه نقطهٔ نظرندن تدقیق وقبول ایلدکلری قواعدك هیئت مجموعه‌سیدر . » (۱) شو حالده بوعلمه Jus gentium ترجمه‌سی اولمق اوزره Droit des gens یعنی مفروق اقوام دیمك هیچ موافق اولمز . بوندن دها زیاده مناسب اولان Droit international یعنی حقوق بین الملل تعبیریدر . مع مافیه لسانمزده مستعمل اولان مفروق دول تعبیری جمله‌سندن انسبدر. مناسبات دولیه‌یه حق وعدلك تأثیرینی تسلیم خصوصنده

(۱) Weiss, Traité élémentaire de droit international privé مدخل ، صحیفه ٤

عموم متحد اولميوب ، دولتلرك حقدن زياده قوته رعايت ايتدكلرى وكنديلرينه مقتضاى حقى قبول ايتديرمك ايچون بونلرك فوقنده برقوت بولنمديغى مقام‌اعتراضده درميان اولنيور. واقعا، امثال تاريخيه‌يه نظراً ، دولتلر بيننده اختلاف ظهوره كلدكجه سلاحه صاريله‌رق غالب اولان طرف مطالبنى طرف مغلوبه قبول ايتديرمشدر، كه حالا زمانمزده قواء كلية عسكريه بواندير لمسى بوپولتيقه‌نك دواميدر . آنجق شايان دقتدركه ، بويله قوتله حقه غلبه‌يه چالشلديغى حالده بيله ، ينه طرف غالب كنديسنك حقلى اولديغنى ادعا ايدييور ، يعنى هرحالده حقه رعايتدن كلياً وارسته قالنه‌ميور . — دولتلرك فوقنده برقوت بولنمديغى بحثنه كلنجه ، بونى ادعا ايدنلر دييورلركه « بردولت ديكرينك حقوقنه تجاوز ايلديكى حالده دوچار تجاوز اولان دولت ايچون ياپيله‌جق شى ، فوقلرنده حكمنى كنديلرينه قبول ايتديره‌جك برمحكمۀ عاليه بولنمديغى ايچون ، كندى قوتنه مراجعتدن عبارتدر . افراد آره‌سنده وقوعه كلن اختلافات محاكم واسطه‌سيله حل اولنورسه‌ده ، بين‌الدول تحدث ايدن منازعات ايچون بويله برشى يوقدر . بالفرض دولتلر بيننده متكون دعاوى‌يى رؤيته مخصوص بر محكمه‌نك وجودى تصور اولنسه بيله ينه اوده مقرراتنى موقع اجرايه وضع ايتمك خصوصنده عاجزدر . » بوادعاده بولنانلر **حق** ايله **قانونى** بربرينه قارشديرييورلر . حريت شخصيه‌سنه مالك ايكى شخص بربرده بولنديغى حالده بهمه حال **حق** فكرى ظاهر اولور : بونلرك هر برى قدرت فاطره‌نك كنديسنه بخش ايتديكى قواى

مادیه ومعنویه‌دن استفاده حقنه مالك ودیکرینك بو نوع حقوقنه تجاوز ایتمامك وظیفه‌سیله مکلفدر . بناءً علیه ، کرك افراد بشردن مرکب هیئتلرده ، کرك دولتلردن متشکل جمعیتلرده ، مطلقا حق و وظیفه توأم اوله‌رق موجود بولنور . بونك ایچون مطلقا قوهٔ تشریعیه‌نك مداخله‌سنه لزوم یوقدر . قانون حقك شکل ظاهریسی ، کسوهٔ انتظام پیراسیدر ؛ فقط حقك اوکسوه‌دن محرومیتی معدوم اولمسنی ایجاب ایتمز . بعض امم سالفه‌ده حق تصرف قانونك تأییدینه مظهر دکلدی ، مع مافیه سارقلر اغیر جزادن وارسته قالمزدی . برده حقوق دولك مطلقا قوهٔ تأییدیه‌دن محرومیتی ادعاسی دوغری دکلدر . علم تاریخ بر مواخذ محق ومنصف اولدیغندن ، دولتلر بونك دوچار مؤاخذه وتنقیدی اولمامق ایچون حل اختلافات خصوصنده قواعد حقوقدن بسبتون تباعد ایتمك استمزلر . شو صوك زمانلرده زیاده اهمیت کسب ایلیان بین‌الدول حکم اصولی ایسه قواء تأییدیه‌نك اك معتنالرندندر . حکم اصولنك تطبیقنده علاقه‌دار اولان دولتلر حکمك رأینی قبوله مجبور اولور وبو صورتله اختلافك حلنده قوته دکل ، حقه رعایت اولنور . شو بووجهله حل اختلاف اولندیغنك امثالی چوق اولوب ، اك مشهوری ١٨٧٢ سنه‌سنده جنوره‌ده اجتماع ایدن وآلاباما ایشیله مشغول اولان هیئت حکمیه‌در . اخیراً روسیه امپراطوری ایکنجی نیقولانك تکلیفی اوزرینه لاهه شهرنده اجتماع ایدن صلح قونفرانسی بین‌الدول تکون ایده‌جك اختلافاتی صلحاً

تسویه‌یه چالشمق اوزره دائمی برحکم هیئتی تشکیلنه قرار ویرمشدر. دیمك اولورکه حقول دول، قواء تأییدیه‌دن بسبتون محروم اولمدیغندن واولسه بیله قانون شکلنده مدون اولمامسی حقلك معدوم اولمسنی ایجاب ایتمیه‌جکندن، هرحالده موجوددر.

مناسبات دولیه تزاید ایدوب بوکا متعلق بولنان قوانین احکامی ده متخالف بولندقجه، مناسبات مذکوره‌یی تعیین و قوانین بیننده‌کی فرقلری ازاله ایتمك مابه الاشتغالی اولان، حقوق دولك لزوم وفائده‌سی تزاید ایدر. مناسبات دولیه‌نك کوندن کونه ترقیسی حسبیله هردولتك دول سائره‌ایله تبعه‌سنك حقوقنه رعایت ایتمسی طبیعیدر. تبعهٔ محلیه اجانب ایله اختلاطده بولنمسه بالطبع هیچ برا ختلاف ظهور ایتمز وحقوق دول ده‌لزومسز اولور. واقعا ازمنهٔ قبل التاریخیه‌ده افراد بشر همجنسی ایله اختلاطدن توقی ایدرك عادتا حال انفراددہ یشامغه باشلامش‌سه ده، جناب حق انسانی مدنی بالطبع اوله‌رق خلق بیوردیغندن، حال انفراد وعزلت، افرادك برآره‌یه طوپلانملریله، جمعیات بشره منقلب اولمش، و، فقط جمعیات سائره ایله مناسبات خاطره کلدیکندن، الك اول **مقرر دائمه** (**مقرره عمومیه و مقرره خصوصیه**) ایله توغل اولنمشدر. هیأت اجتماعیهٔ انسانیه‌نك تکملی ایله اراضی، حکومت، قانون، عسکر تقرر ایدنجه هربر هیئت سیاسیه امنیت واستقلالنی قومشولرینه قارشی مدافعه ووقوعه کلن تجاوزاتی منع ایله برابر تکرر وقوعنه میدان ویرمامك اسبابنی تهیهٔ ایتمکی دوشونمش، وبوصورتله **مقرره دول** رواج بولمغه باشلامشدر. انجق اقوام سالفه نزدنده حقوق دول ایکی هیئت

سياسيه بيننده‌كی مناسبات حربيه‌دن عبارت اولوب ، بونلر عندنده مناسبات صلحيه همان مجهول دينه‌جك درجه‌ده واجنبيلر يك دون برمرتبه‌ده ايدی . اقوام قديمه‌نك اجانب حقنده بسلديكی حس عداوت تادين مبين اسلامك زمان ظهورينه قدر دوام ايتدی . دين اسلام ظهوريله برابر انسانلرك حضور جناب باريده مساواتنی وافراد بشرك درجهٔ متساويه ده حائز حقوق اولديغنی اعلان ايتمسيله ، اون ايكی عصر صكره اوروپا حكماسنك تلقينه چالشديغی برحقيقت عدليه‌يی زمانمزدن تام اون اوچ عصر اقدم افكار اسلاميه‌ده تقرير ايلدی . بوصورتله دها اوروپاده اجانب داخل ممالكه قبول اولنمز وياخود بر چوق معاملات استثنائيهٔ غيرمحقه‌يه دوچار ايديليركن ، ممالك اسلاميه‌ده بونلر دائما شريعت غرانك تحت حمايهٔ مخصوصه سنده بولنديلر . بوكون وسائط نقليه نك كثرتيله اختلاطده‌كی سهولت حسبيله هريره برچوق تبعهٔ اجنبيه طاغلمشدر . بونلرك حائز اولدقلری حقوقی ، بولندقلری محللرده دخی ، دول متبوعه‌لری حمايه ايتمكه مجبور اولديغندن ، دول مذكوره نك شو حق حمايه‌سيله ملكی داخلنده بولندقلری دولتك حق حكمرانيسنی تأليف ايتمك برمسئلهٔ مهمه‌در ، كه حلی حقوق دوله عائددر .

برده بتون هيئت اجتماعيهٔ بشر وحدت سياسيه تشكيل ايدوبده جمله‌سنك قوانين ومنافعی براولسه ايدی اختلاف قالمز وحقوق دولك اسباب وجوديه‌سنك اك مهمی اورته‌دن قالقمش بولنوردی . انجق بويله اولمدقدن بشقه حتی برچوق مملكتلرده مختلف اصول واحكام قانونيه مرعيدر . از جمله

المانياده تجارت واصول محاكمات قانونلری بتون ایمپراطورلق داخلنده جاری اولمقله برابر ینه هیئت متحده‌یی تشکیل ایدن حکوماتك قانونلری بشقه بشقه‌در . اوستریا قانون مدنیسنك بالجمله احکامی مجارستان ، خرواتستان ، اسقلاوونیا ، وترانسیلوانیاده جاری دکلدر . نفس انکلتره ایله اسقوچیا ومستملکاتك اکثری مختلف قانونلره تابعدر . شمالی آمریقا حکومات متحده‌سیله اسویچره حکوماتندن هر برینك قوانین خصوصیه‌سی واردر . لهستان ایله فنلاندیاده ، روسیه ممالکندن اولمقله برابر ، قوانین مخصوصه جاریدر . بالفرض دولتلر کندی ملکلری داخلنده وحدت قانونیه تأسیسنه موفق اولسه‌لر بیله ، حکومات مختلفه‌نك اختلاف منافع وعاداتی قانونلرینك اتحادینه امکان براقمز . واقعا تابعیتك اکتساب وضیاعی ایله تجارت بریه وبحریه‌یه متعلق قوانین احکامنك هر ملکده بر اولمسی آرزو اولنه‌بیلیرسه‌ده ، بعض قانونلر واردرکه اقلیم وعاداتك وعائد اولدقلری قومك تشکلات سیاسیه واجتماعیه‌سنك تأثیراتندن قورتوله‌مز . شو حالده بو نوع قانونلر ایچون هر یره قابل تطبیق اوله بیله‌جك احکام آرامق عبث اولور . اشته قوانین احکامنك بو وجهله تخالفی بین الدول اختلافات حدوثنه سبب اولور ، که بو اختلافاتك تزایدی ودیکر طرفدن دولتلرك موضوعات قانونیه‌سی بیننده‌کی فرقلر حسبیله ، حقوق ومنافع دولیه‌یی تألیف ایتمك چاره‌لرینی تحری ایله مشغول اولمسی لازم کلن حقوق دولك لزوم واهمیتی ناقابل رد وانکار اولدیغی میدانه چیقار .

ازمنهٔ سالفه‌ده اخلاق وعاداتك وممالك مختلفه آره‌سنده‌كی مسافاتك تأثیریله بین‌الاقوام‌مناسبات‌همان‌مفقود كبی ایدی. طبایع امم‌ده موجود اولان خشونت پیدریی رهین زوال اولدیغنه مبنی، اوللری یالكز قاتولیق دولتلره حصر وتطبیق اولنمق استیلن حقوق دول قواعدی، وستفالیه معاهده‌سنك زمان عقدی اولان، ١٦٤٨ تاریخنده پروتستان حكومتلرینه ده تشمیل ایدلمش وفقط مع‌التأسف اوروپالیلرجه دول اسلامیه‌نك بوندن استفاده‌سی، سلطنت سنیهٔ عثمانیه‌نك اوروپا هیئت دولیه‌سنه تاریخ دخولی اولان، ١٨٥٦ سنه‌سنده انجق ممكن اوله‌بیلمشدر.

شوراسی كمال استغرابله شایان تذكاردركه روسیه‌لی موسیو دومارتنس كبی، بعض حقوق دول متتبعلری بوعلمی یالكز اوروپا مدنیتنی قبول ایتمش اولان اقوامه حصر ایله بونك خارجنده قالان هیئات سیاسیه‌یه حقوق دول قواعدینك شمولنی حالا انكار ایتمك استیورلر [١]. برقسمی ایسه اقوام موجوده‌یی عیسوی وغیر عیسوی‌یه بالتفریق، حقوق دولدن استفاده حقنك انجق اقوام عیسویه‌یه عائد بولندیغنی ادعا ایدییورلر. حالبوكه احكامی افراد انسانیه‌یه عائد وجمله‌سنه شامل اولان، علم حقوق كبی، برعلم جلیل‌القدرك اقسامندن بولنان حقوق دول قواعدینك فوائدینی یالكز اوروپالی ویا عیسویلره حصر ایدوب، بوندن اوروپا ویا عیسویت خارجنده بشایان دول واقوامی استثنا ایتمك جائز اولمدیغی شبهه‌سز اولمقله

[١] de Martens, Traité de droit international, جلد ١، صحیفه ٢٣٩

برابر ، هر دولتك طرز حكومتی‌ده مدنیلره لایق بر صورتده اولمق وبو وجهله علم حقوق دولك فوائدندن استفاده حقنی بحق ادعا ایده‌بیلمك لازمدر . اوروپا دولتلرینك دول اسلامیه وحكومات سائرهٔ شرقیه ایله پك اسكی زمانلردن بری معاهده عقد ایتدكلری وبو معاهداتك صورت عقد وتنفیذنده حقوق دول قواعدینی كوزتدكلری در پیش ملاحظه اولنورسه تطبیقاتده قواعد مذكوره احكامنك اوروپالی ویا عیسوی اولمیانلره شمولی ینه اوروپا دولتلرینك تحت اعتراف وتسلیمنده اولدیغی كورولور. ذاتاً حقوق دولك اوروپالی ویا عیسوی اولمیانلره شمول وتعلقنی انكار ایدنلر پك محدود اولوب ، حقوق دول علماسنك اك مشهورلرندن اولان پوفند ورف وبلونچلی كبی ، [۱] افاضل علما و«مونتسكیو [۲] كبی ، دقیقه سنجان حكمابونده اختلاف دار ومذهبك اصلا تأثیری اولمدیغنی واقوام وحشیه‌یه وارنجه‌یه قدر بالجمله هیأت بشریهٔ سیاسیه ایله اولان مناسباتده قواعد حقوق دوله رعایت هر دولت ایچون لازمه‌دن اولدیغنی بیان واثبات ایلمشلردر ، كه بو حقیقت زمانمزده كوندن كونه تسلیم اولنمقده واوروپا مشاهیر ارباب تألیفی میاننده بونك طرفدارلری برطرفدن چوغالمقده‌در .

دولت دینیلن هیأت سیاسیه‌نك یكدیكریله اولان مناسبتلرنده قواعد حقوق دوله رعایت ایتملری لزومی اكلاشلدیغی بر صره‌ده ، ایچلرندن بعضیسنك یولسز حركاتی كورلدیكی حالده

---

[۱] Bluntschli ; Droit international codifié, صحیفه ۱۹

[۲] Montes quieu, Esprit des lois

بونی دائرهٔ عقل وعدله ارجاع ایچون دول سائره‌نك فعلیاته قالقشملری ، تعبیر آخرله اودولتك امور داخلیه‌سنه مداخله ایتملری جائز اولوب اولمیه‌جغی مسئله‌سی مؤلفلرجه موضوع موقع بحث وتدقیق اولمشدر . فی‌الواقع ازمنهٔ قدیمه‌ده قدرت ومکنت صاحبی اولان هر دولت کندندن ضعیف اولانلری تضییق ایده‌رك هر برامل وآرزوسنی اجرا ایتدیرردی . یقین زمانلره قدر دولتلر شویکدیکرینك امور داخلیه‌سنه مداخله پولتیقه‌سنی بعضاً ترویج ایتمشلردر . معمافیه مداخله ، استقلال دول قاعدهٔ اساسیه‌سنه منافی اولدیغی ایچون ، حقوق دولجه قطعیاً غیر جائزدر . حقوق دول یالکز بین الدول جاری اولان مناسباته متعلق قواعدی احاطه ایدر . بو مناسبات قواعد حقوقیه و تعامل وعادات دولیه‌یه موافق اولدقجه ودولتلرك افعال وحرکاتی سائرلرینك حاکمیت وبقالرینه موجب تهلکه اولمدقجه ویا برتعرض وتجاوز شکلنی آلمدقجه ، هیچ بر دولتك امور داخلیه‌سنه مداخله اصلا جائز اولمیوب [۱] ، هر دولت امور وادارهٔ داخلیه‌سنی استدیکی ومنفعتنه موافق کوردیکی صورتده وفقط ملکنده ساکن اولان افرادك حقوق وحریتنه تعرض وتجاوز اولمامق شرطیله تنظیم وترتیبده کاملاً سربستدر . ذاتاً مداخله آنجق سائقهٔ منفعتله وقوعه کله‌بیلیر ؛ منفعت ایسه حق تشکیل ایتمز . اکر مداخله برحقه مقرون اولسه ، تعبیر آخرله بردولتك دیکر بردولت امورداخلیه‌سنه

[۱] Weiss, Traité élémentaire de droit international مقدمه ، صحیفه ۱۹

حق مداخله‌سی بولنسه ایدی ، بوکا مقابل ده مداخله ایله
نتائجنی قبول ایتمك وظیفه‌سی موجود اولمق لازم کلیردی .
حالبوکه هیچ بر دولت ایچون بویله بر وظیفه بولندیغنی تصوره
امکان یوقدر . چونکه هیچ بر دولت دیکرلرینك منافعی
اغورنده کندی منافع خصوصیه‌سنی فدا ایده‌زك ، اوکا کوره
خط حرکتنی تعدیله مجبور اوله‌من ؛ بویله بر مجبوریت استقلال
دول قاعدهٔ اساسیه سنی اخلال ایدر . واقعا منفعتلرینی تأمین
واستحصال خصوصنده دولتلرك حقی انکار اولنه‌منسه ده ،
منافعی اخلال ایدیلن دولت ایچون بوبابده مداخله‌دن بشقه
مراجعت ایده‌جك وسائط مفقود دکلدر . [١] فی الواقع حقوق
دول مؤلفلری بیننده بیله دولتلر ایچون حق مداخله‌نك
وجودینی ادعا ایدنلر بولنمش ایسه ده ، متأخرین علماء حقوق
میاننده بو فکرك مروجی همان قالمامشدر . شمدی حقوق
دولك بر طرفدن دائرهٔ شمولنده کی وسعت تأیید و دیکر
جهتدن یالکز حیات خارجیهٔ دوله اولان تأثیر وتعلق تسلیم
اولنمقده‌در .

مزاج و ماهیتی ایله کیفیت شمولنی بالاده ذکر ایتدیکمز
حقوق دولك منابعی **دولتلرك حقوق تشریعیه‌سی** ایله **تراضی
دول** و آراء ارباب تألیفدر . دولتلرك حقوق تشریعیه‌سی
جمله‌سندن اولان **حقوق عمومیه** Droit public ایله ممالك اجنبیه یه
سفرانك صورت اعزامی ، سفراء اجنبیه‌یی قبول حقنك داخل

[١] de Floeckher, Intervention en droit international, صحیفه ١٨

ملكده كيمه عائد اولديغى ومعاهداتك تنظيم و تعاطيسيله صالح وحربك عقدينه كيمك صلاحيتدار بولنديغى تعيين اولنور . **حقوق خصوصيه** Droit privé برمملكت داخلنده بولنان اجانبك حقوق ووظائفى ايله بونلرك منسوب اولدقلرى قوانين مختلفه بيننده تحدث ايدن اختلافاتك صورت حلنى و اجانب حقنده محاكم محليه نك صلاحيتى ايله محاكم اجنبيه دن صادر اولان حكملرك درجهٔ تأثيراتنى تصريح ايدر . **حقوق جزائيه** Droit criminel ايسه قوانين جزائيه نك نره لرده وكيملر حقنده جارى اوله جغنى ومجرمين اجنبيه نك نه كبى خصوصاتده محاكم محليه يه تابع بولنه جغنى توضيح ايلر . بوصورتله دولتلرك حقوق تشريعيه سى منابع حقوق دولك مهملرندن معدود اولورسه ده ، محاكمدن صادر اولان مقررات ، او حقوقك وضع ايتمش اولديغى قانونلرك تطبيقاتى حكمنده اولديغى كبى ، دولتلرك خط حركاتنجه برر امثال تشكيل ايتديكندن ، مقررات مذكوره ده منابع حقوق دولك بوقسمنده برموقع مهم اشغال ايدر .

حقوق ووظائف بحثنده ، دولتلرده اشخاص عاديه كبى شخصيتلرينه مالكدرلر . بناءً عليه اشخاص بيننده كى مناسبات حقوقيه على الاكثر طرفينك ضمنى ويا علنى رضا و موافقتيله حصول بولديغى كبى ، اشخاص معنويه دن عبارت اولان دولتلر آره سنده ده مناسبات حقوقيه رضا وموافقتله حاصل اولور . بو موافقت يعنى تراضئ دول ايسه ياعلنى ويا ضمنيدر ؛ اكر موافقت دوليه احكام عهديه يه مستند ايسه علنى ، واكر تعامل

دوليدن منبعث ايسه ضمنی اولور . موافقت علنیهٔ دولك الك حائز اهمیت اولان شكلی خارجیسی معاهده‌لردر . معاهداتك موضوعی پك چوق اولوب ، بر طاقمی عقد صلحه ویا تأسیس اتفاقه متعلق ؛ برقسمی مناسبات تجاریه وصناعیه‌نك تنظیمی وافراد تبعه نك منافع شخصیه سنك تأمینی خصوصلرینه ، و بعضلری ده اعادهٔ مجرمینه عائد اولور . بعض معاهده‌لرده ، هر نه قدر ایکی دولت آره‌سنده متحدث بر اختلافك حلنه متدائر اولورسه‌ده، یوقاریده ذکری سبق ایدن آلابامامسئله‌سی حقنده انکلتره ایله آمریقا حکومات متحده‌سی بیننده ١٨٧١ سنه‌سنده عقد اولنان معاهده کبی ، او قبیلدن ظهور ایدن اختلافاتك حلنجه مدار تطبیق اوله‌جق بعض قواعد مندرج بولنور . بعضلری ایسه منافع عمومیه یه متعلق خصوصاتده قواعد اساسیه وضع ایدر و ، بونلرده ماضیدن زیاده استقبال نظر اعتبارده طوتلدیغندن ، برچوق دولتلرك اشتراکنه سبب اولور . [١]

---

[١] بوقبیلدن اولان معاهداتك باشلیجه‌لری شونلردر :

١ حقوق بحریه‌یه متعلق اوله‌رق ١٦ نیسان ١٨٥٦ ده تنظیم اولنان پارس بیاننامه‌سی . بو کا اسپانیا ، آمریقاحکومات‌متحده‌سی ومکسیقادن بشقه بالجمله دول‌متمدنه اشتراك ایتمشدر .

٢ مجروحین عسکریه‌حقنده اولنه‌جق‌معامله‌یه دائر ٢٢ اغتوس ١٨٦٤ ده منعقد ژنوره وقابل اشتعال مرمیلر حقنده $\frac{٤}{١٦}$ تشرین ثانی ١٨٦٨ ده منعقد پترسبورغ مقاوله‌لری .

٣ حقوق‌صناعیه، تجاریه‌وادبیه‌نك‌حمایه‌سی‌ایچون متشکل‌اتحادلرایله پوسته ، تلغراف ومسکوکات اتحادلری .

موافقت ضمنیه دیمك اولان تعامل دولی‌یه کلنجه ، بونك حقوق دولجه اولان اهمیتی مستغنیٔ بیاندر . هردولتك تعامل داخلیسی وارسه‌ده ، بونکله تعامل دولی بیننده مهم برفرق واردر : تعامل دولی عادتا برمقاولهٔ ضمنیه دیمکدر ؛ تعامل داخلی ایسه عرف و عادته مستند بر قانون حکمنده‌در. تعامل دولی بین الدول وجودی فرض اولنان بر موافقتدن نشئت ایدر ؛ تعامل داخلی دول قوهٔ تشریعیه‌دن صدوری فرض اولنان برامره مستند اولور . بناءً علیه تعامل دولینك مناسبات دولیه‌ده‌کی حکم وقوتی نسبیدر ، حالبوکه تعامل داخلی قانون حکم وقوتنی حائزدر . عادتا مقاولهٔ دولیه مثابه‌سنده اولان اشبو تعامل دولی تاریخدن ، قونفرانس وقونغره‌لر ایله مذاکرات سیاسیه ضبطنامه‌لرندن ، مسائل خارجیه‌یه دائر مجالس عمومیه‌ده جریان ایدن مذاکره‌لردن ، خارجیه نظارتلری بیننده تعاطی اولنان تقریرلردن ، خارجیه نظارتلری جانبندن ممالك اجنبیه‌ده بولنان سفرایه ارسال اولنان محررات عمومیه‌دن استنباط اولنور .

غروچیوس ، پوفندورف ، هوبنر ، واتل ، بنتام کبی علماء حقوق ایله مانچینی ، وویتون ، دودلی فیلد ، وایس کبی حقوق خصوصیهٔ دول متوغللرینك آثارنده علم حقوق دولك منابع مهمه‌سندن معدود اولمق طبیعیدر . بونکبی ارباب تألیفك مدوناتنده کورولان تدقیقات فنیه مناسبات دولیه‌ده حلی جای تردد اولان بر چوق نقاط مهمه حقنده برر منهاج حائز الاعتباردر . بونلردن بشقه یکرمی ، اوتوز سنه‌دن بری اکثر

ممالك متمدنه ده تشكل ايدن و منحصراً علم حقوق دوله متعلق تدقيقات وتتبعات ايله اشتغال ايليان جمعيات علميه نك ممالك مختلفه نك موضوعات قانونيه سي ودول متمدنه نك مناسبات جاريه سی حقنده معلومات مدققانه يی حاوی نشر ايتديكی مجموعه ورساله لرده ، مندرجانلرینك اهمیت علمیه سی اعتباریله ، منابع حقوق دول میاننده آثار مؤلفیندن يك ده كری قالمز . بونلردن بلچيقانك غان شهرنده متشكل (حقوق دول جمعيتك) نشر ايتديكی حقوق دول وادارهٔ عدليه مجموعه سی Revue de droit internatinal et législation comparée ایله حقوق دولك اصلاحی وقانون شكلنه افراغی ایچون انکلتره ده متشكل جمعيتك لونده ده هرسنه نشر ايتديكی اجتماعات سنویه لایحه سی Report of the annual Conferences وپارسده ۱۸۷٤ سنه سندن بری موسیو قلونه معرفتیله نشراولنان حقوق خصوصيهٔ دول غزته سی Journal du droit international privé بالخاصه شايان ذكردر .

هیچ بر دولت احتیاج ومنافعی ایله قابل توفیق اوله جق صورتده ادارهٔ عدلیه سنی ترتیب ایتمك اقتدارینی حائز اولمدقجه مستقل عد اولنه مز . بناء علیه هردولت مواد حقوقیه و جزائیه ده قانونلرینك درجهٔ تأثيراتنی ، اموال منقوله وغیر منقوله نك صورت تصرف وضياعنه متعلق احكام عموميه يی ، اشخاصك احوال مدنیه سی ایله بوندن ظهوره كلن تعهدات وحقوق ووظائفك معتبر عد اولنوب اولنمامسنه مقتضی شرائط

عموميه‌یی ، حاصلی قوهٔ عدليه نك اجرا وتنفيذينه متعلق كافهٔ خصوصاتی تعيين ايتمك حقنه مالك اولمق لازم كلير . بر دولت كندی ملكی داخلنـده بو حقوقنی هيچ بر مانعه‌يه تصـادف ايتمكسزين اجرا ايدر ؛ تحت اداره‌سنده بولنان اراضی ايچنده‌كی بالجمله اشخاص واشيا ايله اوملكده اجرا اولنان افعـال حقنده بوحقوقی تطبيق ايدر ؛ يالكز دولتك يرلی اهـاليسی دكل ، اوملك داخلنده سـاكن اولان اجنبيلر دخی بوقوهٔ عدليـه‌يه تابعـدرلر . دولت كندی ملكی داخلنه اجنبيلرك دخولنـه مساعده ايتمكله بونلرك اوراده بولندقلری مدتجه ضرر وزيان ويا سوء معامله‌يه دوچار اولميه‌جقلرينی كنديلرينه تأمين ايتمش اولور . بوندن بشقه ، اجنبيلرده تابع اولدقلری دولتك حمايه‌سنه مراجعت حقنی محافظه ايدرلر ، ودولت متبوعه‌لری ، بونلر اوزرنده اساساً موجود اولان حقوقك هيچ برندن واز كچمديكی ايچون ، كنديلری ملكك خارجنده بولندقلری حالده دخی ، قانونلرندن بعضيسنك تنفيذ احكامنی وبعض وظائفك اجراسنی بونلردن طلب ايده‌بيلير . دولتلرك حق حاكميتلری تماماً مطلق وخارج حدوده تجاوز ايتمامكله مقيد اولمديغی ايچون ، دول اجنبيه‌دن صـادر اولان قوانين واوامرك حدود خارجنده حكم وقوتی اولمديغی ادعا اولنـه‌مز . حق حاكميتك بو يولده محدود ومختصر عد اولنمسی دولتلرك بربرلرينـه قارشی اولان حرمت ورعايتلرينه ومنـافع دوليه‌يه منـافی اوله‌جغندن ، بعض احوالده قوانين اجنبيه‌نك تحت تأثيرنده حاصـل اولان مناسباته رعايته مجبور اولورلر .

اصل حقوق نقطهٔ نظرنده هر دولتك قانونلری یالکز
کندی ملکی داخلنده جاری اولمق لازم کلیر وهیچ بر دولت
مستقله ملکی داخلنده اوامر واعلامات اجنبیه‌نك اجراسنه
مساعده‌یه مجبور اولمزسه‌ده ، اوامر اجنبیه‌نك احکامی ملك
صاحبی اولان دولتك حقوق ومنافعنجه تعرض میدانه
کتیرمزسه بونلرك اوراده جریان نفوذینه مانع اولمامق لازم
کلیر . مع مافیه دولتلرك شو قوهٔ تشریعیه وعدلیه‌لرینك خارج
ملکده اجراسی بعض تقییداته تابعدر .

بعضاً بر کیمسه کندی مملکتی خارجنده املاك صاحبی
اولور ویاخود مقاوله عقد ایدر ، یاخود محافظهٔ حقوقی ایچون
اقامهٔ دعوی ایلر . علی الاکثر دولتلرك قوانینی یکدیکرندن
فرقلی بولندیغندن ، او کیمسه‌نك تابع اولدیغی دولتله املاکك
بولندیغی ویاخود تعهداتك عقد اولندیغی مملکت متصرفی اولان
دولت بیننده قوهٔ تشریعیه ومنافع عمومیه‌جه اختلاف Conflits
ظهور ایدر . حلی حقوق دوله تعلق ایدن شو اختلافلری
نظر اعتباره آلدیغمز حالده بونلرك ایکی‌یه انقسام ایتدیکنی
کوریرز : بعضاً اختلاف منافع عمومیه‌دن نشئت ایدر ؛ حقوق
عمومیه‌یه عائد بر مسئله‌نك ، حاکمیت ، تحدید حدود ، عقد صلح ،
اعلان حرب ، حق سفارت کبی خصوصاتك ، حل وتعیینی ایجاب
ایدر . بو حالده میدانده بولنان منافع شخص معنوی اعتبار اولنان
دولتك منافعی اولدیغی ایچون دولت اونامه حرکت ایدر .
بعضاده بالعکس اختلاف منافع مخصوصه‌یه متعلق اولور :
بر فرانسز بر مملکت اجنبیه‌ده تأهل ایتسه بو ازدواجك مقبولیتی

هانكى قانون ايله تعيين اولنه‌جق ؟ بونك شكلنى ، شرائطنى وتأثيرات قانونيه‌سنى تعيين ايده‌جك اولان قانون فرانسز قانونيمى يوقسه اجنبى قانونيميدر ؟ بر انكليز فرانسه‌ده وفات ايده‌رك بر طاقم اموال غير منقوله ترك ايلسه بونك متروكاتى حقنده هانكى قانونك احكامى جارى اوله‌جق ؟ متوفانك تابع اولديغى انكليز قانونيمى يوقسه اموالك بولنديغى محلك قانونى اولان فرانسز قانونيمى اجراى حكم ايده‌جك ؟ بو خصوصاتده دولت آنجق تبعه‌سنك منافع خصوصيه‌سنك محافظى صفتيله نزاعك حلنه مداخله ايدر . يوقاريكى فرضده اولديغى كبى ايكى حاكميت يكديكرينه مقابل بولنور . بناء عليه بونده‌ده اختلاف Conflit international واردر ، يالكز موضوع بحث اولان منافع بشقه‌در . ايشته بوفرق حقوق دولك ايكى مهم قسمنه مقابلدر ، كه اونلرده حقوق عموميه Droit public وحقوق خصوصيه Droit privé در .

اختلاف منافع عموميه متعلق اولدقجه بونك حلى حقوق عموميهٔ دول Droit international public عائددر ؛ بالعكس اختلاف منافع خصوصيه دائره‌سنده محصور قاليرسه حلى ايله حقوق خصوصيهٔ دول Droit international privé مشغول اولور [١] .

شوحالده حقوق خصوصيهٔ دول ، پارس حقوق دارالفنونى معلملرندن موسيو آندره وايسك تعريفنه نظراً ، « قوانين

[١] Despagnet, Précis de droit international privé, Paris: 1888, صحيفه ٢

خصوصیه‌لرندن ویاخود تبعه‌لرینك منافع خصوصیه‌لرندن دولایی ایکی حاکمیت بیننده ظهوره کله‌بیلن اختلافاتك حلنه تطبیق اولنان قواعدك هیئت عمومیه‌سیدر» [١] .

علمای حقوقدن موسیو فرانجه‌ده پانیه حقوق خصوصیهٔ دولی « افرادك مناسبات خصوصیه‌لری سببیله مختلف دولتلرك قوانینی یکدیکره تقابل ایتدیکی زمان بونلرك هر برینك دائرهٔ حدودینی تعیین ایدن حقوقدر. » [٢] دیه تعریف ایتمشدر .

موسیو دومارتنس ایسه « بین‌الدول مناسبات خصوصنده مختلف دولتلره تابع اولان اشخاص بیننده‌کی مناسبات ایله معاملات عدلیه‌ده تطبیق اولنه‌جق قانونی تعیین ایدن قواعدك هیئت مجموعه‌سیدر. » طرزنده بر تعریف درمیان ایلمشدر .

اشبو تعریفاتدن وعلمای حقوقك دها بو بولده کی افاداتندن ویوقاریده اولان ایضاحاتدن‌ده استنباط اولنور، که حقوق خصوصیهٔ دول بر دولتك ممالك اجنبیه‌ده بولنان تبعه‌سیله کندی ویرده کندی ملکنده ساکن اولان تبعهٔ اجنبیه ایله ینه کندی آره‌سنده‌کی مناسباتك تعیننه اساس اولان قواعدی بزه تعلیم ایدر . بعض مؤلفلرده « مختلف تابعیتده بولنان اشخاص بیننده‌کی مناسباتی » تعیین ایتدیکنی ادعا ایتمشلردر. حالبوکه منافع خصوصیه‌نك تقابلندن متحدث اختلافات دولیه‌نك جمله‌سنی بو افاده احاطه ایده‌مز . مثلا، بالاده ذکر اولنان مثاللرده

André Weiss, Traité élémentaire de droit [١]
international privé. Paris, 1890 مقدمه صحیفه ٢٢
Précis du droit international privé, صحیفه ١٨ [٢]

فرض اولندیغی اوزره ، بر مملکت اجنبیهده تأهل ایدن ایکی فرانسزك نکاحلرینك تابع اولهجغی شرائط ایله بونك تأثیراتنی تعیین ایتمك حقوق خصوصیهٔ دوله عائد اولدیغی شبههسزدر ؛ حالبوکه طرفینك ایکیسیده مختلف دکل بر تابعیتدهدر . کذا فرانسهده وفات ایدن بر انکلیزك متروکات غیر منقولهسنك، ینه انکلیز اولان، ورثهسی بیننده صورت تقسیمی هانکی قانونه تابع اولمق لازم کلهجکنی تعیین ایتمك — تابعیت مختلف اولمامقله برابر — ینه حقوق خصوصیهٔ دوله عائددر .

اشته بو یولده ایضاحنه چالیشیلن حقوق خصوصیهٔ دول علاقهدار اولان دولتلرك ضمنی ویا علنی موافقتلریله مملکتلرنده جاری اولهجق احکام عدلیهیی کوسترر . بو موافقت قوانین اجنبیهنك یا جملهسنه ویاخود بر قسمنه شامل اولور . علناً موافقت یا قانونلریله ویاخود بین الدول تعهدات ایله اظهار اولنور ؛ ضمناً موافقت صلاحیتدار اولان مأمورین عدلیه ویا ادارهنك حکملرندن ویاخود ارباب تألیفك رأیلرندن استنباط اولنور . مأمورین ومحاکم قوانین اجنبیهیی تطبیقه موافقت ایتدکلری حالده اجراسی متحتم بر وظیفهیه متابعت ایتمش اولمیوب ، منافع متقابله مطالعاتنه تابع اولمش اولورلر. اشخاص حقنده اولدیغی کبی ، دولتلر ایچونده ممالك سائره قانونلرینك تأثیرات خارجیهسنی انکار ایتاملك موجب منفعت عظیمهدر . فی الواقع بر دولت تبعهسی دیکر دولت تبعهسیله عقد روابطدن هیچ بر وجهله منع اولنهمز و بر محلك قانونلرنجه معتبر اولان بر شیئك ، اختلاف قوانیندن طولایی، دیکر بر محلده تأثیرسز عد اولنمسی کبی

تجارت ومناسبات دوليه‌جه مضر هيچ برشى اوله‌من . دولتلر ايچون بو يولده برمساعده منفعتلرينى محافظه ايله لدى الحاجه معاملهٔ متقابله‌دن استفاده خصوصنده تأمينات مقامنده‌در ؛ افراد ايچون ايسه معاملاتده سربست اولمقده وعقد ايتدكارى تعهدات ايله كنديلرينه قارشى تنظيم اولنان مقاولاتك مقبوليتى امرنده برسهولتدر .

اشته بومطالعاتدن قوانين اجنبيه احكامنك داخل ملكده مرعيتى دولتلرجه ضمناً موافقت اولنمسى كيفيتى نشئت ايلمشدر. بعض دولتلر ، معاملهٔ متقابله‌يه زياده‌سيله رعايت ايده‌رك تبعه‌لرى خارجده نصل معامله كورر ايسه كندى مملكتلرى داخلنده بولنان تبعهٔ اجنبيه حقنده‌ده او يولده معامله ايدرلر ؛ ديكرلرى‌ده قانونلرينك بعضلرينه يالكز تبعه‌لرينه مخصوص اولمق صفتنى ويررلر واوندن اجانبى استثنا ايدرلر . مع مافيه شوراسى محققدر كه زمانمزده دولتلر كندى ملكلرى داخلنده ، حقوق حاكميتلرى ايله تبعه‌لرى منافعنك مستلزم اوله‌بيله‌جكى بعض قيود تحتنده اوله‌رق ، قوانين اجنبيه‌نك تطبيقنى اساساً قبول ايديورلر .

قوانين اجنبيه بردولتك حق حاكميتنى وياخود تبعه‌سنك منافعنى اخلال ايدرسه وياخود امنيت داخليه‌سنى ، تبعه‌سنك سعادت حالنى ، قوهٔ عدليه‌سنك اجرا آتنى سكته‌دار ايلرسه دولت اونك تطبيقنه مساعده ايده‌من . بوندن بشقه ، انكليز ارباب علم حقوقندن فيليمورك قولنجه ، برقانونك شكل وحالى برمملكت اجنبيه‌ده تطبيق اولنمغه مساعد بولنمزسه اوقانون تطبيق

اولنه‌میه‌جغی کبی ، اعادهٔ مجرمین معاهده‌لرینڭ تعیین ایتدیکی بعض تعدیلات مستثنا اولمق اوزره ، بردولتڭ قوانین جزائیه‌سی ده دیکر بردولت ملکنده جاری اوله‌مز .

دولتلرڭ احکام قانونیه‌سنڭ کیفیت شمولی وجریان نفوذی حقنده باشلیجه اوچ قاعده‌یه متابعت اولنور :

اولا هردولتڭ قانونلری کندی ملکی داخلنده بولنان اشخاص واشیانڭ جمله‌سی حقنده جاریدر ؛

ثانیا بردولتڭ ملکی داخلنده ، موقتاً اولسون ، ساکن اولان اشخاصڭ جمله‌سی اودولتڭ تبعه‌سندن عد اولنور ؛

ثالثاً بر دولتڭ ملکی داخلنده کندی قانونلرینه توفیقاً عقد اولنان هر برمقاوله — دیکر دولتلرڭ کرڭ کندیلری کرڭ تبعه‌لری حقنده هیچ بروجهله محذور ومضرتی داعی اولمدیغی حالده — هریرده مقبول ومعتبر عد اولنور .

برنجی باب

تابعیت

برنجی فصل

مطالعات عمومیه

تابعیت « برملك قومك اجزاسندن بولنمق اعتباریله برشخص ویابرشیئك صفتیدر . » [١] دیه تعریف اولنمشدر . بوتعریفی ایضاح ایتمك استرسهك دیرزكه تابعیت برشخصك وياخود برشیئك منسوب اولدیغی هیئت اجتماعیه یعنی دولت ایله حقوق ووظائف متقابلهجه اولان روابط ومناسباتنی تعیین ایلیان صفتدر . تعریفده شخص وشیء دنیلمسی يالكز اشخاصك دكل اشیانك دخی تابعیتلری اولمسی سببیلهدر ؛ چونكه بركیمسهنك تابعیتی دینلدیكی كبی ، برشركتك ، برملكك ، برشمندوفرك ، برسفینهنك ، تابعیتی دخی دنیلیر . بوراده موضوع بحث اولهجق اولان تابعیت اشخاصك صفت تابعیتلریدر .

هرشخص ، مدنی بالطبع اولمق حسبیله ، هیئت خارجیه ایله اولان مناسباتنده هیئت اجتماعیهیی تركیب ایدن افراد ایله

---

[١] Ch. Calvo, Droit international théorique et pratique. Paris 888 جلد ٢ ، صحیفه ٢٤

آزچوق مناسباتده بولنمق وکندیسنك اونلر ایله روابطی اولمق طبیعیدر : قرابت وياصهريت مناسبتیله عائله‌یه ، اقامتگاهی ایله شهره ، تابعیتی ایله‌ده هیئت اجتماعیه‌یه مربوطدر . برشخصی هیئت اجتماعیه‌یی ترکیب ایدن افراده‌ویرلمش اولان حقوق‌مدنیه وسیاسیه‌دن استفاده ایتمکه ودولتك وضع ایتدیکی وظائفی ایفا ایلمکه سوق ایدن تابعیتدر .

تابعیت کلمه‌سنك السنهٔ اجنبیه‌ده مقابلی اولان Nationalité لفظی ملت معناسنه اولان Nation کلمه‌سندن مأخوذ اولوب بوده لاتینجه Natio و Natus لفظلرندن مشتقدر . بولفظلر لغتجه تولد معناسنی‌متضمن اولدیغندن ، برقومك افرادی بیننده ولادتجه مناسباتی ارائه ایدر ، شوحالده قوم برآرض اوزرنده ساکن ، برنوع قوانینه تابع‌وبرحکومتك تحت اداره‌سنده‌مجتمع برطاقم افرادك هیئت مجموعه‌سی دکل ، ممالك مختلفه‌یه‌داغلمش ، حکومات متعدده اداره‌سنه عرض تبعیت ایتمش اولدیغی حالده جنس ومذهب ومنفعتلرینك بردرجه‌یه قدر متحد اولمسی کندیلرینی بربرینه‌دوغری توجیه ایله برمقصد عمومی‌یه خدمته سوق ایدن خیالی برجمعیت بشریه‌در . قوم بوصورتده نظر اعتباره النديغی حالده بالطبع حقوق دول اشخاصندن اوله‌من . بونی ترکیب ایدن افراد بیننده موجود بولنان رابطه سیاسی دکل ، طبیعی ومعنوی بررابطه‌در که هرشیئه غلبه ایدر . علی الاکثر حکمانك وبعضاً رجال دولتك قلملرندن صادر اولان قوم وقومیت (تابعیت) فکرلری بویولده‌در . کلمه‌نك مشتق منهی اعتباریله قوم وقومیتك بویولده تلقیسنی الك زیاده ترویج

ایدنلر ایتالیالی ارباب علم حقوق اولمشدر . بونلر بوکبی روابط معنویه ایله یکدیگره مربوط اولدیغی حالده ممالک مختلفهیه داغلمش اولان افراد انسانیهنك هیئت عمومیهسنه ملت دیدکلرندن ، بردولتك تحت تابعیتنده بولنان اشخاصه همشهری وتبعهنك دولت متبوعهلریله اولان ارتباطلرینی ارائه ایدن صنفه ، ملیت وتابعیت یرینه همشهریلك اطلاق اولنمسنی تنسیب وتوصیه ایدرلر . حالبوکه زمانمزده ملت کلمهسنك معناسی تعین ایتمش وبوکله تعبیرات حقوقیه صرهسنه کچمشدر . [۱] ملت کندینی احاطهایدنوکندینه مشابه اولانهیأت اجتماعیه ایله مناسباتنده ، حقوق دولجه مدار اشتغال عداولنهجق ، حقوق ووظائف احرازینه مستعد برشخص معنویدر؛ روابط معنویه اساسلرینه مستند اولان برجمعیت خیالیهده ایسه بویله حقوق ووظائف احرازینه مستعد صورتده برشخصیت تصورینه امکان یوقدر ؛ بناءً علیه حقوق دولجه معروف اولان ملتلر شکل خارجیلری دولت طرزنده بولنانلردر . اونك ایچون ملت و دولت حقوق دول نقطهٔ نظرنده بردر . بوندن دولایی بر طرفدن ملت Nation و دولت Etat دیکر طرفدن ملیت ، تابعیت Nationalité ، رعیت Sujétion, Allégeance کلمات

[۱] بومدعانك دلائل تأییدیهسندن اولمق اوزره ایتالیا قانون مدنیسنك شو فقرهسی ذکر اولنور : « افرادك احوال مدنیهسی و صلاحیتی ایله عائله مناسباتی منسوب اولدیغی ملتك قانونلری موجبنجه تعیین اولنور . »

مترادفه‌دندر . [۱] بوکا مبنی تابعیت افراد تبعه سنك هر برینی دولته ربط ایدن رابطه‌در .

تابعیت طرفین بیننده عقد اولنمش برمقاوله حکمنده درکه بونده طرفین دولت ایله بونی ترکیب ایدن افرادك هر بریدر . دولت طرفندن بویله بر مقـاوله‌نك وجوده کلمسـنه موافقت اولنمسی یا ، مملکتنده ساکن اجنبیلردن تولد ایدن چوجقلر ایله تابعیتدن چیقمش اولان تبعهٔ اصلیه‌دن میدانه کلن اطفال کبی ، تحت تابعیتنه قبوله صـالح کوردیکی اشخاصـه بر طاقم شرائط تحتنده اوله‌رق صفت تابعیت اعطاسنی متضمن قانون نشرندن ، یاخود الحاق اراضی معاهده‌لرندن ویا رئیس دولتك امریله تفویض تابعیت اولنمسندن نشئت ایدر . تابعك موافقتی ایسه یا علنی ویا ضمنی اولور ، یعنی یا کندیسی تابعیتی طلب یا کندینـه تفویض اولنان تابعیتی قبول ایدر ، که اوحالده موافقت علنی اولمش اولور ؛ ویاخود قانون ویا معـاهده‌نك کندینه بخش ایتدیکی فوائددن اسـتفاده ایلمکدن امتناع ایتمز ، و بر تابعیت جدیده اکتسابنه چالیشمز ، که بوده ضمناً موافقت دیمك اولور . بوصورتله عقد اولنـان مقاوله طرفین ایچون بر طاقم حقوق و وظائف تولید ایدر . فی الواقع دولت تبعه‌سنه قانونلرینك حمایه‌سنی بخش ایدر وبخش ایتمکله مکلفدر . تبعه‌سنك حقوق مدنیـه وسیاسیه‌سنی طـانیر ، وهرکسی بونلره رعایتـه مجبور قیلار . دولت تحت

[۱] A. Weiss, Traité théorique et pratique de droit international privé, Paris, 1892..
جلد ۱ ، صحیفه ٦-۲

تابعیتنده بولنان افرادك هر بری حقنده کوستردیکی شو حمایه حدود ملکیه‌سی داخلنده قالمز ؛ خارج ملکده دخی حکمی جاری اولور . حریت شخصیه ، حریت مذهبیه ، حق تصرف ، حق تجارت ، اقامهٔ دعوی ایتمك حقی کبی ، بر طاقم حقوق واردر که بونلرك اجراسی یالکز بر ملك داخلنه منحصر اولمز ، فردك اقامت ایتدیکی هر محلده مرعی‌الاجرادر. دولت بو حقوقی تبعه‌سنه ، هر نره‌ده بولنورلرسه بولنسونلر ، معاهدات واسطه‌سیله تأمین ایدر ؛ ایجابی حالنده سفرا وشهبندرلری معرفتیله مأمورین اجنبیه‌یه قارشی تبعه‌سنك وکیلی صفتنده بولنور ، ومحاربه وسائر قاریشقلق یوندن تبعه‌سنك دوچار اولدیغی ضرر وزیانك تضمینی طلب ایدر .

بوکا مقابل دولت حتی خارج مملکته چیقمش اولان تبعه‌سندن بیله قانونلرینك جمله‌سنه تماماً رعایت اولنمسنی طلب ، وکندیلرینك صلاحیت وعائله‌جه اولان مناسبتلرینی بو قوانین ایله تعیین واداره و قباحتلرندن دولایی حقلرنده جزا ترتیب ایلمك حقنه مالکدر ؛ کندیلرینی خدمات عمومیه ایله مدافعهٔ مملکت خصوصلرینه اشتراکه اجبار ایدر .

هر شیده اولدیغی کبی ، تابعیت خصوصنده‌ده بر دولت ایله افراد تبعه‌دن هر برینك حقوق ووظائف متقابله‌سی واردر .

جمعیت محلیه قارشیدنده اجنبی‌یه نسبتله تابعك حقوقی دها واسع ووظائفی دها مهم اولمسی بونلرك بالاختیار قبول ایتمش اولدیغی بر مقاوله‌دن انبعاث ایتمسندن ناشیدر . مع مافیه بوکیفیت اختیار مطلق دکل ، مقیددر . واقعا تابعیت جبراً کیمسه‌یه تحمیل

اولەمز ؛ آنجق هر كيمسەنك تابعيتى اولمەسى مقتضيدر ؛ فقط هيچ كيمسەنك ايكى تابعيتى اولەمز .

تابعيتك كيمسەيە تحميل اولنەمامسى بوخصوصدە دولتك تحديد اقتدارينى تضمن ايتمز . دولت ، ملكى داخلندە حاكم مطلق اولديغندن ، تابعيتك استحصال وضياعنە متعلق قوانين وقواعدى وضع وتأسيسدە سربستدر ؛ بوكا قارشى قوانين اجنبيەنك احكام متضادەسى حائز تأثير اولەمز. مملكتندە متولد ويا متمكن هر بركيمسەيە تفويض تابعيت ايدەبيلير . بالمقابلە تبعهٔ اصليەدە تبديل تابعيت ايدەرك برصفت جديدە احراز ايتمك صلاحيتنى حائزدر .

ازمنهٔ قديمەدە بعض ممالكدە ، ومثلا اسپارطەدە ، تبعهٔ محليەنك ترك ديار ايدەرك ، ممالك سائرەيە كيتملرينە وبوصورتلە برصفت جديدە كسب ايلملرينە مساعدە اولنمزدى . يقين وقتە قدر انكلترە وشمالى آمريقا حكومات متحدەسى ايلە اسويچرەنك بعض نواحيسندەدە تبعيت دائمە Allégeance perpétuelle اصولى جارى ايدى . روسيەدە اليوم بواصول موجوددر . انكلترە وآمريقادە ، حكومت اسكى دورە بكلك مؤسساتنى استخلاف ايتديكندن ، واسالك سوزرەندن وتابعك متبوعندن فك ارتباطى انجق وفات ايلە ممكن اولەبيلەجكى فكرى رواج بولديغى جهتلە ، تبعيت دائمە يرلشمش ايدى . بوكون اصول مذكورە اسويچرە وانكلترەدە كلياً ترك اولنەرق ، هركسك تبديل تابعيت ايتمك صلاحيتى تصديق اولنمش ، وامريقادە تركى ياقلاشمشدر . روسيەدە ، ١٨٦٤ سنەسندە نشر اولنان قانون

حکمنجه ، روسیه تابعیتنه داخل اولان اجنبیلر تکرار ترك تابعیت ایله اجنبی اوله بیلیرلر؛ آنجق عن اصل روسیه‌لی اولانلرك تبدیل تابعیت ایتملرینه هنوز مساغ قانونی یوقدر . سلطنت سنیه دخی داخل اولدیغی حالده ، ممالك سائره‌ده تبعه‌نك ، بعض شرائطه توفیقاً ، تابعیت اصلیه‌لرینی ترکله تبعیت اجنبیه احراز ایتملری جائزدر .

شوراسی نظر دقتدن دور طوتلمامق اقتضا ایدرکه تبعهٔ محلیه‌دن برینك ترك تابعیت ایتمسی بعض شرائط قانونیه‌یه تابع اولمق طبیعیدر. مثلا فرانسه‌ده مکلفیت عسکریه داخلنده اولدیغی حالده خدمت عسکریه‌سنی ایفا ایتمامش اولانلرك براجنبی دولت تابعیتی اکتساب ایتملرینه مساعده اولنمز . برده تبعهٔ محلیه‌دن بعض کیمسه‌لرك علی الانفراد تبدیل تابعیت ایتملری جائز اولسه‌ده ، برچوق خلقك بردن تابعیتدن چیقمسی اصلا تجویز اولنه‌مز ؛ بوحال ، قانون دیمك اولان ، مقصد دولته منافی اولور ؛ بوکا مساعده اولنسه جمعیتك دوامی ممکن اولمز . [۱]

افراد بشر ، برمقتضای خلقت ، حال انفرادده یشایه‌میه‌جغندن ، بهمه حال برجمعیت انسانیه‌یه ، بردولته منسوب اولمق لازم کلیر. انسان عائله‌سز اوله‌مدیغی کبی ، وطنسزده اوله‌مز . مناسبات بشریه حیات خارجیه‌نك لوازمندن اولوب ، انجق بردولته منسوبیتله کسب انتظام وکمال ایدر ؛ بناءً علیه هرشخص ایچون برصفت تابعیت بولنمق طبیعیدر .

---

[۱] Grotius, Le droit de la guerre et de la paix جلد ۱ ، صحیفه ۵٤۱ .

مع مافيه ، برصفت جديده استحصال ايتمكسزين ، دولتنه اولان روابطی خللدار اولمش وطنسز اشخاص نادر دكلدر. مثلا تبعه‌سنك دولت اجنبيه خدمت عسكريه‌سنه دخولنی منع ايدن وبوحالده بولنانلری تابعيتندن اخراج ايليان بر دولت تبعه‌سندن بركيمسه برمملكت اجنبيه‌ده خدمت عسكريه درعهده ايده‌رك دولت متبوعه‌سنك تابعيتندن چيقار وفقط ديكر برتابعيت استحصال ايتمزسه ، اوكيمسه تابعيتسز ، وطنسزدر. اسويچره قانوننك آلمانجه‌دن اقتباساً ، Heimathlos هايماتلوز يعنی وطنسز تسميه ايتديكی ، بوكبی اشخاصك برمملكتده بولنمسی محاذير عديده‌يی موجب اولور. بونلر قانونك تبعۀ محليه‌يه تحميل ايتديكی وظائفدن قورتلمق ايچون ترك تابعيت ايدر وبرتابعيت جديده اكتساب ايتمزلر؛ مع مافيه حمايۀ قوانيندن‌ده محروم قالمزلر. بولندقلری مملكته نسبتله اجنبی معامله‌سی كوررلر ؛ وفقط ، هيچ بردولته منسوب اولمدقلرندن ، هيچ بريرده تبعه‌يه عائد وظائفه ، مدافعۀ مملكت كبی خصوصاته اشتراك ايتمزلر.

بوكبی كيمسه‌لرك برمملكتده تكثری مضر اوله‌جغندن ، ممالك مختلفه‌ده بونلره قارشی چاره‌لر تحريسنه توسل اولنمشدر. مثلا فرانسه‌ده ١٨٨٩ سنه‌سنده نشر اولنان قانون موجبنجه ، اوراده تولد ايدن ومقيم اولان براجنبينك ينه فرانسه‌ده تولد ايدن چوجقلری فرانسه تبعه‌سندن عد اولنور. آلمانياده تابعيتی بولنميان هرشخص سن رشده بلوغندن اعتباراً بش سنه ويا ازدواجندن صكره التی هفته المانيا طپراغنده اقامت ايدرسه

ویاخود اوراده ازدواج ایدر ویا تولد ایلرسه المانیا تبعه‌سندن عد اولنور .

ممالك عثمانیه داخلنده بولنان هر کیمسه بر دولت اجنبیه‌یه منسوبیتنی اثبات ایتمدکجه قانوناً عثمانلی عداولنور [۱] بناءً علیه ممالك عثمانیه‌ده حایماتلوز بولنه‌مز.

برده ممالك عثمانیه‌ده ، هر اجنبینك داخل مملکته کله‌بیلمسی ایچون منسوب اولدیغی دولت مأمورلری طرفندن ویرلمش وحکومت سنیه شهبندرلری جانبندن تصدیق اولنمش پساپورطی حامل اولمسی مقتضی اولوب ، پساپورطسز کمسه‌لر داخل مملکته قبول اولنمدقلرندن و بویله وطنسز سرسری اشخاصك دولت متبوعه‌لری اولمدیغی جهتله یدلرنده پساپورط دخی بولنه‌میه‌جغندن، بوکبی کیمسه‌لر ممالك شاهانه‌یه بالطبع داخل اوله‌مزلر .

برکیمسه ، ایکی ویادها زیاده شرکت تجاریه‌ومالیه‌یه داخل اوله‌بیلیرسه‌ده ، ایکی دولتك بردن تحت تابعیتنده بولنه‌مز . فرانسه ارباب تألیفندن پرودونك Proudhon قولنجه « بر کیمسه‌نك ایکی والده‌سی اوله‌مدیغی کبی، ایکی‌وطنی‌ده اوله‌مز ». خدمت عسکریه ایفاسی امرنده برشخص برآنده ایکی دولته بردن خدمت ایده‌مز : منسوب اولدیغی دولتلر بیننده حرب ظهوره کلسه هانکیسنك اردولرینه داخل اوله‌جغی تعیین اولنه‌مز وبرینك حرکات حربیه‌سنه اشتراك ایتسه دیکری نظرنده بحق اهانت ایتمش عد اولنور .

[۱] تابعیت عثمانیه قانونامهٔ همایونی : طقوزنجی ماده .

يونانستان قديمده بر شخصك ايكى تابعيتى بولنمسى ، تعبير آخرله بر آدمك ايكى دولت تبعه‌سندن اولمسى جائز ايدى . آنجق زمانمزده بوكا مساعده اولنمز . آلمانيا كبى ، آمريقا كبى، اسويچره كبى، اتحاد حالنده بولنان دولتلرده بركيمسه‌نك ايكى تابعيتى اولديغى واقعدر ، حتى اورالرده تابعيت ايكى قسمدن مركبدر. فقط ـ ايلريده ايضاح اولنه‌جغى اوزره ـ اورالرده جارى بوكيفيت تابعيتك تعددى ديمك دكلدر .

دولت‌عليه بركيمسه‌نك ايكى تابعيتى بولنمسنه مساعده ايتمز. تابعيت عثمانيه قانونامهٔ همايونى حكمنجه ، تبعهٔ عثمانيه‌دن برينك تبديل تابعيت ايله برتبعيت اجنبيه احراز ايتمسى حكومت سنيه‌نك رخصت رسميه سنه منوط اولوب ممالك اجنبيه ده بلارخصت تبديل تابعيت ايدنلرك صفت جديده‌لرى نظر حكومت سنيه‌ده كأن لم‌يكن [١] اولديغندن بوكيلر ايكى دولت تبعه سندن عد اولنه‌مز .

[١] تابعيت عثمانيه قانونامهٔ همايونى : بشنجى ماده

ایکنجی فصل

تابعیت اصلیه

— ۱ —

نسل اساسی

هیچ کیمسه‌نك بردولته منسوب اولمامسی جائزاولمدیغندن، برچوجق میدانه کلدیکی زمان هانکی تابعیتده بولندیغنی تعیین ایتمك لازم کلیر . بونك تعیننده باشلیجه اوچ اساسه متابعت اولنور :

۱ چوجق محل ولادتی نظر اعتباره آلنمقسزین والدینك بولندیغی تابعیتده عد اولنور، که بوکا نسل اعتباریله تعیین تابعیت Jus sanguinis دینیر ؛

۲ چوجق تولدایتدیکی مملکته مربوط عداولنور ، بوده مولد اعتباریله تعیین تابعیت Jus soli در ؛

۳ برده چوجغك تعیین تابعیتی خصوصنده نسل ومولد اساسلری مزج ایدیلیر .

اشته شواوچ اساسك برینه توفیقاً تعیین اولنان تابعیته تابعیت اصلیه Nationalité d'origine تسمیه اولنور . بونك ایلریده ایضاح اولنه‌جق صورتلرده ضیاعیله میدانه کان صفت جدیده‌یه تابعیت مکسوبه Nationalité acquise تعبیراولنور .

فی ٢٥ ربیع‌الاخر سنه ١٢٨٩ تاریخیله نشر اولنان تابعیت عثمانیه قانوننامه‌سی حکمنجه ، تبعهٔ عثمانیه‌نك تابعیت اصلیه‌سی برنجی اساسه توفیقاً یعنی نسل اعتباریله تعیین اولنورسه ده ، ایلریده کوریله‌جکی اوزره ، اوچنجی اساس‌ده بسبتون متروك دکلدر . اسپانیا ، اسویچره ، اسوج ، آلمانیا ، آوستریا و مجارستان ، ایتالیا ، باچیقا ، روسیه ، فرانسه ، فلمنك ، یونانستان ممالکنده نسل اعتباریله تعیین تابعیت اولنور ؛ انکلتره محل ولادتی نظر اعتباره آله‌رق حتی اجنبی والدینك چوجقلرینی ، اکر انکلیز طپراغنده تولد ایتمش ایسه‌لر ، انکلتره تبعه‌سندن عد ایدر . پورتوغال ، دانیمارقه دولتلریده بردرجه‌یه قدر انکلیز اصولنه تابعدر . آمریقا حکومتلرینك قبول ایتدکلری صورت محل ولادت اساسیدر .

یونانستان قدیم ایله رومادە چوجقلرك تابعیت اصلیه‌لری نسل اساسنه توفیقاً تعیین اولنوب ، بونده محل ولادتلری نظر اعتباره آلنمز ، کندیلرینه پدرلرینك صفتی اسناد اولنوردی . زیرا بو ایکی مملکت سوق تصادفله مملکتلری داخلنده تولد ایدن اشخاصه همشهریلك حقوقی droit de cité ویرمك استمزلردی . آتینه‌ده حقوق وطنداشی استحصالی ایچون چوجغك پدر و والده‌سی مطلقا آتینه همشهریلرندن اولمق لازم کلوب ، بونلرك بری اجنبی اولسه چوجق‌ده اجنبی اولوردی .

رومادە بویله اولمقله برابر بعض تغیرات اولوردی . واقعا حقوق مدنیه‌یه توفیقاً عقد اولنان ازدواجلردن Justae nuptiae متحصل چوجقلر پدرلرینك صفتنی احراز ایدرلردی ؛ وبوکبی

ازدواجلر علی‌الاکثر رومالیلر آره سنده واقع اولدیغندن ، بونلرده زوجینک صفتی بربرندن فرقلی اولمزدی . فقط ، Jus connubii دینیلن حق ازدواج لاتینلره وحتی اجنبیلره بیله ویرلدیکندن ، مثلا بررومالی ایله لاتین ویا اجنبی بر قادین بیننده وبالعکس بر رومالی قادین ایله لاتین ویا اجنبی بر ارکك آره سنده ، منعقد ازدواجلردن متحصل چوجقلر بوقبیلدن عد اولنه‌مامق طبیعیدر . شوحالده ، اکر پدری رومالی ایسه قاعدهٔ اساسیه‌یه نظراً ، چوجق‌ده اوصفتی احراز ایدردی ؛ والده‌سی رومالی اولورده پدری اجنبی بولنورسه ، پدرینک صفتنه بالاستثنا باقلمیوب ، والده‌سنه نظراً ، چوجق ینه رومالی عد اولنوردی .

مناسبات غیرمشروعه‌دن متولدچوجقلر والده‌لرینك صفتنی کسب ایتدکلری کبی ، پدرلری مجهول اولان چوجقلره ده والده‌لرینك صفتی اسناد اولنوردی. براجنبی ایله مناسبات غیر مشروعه‌ده بولنان رومالی برقادینك تولیدایتدیکی چوجق‌ده ، شو قاعده‌یه کوره ، رومالی عد اولنمق لازم کلیرسه‌ده ، Latini Veteres دینیلن لاتینلردن بریله مناسباتده بولنان رومالی قادینك تولیدایتدیکی چوجق بالاستثنا رومالی‌اوله‌میوب اجنبی قالیر وفقط Latini juniani و Latini eoloniarii دینیلن لاتینلردن بریله بررومالی قادیندن صورت‌غیرمشروعه‌ده متولد چوجق رومالی عد اولنوردی . بو استثنا آدریانوس زماننده اول مرعی اولوب ، اوندن صکره لغو اولنمسیله ،

صکره‌لری صورت غیر مشروعـه‌ده تولد ایدن چوجقلره علی الاطلاق والده‌لرینك صفتی اسناد اولندی .

بزده تعیین تابعیت کیفیتنی نسـل اساسنه تابع ایدن مادهٔ قانونیه شودر :

« والدینی ویاخود یالکز والدی تابعیت دولت علیـه ده بولنـدیغی حالده تولد ایدن اشخاص دولت علیه تبعه‌سـندن معدوددر » . [۱]

اشبو مادهٔ قانونیه حکمنجه والدینی تابعیت دولت علیه‌ده بولنـدیغی حالده تولد ایدن چوجق ـ کرك ممالك شـاهانه داخلنـده کرك بر مملکت اجنبیه‌ده تولد ایتمش بولنسـون ـ هرحالده تبعهٔ دولت علیه‌دندر . اکر ، بعض احوالده اوله‌ بیلدیکی وجهله ، والده‌سی تبعهٔ اجنبیه‌دن ایسه یالکز پدرینك تبعهٔ عثمانیه‌دن بولنمسی قانوناً چوجغك تابعیت دولت علیـه‌ده عد اولنمسنه کافیدر .

فرانسه‌ده مولوداتك تعیین تابعیتلرینی نسل اساسنه توفیق ایدن مادهٔ قانونیه‌ده « فرانسه داخلنده ویاخارجده برفرانسزدن تولد ایدن هر بر شخص فرانسزدر » دینلمشـدر . زوجین مختلف تابعیتده بولندقلری حالده ـ عبارهٔ قانونیـه نك صریح اولمـامسنه بناءً ـ چوجقلرك عجبا والده‌لرینك تابعیتلرنده عد اولنملری‌ده جائزاولوب اوله‌میه‌جغی فکری میدانه‌چیقدیغندن، مؤلفلر بوخصوصده‌ده مختلف رأیلر درمیان ایلمشلروبعضلری مولودات اوزرنده‌کی حق مادرانه حقوق پدردن اشاغی‌اولمدیغی

[۱] تابعیت عثمانیه قانوننامهٔ همایونی : برنجی ماده ۱

بيـانيله ، چوجقـلرك پدر ويا والده‌لرينك منسـوب اولديغى تابعيتلردن برينى ترجيحده مختار اوللرى لازم كله‌جكنى سويله‌مشلردر . حالبوكه بو بابده پدرك والده يه رجحانى طبيعى اولديغندن ، نسل اساسى مقبول اولان محللرده ، پدرى معلوم اولان مولوداتك صفت تابعيتلرى ايچون والده‌لرينى دوشونمكه محل يوق ايسه‌ده ، بالاده سويلديكمز كبى ، فرانسه‌ده‌كى متن قانونك واضح اولماسى بوكبى مطالعـاتك ده اورته‌يه آتلمسنه سبب اولمشدر . قانون عثمانيده « ياخود يالكز والدى تابعيت دولت عليه‌ده . . . . . » دينلمسى بويولده برمطالعه درميـان اولنمسـنه محل براقمز ، زيرا بوحالده آرتق والده‌سنك صفتنى آرامق جائز اولميوب ، مختلف تابعيتـده بولنـان زوجيندن ـ يالكز پدر عثمانلى اولديغى حالده ـ تولدايدن چوجق پدره نسبتله عثمانلى اولور .

چوجقلرك رحم مادرده حصولى آننده‌مى يوقسـه زمان تولدلرنده‌مى اعتباراً تابعيتلرينى تعيين ايتمـك ايجـاب ايده‌جكى مسئله‌سى مؤلفلرك برچوغنى دوشونديرمشدر . مؤلفلرك برطاقمى چوجغك رحم مادره دوشمسندن اعتبـاراً تعيين تابعيتى ايجـاب ايده‌جكى مطالعه‌سنده بولنمشـلردر . بوكبيلرك رأيجـه بر قادين حامل قالدقدن صكره زوجى تبديل تابعيت ايتسه صفت جديده چوجغك صفتنه تأثير ايده‌ميوب چوجق پدرينك تابعيت اصليه‌سنده قالمق لازم كلير ؛ چونكه چوجق رحم مادرده حصول ايله برابر پدرندن آيرلمش ، ارتق اوندن صكره پدرك وظيفـه‌سى ختام بولمش ديمك اولديغندن ، پدرك اكتساب ايتديكى تابعيت

جدیده‌نك بوكا تعلقی اولـامق اقتضـا ایدر . بر قسم مؤلفـلر چوجق رحم مادرده حین حصولنده پدرینك بولنـدیغی تابعیتی احراز ایتمك وفقط صكره استرسه زمان ولادتنده پدرینك حائز اولدیغی تابعیتی ترجیح خصـوصنده حق اختیـاره مالك اولمق لازم كله‌جكی رأینده بولنمشلر ؛ بعضلری‌ده مدت حمل اثناسنده پدرینك بولنـدیغی تابعیتلردن بری چوجغـك تولد ایتـدیكی مملكتك تابعیتی اولورسـه چوجغی اوتابعیتده عد ایتمك اقتضـا ایده‌جكنی بیان ایتمشلردر ؛ نهایت بر طـاقم مؤلفلرك قولنجه‌ده چوجق حین تولدنده پدرینك حائز اولدیغی تابعیتده عد اولنمق ایجاب ایدر .

فرانسه قانونی بوصوك فكری ترویج ایدرك « برفرانسزدن تولد ایدن هربر شخص فرانسزدر » دیمشـدركه مؤلفلر بونك تفسیرنده واضع قانونك تولد تعبیرینی قوللانمسـندن چوجغك حـین ولادتنده پدرینـك حائز اولدیغی تابعیت نظر اعتبـاره آلندیغنی ورحم مادره سـقوط زماننك فرانسـه قانونجه معتبر بولنمدیغنی درمیان ایتمشلردر .

اكر چوجغك رحم مادره سقوطی اثناسنده پدرینك حائز اولدیغی تابعیتی نظر اعتبـاره آلنیرسـه ، رحم مادرده حصول زمانی تماماً تعیین ایتمـك مشـكل اولدیغندن ، چوجغه اسـناد اولنه‌جق صفتی تعیین ایتمـك‌ده زیاده‌سـیله دشوار اولور ؛ برده بوممكن اولسـه بیـله ، پدری صكره‌دن تبـدیل تابعیت ایتمش اولدیغی حالده ، چوجق حین ولادتنده پدرینـه قارشی اجنبی قالمق لازم كلیر؛ حالبوكه برچوق ممالكده ، تبعهٔ محلیه‌دن بولنان

برشخصك وفاتنده متروكاتنى اجنبيدن بولنان ورثه‌سنك توارث ايتمسنه مساغ قانونى اولمديغندن ، حين ولادتنده پدرينك تابعيت جديده‌سنى اكتساب ايده‌ميه‌رك اجنبى قالمش وهنوز سن رشده واصل اولمديغندن دولايى تبديل تابعيت ايله پدرينك تابعيت جديده‌سنه كيرمكه وقت بولمدن پدرينى غائب ايتمش اولان بر چوجق پدرينك ميراثندن محروم اوله‌رق ، بلكه‌ده بيوك برثروت صاحبى اولمسى ملحوظ ايكن ، بسبتون فقير قاله‌بيلير . بوندن بشقه برطاقم مطالعات دها واردركه چوجغك حين ولادتنده پدرينك منسوب اولديغى تابعيتده بولنمسنى ايجاب ايدر : هرحالده برچوجغك پدرينك بولنديغى مملكت قانونلرينه تابع اولمسى و پدرينك خدمت ايتديكى مملكته خدمت ايتمسى مقتضيدر ؛ اكر حين تولدنده پدرينك بولنديغى تابعيتده بولنمسى اساسى قبول اولنمزسه چوجق بونلردن‌ده محروم اولور .

بر چوجغه رحم مادرده حصولى آننده وياخود تولدى زماننده پدرينك حائز اولديغى تابعيتى ترجيح ايتمك صلاحيتنى ويرمك‌ده ، دولتلرك موضوعات قانونيهٔ حاضره‌لرينه نظراً ، غيرجائز واساساً بى‌لزومدر . بويله برصلاحيتدن آنجق سن‌رشده وصولدن صكره استفاده ايديله‌بيلوب ، اوزمان ايسه اصولا تبديل تابعيت ذاتاً ممكندر .

چوجغك حين ولادتنده پدرى وفات ايتمش بولنورسه ، ولادتى اثناسنده چوجغك تابع اولمسى لازمكلن برتابعيت مفقود اولديغندن ، بعض مؤلفلر مولودك والده‌سنك تابع اولديغى

تابعیتده طوتلمسی لازم کله جکنی [١] و بعضلری ده رحم مادرده سقوطی آننده پدرینك تابع اولدیغی تابعیته منسوب اولمسی اقتضا ایده جکنی سویلمشلردر.

قانون عثمانی « والدینی ویاخود یالکز والدی تابعیت دولت علیه ده بولندیغی حالده تولد ایدن اشخاص » عباره سیله چوجغك تابعیتی حین ولادتنده پدرینك منسوب اولدیغی تابعیت اولمق لازم کله جکنی اشراب ایدییور. بونده نظر اعتباره آلنه جق ایکی جهت واردر : یا زوجه، حامل قالدقدن صکره زوجنك وفاتی ایله ویاخود طلاق صورتیله آیریله رق، زوج اخر ایله تزوج ایدر ویاخود زوجه سی حامل قالدقدن صکره زوج تبدیل تابعیت ایدرك چوجغك حین ولادتنده بشقه بر تابعیته کیرمش بولنور.

کرك زوج وفات ایتسون کرك زوجین بیننده طلاق واقع اولسون، زوجه زوج آخرله تزوج ایتمك ایچون شرعاً مدت عدته انتظار لازم کلوب اومدتك مروروندن صکره تأهل ایده بیله جکندن، او مدت ظرفنده کندیسنك حامل اولدیغی تحقق ایدرسه چوجق زوج سابقك اولور؛ پدرك وفاتی حالنده ده مادام که بو صورتله چوجق شرعاً پدر متوفایه اسناد اولنیور، تابعیت خصوصنده ده، تابعیت اصلیه تعییننده اصل اولان اساس نسل اصولی اولدیغندن، بوکبی چوجقلرك پدرلرینك صفتی

(١) Weiss, Traité théorique et pratipue de droit international privé.
جلد ١، صحیفه ٥٧

احراز ایتملری طبیعیدر؛ بونلری، پدری مجهول اولان مولودات غیر مشروعه کبی ، والده‌لرینـك حائز بولنـدیغی تابعیتده عد ایتمکه محل یوقدر. بناءً علیه قانونك عباره‌سنده‌کی تولد تعبیرینك بوکبی احوالده حکم وتأثیری اوله‌مز. قادینك زوجی چوجغك رحم مادره سـقوطندن صکره تبـدیل تابعیت ایدوب ده حـین ولادتده بشـقه تابعیته کیرمش بولنورسـه مولودك تعیین تابعیتی ایچون، تولد تعبیرینك تضمن ایتـدیکی معنایه بناءً ، زوجك تابعیت سـابقه‌سی نظر اعتباره النمز ، مولود والدینـك تابعیت جدیده‌سنده عد اولنور .

شو تفصیل ایتدیکمز احکام تولدات مشروعه حقنده‌در ، یعنی والد و والده‌سی نکاح ایله بربرینـه مربوط بولنـان زوج وزوجه‌دن میدانه کلن، وبرده لاجل الاستیلاد استفراش اولنان جاریه‌دن حاصل اولوب تفصیلاتی کتب فقهیه‌ده مندرج احکام وقواعده تابع بولنان ، چوجقلر حقنده جاریدر . مناسبات غیر مشروعه محصولی اوله‌رق تولد ایدن چوجقلر ایچون‌ده نسـل اساسنه بناءً تعیین تابعیت اولنورسه‌ده ، بونده دیکرینه نسـبتله برفرق واردرکه اوده چوجغك استلحاق اولنمش اولمسیدر .

استلحاق Reconnaissance ، فصل مخصـوصنده ذکر اولنه‌جغی اوزره ، نکاح خارجنده تولد ایدن چوجقلرك ابوینی طرفندن حضور حاکمده قبول واعتراف اولنمسیدر . بو یولده تولد ایدن اطفال غیر مشروعه یا یالکز پدری ویاخود یالکز والده‌سی طرفندن استلحاق اولنور ؛ یا هر ایکیسی‌ده چوجغی

بر زمانده وبر حکم ایله استلحاق ایدر ؛ یاخود ابوینك هر بری بشقه بشقه استلحاق ایلر . بعضاً‌ده ابوینك هیچ بری استلحاق ایلمدیکندن ، آتیده بحث اولنه‌جق اولان ، لقیطه‌لر حکمنده قالیر . برنجی حالده ، یعنی یالکز پدری ویا یالکز والده‌سی طرفندن استلحاق اولندیغی تقدیرده ، چوجغك تابعیتی پدرینك ویاخود والده‌سنك منسوب اولدیغی تابعیت اولور . اکر چوجق ابوینك هر ایکیسی طرفندن بر زمانده استلحاق اولنورسه ، استلحاق اولنان بوکبی اطفـال غیر مشروعه بعض مملکتلرده پدرینه وبعضلرنده والده‌لرینـه تابع طوتلدقلرندن ، بولندیغی مملکتك احکام قانونیه‌سنه کوره یا پدرینك ویاخود والده‌سنك منسوب اولدیغی تابعیتده قالیر . اکر ابوینك هر بری ولد غیر مشروعی مختلف زمانلرده اسـتلحاق ایلرسه ، بعض مملکتلرك قانوننه نظراً ، چوجق هر حالده پدرینك بولندیغی تابعیتـده قالیرسـه‌ده ، بعض یرلرده ابویندن هانکیسی اولا استلحـاق ایدرسه چوجق اونك منسوب اولدیغی دولت تبعه‌سندن اولور . اکر مناسبات غیر مشروعه محصولی اولان بر چوجغی ابوینك هیچ بری استلحاق ایتمزسه ویاخود چوجغـك تولد ایتدیکی مملکت قانونلری بوکبی مولودات غیر مشروعه‌نك اسـتلحاقنه مساعد بولنمزسـه ، بوکبی چوجقلر او حالده والدینی مجهول اولان لقیطه‌لر کبی اولورلر .

احکام شرعیـه‌یه نظراً ، زنا ایله نسب ثابت اولمدیغندن ، بین‌الاسلام اسـتلحاق مرعی اولمیوب ، چوجقلرك ثبوت نسبی

بونلرك مطلقا فراش محصولی اولملرینه متوقفدر . آتیده فصل مخصوصنده ذکر اولنه‌جغی اوزره ، فراش ضعیف ، متوسط وقوی اولمق اوزره اوچ قسم اولوب ، بواقسام ثلثه‌نك محصولی اولان چوجقلر ، پدرلرینه تبعاً ، دولت اسلامیه تبعه‌سندن اولورلر . فراش ضعیف ومتوسطدن میدانه کلن چوجقلر نفی ایله وفراش قویدن حاصل اولانلر، زمان تهنیت ظرفنده ، لعان ایله‌رد اولندقلری تقدیرده والده‌لرینه اسناداولنور ووالده‌لرینك بولندقلری تابعیته داخل اولورلر . زوجهٔ منکوحه‌دن متولد چوجق، فراش قوی ثمره‌سی اولدیغنه نظراً ، هرنصل اولورسه اولسون لعان اولمدقچه نفی اولنه‌میه‌جغندن ، والده‌سنك زوجنه اسناد اولنه‌رق ، اونك بولندیغی تابعیتده قالیر . محرماتدن بر قادینله بیلمکسزین ازدواج ایدن بر کمسه‌نك صلبندن حاصل اولان چوجق ، ولو صکره‌دن اکلاشیله‌رق آره‌لرنده‌کی نکاح منفسخ اولسه‌بیله نکاح فاسد محصولی اولان مولودات پدرلرینه تابع اولدقلرندن ، پدرینك منسوب اولدیغی تابعیته داخل اولور .

— ٢ —

مولد اساسی

چوجقلرك تعیین تابعیتلری خصوصنده دولت علیه‌نك قبول ایتدیکی اساس ، بوقاریده کوردیکمز وجهله ، نسل

اساسی اولدیغندن ، حتی ممالك اجنبیه‌ده بیله ، عثمانلی والدین ویاخود والدن حاصل اولان چوجقلر دولت علیه تبعه‌سندن عد اولنورلر . بوکا مقابل ممالك شاهانه‌ده متمکن تبعهٔ اجنبیه‌دن میدانه کلن چوجقلر ، نسل اساسنه توفیقاً ، پدرلرینك منسوب اولدقلری دولت تابعیتنده طوتیلورلر . بوخصوص مطلق اولمقله برابر بردرجه‌یه قدر مولد اساسیله‌ده ممزوج اولوب ، شوامتزاج تبعهٔ اجنبیه‌نك تابعیت عثمانیه‌یی احراز ایتملری خصوصنده حائز تأثیردر . تابعیت عثمانیه قانوننامهٔ همایوننك ایکنجی ماده‌سنده « والدینی اجنبی اولدیغی حالده ممالك شاهانه‌ده متولد اولان شخص سن رشده وصولی تاریخندن بدأ ایله اوچ سنه ظرفنده تابعیت دولت علیه‌یی بحق طلب ایده‌بیلیر » دیه محرردر . بناءً علیه داخل ممالك شاهانه‌ده تولد ایدن هر اجنبینك سن رشده وصولنده تابعیت عثمانیه‌یی طلب واستدعایه حقی اولوب ، انجق زمان مذکوردن اعتباراً اوچ سنه ظرفنده مراجعت ایتمسی لازم کلیر ؛ بواثناده مراجعت ایتدیکی حالده کندیسی تابعیت دولت علیه‌یی ترجیحده‌کی حق اختیارینی استعمال ایتمش اولور ؛ بومدت مرور ایتدیکی تقدیرده آرتق اوحقدن استفاده سنه محل قالمیه‌رق ، اوحالده ، بالآخره ینه عثمانلی اولمق استرسه ، اوچنجی ماده احکامنه تابع اولور . اوچنجی ماده‌ده ایسه « سن رشده واصل اولان براجنبی ممالك عثمانیه‌ده علی التوالی بش سنه اقامت ایلدیکی حالده بالذات ویا بالواسطه خارجیه نظارت جلیله‌سنه براستدعا تقدیمیله تابعیت دولت علیه‌یی استحصال

ایده‌بیلیر » دیه مذکوردر . شو حالده رشید اولان بر اجنبینك
تابعیت عثمانیه‌یی احراز ایده‌بیلمسی ایچون داخل ممالك شاهانه‌ده
بلافاصله بر سنه اقامت ایتمسی اقتضا ایدر؛ حالبوکه اجنبینك ممالك
محروسه داخلنده تولد ایتمش ایسه سن رشده وصولنده ، ممالك
شاهانه داخلنده آیریجه اقامته لزوم اولمقسزین ، صفت
عثمانیه‌یی ، ارزو ایتدیکی تقدیرده ، احرازه حقی واردر .
دیمك اولورکه واضع قانون ممالك شاهانه‌ده تولد ایتمش اولمغی
نظر اعتباره آلیور ، یعنی نسل ومحل ولادت اساسلرینی تعیین
تابعیت خصوصنده قسماً مزج ایدییور .

بو بحثده برده پدر ووالده‌سی مجهول اولان چوجقلر حقنده
اولنه‌جق معامله مسئله‌سی واردر ، که بو کبی چوجقلره لقیطه
enfant trouvé تسمیه اولنور . بونلرك والدینی معلوم
اولمدیغندن ، کندیلرینه نسل اساسنه توفیقاً تابعیت اسنادی
قابل اوله‌میه‌جغی جهتله هر مملکتده بولندقلری مملکت قانوننه
تابع واودولت تبعه‌سندن عداولنورلر. ممالك محروسه داخلنده
بولنان بوکبی چوجقلره بوراده تولد ایتمش نظریله باقیله‌رق
کندیلری بالطبع تبعهٔ عثمانیه‌دن عداولندقلری کبی ، کندیلرینك
هانکی مذهبه سالك بولندقلرینه دائر بر اماره بولنورسه او
مذهب سالکلری جماعتنه تسلیم اولنورلر . بویولده اماره‌نك
فقدانی حالنده شهود ایله مسلم ویاغیر مسلم اولدقلری اثبات
اولنورسه جماعت اسلامیه ویاخود جماعات غیر مسلمه‌یه تسلیم

ایدیلیرلر . هیچ برمذهبه منسوبیتلری اثبات اولنه‌مدیغی حالده بولقیطه‌لر مسلمان عد اولنور .

استلصاق اولنمیان چوجقلرده ، نسبلری تعیین اولنه‌مدیغندن دولایی بالطبع لقیطه حکمنده اولملریله ، ممالك شاهانه‌ده تبعهٔ دولت علیه‌دن معدوددرلر .

ممالك عثمانیه‌ده ساکن اولوب‌ده بردولته منسوبیتی معلوم اولمیان اشخاصه گلنجه ، بونلر حقنده قانوننامهٔ همایونده مادهٔ مخصوصه واردر . بوکا دائر اولان طقوزنجی ماده‌ده « ممالك محروسهٔ پادشاهیده اقامت ایدن هر برشخص تبعهٔ دولت علیه‌دن معدود اولوب ، حقنده دولت علیه تابعی معامله‌سی اجرا اولنور ؛ اگر کندوسی تبعهٔ اجنبیه‌دن ایسه تابعیتنی اصولاً اثبات ایلمسی لازم گلور » دیه مذکوردر . بناءً علیه صفت اجنبیه‌سی مجهول اولان کمسه‌لرك منسوب اولدقلری برمملکت مفقود اولدیغندن، بوراده مقیم اولملری حیثیتیله، ممالك شاهانه‌یه منسوبیتلری فرض اولنه‌رق ، کندیلری عثمانلی عد ایدیلیر .
شو حالده ، بالاده گوستردیگی اوزوه [١] ، ممالك شاهانه‌ده حایماتلوز قسمنه منسوب کمسه‌لرك بولنمسنه امکان یوقدر .

— ٣ —

بعض قوانین اجنبیه

دول اجنبیه‌نك همان جمله‌سنده تابعیت اصلیه اومملکت

[١] صحیفه ٣٩

تبعه‌سندن اولانلرك ، حتى ممالك اجنبيه‌ده بيله ، دنيايه كلن چوجقلرينه اسناد اولنور . فقط كندى مملكتلرنده مقيم تبعهٔ اجنبيه‌دن وجوده كلن چوجقلرك تعيين تابعيتى حقنده احكام قانونيه‌لرى تخالف ايدر . بو خصوصده دولتلر درت قسمه آيريله بيلوب ، برنجى قسمده بولنانلر نسلى ، ايكنجى قسمده اولانلر مولدى اساس اتخاذ ايدر ، ديكر ايكى قسمه داخل اولانلرده بو ايكى اساسى مزج ايلرلرسه‌ده ، بعضيسى نسل وبعضيسى مولد اساسلرينه زياده اهميت ويررلر . منحصراً نسلى اساس اتخاذ ايليان مملكتلر كرك داخل كرك خارج مملكتده اجنبى والديندن تولد ايدن چوجقلر بيننده هيچ بر فرق كوزتميوب جمله‌سى حقنده مساوى معامله ايدر وهپسنى اجنبى عد ايلرلر ، بو چوجقلرك تابعيت محليه‌يه قبول اولنملرى خصوصنده داخل ويا خارج مملكتده تولد ايتمش اولملرى نظر اعتباره آلنمز . بو قسمه داخل اولان دولتلر آلمانيا ، اسوچ ، اسويچره ، آوستريا ، رومانيا ، مجارستان ، نوروچدر .

آلمانياده تابعيت ايكى قسمدن مركبدر ، كه برينه ايمپراطوراق تابعيتى Reichsangehoerigkeit وديكرينه حكومت تابعيتى Staatsangehoerigkeit تسميه اولنور ؛ برنجى قسم شخصى آلمانيا ايمپراطورلغى تابعى قيلار ، ديكرى ايمپراطورلغى تشكيل ايدن حكومتلردن برينك تبعه‌سندن عد ايلر . برشخص ايمپراطورلق تبعه‌سندن عد اولنه بيلمك ايچون بهمه‌حال ايمپراطورلغى تشكيل ايدن قراللق وياخود پرنسلكلرك برنده حكومت تابعيتيله متصف اولمق لازم كلير . برشخصك آلمانيا طپراغنده

تولد ایتمش اولمسی او شخصك تابعیتنجه هیچ بروجهله حائز تأثیر اولمیوب ، دائما اجنبی قالیر و آلمانیا تبعه‌سندن عد اولنه‌بیلمسی علی العموم اجانب حقنده موضوع اولان شرائطی بالاکمال تلسیق اولنمسنه متوقفدر .

مناسبات غیر مشروعه‌دن متولد چوجقلر مطلقا والده‌لرینه اسناد اولنه‌رق، اونلرك بولندیغی تابعیتده قالیرلر . پدر طرفندن استلحاقك چوجغك صفت تابعیتنه تأثیری یوقدر .

اسوچده اولاد مشروعه پدرلرینك واطفال غیر مشروعه والده‌لرینك بولندیغی تابعیته داخل اولورلر.

اسویچره‌ده قانطونلردن برینك تبعه‌سندن اولان اشخاصك صلبندن کلن چوجقلر اسویچره تبعه‌سندن اولورلرسه‌ده ، مولودات غیر مشروعه والده‌لرینه تابع اولورلر .

آوستریا ، رومانیا ، مجارستان ، نوروچده دخی تابعیت اصلیه‌نك تعیینی امرنده بو صورت جاریدر .

منحصراً مولدی اساس اولمق اوزره نظر اعتباره آلان دولتلر وقتیله پك چوق ایکن بوکون پك آزالمشدر . علی العموم اوروپاده بو اصول غیر جاری اولوب، یالکز بعض یکی تشکل ایدن و ، نفوسنك آزلغندن دولایی ، مملکترینه هجرت ایدن اجانبك اهالیٔ محلیه ایله امتزاجی منفعتلری اقتضاسندن بولنان حکومتلرده جاریدر . اورالرده اجانبدن تولد ایدن چوجقلرك صفت اجنبیه‌سنی تصدیق ایتمك داخل مملکتده مقدار اجانبی تزیید ایله ثروت محلیه‌نك اجنبی یدینه کچمسنی انتاج ایده‌جکنه وحالبوکه تبعهٔ اجنبیه اولادینی محل ولادتلرینی

کوزتمرك، يرليدن عدايتمك اهالیٔ محليه‌نك تزايد مقداريله عمران مملکتك تکمله خادم اوله‌جغنه بناءً، تولد ايدن چوجقلر، والدينك صفت تابعيتلری نظر اعتباره آلنميه‌رق، تبعهٔ محليه‌دن عد اولنورلر. بو حکومتلر جنوبی آمريقاده‌کی ارژانتين، اوروغوای، بره‌زيليا، بوليويا، پاراغوای، پرو، خط استوا، شيلی، قولومبيا، ونه‌زوئه‌لا حکومتلری اولوب، آفريقاده‌کی اورانژ ايله سن دومينقو حکومتی بواصوله تابعدرلر.

آرژانتين قانوننه نظراً، سفراء اجنبيه و مأمورين سفارت مستثنا اولمق اوزره، ارژانتين داخلنده تولد ايدن علی العموم چوجقلر ايله ارژانتين تبعه‌سندن بولنان ابويندن بر مملکت اجنبيه‌ده تولد ايتديکی حالده ابوينك صفتنی اختيار ايدن، ارژانتين سفارتلرنده وياخود سفائن حربيه‌سنده تولد ايدن وآچيق دکزلرده ارژانتين سفينه‌لری اوزرنده حاصل اولان چوجقلر ارژانتين تبعه‌سندندر.

اوروغوای قانونی حکمنجه، اوروغوای اراضيسنده تولد ايدن هر برشخص ايله اوروغوای تبعه‌سندن بولنان ابويندن ممالك اجنبيه‌ده تولد ايتمش ومؤخراً اوروغوای مملکتی داخلنده اقامتکاه اتخاذ ايلمش اولان کمسه‌لر اوروغوای تبعه‌سندندرلر.

بره‌زيلياده بره‌زيليا خدمتنه داخل اولوب خارجده بولنان اجانبدن بيله حاصل اولان چوجقلر ايله پدرلرك بر مملکت اجنبيه‌ده تولد ايدوب بره‌زيلياده اختيار اقامت ايليان اولاد مشروعه‌سی و والده‌لرك اولاد غير مشروعه‌سی و بره‌زيليا

خدمتنده اولدیغی حالده ممالك اجنبیه‌ده بولنان برەزیلیا تبعه‌سندن میدانه کلن چوجقلر، برەزیلیا تبعه‌سندندرلر .

بولیویا قانونی موجبنجه ، بولیویا داخلنده تولد ایدن ، ممالك اجنبیه‌ده بولیویا خدمتنده بولنان بولیویا تبعه‌سندن حاصل اولان چوجقلر بولیویا تبعه‌سندن اولدقلری کبی ، ینه ممالك اجنبیه‌ده بولیویا تبعه‌سندن بولنان ابویندن حصوله کلوب مؤخراً بولیویا داخلنده تأسس ایدنلر بولیویالیدرلر .

پاراغوایده تولد ایدن هر برشخص ایله پاراغوای خدمتنده اولوب خارجده بولنان پاراغوای تبعه‌سندن حاصل اولان چوجقلر پاراغوایلی اولورلر .

پروده تولد ایدن چوجقلر ایله پرو تبعه‌سندن ممالك اجنبیه‌ده حاصل اولوب ابوینك ویا کندیلرینك ارزولریله نفوس دفترلرینه قید اولنان کمسه‌لر پرو تبعه‌سندن عداولنورلر .

خط استوا حکومتی اراضیسنده تولد ایدنلر خط استوا تبعه‌سندرلر ؛ حکومت مذکوره تبعه‌سندن خارجده تولد ایدنلر مملکت مذکوره‌ده اختیار اقامت ایدرلرسه تبعه‌دن اولورلر .

شیلی مملکتنده تولد ایدنلر ایله مملکت مذکوره تبعه‌سندن خارجده تولد ایدوب مؤخراً شیلیده اقامتگاه اتخاذ ایلیانلر وکذا خارجده تولدایدوب شیلی تبعه‌سنده بولنان ابوینی شیلی خدمتنده اولانلر شیلی تبعه‌سندرلر .

قولومبیاده تبعهٔ محلیه‌دن ویاخود اوراده اقامتگاهی بولنان -

اجانبدن تولد ایدنلر ایله قولومبیا تبعه‌سندن خارجده تولد ایدوب مملکت مذکوره‌ده اقامتگاه اتخاذ ایدنلر قولومبیالی اولورلر .

ونه‌زوئه‌لا مملکتنده تولد ایدن هر شخص ومملکت مذکوره تبعه‌سندن خارجده تولد ایدوب مؤخراً اوراده اقامتگاه اتخاذ ایله ونه‌زوئه‌لالی اولمق استیان کمسه‌لر وبرده جنوبی آمریقا داخلنده بالتولد ونه‌زوئه‌لایه گله‌رك اورالی اولمق ارزو ایلیان هر کمسه ونه‌زوئه‌لا تبعه‌سندن معدود اولور .

اورانژ حکومتنده حکومت مذکوره اراضیسنده ساکن هر بیاض آدمدن تولد ایدن چوجق اورانژ تبعه‌سندندر .

سن دومینقو مملکتنده تولد ایدن هر چوجق ایله مملکت مذکوره تبعه‌سندن خارجده تولد ایدوب صکره اورایه گله‌رك اقامتگاه اتخاذ ایدن واورا اهالیسندن اولمق استیان وبرده جنوبی آمریقا ایله انتیل آطه‌لرنده تولد ایدوب کذا اورا اهالیسندن اولمق ارزو ایلیان هر شخص سن دومینقو تبعه‌سندن اولور .

اوچنجی قسمده بولنان دولتلر ایکی اساسی یکدیگرینه مزج ایدرلرسه‌ده ، اصل نسل اساسنی نظر اعتبارده طوتار ویالکز کندی تابعیتلرینی ملکلری داخلنده تولد ایدن اطفال اجنبیه‌نك سهولتله استحصال ایده‌بیلملری ایچون مولد اساسنی‌ده بر درجه‌یه قدر نظر اعتباره آلیرلر .

یوقاریده گوردیگی وجهله ، دولت علیهٔ عثمانیه‌نك تابع اولدیغی اصول بو اولدیغی گبی ، اسپانیا ، ایتالیا ، بلچیقا ،

فرانسه ، روسیه ، قوستاریقا ، لوکسنبورغ ، موناقو ، یونانستان دولتلری‌ده بو اصوله تابعدر .

اسپانیا قانوننه‌نظراً ، اسپانیا تبعه‌سندن ممالك‌اجنبیه‌ده بیله تولد ایدن چوجقلر اسپانیولدر ؛ اطفال مشروعه‌ایله‌استلصاق اولنان اطفال‌غیرمشروعه پدرلرینه واستلصاق‌اولنمیان چوجقلر، والده‌لرینه تابعدر . یالکز والده‌سی اسپانیول اولان چوجقلر اکر والده‌لری طرفندن ادعا اولنمزلرسه ، پدرلرینك منسوب اولدیغی تابعیته داخل اولورلر . اسپانیا داخلنده اجانبدن تولد ایدن چوجقلر سن رشده وصوللری سنه‌سنده اسپانیا نفوس مأمورلرینه ویاخوداسپانیا سفرا-ومأمورین سیاسیه‌سنه مراجعتله اسپانیا تابعیتنی احراز ایده‌بیلیرلر . سن رشده وصوللرندن اول کندی نامرلرینه پدرلری بوحق اختیاری استعمال ایده بیلیرلر .

ایتالیا قانونجه ، ایتالیا تبعه‌سندن حاصل اولان‌چوجقلر، ایتالیان وایتالیاده تبعهٔ اجنبیه‌دن تولد ایدن چوجقلر اجنبیدر . پدری مجهول اولان چوجقلر والده‌لرینه تابعدر . لقیطه‌لر تبعهٔ محلیه‌دن معدوددر . ایتالیاده لااقل اون سنه مدت‌اقامتکاه اتخاذ ایتمیان بر اجنبیدن ایتالیاده تولد ایدن چوجق یکرمی بر یاشنی اکمال ایتدیکی زمان ایتالیاده اقامتکاهی اولدیغنی اثبات ایتمدکجه اجنبی عد اولنور . بوقبیلدن برچوجق ایتالیا خدمت عسکریه‌سنه داخل اولورسه تبعه‌دن اولور . اون سنه‌دن زیاده برمدت ایتالیاده اقامتکاه اتخاذ ایدن براجنبیدن اوراده حاصل اولان چوجق سن‌رشده وصولنده پدرینك صفتنی ترجیح ایتمزسه ایتالیاندر . عن اصل ایتالیا تبعه‌سندن ایکن تبدیل

تابعیت ایدن برکمسه‌نك ایتالیاده تولد ایدن چوجقلری ایتالیاده اون سنه‌دن زیاده اقامتگاه صاحبی اولان اجانب چوجقلرینـه ، وبویله تبدیل تابعیت ایدن سـابق بر ایتالیانك ممالك سـائره‌ده تولد ایدن چوجقلری‌ده ایتالیاده لااقل اون سنه مدت اقامتگاه اتخاذ ایتمیان اجانب اطفالنه قیاس اولنورلر .

بلچیقاده نسل اساسی قبول اولنمش اولوب ، مولد اساسنك تطبیقنده غایت کوچـك بر فرق ایله فرانسـه اصولی جاری ، ووالدینی مجهول اولان چوجقلر بلچیقا تبعه‌سندن معدوددر .

روسیه‌ده تابعیت اصلیه نسل اساسیله تعین ایدرسه‌ده، مولد اساسی‌ده شوصورتله نظر اعتبارده طوتولور ، که روسیه‌ده تولد ایدوب بیویان ویاخود مکاتب عالیه ویا تالیه‌ده تحصـیل کورن تبعهٔ اجنبیه اولادی سن رشده وصوللری سـنه‌سنده روسیه تابعیتنی بحق طلب ایده‌بیلیرلر .

فرانسه قانون مدنیسی حکمنجه ، تابعیت اصلیه‌نك تعیننده نسل اسـاسی معتبردر . والدینی خارجده تولد ایتدیکی حالده کندی فرانسه اراضیسنده تولد ایدن وفقط فرانسه‌ده اقامتگاهی بولنمیان اجنبی چوجقلر سن رشده وصوللرنده فرانسه‌ده اقامتگاه اتخاذ ایدر ویاخود خدمت عسـکریه قبول ایلرلرسه فرانسـه تابعیتنـه کیرمش اولورلر ، کذا والدینی خارجده تولد ایتدیکی حالده فرانسه داخلنده تولد ایدن وفرانسه‌ده اقامتگاهی بولنان چوجقلر، اجنبی تابعیتده بولندقلرینی‌ویاخود دولت متبوعه‌لری خدمت عسکریه‌سنی ایفا ایلدکلرینی اثبات ایده‌مدکلری حالده ، فرانسه تبعه‌سندن عد اولنورلر. فرانسه‌ده تولد ایدن براجنبیدن

ينه فرانسه‌ده حاصل اولان چوجقلر فرانسه تبعه‌سندندر .
لقيطه‌لر ايله والدينى مجهول اولان چوجقلر فرانسزدر .

قوستاريقا قانوننه نظراً ، قوستاريقا تبعه‌سندن بولنان بر
پدردن حاصل اولان اولاد مشروعه ، قوستاريقالى برقادينـدن
حاصل اولان اولاد غير مشروعه ، اجنبى بر قادينـك توليـد
وقوستاريقالى برارككك استلحاق ايتديكى اطفال غير مشروعه ،
قوستاريقا اراضيسنده بولنان لقيطه‌لر ايله والدينى وياخود بر
دولته منسوبيتى مجهول اولان چوجقلر قوستاريقا تبعه‌سندندر .

لوكسنبورغ غراندوقه‌لغنده تبعهٔ محليه اولادى لوكسنبورغ
تبعه‌سندندر ؛ لوكسنبورغ اراضيسنده تبعهٔ اجنبيه‌دن حاصل اولان
چوجقلر پدرلرينه تابع ايسه‌لرده سن رشده وصوللرنده
لوكسنبورغ تابعيتنى طلب ايده‌بيليرلر ؛ آنجق المانيا هيئت متفقه‌سى
خدمت عسكريه وملكيه‌سنده بولنانلر ايله مأمورين سياسيهٔ
اجنبيه‌نك لوكسنبورغ داخلنده تولد ايدن چوجقلرى بوندن
مستثنادر . لوكسنبورغ اراضيسنده تولد ايدوب چوجغنك زمان
ولادتنه قدر لوكسنبورغ داخلنده ساكن اولمش اولان اجنبيلرك
لوكسنبورغده تولد ايدن واوراده اقامتگاه اتخاذ ايليان
چوجقلرى ، سن رشده وصوللرنده تابعيت اجنبيه ادعاسنده
اولمدقلرى حالده ، لوكسنبورغ تبعه‌سندندرلر .

موناقو پرنسلكى داخلنده‌ده نسل اساسى جاريدر . آنجق
خارجده تولد ايتمش اجانبدن موناقوده تولد ايدن چوجقلر
سن رشده وصوللرنده موناقو تابعيتنى ارزو ايتمدكلرى حالده
اجنبى قاليرلرسه‌ده ، موناقوده متولد اجنبيلرك ينه اوراده تولد

ايدن چوجقلری سن شده وصوللرنده اجنبی تابعيتنی ترجيح ايتمزلرسه موناقو تبعه‌سندن اولورلر. موناقوده متولد براجنبينك موناقوده حاصل اولان چوجغندن ينه موناقوده ميدانه كلن چوجق بهمه‌حال موناقو تبعه‌سندندر .

يونانستانده يونانلی برپدردن حاصل اولان ، يونانلی بر قادينذن صورت غير مشروعه‌ده ميدانه كلن ، يونانستانده تولد ايدوب والدينی مجهول اولان چوجقلر ايله اجنبی بر قادينك صورت غيرمشروعه‌ده ميدانه كتيره‌رك يونانلی برپدرك استلحاق ايتديكی مولودات يونان تبعه‌سندندر . بوندن بشقه يونانستانده اجنبی والديندن تولد ايدن اشخاص سن رشده وصولنده يونانستانده تأسس ايدر ويونان حكومتنه صداقت يمينی ايلرسه يونانلی اولديغی كبی ، يونان تبعه‌سندن بر قادينك صورت غير مشروعه‌ده توليد واجنبی بر اركك استلحاق ايتديكی چوجقلرده يونان تابعيتنی طلب ايده‌بيليرلر .

دردنجی قسم‌دولتلر ، ينه ايكی اصولی يكديكره مزج ايتمكله برابر ، مولد اساسنی دها زياده نظر اعتبارده طوتارلر ؛ شمالی آمريقا حكومات متحده‌سی ، انكلتره ، پورتوغال ، دانيمارقه ، سالواتور ، غواته‌مالا ، فلمنك ، مكسيقا حكومتلری بواصوله تابعدرلر .

شمالی آمريقا حكومات متحده‌سی قوانيننجه ، « حكومات متحده ممالكی داخلنده تولد وياخود استحصال تابعيت ايدن وآمريقا قوانيننه تابع اولان هر شخص حكومات متحده ايله كنديسنك داخل ملكنده ساكن اولديغی حكومت تبعه‌سندن

معدود در [١] » . « و یرکی یه تابع اولمیان یرلیلر مستثنا اولمق اوزره ، حکومات متحده ممالکی داخلنده تولد ایدوب هیچ بر دولت اجنبیه یه منسوب اولمیان هر شخص حکومات متحده تبعه‌سندندر [٢] » . « پدری حکومات متحده تبعه‌سندن اولدیغی حالده حکومات متحده حدودی خارجنده شمدی یه قدر تولد ایدن ویا بوندن صکره تولد ایده‌جك اولان هر شخص حکومات متحده تبعه‌سندندر ، فقط پدرلری داخل ممالکده هیچ اقامت ایتمامش اولان چوجقلر تبعه‌دن عد اولنمز [٣] » . شو افاداته نظراً حکومات متحده داخلنده تولد ایدن هر چوجغك تعیین تابعیتی خصوصنده محل ولادت اساسی نظر اعتباره آلنیورسه‌ده ، تبعه‌دن بولنان کیمسه‌نك ، داخل مملکتده مسکنی اولمق شرطیله ، خارج ممالکده اولان اولادینك تابعیتنی تعیین خصوصنده نسل اساسنه مراجعت اولنیور . « آمریقا قوانیننه تابع اولان » قیدینك دلالتندن مستبان اولدیغی اوزره ، قوانین مذکوره‌یه تابع اولمقسزین حکومات متحده ممالکی داخلنده تولد ایدن اشخاص ، یعنی سفرا ومأمورین اجنبیه اولادی ، بالاستثنا حکومات متحده تبعه‌سندن عد اولنمز . بوندن ماعدا دولت مشار الیها ممالکنده تولد ایدن کمسه‌لر امریقالیدرلر . بوکا مقابل آمریقا تبعه‌سندن بولنان کمسه‌لرك ، اگر داخل مملکتده مسکنلری یوقسه ، ممالك اجنبیه‌ده تولد ایدن چوجقلری محل ولادتلری تابعیتنده داخل بولنورلر .

---

[١] آمریقا حکومات متحده‌سنك ١٨٦٨ تاریخلی قانونی

[٢] حکومات مذکوره‌نك ١٨٦٦ تاریخلی قانوننك برنجی ماده‌سی.

[٣] حکومات مذکوره‌نك ١٨٥٥ تاریخلی قانونی.

انكلتره‌ده ، يالكز دول اجنبيه ديپلوماسی مأمورلری ايله اجنبی قوای عسكريه‌سی قوماندانلری اولادی مستثنا اولمق اوزره ، انكلتره دولتی اراضيسنده تولدايدن هرچوجق انكلتره تبعه‌سندن معدوددر . انجق ١٨٧٠ سنه‌سنده نشراولنان قانون جديد محل ولادت اساسنك شوشدتنی برآز تعديل ايلدی ؛ بوقانونك دردنجی ماده‌سی حكمنجه ، انكلتره طپراغنده‌اجنبيدن تولدايدن هرچوجق انكليز تبعه‌سندن معدود ايسه‌ده سن رشده وصولنده ترك تابعيتله والدينك تبعيتنی ادعا ايتمك حقنه مالكدر . بوكامقابل مولداساسی جاری اولان ممالكده انكليز تبعه‌سندن تولدايدن چوجقلر ، هرنه‌قدر انكليز قانونی حكمنجه انكليز تبعه‌سندن معدود ايسه‌لرده ، سن رشده وصوللرنده مأمورين محليه وياخود انكليز مأمورين سياسيه‌سی حضورنده انكليز تابعيتنی ترك‌ايله بولندقلری محل تابعيتنی استحصال ايده‌بيليرلر . انجق تولدايدن چوجق سن‌رشده وصولندن صكره ترك تابعيت خصوصنی دوشونمديكی حالده مشكلات ظاهراولور ؛ مثلا فرانسه تبعه‌سندن برشخصك انكلتره‌ده تولدايدن چوجغی قانوناً انكليز تبعه‌سندندر ، حالبوكه فرانسه قانونی اوچوجغی فرانسز عد ايدر .

انكلتره حكومتی بوكا چاره اولمق اوزره ١٨٥٨ سنه‌سی مارتنده خارجيه نظارتی طرفندن پارسده‌كی انكلتره سفيرينه ارسال ايتديكی برتحريرات ايله بوكبی چوجقلرك ، اوزرلرنده حمايه ادعاايدن دولت اراضيسنده ، حمايه‌لرينه قالقشميه‌جغنی

تبليغ ايتمشدر . بناءً عليه فرانسه تبعه‌سندن انكلتره‌ده تولدايدن
چوجقلر فرانسه اراضيسى خارجنده هريرده انكلتره تبعه‌سندن
عداولنه‌رق اوزرلرنده انكلتره حكومتى طرفندن حمايه اجرا
اولنه‌جقسه‌ده ، فرانسه اراضيسنده بولنانلر اوزرنده‌كى حمايه
ادعاسندن انكلتره فارغ اولمشدر [١] .

پورتوغالده ، مأمورين سياسيه اولادى مستثنا اولمق
اوزره ، تولد ايدن هرچوجق پورتوغال تبعه‌سندندر . آنجق اجنبى
والدينـدن تولد ايدن چوجقلر ، سن رشده وصوللرنده ،
بولندقلرى محل مأمورين بلديه‌سنه مراجعت ايده‌رك ابوينلرينك
بولندقلرى تابعيتى اختيار ايده‌بيليرلر . — پورتوغال واسپانيا
حكومتلرى آره‌سنده ٢١ نيسان ١٨٦٦ تاريخنده عقد اولنان
معاهده حكمنجه ، اسپانيا تبعه‌سندن برينك پورتوغال مملكتنده
دنيايه كلن چوجغى سن رشده وصولنه قدر اسپانيول عد اولنوب ،
اوزمان پورتوغالده اقامته دوام ايدرسه ، اسپانيا تابعيتنى صريحاً
اختيار ايتمديكى حالده ، پورتكيز عد اولنور ؛ بالعكس پدرى
اسپانيا حكومتى خدمتنده ايسه چوجق ، زمان رشدنده پورتكيز
اولمق آرزوسنده بولنمديغى حالده ، اسپانيول قالير .

دانيمارقه‌ده تابعيت يرليلك indigénat ورعيت sujétion
اولمق اوزره ايكى نوعدر . دانيمارقه ممالكنده ، حتى اجانبدن
بيله ، تولد ايدن هرشخص يرليلك صفتى ايله دانيمارقه تابعيتنى
وبناءً عليه خدمات عموميه‌يه اشتراك ايله حق انتخابى حائزدر .
بالعكس بونك ايچون دانيمارقه طپراغنده ساكن اولمق اقتضا

[١] ١٦ مايس سنه ١٨٧٤ Mémorial Diplomatique;

ایدر . حالبوکه دانیمارقه مملکتنده مسکن دائمی اتخاذ ایدن کیمسه صفت رعیتی احراز ایدر وبونکله انتخابات بلدیه ایله حق تجارته نائل ودانیمارقه قانونلری ایله خدمت عسکریه‌یه تابع اولور .

سان سالوادور جمهوریتنده ، بالتصادف اوراده بولنمش اولان اجنبیلر ایله مأمورین سیاسیه‌نك اولادی مستثنا اولمق اوزره ، تولد ایدن چوجقلر ویرده سالوادور تبعه‌سندن ممالك اجنبیه‌ده تولد ایدوب هنوز صبی ایکن پدر ویا وصیلری وياخود رشید اولدقدن صکره کندیلری طرفندن مراجعتله سالوادور تابعیتنی اختیار ایدن چوجقلر سالوادور تبعه‌سندن معدوددرلر.

غواتهمالاده تولد ایدن هر چوجق غواتهمالا تبعه‌سندن عد اولنورسه‌ده ، عائله‌سنك منسوب اولدیغی مملکته کیتدیکی حالده ، غواتهمالا تابعیتندن چیقار .

(٤) فلمنکده ، تأسس ایدن کیمسه‌لردن حاصل اولان چوجقلر فلمنك تبعه‌سندندر . اوروپاده‌کی فلمنك مملکتنده اوچ سنه اقامت ایدنلر ایله فلمنکده یرلشمك نیتنده اولدیغنی دائرهٔ بلدیه‌یه بیان ایدوب بوندن اعتباراً بر بچق سنه اوراده ساکن اولانلر فلمنکده تأسس ایتمش عد اولنورلر . فلمنکده تأسس ایتمامش اجنبیلردن حاصل اولان چوجقلر ، سن رشده وصوللری سنه‌سنده مأمورین بلدیه‌یه بالمراجعه فلمنکده اقامت ایتمك نیتنده بولندقلرینی بیان ایتمزلرسه ، اجنبی عد اولنورلر.— صورت مشروعه‌ده میدانه کلن چوجقلر پدرلرینه تابع ایسه‌لرده ، اطفال غیرمشروعه ابویندن هانکیسی استلحاق ایدرسه اوکا تابعدر.

مكسيقاده، مكسيقالى بر پدردن حاصل اولان چوجقلر ايله
مكسيقالى بر والده ايله قوانين محليه‌نك پدر اوله‌رق طانيمديغى بر
كيمسه‌دن تولد ايدن ، مجهول ويا تابعيتى مشكوك ابويندن
مكسيقاده تولد ايليان ، مكسيقالى بر پدردن مكسيقا خارجنده
حصوله كلن ومكسيقالى بر والده ايله مجهول بر پدردن كذا
مكسيقا خارجنده ميدانه كلن چوجقلر مكسيقا تبعه‌سندندر . —
بوكا مقابل اجنبى بر پدردن وياخود اجنبى بر والده ايله مجهول
بر پدردن مكسيقاده حاصل اولان چوجقلر سن رشده وصوللرينه
قدر اجنبى عد اولنورلر . رشيد اولدقلرى سنه ساكن اولدقلرى
محل مأمورلرينه مراجعتله ابوينلرينك منسوب اولدقلرى تابعيتده
قاله‌جقلرينى بيان ايتمزلرسه مكسيقا تبعه‌سندن اولورلر . مكسيقا
سفائن حربيه وتجاريه‌سى اوزرنده تولد ايدنلر مكسيقا اراضيسنده
تولد ايتمش عد اولندقلرى كبى ، مكسيقا مأمورين
خارجيه‌سنك ممالك اجنبيه‌ده تولد ايليان چوجقلرى مكسيقا
طپراغنده تولد ايتمش حكمنده‌درلر .

— ٤ —

تابعيت اصليه تعيينى خصوصنده اختلاف ظهورى .

دولتلرك تابعيت اصليه‌نك تعيينى خصوصنده تابع اولدقلرى قوانين احكامى هريرده يكديكره مشابه اولسه ايدى
بينلرنده اختلاف ظهورينه امكان قالمزدى . مثلا نسل اساسى
هريرده جارى اولسه‌ايدى هر دولت كندى ملكى داخلنده
اجنبى والديندن تولدايدن چوجقلرى اجنبى عد ايدەرك
اوزرلرنده حق حمايه ادعاسنه قالقشمز وكندى تبعه‌سندن خارج

مملکتده تولدایدن چوجقلری حمایه خصوصنده مشکلاته تصادف ایلمزدی . بونك كبی مولد اساسی جاری اولسه ایدی هردولتك كندی ملکی داخلنده اجانبده تولدایدن چوجقلر اوزرنده حمایه ادعاسنه اعتراض ایدلمز وهردولت كندی تبعه‌سندن ملکی خارجنده تولدایدن چوجقلری طوغدقلری مملکت تبعه‌سندن عدایتمکده تردد ایلمزدی .

فقط ، يوقاريده كورلديكی كبی ، بوخصوصده مختلف اساسلر واردر . وبو اساسلرك مشکلاتنی برطرف ایتمك ایچون ایدیلان تشبثات ، علی الخصوص بويولده‌كی اختلافاتك حالنه ياردم ایده‌جك قواعد عمومیه‌نك فقدانندن دولایی ، بین الاقوام يك چوق مشکلات تولید ایدر . ایشده علاقه‌دار اولان كيمسه ، اصل منازع فيه اولان شی كندی تابعیتنی تعیین مسئله‌سی اولدیغندن ، تابع اولدیغی دولت قانوننك نظر اعتباره آلنمسنی ادعا ایده‌من . بوبابده آتی الذکر قاعده درمیان اولنه‌بیلیر :

« بری رأينه مراجعت اولنان حاكمك منسوب اولدیغی تابعیت اولمق اوزره ایکی تابعیت آره‌سنده اختلاف ظهور ایلدیکی حالده ، حاكم يالكز نامنه اعطای حكم ایتدیکی قانونی ، قانون محلی‌یی lex fori نظر اعتباره آلمغه مجبوردر . »

بناءً علیه برتابعیت مسئله‌سنك حلنده محاكمك وظیفه‌سی يك بسیطدر ؛ بونلر هانكی قانون نامنه اعطای حكم ایدییورلرسه آنجق اوقانون احكامنه رعایت ایدرلر ؛ اكر اوقانون قوانين اجنبیه‌یه التفات اولنمغه مساعد ایسه اووقت قوانين اجنبیه احكامنی‌ده كوزه‌تيرلر . فقط ارباب سیاسته بوخصوصده ترتب ایدن وظیفه غایتله نازكدر . تابعیت قانونلرينك احكامی

على الاكثر اشخاص عهده‌سنده ایکی صفتك اجتماع ایتمسنی انتاج ایلر . حالبوکه رجال سیاسیه برشخصك بردن زیاده تابعیتی حائز اولمامسی خصوصنی تأمین ایتمکله مکلفدرلر .

بوبابده بعض مثاللرایله مسئله قولایجه اکلاشیله‌بیلیر :

١ .— نسل اساسنه تابع اولان ایکی مملکت قانونلری بیننده اختلاف تحدث ایده‌بیلیر . مثلا برفرانسز پدرایله المانیالی بروالده‌دن صورت غیرمشروعه‌ده حاصل اولان چوجق پدری طرفندن استلحاق اولنسه فرانسه قانونی نظرنده فرانسز اولورسه‌ده مولودات غیر مشروعه‌یی والده‌یه اسناد ایدن آلمانیا قانونی نظرنده والده‌سنه نسبتله هرحالده آلمان عد اولنور .

کذلك برولد غیر مشروع اولا فرانسز اولان والده‌سی وصکره ایتالیا تبعه‌سندن بولنان پدری طرفندن استلحاق ایدلسه، فرانسه قانونجه الك اول کیم استلحاق ایدرسه چوجق اوکا تابع عداولندیغندن ، فرانسه حکومتنجه اوچوجق فرانسه تبعه‌سندندر ؛ حالبوکه ایتالیا قانون مدنیسنجه پدرك استلحاقی نه‌وقت اولورسه اولسون معتبر اولدیغندن چوجق اوکا بناءً ایتالیان عداولنور .

بونك کبی صورت مشروعه‌ده حاصل اولان برچوجغك مقدما اجنبی بولنان پدری زمان تولدنده تبعهٔ عثمانیه‌دن اولورسه اوچوجق قانون عثمانی نظرنده عثمانلیدر ؛ حالبوکه پدرینك اسکی منسوب بولندیغی دولت بدایت حملی تعیین تابعیتده مبدأ عدایدییورسه بوچوجغك‌ده ایکی تابعیتی اولور .

بوکبی اختلافك حلنه چاره مولودات غیرمشروعه‌یه‌ده

یا پدرلرینك ویا والده‌لرینك صفتی اسناد ایدلمسی خصوصلرنده بين‌الدول بر ائتلاف وجوده كتيرلمسيدر .

۲ . — مختلف اساسلره تابع بولنان ایکی مملکت قانونی آره‌سنده اختلاف ظهور ایدر . مثلا برفرانسزدن وه‌نه‌زوئه‌لاده برچوجق حاصل اولسه بوچوجق وه‌نه‌زوئه‌لا مملکتنده اورا تبعه‌سندن وفرانسه‌ده فرانسه تبعه‌سندن عداولنور . بونك کبی انکلتره‌ده برفرانسزدن میدانه کلن چوجق انکلیز قانونلری نظرنده انکلیز وفرانسه قانونلری نظرنده فرانسزدر . آنجق انکلتره حکومتی بومشکلی حل ایچون برچاره‌یه توسل ایتمشدر . انکلتره خارجیه نظارتنك ۱۸۵۸ سنه‌سنده پارسده‌کی انکلتره سفیرینه کوندردیکی ، بالاده کوردیکمز ، بر تحریراتده [۱] انکلتره‌ده تولد ایدن چوجقلرك پدرلرینك منسوب اولدیغی مملکتده انکلیز مأمورلری طرفندن حمایه اولنه‌جغی اشعار اولنمشدر ، یعنی برفرانسزدن انکلتره‌ده حاصل اولان چوجق انکلتره تبعه‌سندن عد اولنه‌رق هر یرده انکلیز مأمورلرینك حمایه‌سنی کوره‌جکسه‌ده فرانسه‌ده انکلیز مأمورلری بوچوجق اوزرنده حمایه ادعاسنه قالقشمیه‌جقلردر . بوندن بشقه انکلتره‌ده ۱۸۷۰ تاریخنده نشر اولنان قانون جدید موجبنجه اجنبی پدردن انکلتره‌ده حاصل اولان چوجقلر سن رشده وصوللری سنه‌سنده پدرلرینك منسوب اولدیغی مملکت تابعیتنی ترجیح واختیار ایده‌بیله‌جکلری کبی ، انکلیزلردن انکلتره خارجنده تولد ایلیان چوجقلرده ینه رشید اولدقلری سنه‌ده تولد ایتدکلری مملکت تابعیتنی ترجیده مختار اوله‌جقلردر .

---

[۱] صحیفه ٦٦

بونك كبی اسپانیا حكومتیده محل ولادت اساسنی قبول ایلمش اولان جنوبی آمریقا حكومتلری ایله مقاولات مخصوصه عقد ایلمشدر. بونلره نظراً اومملكتلرده اسپانیوللردن وجوده كلن چوجقلر مولدلری اولان مملكت تبعهسندن وبالمقابله اسپانیا ممالكی داخلنده تولد ایدن چوجقلر اسپانیا تبعهسندن عد اولنهجقلردر. اسپانیا ایله آرژانتین جمهوریتی آرهسنده ۱۸۶۳ تاریخنده عقد اولنان مقاولهٔ سیاسیهده آیریجه شایان تذكاردر. بو مقاولهیه نظراً ، اسپانیوللر ایله آرژانتین تبعهسنك صفتلرینی تعیین ایچون اختلافك ظهوره كلدیكی مملكت قانونلری احكامنه رعایت اولنور . بناءً علیه اسپانیالی بر پدردن آرژانتین مملكتنده تولد ایدن چوجغك تابعیتنجه اسپانیاده مسئله ظهور ایدرسه ، اسپانیا قانونلرینه توفیقاً ، چوجق اسپانیول عد اولنور ؛ اكر اختلاف آرژانتینده ظهور ایدرسه چوجق ، اورا قانونلری موجبنجه ، آرژانتین تبعهسندن عد ایدیلیر .

۳ .— بری نسل اساسنی قبول ودیكری نسل ومولد اساسلرینی مزج ایتمش اولان ایكی حكومت بیننده‌ده اختلاف قوانین اولهبیلیر . مثلا آلمانیا تبعهسندن بركیمسهنك فرانسهده برچوجغی تولد ایدوبده، چوجقده، پدرینك مثلا فرانسهده متولد اولمسندن دولایی ، فرانسز عد اولنسه ویاخود تلسیق ایدلسه ، بوچوجق، اكر آلمانیا حكومتندن ترك تابعیته مأذون دكلسه (آلمانیانك ۱ حزیران سنه ۱۸۷۰ تاریخلی قانوننك ۱۳ نجی مادهسنك ۲ نجی فقرهسی) ، یاخود آلمانیا حكومتندن هجرت رخصتنامهسی آلمامش ایسه (۱۸۷۰ قانوننك ۱۳ نجی

ماده‌سنك برنجی فقره‌سی) ،ویاخود آلمانیا اراضیسی خارجنده علی‌التوالی اون سنه اقامت ایتمامش ایسه (١٨٧٠ قانوننك ١٣ نجی ماده‌سنك ٣ نجی فقره‌سی) ، آلمانیا تابعیتندن چیقمامش اوله‌جغندن، عهده‌سنده ایکی تابعیت اجتماع ایدر. بونك ایچون یا آلمانیا حکومتی فرانسه‌ده اجنبیلردن متولد چوجقلرك حق اختیارلرینی تصدیق ایتمك لازم کلیر ، که بو تصدیق هجرت رخصتنامه‌سنه معادل اولور ؛ یاخود فرانسه حکومتی کندی ملکنده آلمانلردن حاصل اولان چوجقلره آلمانیادن هجرت رخصتنامه‌سی استحصال ایتمدکجه احکام قانونیه‌سنی تطبیق ایلمامك اقتضا ایدر .

آوستریا وصربستان حکومتلری بیننده ١٨٨٢ سنه‌سنده عقد اولنان مقاوله بوکبی اختلافاتی حل ایچون پك ایی دوشونیله‌رك میدانه کتیرلمشدر ، که بو مقاوله حکمنجه طرفیندن برینك تبعه‌سی دولت متبوعه‌سی تابعیتندن اصولاً چیقمدقجه دیکرینك تابعیتنه قبول اولنمز .

بوکبی اختلافاتك حلی ایچون مهما امکن چاره بولنورسه‌ده، مثلا روسیه کبی ، تبعیت دائمه اصولنی قبول ایدن بردولت ایله فرانسه بیننده بوکبی اختلافاتك حلنه چاره بولمق اوقدر آسان دکلدر . فرانسه‌ده فرانسز عد اولنه‌بیله‌جك برروسیه‌لی ایچون بو خصوصده روسیه دولتندن مأذون اولمسنی طلب ایتمك ، روسیه حکومتی قانونلرنده مندرج قواعد اساسیه‌یی فرانسه‌نك خاطری ایچون الغا ویا تعدیله اصلا راضی اولمیه‌جغی ایچون ، عبثله اشتغال اولور ؛ بونك کبی فرانسه‌ده بو بابده فداکارلق

اختيار ایتمیه‌جکندن بر شخص عهده‌سنده بو صورتله اجتماع ایدن ایکی صفتدن بریتك ازاله‌سی ممکن اولمز .

٤ .— نسل ایله مولد اساسلرینی مزج ایلیان ایکی حکومت آره‌سنده‌ده بویولده اختلافات اکسیك اولمز . مولد اساسنه تابع اولان مملکتلرك اکثرنده تبعهٔ محلیه‌نك ممالك اجنبیه‌ده حاصل اولان چوجقلری نسل اساسنه توفیقاً پدرلری کبی تبعهٔ محلیه‌دن عد اولندقلری حالده ، اجنبیلرك داخل مملکتده تولد ایدن چوجقلری مولد اساسنه توفیقاً تولد ایتدکاری محل تبعه‌سندن عد اولنورلر . ایشته بو مسلکه تابع ایکی مملکت بیننده ظهور ایدن بو کبی اختلافاتك حلی‌ده قولای دکلدر .

ایکی مملکت بیننده تابعیت مسائلندن دولایی تحدث ایدن بو قبیلدن اختلافاتك اوچنجی بر مملکتده حلی لازم کلدیکی حالده اورا محاکمنك نه صورتله حرکت ایتمسی لازم کله‌جکی بحثنه کلنجه : وه‌نه‌زوئه‌لاده ایتالیالی بر پدردن حاصل اولان بر چوجغك فرانسه‌ده تعیین تابعیتی ایجاب ایتسه عجبا بو چوجق مولد اساسنه تابع اولان وه‌نه‌زوئه‌لا قانوننه توفیقاً وه‌نه‌زوئه‌لا تبعه‌سندنمی یوقسه نسل اساسنه رعایت ایدن ایتالیا قانونی موجبنجه ایتالیا تبعه‌سندنمی عد اولنه‌جق ؟ طرفیندن برینك قانونی دیکرینه ترجیحه سبب اولمدیغی کبی ، مسئله‌نك انضباط عمومی‌ٔ دولی یه‌ده تعلقی اولمدیغندن ، فرانسه قانوننك‌ده بو بابده تطبیقنه محل یوقدر . بو کیمسه‌نك طرفین ممالکندن برنده اقامتکاهی وارسه ، اقامتکاه اتخاذ ایتمکله اورا تابعیتنی ترجیح ایتمش اولدیغی آکلاشیله‌جغندن ، اقامتکاه اتخاذ

ایتدیکی محل تابعیتنده اولدیغنه حکم ایتمك ممکن اولور . اگر وەنەزوئەلاده ایتالیالی برپدردن حاصل اولوبده تابعیت اصلیەسنی تعیین خصوصی طرفین بیننده منتج اختلاف اولدیغنی فرض ایتدیکمز شو کیمسەنك طرفین مملکتلرینك هیچ برنده اقامتکاهی اولمزسه ، رأینه مراجعت اولنان فرانسز محکمەسی طرفین قانونلرندن احکامی فرانسه قانوننه اك یقین بولاننی ترجیح ایتمك لازمگلیر؛ مثالمزده ایتالیا قانوننك احکامی دیگرندن زیاده فرانسه قانوننه یقین بولندیغندن ، فرانسه محکمەسی اوکیمسەنك ، نسل اساسنه توفیقاً ، ایتالیان اولدیغنه حکم ایلر .

اشته شو تفصیلاتدن تعیین تابعیت خصوصنك بین الدول نه قدر کثرتلی اختلافاته بادی اولدیغی ومع مافیه حل اختلاف چارەلرینك هنوز بولنەمدیغی آکلاشیلیور . دولتلرك بوخصدەکی احکام قانونیەسی بینندەکی فرقلر ازاله اولنمدقجه بو اختلافاتكده حلنه قولایلقله امکان بولنەمز . بناءً علیه حقوق ادبیه ، حقوق صناعیه ، وسائره خصوصاتنده بین الدول هیأت اتحادیه ایله رفع اختلافاته همت اولندیغی کبی ، تابعیت مسائلندەده بوکبی اتحاد وجوده کتیرەرك شو پروزلی اختلافاتی رفع وازالەیه ارباب سیاستك صرف غیرت ایلملری شایان تمنیدر .

اوچنجی فصل

تابعیت مکتسبه

— ١ —

تعریف

صورت تعیینی بوندن اولکی فصلده ذکر وتفصیل اولنان تابعیت اصلیه غیر قابل انحلال دکلدر ، تبدل ایدر . تابعیت اصلیه‌نك دکشمسنه تبدل تابعیت changement de nationalité وبو تبدل اوزرینه یکیدن ظهور ایدن تابعیته تابعیت مکتسبه ویا مکتسبه nationalité acquise دینلیر .

تابعیت اصلیه‌نك تبدلی ایله یرینه بر صفت جدیده قائم اولمسی ایچون ، اولا بو امرده بولنان کیمسه‌نك بونی اجرایه صالح ، وثانیاً راضی اولمسی اقتضا ایدر .

تبدیل تابعیت ایتمك استیان کیمسه‌نك صلاحیتی هنوز تابعیتنی حائز اولدیغی دولتك قانونلری ایله تعین ایدر . بر شخصك رضاسی اولمدقجه‌ده صفتنه تغیر عارض اولمز ؛ بناءً علیه بردولت افراد تبعه‌سندن هیچ کیمسه‌یی جزاءً تابعیتندن اسقاط ایده‌مز وهیچ کیمسه‌یه جبراً تابعیتی تحمیل ایلیه‌مز .

تابعیت اصلیه تلسیق ایله، تبعهٔ اجنبیه‌دن بری ایله ازدواج ایتمکله ، بر دولت اجنبیه‌نك خدمت ملکیه ویا عسکریه‌سنه

کیرمکله ، ترك اراضی حالنده اختیـار تابعیتـله تبدل ایدر .
تبدل تابعیته‌رضانك تأثیری بوکا راضی اولان کیمسه‌نك شخصنه منحصردر ، بشقه‌سنه تجاوز ایتمز .

تَبدّل تابعیتك شـو صور عدیده‌سندن تلسیق مؤلفلرجه مختلف طرزلرده تعریف اولنمشدر . موسیو قالوونك تعریفنه کوره « تلسـیق بر اجنبینك بر دولتك اهالیٔ اصلیه‌سی میانه کیردیکی وداخل مملکتده تولد ایتمش کبی حقـوق وامتیـازات احراز ایلدیکی بر کیفیتدر . »[١]

موسیو وایس ایسه « تلسیق قوهٔ عمومیه‌نك برفعل حاکمانه وانحصارکارانه‌سیدرکه اونکله برشخص او قوهٔ عمومیه‌ده متجلی اولان دولتك اهالیٔ اصلیه‌سی صفتنی احراز ایدر. » [٢] دییور.
شو تعریفلردن استنباط اولندیغنه کور ، تلسیق ایله بر کیمسه اولجه منسوب اولمدیغی بر قومه ، بر جمعیت بشره ، بر هیئت سیاسیه‌یه انتسـاب پیدا ایده‌رك ، او قومك ، او جمعیتك ، او هیئتك افراد اصلیه‌سندن اولور واو افرادك حائز اولدیغی بالجمله حقوق وامتیازات ووظائفی احراز ایلر . معنای لغویسی‌ده بو فکری افاده ایدر ، چونکه لغتـاً بر قومه صکره‌دن ملحق اولان کیمسه‌یه ملسوق تعبیر اولنور. [٣]

Calvo, Droit Interntional théorique et pratique [١]
جلد ٢ ، صحیفه ٧٣

Weiss, Sraité théorique et pratique de droit [٢]
International privé ٢٨١ جلد ١ ، صحیفه

[٣] قاموس ، جلد ٣ ، صحیفه ٥٠

موسیو وایسك تعریفنده كوسترلدیكی اوزره ، تلسیق قوهٔ عمومیه‌نك بر فعل حاكمانه و انحصارلرنه سیدر؛ یعنی تلسیق طابنی ترویج ایدن قوت بوطلبی رد دخی ایده‌بیلیر . بو قوتك هانكی قوت اولدیغی بین العلما مباحثات عدیده‌یی موجب اولمشـدر . مؤلفیندن بعضیلرینك قولنجه تلسیق معامله‌سنك اجراسی قوهٔ اجرائیـه‌نك واسـطهٔ تنفیـذی اولان رئیس دولته دكل قوهٔ تشریعیه‌یه عائددر . چونكه كیفیت تلسیق دولتك حیاتنه تعلق ایتدیكندن ، وطنه خدمته لایق اولمیان كیمسه‌لری اهل وطن میانه قبول ایچون نه قدر تأمینـات آرانسـه چوق كورلمز . رئیس دولت برشخص اولدیغندن ، اوكا بو قدر آغیر بروظیفه تحمیلی جائز اولمز؛ قوهٔ تشریعیـه ، یعنی مجلس ملی بر هیئت اولدیغندن ، نفوذ خارجی‌یه متابعتدن مصون قالیر . برده ملتلر بر شركته تشبیه اولنه‌بیلیر ؛ شركتلره ایسـه خارجدن داخل اولمق ایستیانلرك قبول ویا ردی ایچون بالعموم اعضاء شركتك رأینه مراجعت اولنور ؛ ملتلرده‌ده بتون افراد امتك وكالتنی بنـاءً علیه اونك نامنه اعطـای رأی صلاحیتنی حائز اولان مجلس عمومیدر . اونك ایچـون بو خصوصده مجلس عمومی صلاحیتدار اولمق لازم كلیر .

بو رأی بكده منطقه موافق اولمدیغنـدن ، دیكر بر قسم مؤلفلرك بحق اعتراضنی دعوت ایتمشدر . كیفیت تلسیق لایقیله تدقیق اولنورسه كوریلیركه بو ایش قانونه تنظیم ایتمك دكلدر . مجلس عمومی ، یعنی قوهٔ تشریعیه طرفندن میدانه كتیریلن قانون منافع عمومیه‌یه تعلق ایدر وحكمی زیر تابعیتده اولانلرك جمله‌سنه

شامل اولور. حالبوكه تلسيق بر شخصه برطاقم حقوق تأميننده‌ن عبارت اولديغندن، صرف شخصيدر. بونكله قوهٔ تشريعيه اشتغال ايتسه، مسئله‌يه فضله براهميت ويرلمش اولدقدن بشقه، قوهٔ مذكوره‌نك موجود اولان بونجه مشاغل مهمه ومتنوعه‌سی آره‌سنده برده بوكا صرف ايده‌جك زمانلری قالمز. بوندن ماعدا، تلسيق تدقيقاتی ايله مشغول اولديغی اثناده جريان ايده‌جك مباحثاتك دول اجنبيه ايله اولان مناسبات سياسيه‌يه سؤ تأثيری اولمق ممكندر.

ماتلر شركتلره تشبيه اولنديغی حالده شو جهت‌ده واردر، كه شركتلرده هر خصوص ايچون بالعموم اعضانك رأينه مراجعت ممكن وحتی آسان ايكن، ملتلرده، افرادك كثرتنه مبنی، بوصورت پك مشكل وبلكه‌ده عديم‌الامكان اولديغندن، افراد ملت نامنه حركت ايده‌بيله‌جك اولان بر وكيله بوخصوصده اعطای رأی صلاحيتنی ويرمك ضروريدر. مادامكه بوضرورته مبنی وكلای ملت ديمك اولان مجلس عمومی‌يه بوصلاحيتك اعطاسی دوشونيليور، حسب‌البيعه ملتك وكيلی ديمك اولان حكمدار — كه قواء عموميه عهده‌سنده اجتماع ايتمشدر — بو خصوصده صلاحيتدار اوله‌بيلير.

معلومات تاريخيه

زمانمزده هركسك حائز اولديغی تابعيتی تبديل ايله بشقه برصفت احرازينه اولان حقی همان عموميتله قبول اولنمش‌سه‌ده،

ازمنۀ قديمه‌ده بويله دكلدی . يونانستان قديم حكومتندن اسپارطه‌ده ، ليكورغك وضع ايتديكی قانونلر حكمنه نظراً ، اجنبی داخل مملكته قبول اولنمز وبر اسپارطه‌لينك‌ده ترك تابعيت ايتمسنه موافقت ايدلمزدی . آتينه‌ده ، صولون قانونی حكمنجه ، آتينه‌يه خدمات مهمه ايفا ايتمش اولان بر اجنبی اكر يكديكرندن طقوز كون فاصله ايله ايكی دفعه آرای عموميه‌يه مراجعت اولندقدن صكره خفياً ويريلن رأيده آلتی بيك كشينك رأينی قازانيرسه آتينه تابعيتنه قبول اولنوردی . بر اجنبينك آتينه تبعيتنی استحصال ايده‌بيلمسی ايچون اقامتكاهنی آتينه‌يه نقل ايتمش وياخود مملكتندن مؤبداً طرد اولنمش اولمسی لازم ايدی . آتينه تابعيتنه داخل اولان بر اجنبی عن اصل يرليدن اولان آتينه‌ليلرك حائز اولدقلری حقوقك جمله‌سنی احراز ايده‌ميوب ، اصل يرليلر كبی اولمسی ايچون آره‌دن اوچ بطن كچمسی وبو اثناده علی‌التوالی آتينه‌ده ساكن اولمسی لازم كليردی . مع‌مافيه مناسبات تجاريه‌نك تكثری طبايعده موجود اولان شدتی تعديل ايتديكندن ، اجنبيلرك صكره‌لری آتينه تابعيتنه قبولی زياده كسب سهولت ايتمشدر .

روماده اجنبيلرك تلسيقی پك اوقدر قولای دكلدی . فقط اوتوز ياشنه كلوب آزاد ايديلن اسرا ايله يابانجی Peregrini دينيلن لاتينلر روما همشهريلكی احراز ايده‌بيليرلردی . بو لاتينلردن Junianii تسميه‌اولنانلر روما همشهريسی عداولندقلری حالده وفاتلرنده متروكاتی كنديلرينی اعتاق ايدن افنديلرينه عائد اولوردی ؛ حالبوكه Coloniarii دينيلن لاتينلر حقوق

همشهری‌یی تماماً استحصال ایدرلردی . یونیانی‌یی تسمیه اولنان لاتینلر رومالیلردن ویا لاتینلردن برقادین تزوج ایدوب بوندن بر چوجق تولد ایتدیکنی وچوجغك اوزمان بر یاشنی اکمال ایتمش بولندیغنی بر روما حاکمی حضورنده اثبات ایدرلرسه همشهریلك حقوقندن تماماً مستفید اولورلردی. بوندن بشقه، رومانك کیجه عساکر محافظه‌سی میاننده آلتی سنه ایفای خدمت ایدن ، اون بیك اولچی وسعتنده بر سفینه ایله رومایه آلتی سنه بغدای نقل ایدن ، رومادە اوچ سنه دکرمنجیلك ایدن ، روما ویا جوارنده خانه انشا ایلیان ، مملکتنده حاکملك ایتمش اولان لاتینلر ایله اوچ چوجق والده‌سی اولان لاتین قادینلر روما همشهریسی اوله‌بیلیرلردی .

کذا بر رومالی لاتین ویا اجنبی اولان بر قادینله حین ازدواجنده زوجه‌سنی [رومالی] ظن ایتدیکنی [چوجق] میدانه کلدکدن صکره حضور حاکمده اثبات ایدرسه کرك [زوجه‌سی] کرك چوجقلرنی رومالی اولورلردی .

اجنبیلرك روما تابعیتنه دخولی بتون رومالیلره متعلق اولدیغندن ، بوکیفیت عمومك معلومی اولمق ایچون برنچ لوحه‌لر اوزرینه حك ایله عمومی میدانلرده تشهیر واعلان اولنوردی . هر اجنبی روما تابعیتنه قبول اولنور ایدی‌ایسه‌ده غول مملکتی اهالیسنك قبولی ایچون بونلرك تبدیل مذهب ایله روما مذهبنی قبول ایتملری لازم ایدی .

بر اجنبی روما تابعیتنه داخل اولدیغی حالده بوندن

زوجه‌سی ایله چوجقلری استفاده ایتمزلردی ؛ بونلرکده روما تابعیتنه کیره بیلملری ایچون آیریجه معامله اجراسی لازم ایدی .
جرمانلرده براجنبی آره‌لرنده برسنه مدتله اقامت ایتدیکی وافراد قبیله‌نك رضا وموافقتی‌ده انضمام ایلدیکی حالده جرمان اولوردی . آنجق سلاح قوللانمق ، محاربلرك اجتماعات سیاسیه‌سنه وانتخابات عمومیه‌یه اشتراك ایلمك حقلرینی احراز ایتمك ایچون اجنبینك حین قبولنده قیود صریحه بولنمق اقتضا ایدردی .

ممالك عثمانیه‌ده تلسیق

ممالك دولت علیه‌ده اجنبیلرك تلسیقنی تعین ایدن مادهٔ نظامیه شودر : « سن رشده واصل اولان بر اجنبی ممالك عثمانیه‌ده علی التوالی بش سنه اقامت ایلدیکی حالده بالذات ویا بالواسطه خارجیه نظارت جلیله‌سنه بر استدعا تقدیمیله تابعیت دولت علیه‌یی استحصال ایده‌بیلور . » [۱]
شو مادهٔ قانونیه‌یه نظراً ، ممالك عثمانیه‌ده بر اجنبینك تلسیقی ایچون شرط اساسی سن رشده وصولندن اعتباراً ممالك دولت علیه‌ده بلا فاصله بش سنه اقامت ایتمکدر . بوقدر مدت ممالك محروسه‌ده مقیم اولمش اولان هر اجنبی حکومت سنیه‌یه تلسیق ایچون مراجعت ایده‌بیلیر . بوماده صراحت لازمه‌دن عاریدر : چونکه شریطهٔ اقامتك مبدأی عند اولنه‌جق اولان سن رشدك کیفیت تعیینی مسکوت‌عنه براقلمشدر ، یعنی تلسیق استدعاسنده بولنان اجنبینك سن رشدی هانکی قانونه توفیقاً تعین

[۱] تابعیت عثمانیه قانوننامهٔ همایونی : اوچنجی ماده .

اولنه‌جغی تصریح اولنمامشدر . عجبا بوامرده بولنان اجنبی قوانین عثمانیه نظرنده‌می رشید اولمق یوقسه دولت متبوعه‌سی قانوننه کوره‌می سن‌رشده واصل اولمش عد اولنمق اقتضا ایدر ؟ نظریاته باقیلیرسه ، هرکسك سن رشدی کبی اهلیت شخصیه‌سنی تعیین ایدن قانون منسوب اولدیغی دولت قانونیدر . برکیمسه تابعیت اصلیه‌سندن چیقنجه‌یه قدر بوخصوصلرده دولت متبوعه قانونلرینه تابعدر . اوحالده ممالك عثمانیه‌ده تابعیت دولت‌علیه‌یه قبول اولنمق آرزوسنده بولنان براجنبینك سن رشدی ، مادامکه هنوز تابعیت اصلیه‌سنی ضایع ایتمامشدر ، دولت متبوعه‌سی قانونلری احکامنه توفیقاً تعیین اولنمق اقتضا ایدر . بناء علیه اوقانونلره کوره سن رشده واصل اولان بر اجنبی ، قانون عثمانی‌یه نظراً ، او زماندن اعتباراً بش سنه صکره تابعیت عثمانیه‌یه قبولی ایچون مراجعت ایده‌بیلیر .

دولتلرك موضوعات قانونیه‌سی یکدیکره بکزه‌مز ، متباینَدر . بواهلیت شخصیه مسئله‌سنده‌کی احکام قانونیه‌ده اویله‌در . بعض دولتلر بوخصوصده منحصراً کندی قانونلری احکامنی کوزه‌تیر ، قوانین اجنبیه احکامنه التفات ایتمزلر ؛ کندی مملکتلرنده ساکن هر شخصك ، ولو اجنبی اولسون ، اهلیت شخصیه‌سنی کندی قانونلری ایله تعیین ایدرلر . اثبات رشد مسائلنده‌ده ممالك دولت علیه‌ده قوانین عثمانیه احکامی حائز رجحان عد اولنور ، فقط بونك ایچون اختلاف ظهوری ممکن اولدیغندن مطرد برحرکت تعقیب اولنه‌مامقده‌در .

ذکر اولنان مادهٔ قانونیه موجبنجه سن رشده واصل

اولدقدن بالاعتبار بش سنه متمادياً ممالك عثمانيه‌ده اقامت ایدن هر اجنبی مراجعت ایتدیکی حالده تلسیق اولنمق لازم کلیر . حالبوکه امر تلسیقده‌ده بونیتده بولنان بر کیمسه‌نك بو فعلی اجرایه صلاحیتی بولنمسی لازم کلدیکی حالده قانون بو جهتی مسکوت عنه براقمشدر ، که اك مهم نقائصندندر . برفعلی اجرایه صالح اولمیان برشخص اوفعلی اجرا ایده‌مز ؛ تابعیت اصلیه‌سنی تبدیله صالح اولمیان بر کیمسه تبدیل تابعیت ایدوب بر صفت جدیده کسب ایلیه‌مز . ممالك عثمانیه‌ده تلسیق اولنمق ایچون‌ده اول امرده تابعیت اصلیه‌دن فارغ اولمق لازمدر. قانونده ایسه بوجهتدن هیچ بحث اولنمامشدر. اکر متن قانون حرفیاً تطبیق اولنسه ، چونکه تلسیق استدعاسنده بولنان اجنبیلرك دولت متبوعه‌لری ایله اولان ارتباطلری قطع اولنوب اولنمدیغنه باقلمیه‌جغندن ، تلسیق اولنان شخص عهده‌سنده علی الاکثر ایکی تابعیت اجتماع ایتمك ایجاب ایدر . ایشته قانون عثمانیده‌کی نقصانك انتاج ایده‌جکی شو یولسزلغه میدان ویرمامك ایچون تلسیق اولنمق استیان هر اجنبیدن دولت متبوعه‌سیله اولان علاقه‌سنی کسه‌رك بر ایلیشیکی قالمدیغنه وکندیسنك بر صفت جدیده اکتسابنه صلاحیتی اولدیغنه دائر ادارهٔ بر وثیقه طلب اولنمقده‌در .

ممالك عثمانیه‌ده تلسیقك دیکر بر طرزی دها واردرکه اوده بورادەتولد ایتمش اولان اجنبیلره متعلقدر. بوکادائر اولان مادهٔ قانونیه‌ده دینلیورکه : « والدینی اجنبی اولدیغی حالده ممالك شاهانه‌ده متولد اولان شخص سن رشده وصولی تاریخندن

بدأ ایله اوچ سنه ظرفنده تابعیت دولت علیه‌یی بحق طلب ایده‌بیلور .» [١]

بوماده‌یه نظراً ممالك عثمانیه داخلنده تولد ایدن اجنبیلر سن رشده وصوللرنده اقامت شریطه‌سنه رعایتدن معافدرلر ، رشید اولدقلری آنده تابعیت عثمانیه‌یی احرازه حق قازانیرلر. یالکز بو حقدن استفاده‌لری اوچ سنه‌یه منحصردر . او مدت ظرفنده مراجعت ایتمزده وقتی کچیررلرسه ، صلاحیت قانونیه اولمامسنه نظراً حق معافیتلری اوله‌میه‌جغندن ، دیکر اجنبیلردن فرقلری قالمز . بناءً علیه تلسیق اولنمق ایچون زمان رشدلرندن اعتباراً بش سنه داخل ممالك عثمانیه‌ده اقامت ایتملری لازم کلیر .

« قوهٔ عمومیه‌نك برفعل حاکمانه وانحصارکارانه‌سی » دیه تعریفً وتوصیف اولنان تلسیق اجراده دولتك اقتداری مطلق اولدیغندن ، مادهٔ قانونیه‌ده‌کی « بحق » تعبیرینك جهت توجیهی مفقود وبناءً علیه تعبیر مذکور زائددر .

ممالك عثمانیه‌ده اجانبك تلسیقی ایچون موضوع بولنان شریطهٔ اقامته رعایت تلسیق اولنمق آرزوسنده بولنان افراد اجانبه عائددر ، یوقسه دولت بوقید ایله مقید اوله‌مز . نته‌کیم قانونك دیکر برماده‌سنده « سلطنت سنیه بند سابقده محرر شرائطی ایفا ایتمامش اولان اجنبیلری دخی مساعدهٔ استثنائیه‌یه

---

[١] تابعیت عثمانیه قانوننامهٔ همایونی : ایکنجی ماده .

شایسته کوردیکی صورتده فوق العاده اولەرق تابعیتنه قبول ایدر. » [١] دینلمشدر.

مواد سالفه خلاصه اولندیغی حالده شو احکام استنتاج اولنور: ممالك شاهانەده تلسیق اولنمق ایچون سنّ رشده وصولدن اعتباراً داخل ممالك عثمانیەده علی التوالی بش سنه اقامت ایتمك ویاخود ممالك عثمانیەده تولد ایتمش ایسه سنّ رشده وصولده تلسیق ایچون مراجعت ایلمك لازمدر. بوشرطلری ایفا ایتمیان اجنبیلره، حکومت سنیه تابعیته قبوله لایق کوردیکی حالده، تابعیتنی تفویض ایده بیلیر.

تلسیقك تأثیراتنه کلنجه، تلسیق، قانون عثمانی یه نظراً، اجنبینك بر لی کبی اولمسی دیمك اولدیغندن، تبعهٔ اصلیهٔ عثمانیەنك حائز اولدیغی بالجمله حقوق وامتیازات تلسیق اولنان کیمسەلرەده تماماً شامل اولور. بناءً علیه کرك **حقوق خصوصیه وحقوق مدنیه**، کرك **حقوق سیاسیه**جه عن اصل یرلیدن اولان عثمانلیلر ایله بالآخره تابعیت عثمانیەیه قبول اولنان اشخاص بیننده هیچ بر فرق یوقدر. وظائف عمومیەجەده تبعهٔ اصلیه ایله ملسق عثمانلیلر تماماً مساوی اولوب، جملەسی، مثلا، مدافعهٔ مملکتە وتکالیف دولته اشتراکه مجبوردر.

تلسیقك ماقبلنه شمولی یوقدر. تابعیت عثمانیەیه داخل اولان بر کیمسەنك تلسیقدن اول عقد ایتمش اولدیغی بالجمله تعهدات، **انضباط عمومیٔ دولتی** اخلال ایتمدکجه، محاکم

[١] تابعیت عثمانیه قانوننامهٔ همایونی: دردنجی ماده

عثمانيه نظرنده مقبولدر. تلسيقدن اول بركيمسه‌نك عقد ايتمش اولديغى ازدواج اوشخصك تابعيت عثمانيه‌يه قبولندن صكره‌ده مشروع عد اولنور. بوحكم احكام فقهيه‌يه‌ده موافقدر : قبول دين ايدن بركيمسه‌نك قبل‌الاهتدا عقد ايتمش اولديغى نكاح كنديسنك اهتداسندن صكره‌ده مقبول اولوب ، بعدالاهتدا تجديد نكاحه لزوم اولمز . [١]

بالتلسيق تابعيت عثمانيه‌يه داخل اولمش اولان بركيمسه اجنبى بولنديغى زمان بر جنايت ايقاع ايتمش اولورده فعلك واقع اولديغى مملكت حكومتى اعاده‌سنى طلب ايدرسه مسئله شايان تدقيق بر حال كسب ايدر. اعادهٔ مجرمينه متعلق قواعد اساسيه‌دندركه تبعهٔ محليه اعاده اولنمز . اگر تلسيقك ماقبلنه شمولى اولورسه مؤخراً تابعيت عثمانيه‌يى احراز ايدن بركيمسه جرمك زمان وقوعنده عثمانلى اولمش عد ايدلمك وبناء عليه طلب ايدن حكومته تسليم اولنميوب محاكم عثمانيه طرفندن دوچار مجازاة اولنمق لازم كلير . بالعكس كيفيت تلسيق ماقبلنه اجراى تأثير ايتمزسه جرمك حين ايقاعنده او شخص اجنبى بولنديغندن محاكم عثمانيه ايشنده صلاحيتدار اولمز ؛ حالبوكه حين طلبده شخص مرقوم عثمانلى بولنديغندن طلب ايدن حكومته تسليم اولنه‌مز . هر ايكى حالده‌ده ارباب جرائم تلسيق سايه‌سنده تعقيب ومجازاتدن قورتلمش اولور . بوكا چاره اولمق اوزره ، استرداد مجرمين حقنده انكلتره ايله فرانسه بيننده ١٨٧٦ سنه‌سنده منعقد معاهده‌يه جرمك ايقاعندن صكره تلسيق اولنان

[١] شرح موقوفات : جلد ١ ، صحيفه ٢٣٧

اشخاصك تابعیت جدیده‌سی نظر اعتباره آلنمقسزین دیکر طرفه تسلیم اولنه‌جغنه دائر برماده علاوه اولنمشدر . ایشته بوده تلسیقك ماقبلنه شمولی مناسبات دولیه‌ده قطعیاً رد اولندیغنه دلالت ایدر .

رئیس عائله‌نك تبدل صفتی زوجه وچوجقلرینك صفتنی تبدیل وتغییر ایده‌مز . بر شخصك بردولت تابعیتنه کیرمسی حقنده‌کی آرزوسی شخصیدر ؛ زوجه‌سی ایله چوجقلری بو آرزویه اشتراك ایتمدکجه ، تابعیتك اختیاری اولمسی قاعدهٔ اساسیه‌سنه توفیقاً ، رئیس عائله ایله برابر تابعیت جدیده احراز ایتمش اولمزلر . بناء علیه تابعیت عثمانیه‌یی احراز ایدن بر اجنبیك یالکز شخصی عثمانلی اولور ، زوجه‌سی وچوجقلری اجنبی قالیر . بوکا دائر اولان مادهٔ قانونیه‌ده دینلمشدرکه «دولت علیه تابعیتنه کیرمش اولان اجنبینك اولادی صبی بیله اولسه پدرینك صفت تابعیتنه تابع اولمیوب اجنبی عد اولنور .» [۱] اشبو حکم قانونی تلسیق اولنان اجنبیلرك چوجقلری حقنده صریحدر . صبی اولوب ، هنوز رشید اولمیان چوجقلره بیله پدرلرینك احراز ایتدیکی صفت جدیده اجرای تأثیر ایتمزسه ، سن رشده واصل اولان چوجقلره بونك هیچ برتأثیری اوله‌مامق طبیعیدر . بومادهٔ قانونیه زوجه‌لری مسکوت عنه براقش اولدیغندن جای مطالعه اوله‌بیلیرسه‌ده ، مادامکه تابعیت رضای طرفینه معلقدر ، مادامکه زوجك رضاسی

---

[۱] تابعیت عثمانیه قانوننامهٔ همایونی : سکزنجی ماده‌نك فقرهٔ اخیره‌سی .

زوجه‌نكده حصول رضاسی معناسنی تضمن ایتمز ، ومادامكه قانونده‌ده بوخصوصده صراحت اولمامقله برابر عبارهٔ قانونیه‌دن مسلك قانونك تلسيقك تأثيری شخصی اولمسی اولدیغنی آكلا- شيليور ، تابعيت عثمانيه‌یه داخل اولان بر اجنبينك زوجه‌سی ، چوجقلری كبی ، اجنبی قالیر ، عثمانلی اولماز .

— ۲ —

تابعيت عثمانيه‌نك ضياعی

تابعيت اساساً طرفين بيننده منعقد بر مقاوله حكمنده اولدیغندن ، رضاء طرفين ایله تبدل ایدر ، تابعيت اصليه يرينه تابعيت مكسوبه قائم اولور . [۱] بناءً عليه بر دولت صفت تابعيتنی جبراً كيمسه‌یه تحميل ایده‌مدیكی كبی ، تحت تابعيتنده ایكن تبديل تابعيت ایتمك استيان اشخاصی‌ده كذا جبراً تحت تابعيتنده طوتمق حقنی حائز دكلدر . ازمنهٔ سالفه مؤسساتنك تأثيراتندن هنوز وارسته قالمه‌میان بعض قوانين اجنبيه زمانمزده حالا تبعيت دائمه اصولنی محافظه ایدییورلرسه‌ده ، بوصورت تبديل تابعيت ایتمك استيانلرك رضاسی ایله تضاد تشكيل ایتمكده اولدیغندن ، نظريات جديده‌یه موافق دكلدر . بوكا مقابل دولت تبعه‌سندن هيچ كيمسه‌یی رضاسی خلافنه اوله‌رق تابعيتندن طرد واخراج ایده‌مز . تابعيتدن بالاسقاط حدود ملكيه خارجنه چيقاريلان شخصی

[۱] صحيفه ۷٦ .

سائر دولتلر تابعیته قبوله مجبور اولمدقلرندن ، بویله برمعامله اوشخصك حایماتلوز اولمسنی انتاج ایدر ؛ بوایسه جائزدکلدر .

اشته بواسبابدن نلشی زمانمزده هرکس حائز اولدیغی تابعیت اصلیه‌یی ترك ایله برصفت جدیده اکتساب ایده‌بیلیر . افرادك بوحقوقی بوکون پك آز استثنا ایله عموماً قبول اولنمشدر .

آنجق بر شخصك دولت متبوعه‌سی تابعیتندن چیقمسی یالکنز کندینك بیان ارزو ایتمسیله جائز اوله‌مز ؛ اوشخص ارتق دولت متبوعه‌سنه ارزو اولندیغی وجهله خدمت ایفاسیله منفعت تأمین ایده‌میه‌جك برحالده بولنمق لازم کلیر . اشته قانون عثمانی بونقطه‌لری نظر اعتباره آله‌رق « سلطنت سنیه طرفندن مأذون اولمقسزین دیار اجنبیه‌ده تبدیل تابعیت ایدن ویاخود بر اجنبی دولتك خدمت عسکریه‌سنه کیرن شخصی دولت علیه استرسه تابعیتندن اسقاط ایده‌بیلیر وبو مقوله تابعیتی اسقاط اولنان اشخاصك ممالك شاهانه‌یه عودتی ممنوع اولور » [١] حکمنی وضع ایتمشدر . بومادهٔ قانونیه‌یه نظراً ، بر شخصك تابعیت عثمانیه‌دن چیقمسی کندیسنك اختیارینه تابع دیمکدر ؛ چونکه ممالك اجنبیه‌ده تبدیل تابعیت ایتمك ویاخود اجنبی بر دولتك خدمت عسکریه‌سنه کیرمك بر شخص ایچون هیچ بر وقت مجبوری اوله‌میوب اختیاریدر . ینه بومادهٔ قانونیه حکمنجه تبدیل تابعیت خصوصی سلطنت سنیه‌دن مأذون اولمغه متوقف اولوب ، بلا مأذونیت ایدیلن تبدیل تابعیتك دولتجه معتبر عد اولنمسی سلطنت سنیه‌نك رأینه تابعدر . بو حکمی متضمن دیکر

[١] تابعیت عثمانیه قانوننامهٔ همایونی ، آلتنجی ماده

بر مادهٔ قانونیه‌ده « تبعهٔ سلطنت سنیه‌دن مأذوناً تابعیت اجنبیه‌یه
کیرن اشخاص تبدیل تابعیت ایتدکلری تاریخدن اعتباراً اجنبی
صفتنده طوتیلوب حقلرنده اولوجهله معامله اولنور. فقط دولت
علیه‌دن مأذون اولمقسزین تابعیت اجنبیه‌یه کیررسه اشبو تابعیت
جدیده کأن لم یکن وکندیسی کما کان تبعهٔ دولت علیه‌دن عد
اولنوب کافهٔ خصوصاتده تبعهٔ دولت علیه حقنده اولنان معامله‌نك
عینی اجرا قلنه‌جقدر . هرحالده تبعهٔ دولت علیه‌دن بر شخصك
ترك تابعیت ایتمسی مطلقا ارادهٔ سنیه اوزرینه ویریله‌جك برسنده
معلق اوله‌جقدر » [١] عباره‌سی مندرجدر . بو ایکی مادهٔ
قانونیه مزج ایدلدیکی حالده شو احکام چیقار : بر عثمانلینك
تابعیت عثمانیه‌سنی ترك ایتمسی مطلقا ارادهٔ سنیهٔ پادشاهی استحصالنه
متوقفدر ؛ سلطنت سنیه‌دن بلا مأذونیت ترك تابعیت ایدن
اشخاص ینه کمافی السابق عثمانلی عداولنور، مؤخراً اکتساب ایتمش
اولدیغی صفت جدیده اصلا نظر اعتباره آلنمز وممالك شاهانه‌یه
عودتنده حقنده تبعهٔ عثمانیه معامله‌سی ایفا ایدیلیر ، تابعیتی
اکتساب ایتمش اولدیغی دولت مأمورلرینك ممالك شاهانه‌ده
بوکبی اشخاصی حمایه ایتمکه حقلری یوقدر ؛ کرك بویولده ممالك
اجنبیه‌ده دیکر بر تابعیت اکتساب ایدن کرك سلطنت سنیه‌دن
مأذونیت استحصال ایتمکسزین خدمت عسکریه‌یه کیرن اشخاصی
دولت ایسترسه تابعیتدن اسقاط ایدر . فقط بو اسقاط معامله‌سی
سلطنت سنیه‌نك ید اختیارنده‌در ؛ بوکبی اشخاص مطلقا تابعیت
عثمانیه‌دن طرد اولنمز . بووجهله صفت عثمانیه‌سی نزع اولنان

[١] تابعیت عثمانیه قانوننامهٔ همایونی ، بشنجی ماده .

کمسه‌لرك او حالده تکرار ممالك شاهانه‌یه عودتلرینه مساعده ایدلمز .

بو بحثده نظر اعتباره آلنه‌جق بر جهت دها واردر : برشخصك تبدیل تابعیت ایتمسی اول امرده کندیسنك بوفعله صالح بولنمسنه توقف ایدر ؛ چونکه تبدیل تابعیته صلاحیتی اولمیان کمسه‌لرك اجرا ایده‌جکلری افعالك حکمی اوله‌مز . دیمك اولیورکه بر شخص تبدیل تابعیت ایتمك استدیکی حالده بوارزوسنك حصولی زماننده کندیسنده بونی اجرایه صلاحیت بولنمق لازمدر. بو صلاحیتی تعیین ایده‌جك قانون ایسه او شخصك اصلاً منسوب اولدیغی دولت قانونلریدر، مؤخراً تابعیته کیرمك استدیکی دولتك قانونلری بو خصوصده بیان رأی ایده‌مز . بناءً علیه مثلا برعثمانلینك بردولت اجنبیه تابعیته کیرمسی ایچون کندیسنك بوفعلی اجرا ایده‌بیلوب ایده‌میه‌جکنی تعیین ایدن شی قانون عثمانیه‌در ؛ بلکه تابعیته کیرمك استدیکی دولت قانونلری قوانین عثمانیه‌نك بو خصوصده‌کی احکامنه منافی حکمی حاوی اولور ؛ فقط اصل اولان قانون عثمانی اولدیغی ایچون بهمه حال اول امرده اونك حکمی معتبردر. قانون عثمانی احکامنی انفاذ ایده‌رك صفت عثمانیه‌سنی ضایع ایتدکدن صکره ایسه دولت اجنبیه قانونی حکمنه تابع اولور ، صفت اجنبیه‌یی احراز ایچون او قانون حکمنجه نه کبی شرائط ایفا ایتمسی لازم کلیرسه اونلری ایفا ایتمك اقتضا ایدر . بو حکم فلورانسه محکمهٔ تمییزی طرفندن ٢٥ نیسان سنه ١٨٨١ تاریخنده اعطا اولنان برقرار ایله موقع اجرایه وضع اولنمشدرکه بو قرارده‌یکی بر تابعیت اکتسابیله

اسکی بر تابعیتك ترکی یکدیگرندن آیری شیلر اولوب، یکیسی حقنده اونك اکتساب اولنه‌جغی مملکت قانونلری احکامی واسکیسنك ترکی حقنده‌ده اواسکی صفت ایله مربوط بولینلان مملکت قانونلری احکامی جاری اوله‌جغی تصریح ایدلمشدر.

متأهل اولان قادینلرك ممالك اجنبیه‌ده تبدیل تابعیت ایتملری هیچ جائز اوله‌مز. چونکه قادینلر تأهللری ایله برابر زوجلرینك بولندقلری تابعیته کیررلر وزوجلرینك داخل اولمدقلری بر تابعیتی کندیلکلرندن استحصال ایتملری قواعد اساسیه‌یه منافی اولور. قادینلرك زوجلرینك بولندقلری تابعیته داخل اوله‌جقلری قانون عثمانینك آتی‌الذکر ماده‌سندن استنباط اولنور: مادهٔ مذکوره‌ده «تبعهٔ دولت علیه‌دن ایکن اجنبی ایله تزوج ایدن قادین زوجنك وفاتی تاریخندن اعتباراً اوچ سنه ظرفنده استدعا ایدرسه تابعیت اصلیه‌سنه رجعت ایده‌بیلیر»[۱] دینمشدر؛ یعنی بر عثمانلی قادین بر اجنبی ایله ازدواج ایتدیکی حالده صفت عثمانیه‌سنی ضایع ایدر وبو صفتی زوجنك وفاتندن صکره استرسه تکرار استحصال ایده‌بیلیر. شوحالده، مادامکه بر اجنبی ایله تزوج ایتمسی بر قادینك تابعیت اصلیه‌سنی ضایع ایلمسنه — محضا زوجی ایله هم صفت بولنمق ایچون — کفایت ایدییور، اوقادینك زوجنك داخل اولمدیغی دیگر بر صفت جدیده‌یی مؤخراً اکتساب ایتمسی هیچ تجویز اولنه‌مز.

تابعیت اصلیه بر مملکت اجنبیه‌ده وطن اصلیسنه عودت ایتمامك نیتیله یرلشمك صورتیله‌ده ضایع اولور. بر مملکت

[۱] تابعیت عثمانیه قانوننامهٔ همایونی، یدنجی ماده

اجنبیه‌ده وطن اصلیسنه عودت ایتمامك نیتیله تأسس ایلمك بو حرکتده بولنان شخصك امور ومصالحنجه وخصوصات سائره‌سنجه کندیسی ایچون نفع وخیر بولندیغنه دلالت ایدر. هر شخص حقنده خیرلی اولان شیلری، یالکز ذاتنه منحصر اولمق اوزره، اجرا ایتمکده حردر. بوندن دولایی برکمسه‌نك بو یولده بشقه برمملکتده یرلشمسنه اعتراض اولنمیه‌جغی کبی بو وجهله یرلشمش اولان برشخصی وطن اصلیسنه عودته اجبار ایتمکده‌ده حقلی اوله‌مز. بو حکمته مبنی حق مهاجرت بوکون عالم مدنیتده قبول وتصدیق اولنمشدر. قانون عثمانیده بوکا دائر مادهٔ مخصوصه یوقسه‌ده، سلطنت‌سنیه ایله شمالی آمریقا حکومات متحده‌سی آره‌سنده ١٢٩١ سنه‌سی جماذی‌الآخره‌سنده برمقاولهٔ مخصوصه عقد اولنه‌رق مهاجرین حقلرنده طرفین ممالکنده اجرا اولنه‌جق معاملات تعیین ایدلمشدر. بومقاوله‌نك ایکنجی ماده‌سنده «تبعهٔ دولت علیه‌دن ممالك مجتمعهٔ آمریقاده تبدیل تابعیت ایتمش اولان کمسه‌لر آمریقایه عودت ایتمامك نیتیله ممالك محروسهٔ شاهانه‌ده اتخاذ مسکن ومأوی ایدرلرسه آمریقا تابعیتنی غائب ایده‌جکلردر. ممالك محروسه‌یه عودت ایتمامك نیتیله کیدوب امریقاده اقامت ایده‌جك آدملر دخی دولت‌علیه تابعیتندن محروم اوله‌جقلردر. طرفین ممالکنك برنده تبدیل تابعیت ایتمش اولان برکیمسه دیکرینك ممالکنده علی‌الدوام ایکی سنه اقامت ایدرسه عودت ایتمامك نیتنده اولدیغی ثابت اوله‌جقدر» دیه ذکر اولنمش، ومؤخراً بوماده‌نك فقرهٔ اخیره‌سی تعدیل و «تبدیل تابعیت ایتمش اولان کیمسه مارالذکر

ایکی سنه نك انقضاسندن اول تابعیتنی ترك ایتمش اولدیغی مملکتدن موقتاً مفارقت ایتسه بیله عودت ایتمامك نیتنده بولندیغی ینه ثابت اوله جقدر » دنیله رك تصحیح وایضاح ایدلمشدر .

اشبو مقاوله ، طرفین بیننده قرارلاشدیرلمش وحتی بالآخره متن وعباره سنده وترتیباتنده تعدیله بیله اوغرامش سه ده ، تصدیقنامه لری تعاطی اولنمدیغندن موقع اجرایه وضع اولنه مامشدر .

— ٣ —

ازدواجك قادینك صفتنه تأثیری

هر نه قدر هرشخصك برصفت تابعیت احرازی ایله عن اصل حائز اولدیغی صفتی تبدیله صلاحیتی وارسه ده ، بوصلاحیتك سوءاستعمالی ایله برعائله ایچنده بوصفتلرك تعدد ایتمامسی ارزو اولنور ؛ زیرا زوجین مختلف تابعیتلرده بولنورسه منافع عائله رخنه دار اولور . بونك ایچون ایکی کیمسه تأهل ایده رك برعائله میدانه کتیردکاری زمان صفتلری اتحاد ایتمك ، ایکیسی ده بر تابعیتی حائز اولمق لازم کلیر . زوجه برچوق خصوصاتده زوجنه تابع اولدیغندن ؛ بونده ده زوجك صفتی غلبه ایدر ؛ قادین تابعیت اصلیه سنی ضایع ایده رك زوجنك صفت تابعیتنی اکتساب ایدر . جنوبی امریقا حکومتلرنده بالاستثنا ارککلر زوجه لرینك صفت تابعیتنی احراز ایدرلرسه ده ، ممالك سائره ده ، بالعکس ، قادینلر زوجلرینه تابع اولورلر . تابعیت عثمانیه قانوننامهٔ همایوننده تبعهٔ عثمانیه دن بر ارککك براجنبی قادین ایله ازدواجی

حالنده قادينك ، عثمانلى بولنان زوجنه تبعاً ، صفت عثمانيه اكتساب ايدوب ايتميه جكى حقنده صراحت يوقدر . آنجق ممالك شاهانه ده قادينلرك زوجلرينه تابع عد اولندقلرينه دلالت ايدن ، بالاده كورديكمز ، يدنجى ماده يه نظراً عثمانلى اركك لر ايله ازدواج ايدن اجنبى قادينلر عثمانلى اولورلر.

بونده قادينك صلاحيت شخصيه سيله ازدواجك مشروعيتى نظر اعتنايه آلمق لازم كلير. صلاحيت شخصيه دولت متبوعه قانونيله تعين ايتديكندن ، منسوب اولديغى دولتك قانونى قادينك ازدواجنه وبو ازدواج حسبيله تابعيت اصليه سنى ضايع ايتمسنه مساعد ايسه قادين عثمانلى اولور ؛ دكلسه اجنبى قالير . قانون عثمانينك بو بابده صرحتى حائز اولمامسى ده جملهٔ نقائصندندر ؛ هيچ اولمزسه برعثمانلى اركك ايله ازدواج ايدن اجنبى برقادينك، منسوب اولديغى دولت قانونى مساعد اولمق شرطيله ، تابعيت عثمانيه يه ، ازدواجى حسبيله ، داخل اوله جغى صريحاً مندرج اولمق اقتضا ايدردى . او حالده ، ايلريده كوريله جكى اوزره ، فرانسه ايله تحدث ايدن اختلاف قانونى كبى اختلافاته ميدان اولمزدى .

فرانسه كبى ، بعض يرلرده تبعهٔ محليه دن بر اركك ايله ازدواج ايدن نساء اجنبيه مطلقا زوجنك بولنديغى تابعيته كيرمش عد اولنيور ؛ دولت متبوعه قانونى قادينك صلاحيت شخصيه سنى تعيينده معتبر طوتلميور وتابعيت اصليه يه خلل كلوب كلميه جكى مسئله سنده او قانونه هيچ اهميت عطف اولنميور .

حالبوكه تبعه سندن بولنان قادينلرك صفتنه ازدواجك تاثيرينى قبول ايتميان بردولتك تبعه سندن بولنان برقادين احكام قانونيه سى

فرانسه اصولنه مشابه بردولت تبعه‌سندن اولان براركك ايله ازدواج ايدرسه، اوقادينك ايكى تابعيتى اولمق لازم كله‌جكندن فرانسه اصولنه‌ده محذوردن سالمدر ديله‌من .

نكاحك مشروعيتنه كلنجه ، قادينك بالازدواج صفت تابعيتى تغير ايتمك ايچون عقد اولنان نكاحك مشروع اولمسى لازمكلير. عقدده فساد اولورسه، نكاح منعقداولمامش اوله‌جغندن قادينك‌ده تابعيت اصليه‌سنه خلل كلمز . آنجق نكاحك فسادى زمان عقدده معلوم دكل ايكن بالآخره ظاهر اولورسه ، اكثر مؤلفين قادينك صفت اصليه‌سى تغير ايده‌جكنه قائل اولمشلردر [١] . چونكه حين ازدواجده قادين نكاحده فساد اولديغندن بيخبر ايدى .

ازدواجله تابعيت نكاحك عقدى زماننده تبدل ايدر واكتساب اولنان تابعيت جديده آرتق دوام ايلر. زوجك وفاتى و ياخود طرفين آره‌سنده طلاق وقوعى شوصفت جديده‌يى تغييرايله قادينه تابعيت اصليه‌سنى اعاده ايتمز . بو صورتله بر صفت جديده كسب ايدن قادين تابعيت اصليه‌سنى تكرار احراز ايتمك استرسه بونى اصولاً استحصال ايتمك لازمكلير. فقط نكاح فاسداولورسه قادينك ارادهٔ ازدواجى منعقد اولمامش حكمنده اولمسنه مبنى، ذاتاً برصفت جديده احراز ايتمامش اولديغندن بالطبع تابعيت اصليه‌سنه رجوع

[١] جلد ١ صحيفه ٥١٠ Weiss, Traité théorique et pratique de droit international privé
فرانسه محكمهٔ تمييزينك قرارى

ایدر. تأهلدن صکره نکاحك دوام ایتدیکی مدت ظرفنده حاصل اولان چوجقلر ایسه طبیعی اوله‌رق پدر و والده‌لرینك بولندقلری تابعیته داخل اولورلر. فقط قادینك قبل الازدواج تولید ایتمش اولدیغی چوجقلر حقنده بونك تأثیری اولهمامق طبیعیدر. بناءً علیه اونلر والده‌لرینك ازدواجندن اول حائز اولدقلری تابعیت اصلیه‌یی محافظه ایدرلر.

برقادینك براجنبی ایله ازدواجی اوزرینه منسوب اولدیغی دولت تابعیتندن چیقه‌رق زوجنك داخل بولندیغی تابعیته کیرمسی ایچون یوقاریده ذکر اولنان شرائطك وجودی لازمدر، یعنی منسوب اولدیغی دولت قانونلری حکمنجه عقد نکاحه و بومناسبتله تبدیل تابعیته صالح بولنمق مقتضیدر. بوندن بشقه، برده ازدواج ایتدیکی کمسه‌نك منسوب اولدیغی دولت قانونلری بوکا مساعد اولمق اقتضا ایدر، یعنی بر دولت قانونی تبعه‌سندن برینك بالازدواج آلدیغی براجنبی قادینی محضا بوازدواج سببیله کندی تابعیتی تحتنه قبول ایتمسی لازمدر؛ اکر بر قادین ازدواج ایتدیکی حالده زوجنك منسوب اولدیغی دولت اجنبی بولنان قادینك کندی تابعیتی تحتنه کیرمش اولمسنی تسلیم ایتمزسه بو حالده بالطبع قادینك تابعیت اصلیه‌سنه خلل کلمز. اشته قانون عثمانی بو جهتلری نظر اعتباره آله‌رق، تابعیت دولت علیه‌ده ایکن اجنبی ایله ازدواج ایدن قادین تابعیت اصلیه‌سنه رجوع ایده‌بیلیر» ماده‌سیله اکتفا ایتمش و عثمانلی قادینلرك بهمه حال تبعیت عثمانیه‌دن چیقمش اوله‌جقلرینی تصریح ایلمامشدر. اکر بر اجنبی ایله تأهل

ایدن قادینك منسوب اولدیغی دولت قادینك بو ازدواج محصولی
اولان اولادی حقنده والدینك تابعیتلرینی نظر اعتباره آلمه‌رق
بالکز والده‌سنك تابعیت اصلیه‌سنه بالاعتبار چوجقلری اجنبی
عد ایتمیوب کندی تبعه‌سندن معدود بیلیرسه اوحالده اودولت
بونی نظر اعتبارده طوتمیان دولتلر ایله عقد مقاوله ایده‌رك
موافقتلرینی استحصال ایتمك لازم کلیر. دولت عثمانیه یرلیدن
بولنان قادینلرك اجنبی ایله ازدواجلرندن دولایی صفتلرینك
تبدلنی و بوندن حاصل اولان چوجقلرك اجنبیلك صفتلرینی تصدیق
ایدرسه‌ده، بوبابده ممالك شاهانه‌ده بولنان تبعهٔ ایرانیه حقنده‌کی
احکام بشقه‌در . بوکا دائر موجود اولان نظامنامه حکمنجه
اساساً « تبعهٔ دولت علیه ایله تبعهٔ ایرانیه‌نك ازدواجی کمافی السابق
قطعیاً ممنوعدر » [١] . بونك ایچون عثمانلی قادینلرك تبعهٔ
ایرانیه‌دن اولان چوجقلری حقنده بحثه محل یوقسه‌ده ، بعضاً ینه
عثمانلیلر ایله ایرانیلرك ازدواج ایتملری احتمالی وارد خاطردر .
اشته نظامده بو احتمال نظر مطالعه‌یه آلنه‌رق « خلاف
ممنوعیت اوله‌رق تبعهٔ دولت علیه‌دن بر قادین تبعهٔ ایرانیه‌دن
برینه وارمش ایسه کرك قادین و کرك اولادی هر حالده
تبعهٔ دولت علیه‌دن معدود اولوب قرعه‌یه وبدلات
عسکریه‌یه و سائر هرنوع تکالیف میریه‌یه داخل
اوله‌جقلردر » [٢] دینلمشدر . بو حکم موجبنجه تبعهٔ

[١] ٢٤ ایلول سنه ١٢٩٠ تاریخلی نظامنامه‌نك یدنجی ماده‌سی .
[٢] مذکور نظامنامه‌نك اوچنجی ماده‌سی .

ایرانیه ایله عثمانلی قادینلری شاید ازدواج ایدرلرسه بونلرك محصولی اولان چوجقلر پدرلرینك تابعیتلرینه کیرمیوب عثمانلی عد اولندقلری کبی ، قادینلرده زوجلرینك تابعیتنی اکتساب ایتمیه‌رك عثمانلی قالیرلر . انجق بوخصوصده بعضاً ایران سفارتی ایله مشکلات اکسیك اولمدیغندن ، ازدواجلره دائر اولان ممنوعیت حکمنك تأمین محافظه‌سی ایچون نظامه شوماده درج اولنمشدر : « عقدنکاحه مأذون اولانلر خلاف ممنوعیت حالده حرکتده بولنور ایسه مسؤل طوتیله جقلردر » [١] .

بونظامنامه‌نك ایرانیلر ایله ازدواجدن منع ایتدیکی قادینلر تبعهٔ مسلمه‌دن اولانلر در ؛ غیرمسلم اولان عثمانلی قادینلره بوممنوعیتك شمولی یوقدر . چونکه ممنوعیت ایرانیلر آره‌سنده شیعیلکك تعمم ایتمش اولمسندن و اهل سنتدن اولان نسوان عثمانیه‌نك شیعی ارککلر ایله ازدواجنه جواز کوسترلمامسندن ناشیدر .

[١] مذکور نظامنامه‌نك ایکنجی ماده‌سی .

— ٤ —

الحاق وترك اراضينك تابعيته تأثيرى

الحاق وترك اراضى annexion خصوصـاتى مختلف نقاط نظردن تتبع اولنه بيلير . بونلرك مستند بولنديغى اسبابده‌كى مشروعيت ايله نتايج اساسيه‌سنى تدقيق ايتمك ايجاب ايتديكى حالده بونكله مشغول اولان حقوق عموميهٔ دولدر. تدقيقات ايله اشتغال ايتمك هانكى هيئته عائد اولديغنى والحاق وترك اراضى خصوصاتى معتبر عد اولنمق ايچون نه‌طرزده اجرا اولنمق لازم كلديكنى تعيين ايتمك حقوق اساسيه‌يه عائددر . اهالينك صفت تابعيتلرينه‌درجهٔ تأثيراتنى مطالعه‌ايتمك‌ده حقوق خصوصيهٔ دولك جملهٔ وظائفندندر .

عموميتـله افاده اولنديغى حالده ، ترك و الحـاق اراضى خصوصـاتى هرحالده تابعيتك كسب وضياعى ايچـون بر سبب مستقلدر [١] . آنجق ، يوقاريده ايضاح اولنديغى اوزره [٢]، تابعيت ــ دولت ايله افراد اهالى بيننده بالاختيار منعقد برنوع مقاوله‌يه مستند اولديغندن ، ممالكك تغيرحاليله بوكا تغير عارض اولماق اقتضا ايده‌جكى وهلهٔ اولاده خاطره كلير. واقعا ترك اراضى كيفيتى ارزو ايتميانلره جبراً يكى برتابعيت تحميل ايتمز ؛ اراضىٔ متروكه

[1] Weiss, Traité théorique et pratique de droit international privé 1892

[٢] ٢٤ نجى صحيفه‌يه وده اشاغيده مراجعت.

اهالیسی دولت متبوعهٔ اصلیه‌یله اولان ارتباطلرینی محافظه‌ده سربست قالیر [١] .

فقط اراضینك صاحب جدیدی اولان دولتده بونلری احوال جدیده ایچون موجب خطر اوله‌بیله‌جك اولان تمادیٔ اقامتدن منع واراضی ایله اولان مناسبتلرینی محافظه ایتمك آرزوسنده بولندقلری حالده ، تحت تابعیتنه کیرمکه اجبار ایلمك حقنه مالکدر . بویله اولمسه اراضیٔ ملحقه اوزرنده‌کی حکومتی اهمیتسز قاله‌رق مقصد حاصل اولمز . بونك ایچون، برطرفدن افرادك دیله‌دیکی تبعیتی ترجیحده‌کی اختیاری ودیکر طرفدن متصرف جدید اولان دولتك منافعی تقابل ایدر ، بوتضادك حلنه چاره‌ایسه، افرادك دولت جدیده‌یه عرض مطاوعت ایلمك استمدکلری زمان صریحاً بیان حسیات ایلملری حالی مستثنا اولمق اوزره ، هر برترك والحاق اراضی کیفیتنك اوراده‌ساکن اهالینك تابعیتنجه حائز تأثیر اولمسیدر .

برقطعهٔ اراضینك دیکر بردولت اداره‌سنه التحاقی اوراده مسکن ویااقامتکاهی بولنسان اوریمنجی بر دولت تبعه‌سنك صفت تابعیتنه تأثیر ایتمز . بوندن متأثر اولانلر متروك اولنان اراضیه بر رابطه ایله ارتباطلری بولنان ، متصرف سابق اولان دولتك تبعه‌سیدر . بونلرك کیفیت ارتباطی یا اقامتکاهلری ، یا منشألری نظر اعتباره آلنمق ویاخود هر ایکیسیده‌مزج اولنمق صورتیله تدقیق ایدلمك اقتضا ایدر .

---

[١] صحیفه ٣٢١ ،1890 G. Cogordan ; Droit des gens , Paris

بو خصوصده اقامتگاهی اساس اتخاذ ایدنلرك فكرنجه، متصرف جدید اولان دولتك ضمیمهٔ ممالك ایلدیکی محللرده بولنان کیمسه‌لرك کندینه اجنبی قالمیوب تبعیتنی قبول ایتملری اودولتك حقوق و منافعی ایجابندن اولمسنه مبنی، صفت تابعیتی کیملره تشمیل ایده‌جکنی تعیینده افرادك اقامتگاهی اساس اتخاذ اولنمق مناسبدر، چونکه اراضیٔ متروکه‌ده یرلشمه‌رك اقامتگاه اتخاذ ایدنلرك اورا ایله اولان ارتباطی بو اراضی داخلنده تولد ایتمکله برابر بشقه محلره کیدوب یرلشمش اولانلره نسبتله دها قویدر.

منشئی نظر اعتبارده طوتانلر متصرف جدیده تبعیتی، اقامتگاهلری نره ده بولنورسه بولنسون، اراضیٔ ملحقه داخلنده تولد ایتمش اولانلره اسناد ایدرلر. بونلرك رأینجه، بو خصوصده اقامتگاهی اساس اتخاذ ایتمك شخصی طپراغه ربط ایتمك دیمك اولوب، حالبوکه زمانمزده بو ادعا مقبول اولمدیغندن، و بر قطعهٔ اراضی‌یی ضمیمهٔ ممالك ایلیان دولت طپراقدن زیاده نفوسه اهمیت ویروب التحاق ایدن اراضی‌یه افرادی الك قوی صورتده ربط ایلیان رابطه ایسه تولد اولدیغندن، تبعیت جدیده، نرهده مقیم اولورسه اولسونلر، اراضیٔ ملحقه داخلنده تولد ایدنلره شامل اولمق لازم کلیر.

بر قسم مؤلفلر ده متصرف جدیدك تبعیتی هم اراضیٔ ملحقه داخلنده تولد ایدنلره هم اوراده مقیم بولنانلره شامل اولملیدر دیرلر. آنجق بو صورتده هم طپراغه زیاده باغلانمق

اعتراضنه ، هم ده داخل اراضيده تولد ایتمش سه‌ده چوقدن بری اوراده ترك ایله هجرت ایتمش اولان برطاقم اشخاص اوزرنده متصرف جدیدك ادعای حق حاکمیت ایتمسندن بر منفعت حاصل اولمیه‌جغی بولنده‌کی مطالعهٔ محققه‌یه هدف اولورلر.

برده ایجاب حاله کوره اقامتکاه ویا منشأ اساس اتخاذ اولنه‌بیلیر . بونده ایکی حال نظر اعتباره آلنمليدر : اکر الحاق اولنان اراضینك متصرف سابقی اداره‌سنده بولنان یرلره مثلا فرانسه کبی ، تماماً براصول اداره‌یه تابع ایسه منشئك اساس اتخاذینه لزوم یوقدر ؛ اوراده اقامتکاهی بولنانلره تبعیت جدیده اسناد اولنمليدر . بالعکس ، اسویچره کبی ، هر پارچه‌سی مختلف اصول اداره‌یه تابع بر مملکتدن مفرز ایسه ، اوراده بولنان اشخاص هیئت عمومیه‌دن زیاده اداره‌سنه الشمش اولدیغی محله مربوط اوله‌جغندن ، بوراده منشئی نظر اعتبارده طوتمليدر [١] .

نهایت برطاقم مؤلفلرده تبعیت جدیده‌نك اراضئ ملحقه داخلنده تولد ایتمکله برابر اقامتکاه دخی اتخاذ ایتمش اولانلره حصر اولنمسنی تکلیف ایدرلر . بوده تبعیت جدیده‌نك اسناد اولنه‌جغی کمسه‌لرك مقدارینی بك تنقیص ایدرك متصرف جدیدك استفاده‌سنی زیاده‌سیله تحدید ایدر .

بونلرك ایچنده اك مناسب وقابل اجرا اولانی اقامتکاهك اساس اتخاذ اولنمسیدر .

[١] Cogordan ; La nationalité ; Paris 1890 صحیفه ٢٢٣

اراضئ متروكه داخلنده بولنان كمسه‌لرك تابعيت اصليه‌ ـ
ينه قطعياً خلل كلمك ايچون متصرف سابق اولان دولتله
تباطلرندن نكول ايتمك نيتلرينى اظهار ايلملرى لازم كلير .
نيت متصرف جديده انقياد قطعى كوسترملريله و ياخود
تزام سكوت ايلملريله ظاهر اولور . بالعكس متبوع قديملريله
لان ارتباطلرينى محافظه ارزوسنى بيان ايدرلرسه تابعيت
سليه‌لرينه خلل كلمز . اراضئ متروكه داخلنده قلان اهالينك
يتلرى اكثريا معاهده‌لرله تصريح اولنور ؛ بومعاهده‌لرده
هاجرت émigration خصوصنده باقيله‌جق بر مدت معينه
رفنده اقامتكاهنى اراضئ متروكه دن بالاخراج متصرف
سابقك اقسام سائرهٔ مملكتنه نقل ايدنلر تبعيت اصليه‌سنى
فظه ايتمش عداولنوركه بو ضمناً اختيار تابعيت option tacite
كدر . فقط صفت تابعيت حقنده هيچ بر وجهله ترده
ل قالماق مقتضى اولديغندن . بعضاً يالكز مهاجرت ايله
كتفا اولنميوب مهاجرك برده قبل المهاجره بياننامه اعطا ـ
يله ارزوسنى صريحاً بيان ايتمسى طلب اولنور ، كه بوحالده
ناً اختيار تابعيت option expresse ايدلمش اولور [١] .
ئلردن بشقه بعض احوالده ، ومطلقا مقدارلرى كثرتلى

[١] يونانستان ايله ١٠ رجب سنه ١٣١٥ (٤ كانون اول
نه ١٨٩٧) تاريخنده منعقد معاهدهٔ صلحيه‌ده طرفين تبعه‌سندن
ديكرينك ممالكنده اختيار قامت و تابعيت ايده‌جك اولانلرك
ودين عائده‌سنه بوبابده بياننامه اعطا ايده‌جكلرى مصرح اولوب ،
ك ايچون اوچ سنه مدت تعيين اولنمشدر .

اولماق شرطیله ، متبوع قدیمك سائر قطعات ممالکینه هجرتا
لزوم اولمقسزین تابعیت اصلیه‌نك محافظه‌سی ممکن اولور، که بوده
بلامهاجرت اختیار تابعیت option sans émigration اولور.

مهاجرتله و یاخود بلامهاجرت اختیار تابعیت ایتمك حق
بالطبع تبدیل تابعیت صلاحیتنی حائز اولان اشخاصه عائد اولوب
بو صلاحیت ایسه متصرف جدیدك قانونلریله تعیین اولنور ؛
چونکه اراضی ملحقه متصرف سابقك اداره‌سندن چیقمقله
اوراده ساکن اهالی‌ده اختیار تابعیت ایدنجه‌یه‌قدر متصرف سابقه
نظراً اجنبی اوله‌رق متصرف جدیدك تحت تابعیتنه کیرمش
دیمکدر .

ترك اراضینك ذات الزوج اولان قادینلرك صفت تابعیتلرینه
صورت تأثیری‌ده جای تدقیقدر . معلومدرکه متأهل قادینلرك
اقامتکاهی زوجلرینك اقامتکاهیدر . اکرزوج اراضیٔ ملحقه
داخلنده اقامتکاه صاحبی اولور وترك اراضیدن دولایی تبدیل
تابعیته معروض قالیرسه زوجه‌نك‌ده صفتی تبدل ایدر، اوده —
محضا اقامتکاهنك‌ارادہ بولنمسندن ناشی — متصرف جدیدك تحت
تابعیتنه کیرر. اکر قادین تابعیت اصلیه‌سنده قالمق استرسه، بالاده
ایضاح اولندیغی وجهله، اصولنه توفیقاً اختیار تابعیت ایتمك لازم کلیر.
زوج وزوجه‌دن هر برینك بشقه بشقه اختیار تابعیت ایتملری
قابل اولمدیغندن ، بعضاً بویله اراضیٔ ملحقه داخلنده مختلف
تابعیتده زوج وزوجه‌لر کوروله‌بیلیر .

ترك اراضی ايله زوجينك مختلف تابعيتلرده قاللری يدنلرنده افتراق وقوعی حالنده دهازياده مشهود اولور ؛ چونكه افتراق حسبيله اقامتكاهلری‌ده آيرلمش اولديغندن، زوجه‌نك تابعيتی اقامتكاهنه نظراً تبدل ايدر وشو صورتله زوجينك تابعيتجه كوردكاری معامله بربرندن فرقلی بولنور .

اراضیء ملحقه داخلنده هنوز سن رشده واصل اولميان چوجقلره كلنجه ، بونلرك صفت تابعيتلرينك صورت تعيننده آرای مؤلفين متحد دكلدر . بعضيلری بونلری پدرلرينه تابع عد ايدر و پدرك اختيار ايده‌جكی تابعيت چوجغك تابعيتی اولمق لازم كليرديرلر. بعض ارباب تأليفده اختيار تابعيتی تبديل تابعيت ايله مزج ايده‌رك وتبديل تابعيتك چوجقلرك صفتنه تأثيری اوليه‌جغنی نظره آله‌رق ، پدرك اختيار ايده‌جكی تابعيتك چوجغه تأثيرينی انكار وچوجغك‌ده ايريجه اختيار تابعيت ايتمسی لزومنی ادعا ايدرلر. واقعا كرك تعيين، كرك تبديل تابعيت خصوصاتنده طرفينك حصول موافقتی شرطنك لزوم وجودی بديهی بولنديغنه كوره ، بوايكنجی رأی شايان قبولدر؛ آنجق رشيد اوليان چوجقلرك اختيار تابعيت ايتملری ، كنديلرينی تحت وصايتده بولندقلری كمسه‌لرك نفوذينه تابع طوته‌جغندن ، بوچقلرينی سن رشده وصوللرنده استعمال ايتملری ايچون اوزمانه انتظار ايتمك مناسبدر .

— ٥ —

بعض قوانین اجنبیه

بالاده کی بحثلردن اکلاشلمش اولدیغی اوزره، جبراً تحمیل تابعیت جائز اولمدیغی بو کون عموماً تسلیم اولندیغندن ، دولتلر تبدیل تابعیت کیفیتی، بك آز استثنا ایله ، تصدیق ایدییورلر سه ده، بو خصوصده ده احکام قانونیه‌لری متخالفدر. بعض دولتلر تبدیل تابعیتك تأثیراتنی یالکز شخصه حصر ، بعضیلری رئیس عائله‌نك تبدل صفتندن رشید اولمیان اطفالی ده حصه‌دار ایدر ؛ بعضیلری‌ده شوایکی صورتی مزجه غیرت ویاخود حل مسئله‌یی محاکمك دوش همتنه تحمیل ایلرلر .

تبدیل تابعیتدن یالکز شخصی متأثر عدایدن دولتلرده اطفال ، صبی دخی اولسه‌لر ، پدرك تبدل صفتندن هیچ بر وجهله متأثر اولمزلر وپدرلرینك صفت جدیده‌سنی اکتساب ایتمك استدکلری حالده کندیلرینك ده اصولا تبدیل تابعیت ایتملری لازم کلیر. بالاده کوردیکی اوزره دولتمزك مسلك متخذی بو اولدیغی کبی، پورتوغال ، روسیه ، رومانیا وفرانسه دولتلری‌ده بو اصوله تابعدر .

پورتوغالده سن رشده واصل اولوب وسائط تعیشه مالك اولان وپورتوغال مملکتنده برسنه اقامت ایدن هراجنبی‌یه قرال جانبندن پورتوغل تابعیتی تفویض اولنه‌بیلیر . بو صورتله تلسیق

اولنان کمسه‌لر تبعه‌نك بالجمله حقوقنی احراز ایدرلرسه‌ده، مجالس عمومیه و شورای دولته اعضا اوله‌مز و وکالاق مقامنه که‌مزلر. بوندن بشقـه یرلیدن بر کمسه ایله تأهل ایدن اجنبی قادین پورتوغال تابعیتـه داخـل اولور. پورتوغال تابعیتی اولا ممالك اجنبیه‌ده تلسیق ایله، ثانیـا پورتوغال حکومتند رخصت رسمیه اسـتحصال ایتمکسزین بر اجنبی دولـتدن مأمـوریت، معـاش، نشـان قبول ایتمك ایله، ثالثا مملکتدن اخراج اولنمق ایله (جزانك مدت دوامنجه)، رابعا، ارککك منسوب اولدیغی دولت قانونلری مساعد اولمق شرطیـله، پورتوغال تبعه‌سندن برقادینك اجنبی بر ارکك ایله تزوجی ایله ضایع اولور. — تلسیق و تأهل ایله اضاعه ایدیلن تابعیت پورتوغاله عودت ایدوب اوراده اقامتگاه اتخـاذ ایتمکله تکرار استحصال اولنه‌بیلیر؛ براجنبی دولتدن نشان ومأموریت قبول ایدنلر یالکز حکمدارك مساعدهٔ مخصوصه‌سیله تکرار پورتکیز اوله‌بیلیرلر.

روسیه‌ده لااقل بش سنه‌دن بری روسیه ممالکنده املاك صاحبی اولان، او مدت ظرفنده دائما او املاك داخلنده اقامت ایتمش بولنان و حقنده هیچ بر وجهله تعقیبات عدلیه اجرا اولنمیان کمسه‌لر تلسیق اولنورلر. ذات الزوج اولان بر اجنبی قادین روسیه تبعیتنه قبول اولنمز. تلسیق اولنان اجنبیلرك یرلیدن فرقی اولمز. زوجی تلسیق اولنان اجنبی قادینلر روسیه تابعیتنه داخل اولورلر. تلسیقك چوجقلره تأثیری اولمز. روسیه تبعه

سندن برارکاك ایله تأهل ایدن اجنبی قادینلر روسیه‌لی اولورلر. — روسیه‌ده تبعیت دائمه اصولی جاری ایسه‌ده، اجنبی ایله تأهل ایدن روسیه‌لی قادینلرك تبعیت اصلیه‌سی ضایع اولور. روسیه‌ده تلسیق اولنسان بر اجنبی روسیه ممالکی خارجنه هجرت ایدر ویاخود دولت متبوعه‌سی طرفندن پساپورط استحصال ایلرسه، کرك خزینهٔ دولته کرك افراده اولان دیوننی تماماً تسویه ایتمك شرطیله، روسیه تابعیتندن تکرار فارغ اوله‌بیلیر. اصل یرلیدن اولانلرك تبدیل تابعیتی جائز دکلدر. اجنبی ایله ازدواج ایتدیکی حالده زوجنك وفاتنی اثبات ایدن و روسیه‌ده اختیار اقامت ایلیان قادینلر روسیه تابعیتنه عودت ایده‌بیلیرلر.

رومانیاده استدعا تقدیمیله حکومته مراجعت ایدن وعرضحالك اعطاسندن اعتباراً اون سنه رومانیاده اقامت ایله مملکته نافع اولدیغنی اثبات ایدن کمسه‌لر تلسیق اولنورلر. تلسیقك تأثیری شخصه منحصردر وبوندن مستفید اولانلره تبعهٔ محلیه‌نك بالجمله حقوقنی بخش ایدر. — حکومتك مأذونیتی اولمقسزین بر دولت اجنبیه خدمتنه کیرنلرك تابعیتلری ضایع اولور.

فرانسه‌ده اقامتکاه اتخاذی ایچون حکومتدن رخصت استدعا ایدوب اوتاریخدن اعتباراً فرانسه داخلنده اوچ سنه مدتله اقامتکاه صاحبی اولانلر؛ فرانسه داخلنده بلافاصله اون سنه مدتله اقامت ایدن ویاخود خارجده اوقدر مدت فرانسه حکومتنه خدمت ایلیانلر؛ اقامتکاه اتخاذی ایچون رخصت استحصالندن صکره، فرانسه‌یه خدمات نافعه ومهمه‌ده بولنمق

شرطیله ، برسنه اقامت ایدنلر ؛ رخصت ایله اقامتگاه صاحبی
اولدقدن برسنه‌صکره فرانسه‌لی برقادین ایله ازدواج ایلیانلر تلسیق
اولنه‌بیلیرلر. تلسیق اولنان کمسه‌نك زوجه‌سی ده تلسیق اولنه‌بیلمك
ایچون آریجه مراجعت لازم کلیر. چوجقلر، سن رشده واصل اولمش
ایسه‌لر، پدرلرینك تلسیقی تاریخندن و ، هنوز رشید دکلسه‌لر ،
سن رشده وصوللرندن اعتباراً ، برسنه ظرفنده مراجعت
ایتدکاری حالده تلسیق اولنورلر . تلسیق ایله بالجمله حقوق
اکتساب اولنورسه‌ده ، حقوق سیاسیه‌دن تماماً استفاده
ایتمك آنجق تلسیقدن اون‌سنه مرورندن‌صکره ممکن اولور .
بر فرانسز ایله تأهل ایدن اجنبی قادینلر فرانسه تابعیتنه
داخل اولورلر . ـــ ممالك اجنبیه‌ده تلسیق اولنانلر؛ بردولت
اجنبیه خدمتنه داخل اولوب ده فرانسه طرفندن اخطار
اولندیغی حالده خدمت مذکوره‌یی ترك ایتمینلر ؛ حکومتدن
مأذون اولمدیغی حالده براجنبی دولتك خدمت عسکریه‌سنه
کیرنلر، اسیر تجارتی اجرا ایدنلر فرانسه تابعیتندن چیقدقلری
کبی ، تبعه‌سنك اجانبدن تزوج ایتدیکی قادینلری تحت تابعیتنه
قبوله قانونلری مساعد اولان بردولت تبعه‌سندن بری ایله
تأهل ایدن فرانسه‌لی قادینلرده اجنبی اولورلر . ـــ عن‌اصل
فرانسه‌لی ایکن اجنبی ایله تأهل ایتمش اولان قادینلر، زوجلرینك
وفاتی و یاخود طلاق وقوعی اوزرینه ، فرانسه‌یه عودتله

اوراده اختیار اقامت ایتدکلری حالده تابعیت اصلیه‌لرینی تکرار استحصال ایدرلر. تابعیت اجنبیه‌یه کیرن کمسه‌لر، سائر اجنبیلر کبی ، تلسیق ایله تکرار فرانسه تابعیتنه داخل اوله‌بیلیرلر.

رئیس عائله‌نك اجرا ایتدیکی تبدیل تابعیتك تأثیراتی هنوز سن رشده واصل اولمیان اطفاله تشمیل ایدن دولتلر اسویچره، المانیا ، شمالی آمریقا حکومات متحده‌سی، انکلتره، اوستریا ، ایتالیا ، قولومبیا ، لوکسنبورغ ، مکسیقا ، نوروچ ونه‌زوئه‌لا در .

اسویچره‌ده تابعیت حکومت، قضا Canton وناحیه Commune تابعیتی اولمق اوزره اوچ قسمدن مرکب و جمله‌سی یکدیکرینك لازم غیر مفارقیدر؛ بناءً علیه بر اجنبینك تلسیق اولنمسی ایچون اول امرده مجلس عمومینك مساعده‌سی مقتضی اولوب، بو ده اسویچره‌ده ایکی سندن بری اقامتکاه اتخاذ ایتمك و حکومت متبوعه‌سیله اسویچره بیننده‌کی مناسباتجه بوندن دولایی مشکلات چیقه‌مامق ایله استحصال اولنه‌بیلیر . تلسیق زوجه ایله رشیده اولمیان چوجقلری‌ده اسویچره تابعیتنه ادخال ایدر . — هر اسویچره‌لی تابعیت اصلیه‌سنی ترك ایدوب اجنبی اوله‌بیلیر ؛ یالکز اسویچره‌ده‌اقامتدن وازکچه‌رك برمملکت اجنبیه‌ده اقامتکاه اتخاذ ایتمش و اورانك تابعیتنی استحصال و یا استحصالنی تأمین ایتمش بولنمق لازمدر. ترك تابعیت زوجه ایله سن رشده واصل اولمیان چوجقلرك‌ده صفتنی تغیر ایله اونلری اجنبی قیلار. — عن اصل اسویچره‌لی ایکن اجنبی اولمش اولان بر کمسه‌نك

تابعیتی کسب ایتمش اولدیغی دولتله اسویچره بیننده‌کی مناسباتجه مشکلات چیقمامق شرطیله ، تکرار اسویچره تابعیتنی احراز ایده‌بیلیر . متأهل قادینلر، زوجلرینك وفاتندن و یاطلاقدن اعتباراً ورشید اولمیان چوجقلر سن رشده وصوللرندن اعتباراً اون سنه ظرفنده مراجعت ایتمك شرطیله ، اسویچره‌ده اقامت ایده‌رك تکرار تابعیته قبول ایچون مجلس عمومیدن مأذونیت آله‌بیلیرلر .

آلمانیاده تابعیت تلسیق ایله ، بر اجنبینك طرف دولتدن مأموریت روحانیه و یاخود معارف و یابلدیه مأموریتلرینه تعیینی ایله وبر آلمانیالینك براجنبی قادینی تزوجی ایله اکتساب اولنور . تلسیق ایچون تبدیل تابعیته صالح اولمق ، حسن خلق صاحبی بولنمق، تأسس ایده‌جکی محلده مسکنی اولمق، کندینك وعائله‌سنك اسباب معیشتنی تدارکه مقتدر بولنمق شرطدر . بوندن بشقه ، تبعهٔ عثمانیه‌دن بری آلمانیا تابعیتنه کیرمك استرسه اصولاً سلطنت سنیه‌دن تبدیل تابعیته مأذون بولندیغنی اثبات ایتمسی لازمدر . رئیس عائله‌نك تلسیقی ایله زوجه‌سی وهنوز رشید اولمیان اولادی‌ده آلمانیا تابعیتنه داخل اولور . تلسیق اولنان کیمسه‌لر او آندن اعتباراً تبعهٔ محلیه‌نك بالجمله حقوق ووظائفنه اشتراك ایدرلر . — حکومتدن مهاجرت رخصتنامه‌سی استحصال ایدنلر، ممالك اجنبیه‌ده بولنوب طرف دولتدن آلمانیایه عودت ایچون وقوعبولان دعوته اجابت ایتمامك ، طرف دولتدن واقع اولان اخطار خلافنده بر دولت اجنبیه خدمتنی ترك ایتمامك،

المانیاده اصولسز اولهرق خدمت مذهبیهده بولنمق سببلریله تابعیتدن اسقاط اولنانلر، برمملکت اجنبیهده علی‌الدوام اون‌سنه اقامت ایلیانلر، اجنبی ارککلر ایله تأهل‌ایدن المانیالی قادینلر تابعیت‌اصلیه‌لرینی ضایع‌ایدرلر. رئیس‌عائله‌نك‌اجنبی‌اولمسیله‌زوجه‌سی ورشید اولمیان چوجقلری‌ده اجنبی اولورلر. — اصولاً تبدیل تابعیت ایدوب‌فقط برتابعیت جدیده کسب ایتمیان کمسه‌لر، المانیا داخلنده‌اقامته مجبور اولمقسزین، وبردولت اجنبیه‌نك‌تحت‌تابعیتنه گیرنلر، اقامتگاهلرینی المانیایه نقل ایله، واصولسز اولهرق خدمت روحانیه‌ده بولنانلر، بوبابده مجلس عمومنك مأذونیتنی احرازایتمش اولدقلرینی اثبات ایلدکاری حالده، تکرار المانیا تابعیتنه قبول اولنورلر.

شمالی امریقا حکومات متحده‌سنده اجنبی بر قادینك یرلیدن برارکك ایله ازدواجی وبراجنبی کیمسه‌نك تلسیقی ایله امریقا تابعیتی اکتساب اولنور. تلسیق اولنه‌جق کیمسه‌لرك اسیر اولمامسی وعرق ابیضه منسوب بولنمسی، حکومات‌متحده‌یه داخل‌اولان حکومتلردن برینك اراضیسنده بش‌ومراجعت ایتدیکی حکومتك اراضیسنده بر سنه اقامت ایله حسن خلق صاحبی اولدیغنی اثبات ایتمش اولمسی و یاخود آمریقا خدمت عسکریه‌سنده بولنه‌رق حسن ایفای خدمت ایتمك شرطیله‌برسنه اقامت ایلمسی ویا اقامت شرطی اولمقسزین امریقا سفائن تجاریه‌سنده اوچ سنه ایفای خدمت ایتمسی، امریقا اراضیسنده

اتخاذ مسکن ایتدکدن اوچ سنه صکره تابعیت اصلیه‌سنی ترك
و امریقا تابعیتنی قبول نیتنی اظهار ایله صداقت یمینی ایتمسی ،
مملکتنده حائز اولدیغی بالجمله اصالت و نجابت عنوانلرندن
فارغ اولمسی شرطدر. بویولده اکتساب اولنان تابعیت مکمل
اولوب زوجه ایله رشیداولمیان چوجقلره‌ده اجرای تأثیرایدر.
ملسق براجنبی رئیس حکومت و، تلسیقدن یدی‌سنه کچمدکجه،
سفیر اوله‌مز. ــــ آمریقا حکومتی تبعیت دائمه اصولنی کلیاً
رد ایتمش اولمقله برابر هنوز تبعهٔ محلیه‌نك تبدیل تابعیتی
حقنده احکامی حاوی برقانون وضع اولنمامشدر. تطبیقاتده
ترك تابعیت علنی و یا ضمنی اولور. امریقا خدمت
عسکریه وبحریه‌سندن فرار ایله عودت ایتمیانلر علناً ترك
تابعیت ایدنلر جمله‌سندن عد اولنورسه‌ده، ضمناً ترك تابعیت
بعضاً پك نازك مسائل تولید ایدر. اجنبی ایله تأهل ایدن
قادینلر زوجلریله برلکده ممالك اجنبیه‌یه کیتمزلر و آمریقاده
مقیم قالیرلرسه تابعیت اصلیه‌لرینی محافظه ایدرلر. تبدیل
تابعیت ایدن امریقالیلرك چوجقلری، پدرك نیتنه نظراً،
اجنبی اولور ویا آمریقالی قالیر.

انکلتره‌ده اجنبی برقادینك بر انکلیز ایله ازدواجی وبر
اجنبی کیمسه‌نك تلسیقی ایله انکلتره تابعیتی اکتساب اولنور.
تلسیق اولنان کمسه‌لر وطن اصلیلرینه کیتدکاری حالده
حکومت محلیه نظرنده انکلتره تبعه‌سندن عد اولنه‌بیلمك،
یعنی تابعیت اصلیه‌سندن چیقمق لازمدر. ملسق کیمسه‌لر

تبعهٔ محليه‌نك بالجمله حقوق و وظائفنی احراز ايدرلرسه‌ده ، مجلس عمومی‌يه و مجلس خاصه اعضا اولمق ايچون پارلمنتو قراری اقتضا ايدر. بوندن بشقه انكلتره‌ده برده ده‌نيزاسيون denization اصولی جاريدر ، كه بونكله بر اجنبی‌يه بعض حقوق تأمين اولنورسه‌ده ، او كمسه‌نك تابعيت اصليه‌سنه خلل كلمز. ده‌نيزاسيونه بابرات حكمداری تفويض اولنور . بوكا نائل اولان كيمسه صداقت يمينی ايتمش حكمنده طوتيلوب بر اتك مدتجه بو حقوقدن استفاده ايدر . ملحق كيمسه‌لرك زوجه و اطفالی انكليز اولور . — اجنبی ايله تأهل ايدن بر انكليز قادينك تابعيت اصليه‌سی ضايع اولور . ممالك اجنبيه‌ده تبديل تابعيت ايدن انكليزلر ، برده عن اصل اجنبی ايكن تلسيق اولنمش و انكلتره‌ده تابعيت جديده‌سنی تركله تابعيت اصليه‌سنه عودت ايتمش اولان كيمسه‌لر انكلتره تابعيتدن چيقارلر. — اجنبی ايله تأهل ايدن قادينلر زوجلرينك وفاتنده تكرار انكليز اوله‌بيلير-لرسه‌ده ترك تابعيت ايدن اركككلرك تكرار انكليز اولملری سائر اجنبيلرك تلسيقنه مشابهدر. بونكده زوجه و اطفالك صفتنه تأثيری واردر .

اوستريا ايله مجارستان تابعيت بحثنده بربرندن تماماً آيری ايكی دولتدر . اوستريا‌ده يرليدن براركك ايله تأهل ايدن اجنبی برقادين وتلسيق اولنان بركيمسه اوستريالی اولور . اوستريا‌ده بلافاصله اون سنه اقامت ايدوب جزايه محكوم اولميان واوستريا نواحيسندن برينه قبول اولنديغنی اثبات ايدن كيمسه‌لر تلسيق

اوته بیلیرلر. ملسق کیمسه‌لر صداقت یمینی ایدرلرسه‌ده، قادینلر بوندن معافدر. رشید اولمیان چوجقلرك تلسیقنی ولی ویاوصیلری طلب ایده بیلیر. تلسیق ایله تبعه‌نك بالجمله حقوق ووظائفی بخش اولنور. تلسیق زوجه ایله غیررشید اطفالك صفتلرینی تغییر ایدر. براوسترپالی ایله ازدواج ایدن اجنبی برقادینك اولدن اولان چوجقلری تابعیت اصلیه‌لرینی محـافظه ایدرلر. اوستریالی قادینلرك اجنبی ایله ازدواجی و اوستریالیلرك مهاجرتی ایله اوستریا تابعیتی ضایع اولور. برتابعیت اجنبیه اکتسابی ویابرخدمت ملکیه ویاعسکریهٔ اجنبیه استحصـالی ایله، براجنبی هیئت رهبانیه سنه ویا مملکت اجنبیه‌ده اقامته مجبور طوته‌جق وجهله برشرکت اجنبیه‌یه دخول ایله، عودت ایچون اوستریا طرفندن واقع اولان اخطاری اصغا ایتمامك ایله، برمملکت اجنبه‌یه نقل مسکن ایدوب اوراده بش سنه قامت ایتمکله، اوستریادن اون سنه غیبوبت ایله براوستریالی مهاجرت ایتمش عد اولنور. تابعیتی ضایع اولان اوستریالی ارکك وقادینلر سائر اجنبیلر کبی تلسیق اولنه بیلیرلر.

مجارستانده اجنبی قادینلر ازدواج ایله واجنبیلر تلسیق ایله مجار تابعیتنه کیررلر. تلسیق ایچون صلاحیت شخصیه‌یی. مجارستان نواحیسندن برینه قبول اولندیغی، بش سنه بلا فاصله اوراده اقامت ایتدیکی، حسن خلق صاحبی ووسائط انتعاشه مالك اولدیغی، لااقل بش سنه دنبری مکلفیت دفترینه داخل بولندیغنی اثبات ایتمك شرطدر. ملسق کیمسه‌لر صداقت

يمين ايدرلر واهالئ محليه كبي اولورلرسه‌ده ، تلسيقدن آنجق اون سنه صكره مجلس عمومي يه داخل اوله بيليرلر . شرائط خارجنده صورت فوق العاده‌ده امر حكمدارى ايله تلسيق اولنانلر درحال مجلس عمومي‌يه اعضا اوله‌بيليرلر . تلسيق زوجه ايله چوجقلره اجراى تأثير ايدر . — ترك تابعيت ايچون مراجعت ايدن مجارلر خدمت عسكريه‌لريني ايفاايتدكلريني ، صلاحيت شخصيه‌لريني . ويركيدن بورجلرى اولمديغني ، تعقيبات عدليه‌يه تابع بولنمدقلريني اثبات ايدرلرسه تابعيتدن اخراج اولنورلر . ترك تابعيت ايله زوجه وغير رشيد چوجقلرده اجنبي اولور . بلامأذونيت خدمت اجنبيه‌يه كيرنلر ومجارستان خارجنده اون‌سنه اقامت و اوستريايه عودت ايچون حكومتك اخطارينه عدم اطاعت ايدنلر تابعيتدن اخراج اولنورلر . اجنبي ايله تأهل ايدن مجار قادينلر اجنبي اولورلر . ضايع اولان مجار تابعيتك يكيدن اكتسابى ايچون تلسيق شرائطنه رعايت اولنور .

ايتاليا‌ده بر اجنبي قادينك ايتاليانلرله ازدواجي واجنبيلرك ايتاليا‌ده اتخاذ مسكن ايتمك شرطيله تلسيقى ايله ايتاليا تابعيتى اكتساب اولنور . تلسيق ايله ملسق كيمسه‌لرك زوجه ورشيداولميان چوجقلرى‌ده ايتاليا‌ده ساكن ايسه‌لر ايتاليان اولور . چوجقلر سن رشده وصوللرى سنه‌سنده تابعيت اصليه‌لرينه عودت ايده‌بيليرلر . — اجنبي ايله ازدواج ايدن قادينلر ، زوجلرينك دولت متبوعه‌سى كنديلريني تحت تابعيتنه قبول ايدييورسه ، ايتاليا

تابعیتدن چیقارلر . بوندن بشقه ، ترك تبعیتله ایتالیا خارجنه نقل مسکن ایدنلر ، ممالك اجنبیه‌ده تلسیق اولنانلر ، حکومتدن مأذونیت آلمقسزین بر دولت اجنبیه خدمت ملکیه وعسکریه‌سنه داخل اولانلر ایتالیا تابعیتنی ضایع ایدرلر . ایتالیا تابعیتدن چیقانلرك زوجه‌لریله چوجقلرینك‌ده تابعیتی تبدل ایدر . — زوجی وفات ایدن قادینلر ایتالیایه عودتله اوراده اقامتکاه اتخاذ ایتدکلری حالده تکرار ایتالیان اولدقلری کبی ، تابعیتدن چیقمش اولانلرده حکومتك مساعده‌سیله تکرار ایتالیایه عودتله یرلشدکلری حالده ینه ایتالیا تابعیتنه عودت ایدرلر .

قولومبیاده اسپانیول امریقاسی حکومتلرینك اراضیسنده تولد ایدن کیمسه‌لر قولومبیا مملکتنده تأسس ایده‌رك تابعیته کیرمك استرلرسه تبعه‌دن اولورلر . ممالك سائره اهالیسی تلسیق اولنور . تلسیق ایچون تابعیت اصلیه‌دن فارغ اولمق و حکومته صداقت یمینی ایتمك لازمدر . ملسق کیمسه‌لرك زوجه‌لریله سنی یکرمی بردن دون اولان چوجقلری‌ده قولومبیالی اولور . — ممالك اجنبیه‌ده تلسیق اولنانلر قولومبیا تابعیتندن چیقارلر .

لوکسنبورغده یرلیدن برارکك ایله ازدواج ایدن اجنبی قادینلر تبعه‌دن اولور وبش سنه اقامت ایدن ویکرمی بش یاشنی اکمال ایلیان کیمسه‌لر تلسیق اولنورلر . لوکسنبورغ اراضیسنده تولد ایدن ، ذاتاً لوکسنبورغ تبعه‌سندن ایکن اجنبی اولمش اولان ، دولته خدمات مهمه ایفا ایدن کیمسه‌لر ایله ملسق براجنبینك رشید اولان اطفالی اقامت شرطنه رعایتدن مستثنادر . تلسیق اولنه‌جق

کیمسه‌لرك تابعیت اصلیه‌لرندن چیقمش اولملری مقتضیدر. تلسیق زوجه‌ایله چوجقلره اجرای تأثیر ایدر .

مکسیقاده یرلیدن برارکك ایله ازدواج ایدن قادینلر ، حتی زوجلرینك و فاتندن صکره‌یه بیله شامل اولمق اوزره، مکسیقالی اولورلر . مکسیقاایله محارب اولمیان دولتلر تبعه‌سی مملکتلرنده جنایت‌ایله متهم اولمامق شرطیله‌تلسیق اولنه‌بیلیرلر. تلسیق استدعاسنك اعطاسندن التی آی صکره مکسیقا مملکتنده لااقل ایکی سنه اقامت ایده‌رك حسن حال وحرکتده بولندیغنی ووسائط تعیشه مالك اولدیغنی اثبات ایدن وتابعیت اصلیه‌سندن فارغ اولان کیمسه‌لر تلسیق اولنورلر .

رئیس عائله‌نك تبدل تابعیتی زوجه‌سیله اولادینه‌ده اجرای تأثیرایدر . — بلامأذونیت خارج مملکته چیقان و یاخارجده تمدید اقامت مأذونیتنی استحصال ایتمیان ، ممالك اجنبیه‌ده تبدیل تابعیت ایدن ، بلامأذونیت بردولت اجنبیه‌دن مأموریت، رتبه، نشان قبول‌ایلیان کیمسه‌لرایله اجنبی‌ایله تأهل‌ایدن قادینلر مکسیقا تابعیتنی ضایع‌ایدلر. — تابعیتدن چیقان کیمسه‌لر اجانبك تلسیقی حقنده مرعی‌اصوله‌توفیقاً تکرارتابعیته قبول‌اولنورلر. اجنبی ایله تأهل ایدن قادینلر مکسیقایه عودت و اختیار اقامتله آرزو ایتدکاری حالده تکرار مکسیقالی اولورلر .

نوروجده‌اجنبی برقادینك برنوروچلی‌ایله‌ازدواجی، نوروچده دائمی براقامتگاه اتخاذی ، نوروچده قرال طرفندن تفویض اولنمش برمأموریتك قبولی‌وتلسیق‌ایله نوروچ تابعیتی اکتساب

اولنور . تلسیق ایچون نورویچ مملکتنده علی التوالی اوچ سنه اقامت ایتمك وتابعیت اصلیه‌سندن فارغ اولمق و ، اکر ترك تابعیت ایچون دولت متبوعه‌سنك موافقتی او دولت قانوننجه لازم ایسه ، دولت متبوعه‌سنك موافقتنی استحصال ایتدیکنی اثبات ایلمك لازمدر . شوتابعیت جدیده زوجه ایله رشید اولمیان اولادك صفتنه‌ده اجرای تأثیر ایدر . — ممالك اجنبیه‌ده تبدیل تابعیت ایتمك وعودت ایتامك فكریله برمملكت اجنبیه‌ده یرلشمك صورتیله نورویچ تابعیتی ضایع اولور . نورویچ خدمتیله ممالك اجنبیه‌ده بولنانلر ویاخود مقیم بولندیغی یرده تابعیت اصلیه‌سنی محافظه ایده جکنی نورویچ قونسلوسی حضورنده بیان ایدنلر نورویچ تابعیتنی محافظه ایدرلر . تابعیتی تبدل ایدنلرك زوجه و چوجقلری‌ده اجنبی اولور .

وه‌نه‌زوئه‌لایه هجرت ایدن کیمسه‌لر اورایه مواصلتلریله برابر تلسیق براتی آله‌رق وه‌نه‌زوئه‌لا تابعیتنه کیررلر . یانلرنده بولنان غیررشید چوجقلری‌ده وه‌نه‌زوئه‌لالی اولور . مهاجرلردن بشقه ، وه‌نه‌زوئه‌لاده بولنان اجنبیلرده مراجعت ایتدکلری حالده تلسیق اولنورلر بونلرك زوجه وچوجقلری برلکده تلسیق اولنمش اولور . اطفال غیر مشروعه والده‌لریله برابر وه‌نه زوئه‌لالی اولور . تلسیق اولنان اجنبیلر تابعیت اصلیه‌لرینه عودت ایده‌مزلر . ممالك اجنبیه‌ده تبدیل تابعیت ایدوب اقامتکاه اتخاذ ایلیانلر وه‌نه‌زوئه‌لا تابعیتندن چیقماز ، مملکتلرینه عودتلرنده حقلرنده ینه تبعهٔ اصلیه معامله‌سی اجرا اولنور .

تبدیل تابعیتك تأثیراتنی شخصه منحصر طوتان و مع مافیه ملسق کیمسه‌لرك چوجقلرینی تلسیق ایچون تسهیلات کوسترن دولتلر آرژانتین دولتی ، برەزیلیا ، باچیقا ، یونانستاندر .

آرژانتین مملکتنده ایکی سنه اقامت ایدن هر اجنبی تلسیق اوله‌بیلیر. آرژانتین خدمتنه کیره‌رك حسن ایفای وظیفه ایدنلر، قوهٔ بریه و بحریه‌ده ومدافعهٔ مملکتده خدمتی سبق ایلیانلر ، اختراعات نافعه‌ده بولنانلر ، داخل مملکتده شمندوفر احداث ویاانشاایدنلر ، آرژانتین داخلنده املاك صاحبی اولانلر ،حدود اوزرنده تأسس، آرژانتین تبعه سندن بر قادینله تأهل ایدنلر ، معلملك خومتنده بولنانلر مدت اقامت شرطندن مستثنادرلر .

ملسق کیمسه‌لرك خارج مملکتده تولد ایدن[۱]چوجقلری آرژانتینلی اولمزسه‌ده، عسا کرملیه‌یه داخل اولورلرسه بشقه شرائط رعایته حاجت قالمقسزین تلسیق اولنورلر . — ارژانتین تابعیتنك ضیاعی ایچون صراحت قانونیه یوقسه‌ده ،ممالك اجنبیه‌ده تلسیق اولنانلر، قونغره‌نك مساعده‌سی اولمقسزین خدمت اجنبیه‌یه کیرنلر ، حیله‌لی مفلسلر ، اعدامه وآغیر جزالره محکوم اولانلر حقوق سیاسیه‌دن محروم اولورلر .

برەزیلیاده ایمپراطورلغك الغاسیله شمدیکی حکومت جمهوریه‌نك تاریخ تشکلی اولان ۱۸۸۹ سنه‌سی تشرین ثانیسنك اون بشنده اوراده مقیم بولنوب اوتاریخدن اعتباراً التی آی ظرفنده

[۱] داخل مملکتده تولد ایدن چوجقلر ، مولد اساسنه توفیقاً ، ارژانتین تبعه‌سندندرلر.

تابعیت اصلیه‌سنی محافظه نیتنی اظهار ایتمیانلر ، برەزیلیاده املاك صاحبی اولوب برەزیلیەلی قادینلر ایله متأهل اولان ویاخود برەزیلیالی اولاد پدری بولنانلر، اصولاً تلسیق اولنانلر برەزیلیا تبعه‌سندندر . یرلیدن براركك ایله ازدواج ایدن اجنبی قادینلر برەزیلیالی اولورلرسه‌ده، بر اجنبی اركك‌ایله تأهل‌ایدن برەزیلیالی قادینلرك‌تابعیت اصلیه‌سنه خلل گلمز. برەزیلیا تابعیتنی‌اكتساب‌ایدن كیمسه‌لرك هنوز اجنبی اولدقلری زمان برەزیلیا خارجنده تولد ایدن چوجقلری صفت‌اصلیه‌لرینی محافظه ایدرلرسه‌ده، برەزیلیایه گلدكلری حالده درحال تحت‌تابعیته قبول‌اولنه بیلیرلر . — ممالك اجنبیه‌ده تلسیق اولنانلر ، حكومات اجنبیه‌دن مأموریت، رتبه، نشان‌قبول ایدنلر ،طرد وتبعیده محكوم اولانلر برەزیلیا تابعیتنی ضایع ایدرلر .

بلچیقاده یرلیدن‌براركك‌ایله تأهل‌ایدن اجنبی‌قادینلر بلچیقالی اولورلر. تلسیق بیوك و عادی اولمق‌اوزره‌ایكی‌نوع‌اولوب،بیوك تلسیقی استحصال ایچون یكرمی‌بش یاشنی اكمال أیتمك، متأهل ویا خود اولاد صاحبی طول اولمق ، بلچیقاده اون سنه اقامت ایتمك شرطدر . صورت عادیه ده تلسیق ایچون یكرمی بر یاشنده اولمق و بلچیقاده بش‌سنه اقامت ایتمك لازمدر . بیوك تلسیق ایله تبعهٔ اصلیه‌نك بالجمله حقوقی استحصال اولنور ؛ تلسیق عادی ایله ملسق كیمسه‌لر وكلالق ایله مجالس عمومیه‌یه

حق انتخابدن محرومدر. ملسق كيمسه‌لرك كوچك چوجقلری
سن رشده وصوللرنده ورشيد اولان اولادی پدرلرينك حين
تلسيقنده ارزو ايتدكلری حالده تابعيته قبول اولنورلر . —
ممالك اجنبيه‌ده تلسيق اولنان ، باچيقايه عودت ايتمامك نيتيله
خارجده تأسس ايدن كيمسه‌لر واجنبی ايله تأهل ايدن قادينلر
تابعيتدن چيقارلر . بلا مأذونيت حكومات اجنبيه‌نك خدمات
ملكيـه و عسكريه‌ســنه دخول ايله تابعيت ضايع اولمز . —
تابعيتدن چيقان كيمسه‌لر امر حكمداری ايله واجنبی ايله تأهل
ايدن قادينـلر نكاحك اندفاعی اوزرينـه باچيقـاده اقامت و
اوراده تأسس ايتمك ايله تكرار باچيقا تابعيتنه داخل اولورلر .

يونانستانده تابعيت تلسيق ايله و براجنبی قادينك يرليدن
بر اركك ايله ازدواجی ايله اكتســاب اولنور . سن رشـده
واصل اولوب ، روم جنسندن ايســه ، يونانســتانده ايكی و ،
اجناس سـائره‌دن ايســه ، اوچ سنه اقامت ايدن وبو اثنـاده
محكوميته دوچار اولميوب بعده صداقت يمينی ايليان كيمسه‌لر
يونان تابعيتنه داخل اولورلر. تلسيقك تأثيری شخصه منحصر
ايسه‌ده ، چوجقلر سن رشده واصل اولدقلری زمان يونانستا-
نده تأســس ايله يمين ايدرلرســه يونانلی اولدقـلری كبی، بر
اجنبينك اكماله مجبور اولديغی مدت اقامت ظرفنده يونانستانده
تولد ايدن اطفال‌ده پدرلريله برابر تبعهٔ يونانيه‌دن اولورلر. —
ممالك اجنبيه‌ده تلسيق اولنانلر، بلااذن حكمداری اجنبی خدمات
ملكيه و عسكريه‌سنی قبول ايدن كيمسه‌لر ايله اجنبی ايله تأهل

ایدن قادینلر تابعیتدن چیقـارلر . تابعیتدن چیقـانلرك صفت جدیده‌سی اولاده تأثیر ایتمز . — تابعیتی ضایع اولان کیمسه‌لر یونانستانده تأسس ایتمك شرطیله تکرار یونانلی اوله‌بیلیرلر . تابعیتدن چیقمش اولان کیمسه‌لرك اولادی هرحالده یونان تابعیتنه کیره‌بیلیر .

تبدیل تابعیتك تأثیراتی صورت صریحه‌دن تعیین ایتمیـان دولتلر ایسه اسپانیا ، اسوج ، دانیمارقه ، فلمنکدر .

اسپانیاده تابعیت تلسیق ایله‌وحقوق همشهری استحصالی ایله اکتسـاب اولنور . تلسیق ایچون نفوس دفترلرینـه قید اولنمق وحکمداره صداقت یمینی ایتمك مقتضیدر . اسپانیاده تولدایدن ، اقامتگاه اتخاذ ایلیان ، قاتولیق مذهبنه کیرن ، اسپانیالی برقادین ایله تأهل ایدوب برلکده اوراده ساکن اولان ، املاك صاحبی اولان ، اجرای صنعت ایلیان کیمسه‌لر حقوق همشهری استحصال ایده‌بیلیرلر . بوحقوقك استحصالندن صکره تبعیت اصلیه‌دن چیقارق اسـپانیا تابعیتنه کیرمك ممکندر .

ممالك اجنبیه‌ده تلسیق اولنان ، بلامأذونیت اجنبی بر دولتك خدمات عمومیه‌سنه داخل اولان کیمسه‌لر ایله اجنبی ایله تأهل ایدن اسپانیول قادینلرك تابعیت اصلیه‌سی ضایع اولور . — اسپانیا تابعیتندن چیقمش اولان ارککلر سائر اجنبیلر کبی ، وقادینلر زوجلرینك وفاتندن صکره اسپانیایه عودتله اوراده تأسس ایتدکلری حالده تابعیت اصلیه‌لرینه عودت ایدرلر .

اسوچـده اجنبی برقادینـك براسوچلی ایله ازدواجی واجانبك تلسیقی ایله تابعیت اکتساب اولنور . تلسیق ایچون یکرمی برياشنی اکمال ایتمش اولمق ، حسن خلق صاحبی بولنمق، اوچ‌سنه اسوچده اقامت ایتمك، اسباب تعیشه مالك اولمق شرطدر. بوندن بشقه صداقت یمینی ایتمك وتابعیت اصلیه‌سندن چیقدیغنی اثبات ایلك لازمدر. وجودی مملکتجه نافع اوله‌جق اولان کیمسه‌لرحقنده تلسیق ایچون مدت اقامت شرطنه رعایت اولنمامق جائزدر. — عودت ایتامك نیتیله هجرت ایدنلر، ممالك اجنبیه‌ده تلسیق اولنانلر ایله تبعهٔ اجنبیه‌دن بریله تأهل ایدن قادینلر اسوچ تابعیتندن چیقارلر.

دانیمارقه‌ده، رعیت sujétion ، بالاده کورلدیکی اوزره (١) دانیمارقه‌ده اختیار اقامتله استحصال اولنوب شخصی قوانین عسکریه‌یه تابع وحق تجارت ایله انتخابات بلدیه حقنه نائل ایدر . خدمات عمومیه ایله حقوق انتخـابیه‌یه نائلیت ایچون یرلیلك indigénat لازم کلوب، بوده قانون مخصوص ایله تفویض اولنور. — اشبو ایکی نوع تابعیت ممالك اجنبیه‌ده دائمی صورتله اختیار اقامت ایده‌رك ضایع اولورسه‌ده ، دانیمـارقه‌یه عودت حالنده ینه تماماً اجنبی معامله‌سی اولمز .

(١) ٦٦ صحیفه‌یه مراجعت.

فلمنکده اذن حکمداری ایله اختیار اقامت ایدنلر، فلمنك نواحیسندن برنده اقامتگاه اتخـاذ ایله التی سنـه مقیم اولانلر حقوق مدنیه نقطهٔ نظرندن یرلی کبی اولورلرسه ده، تلسیق ایچون یکرمی اوچ یاشنی اکمال ایتمك وفلمنکده تأسس ایتمك نیتیله فلمنك اراضیسنده بلافاصله التی سنه اقامت ایلمك شرطدر . احوال استثنائیه ده بوشرائطه رعایت اولنمامق جائزدر. — ممـالك اجنبیه ده تلسیق ایله ، بلا اذن حکمداری اجنبی بر دولتك خدمات عسکریه وملکیه سنه دخول ایله ، عودت ایتمامك نیتیله ممالك اجنبیه ده بش سنه اقامت ایله فلمنك تابعیتی ضایع اولور . اجنبی برارکك ایله تأهل ایدن فلمنکلی قادینلرك تابعیت اصلیه سنه خلل کلمز .

— ٦ —

تابعیت مکتسبه متعلق اختلاف قوانین

تابعیت اصلیه تعیینده برچوق مشکلات ظهوره کلدیکی کبی، تابعیت مکسوبه خصوصنده بو مشکلات دها کثیر الوقوعدر . تابعیت اصلیه تعیینی ایچون دولتلرك اتخاذ ایتدکلری مسالك محدوددر [١]. حالبوکه تبدیل تابعیت خصوصاتی، احتیاجات حال و محله کوره تعین اولندیغندن ، دولتلرك قانونلرنده متخالف و متنوع برچوق احکامه تابع اولور و بناء علیه بوندن برچوق اختلاف تحدث ایدر . بو اختلافاتك حلنجه محاکمك وظائفی ساده اولوب [٢] ، بونلر نامنه اعطای حکم ایتدکلری قانون احکامنه توفیقاً حل مسئله ایدر ویاخود، اختلاف حدوثنه سبب اولان کیمسهلرك ایکیسیده اجنبی دولتلر تبعهسندن بولنورسه اودولتلردن هانکیسینك احکام قانونیهسی محکمهنك تابع اولدیغی قانون احکامنه یقین ایسه اونی موقع تطبیقه وضع ایلرلر . آنجق ، ابحاث آتیهدن نمایان اولهجغی اوزره، هیأت سیاسه ایچون مسئله غایت مشکل ورقیقدر .

١ . تبعیت دائمه اصولنه تابع اولان، روسیه کبی، بردولت

[١] ٤٢ نجی صحیفهیه مراجعت .
[٢] ٦٩ نجی صحیفهایله اشاغیسنه مراجعت .

تبعه‌سندن بری فرانسه‌ده تلسیق اولنسه، بونك صفت جدیده‌سی دولت متبوعه‌سی نظرنده غیر معتبر طوتلدیغندن، مملکتنه عودتنده فرانسزلغی نظر اعتباره النمیه‌رق حقنده یرلی معامله‌سی اجرا اولنور؛ فرانسه مأمورلرینك حمایه‌سنه مساعده اولنمز. بو اختلافه میدان ویرمامك ایچون، بعض دولتلرده اولدیغی کبی، تلسیق اولنه‌جق کیمسه‌لرك اول امرده دولت متبوعه‌لریله اولان علاقه‌لرینك کسلمسنی طلب ایتمك مقتضیدر.

۲ ۰ مثلا المانیا تبعه‌سندن بری دولت متبوعه‌سندن مأذونیت استحصال ایتمسزین فرانسه‌ده تلسیق اولنسه، المانیا الکاسنده‌کی المان عد اولنمق طبیعی اولدیغندن، ایکی تابعیت صاحبی اولور ۰ بو اختلافك منع ظهوری ایچون ده یوقاریده ذکر اولنان چاره تطبیق اولنه بیلیر. بعض دولتلر بو خصوصده معاهده عقد ایتمشلردر. بو جمله‌دن اولمق اوزره، شمالی امریقا حکومات متحده‌سی ایله شمالی المانیا حکومات متفقه‌سی وسائر بعض دولتلر بیننده منعقد معاهدات ذکر ایدیله‌بیلیر. بو معاهداتده طرفین تبعه‌سندن بری دیکرینك مملکتنده تلسیق اولندیغی حالده صفت جدیده‌سی دولت متبوعهٔ اصلیه‌سی نظرنده معتبر طوتیله‌رق، حتی وطن اصلیسنه کتدیکی زمان بیله، حقنده اجنبی معامله‌سی اجرا اولنه‌جغی وفقط یرلشمك نیتیله وطن اصلیسنه عودت ایدرده اوراده معین بر مدت اقامت ایلرسه صفت جدیده‌سندن نکول ایتمش عد اولنه‌رق حقنده صفت اصلیه‌سی اعتباریله تبعه معامله‌سی ایدیله‌جکی مندرجدر.

كذلك تبعهٔ دولت عليه‌دن برى سلطنت سنيه‌دن مأذون اولمقسزين ديار اجنبيه‌ده تبديل تابعيت ايده‌رك اجنبى دولتك تحت تبعيتنه كيرسه، تابعيت عثمانيه‌دن اسقاط اولنمديغى حالده، ممالك شاهانه‌يه عودتنده صفت جديده‌سى كان لم يكن اولوب حقنده تماماً عثمانلى معامله‌سى اولنور . انجق تابعيتنى استحصال ايتديكى دولتك مأمورلرى بو كبى كيمسه‌لرى حمايه ادعاسنه قالقشملرى ملحوظ اولديغندن مشكلات ظهور ايتمك وارد خاطردر. نته‌كيم ١٨٨٦ سنه‌سنده، سلانيك انكلتره قونسلوسخانه‌سى بو وجهله انكلتره‌ده تلسيق اولنمش بر عثمانلى يى حمايه ايتمك استمشدر . حالبوكه مؤلف موسيو وايسك بحق درميان ايتديكى وجهله [١]، ممالك شاهانه‌ده‌كى قونسلوسخانه محكمه‌لرينك تبعه‌لرى اوزرنده‌كى حق قضاسى اساساً قواعد حقوق دول خلافنده ودول متمدنه بيننده جارى اصول وتعامله مغاير اوله‌رق نصلسه وقتيله طرف سلطنت سنيه‌دن تأمين اولنمش بر مساعده‌دن عبارت اولديغندن ، حق مذكورك دائرهٔ شمولنى تحديد ضرورى اولديغى كبى، ممالك عثمانيه‌ده هر كسك يرلى ويا اجنبى اولديغنى تعيين ايتمك صرف قانون محلى‌يه عائد اولديغى و قونسلوسخانه محكمه‌لرينك حق قضاسى يالكز كندى تبعه‌لرى اوزرنده جارى بولنديغى جهتله ،بويله بر اختلاف حدوثنده قانونامهٔ عثمانى احكامنه رعايت اولنمق طبيعيدر. بو خصوصده المانيا حكومتى طرفندن ممالك شاهانه‌ده بولنان

---

[1] Weiss' Traité théorique et pratique de droit international privé , Pairs 1892 جلد ١ صحيفه ٦٨٦،

مأمورلرینه ١٨٨٣ سنه‌سنده وریلن تعلیماتده شویله دینلمشدر: «المانیا تابعیتی اکتساب ایدن تبعهٔ (عثمانیه)، تابعیت اصلیه‌لرندن چیقمدقچه، مأمورین عثمانیه‌یه قارشی المانیا قونسلوسلرینك حمایه‌سنی طلب ایده‌مزلر.»

٣. یکرمی بریاشنده برفلمنکلی اورانك قانونجه سن رشد اعتبار اولنان یکرمی اوچ یاشنه هنوز واصل اولمقسزین، تلسیق ایچون یکرمی بریاشنی کافی عدایدن، برمملکتده تلسیق اولنسه، یونی فلمنك کان لم یکن طوته‌جغندن، اوکیمسه‌نك ایکی تابعیتی اولور. اکردولتلر تلسیق ایده‌جکلری اجانبی عن اصل منسوب اولدقلری دولت قانونجه تبدیل تابعیته صالح بولندقلرینی اثباته مجبور طوتسه‌لر بواختلاف تحدث ایتمز. بوخصوصده المانیا وپورتوغال قانونلری احکام مخصوصه‌یی محتویدر.

٤. داخل مملکتده اقامتگاه اتخاذ ایدن ویاخود ازچوق مدت ساکن اولان کیمسه‌لری تلسیق ایدن، برەزیلیا، دانیمارقه، ونه‌زوئلا کبی دولتلرایله داخل ملکده املاك صاحبی اولانلری تبعه‌سندن عدایلیان، مکسیقا کبی، دولتلرك احکام قانونیه‌سی‌ده صفت تابعیتك تعددینی انتاج ایدر. واقعا بودولتلرك احکام اساسیهٔ قانونیه‌لرینی تغییر ایتملری تکلیف اولنه‌مزسه‌ده، هیچ اولمزسه بوصورتله تبعه‌دن عدایتدکلری کیمسه‌لر اورزنده متبوع قدیملری اولان دولتلره قارشی ادعای متبوعیتدن فارغ اولسه‌لر مناسب اولور.

٥ . فلمنك ايله سالواتور حكومتی تبعه‌سندن بولنان قادينلرك ازدواجله تابعيتلرينه خلل كلمديكی معلومدر . بويله برقادين بر فرانسزله تأهل ايدرسه فرانسه تابعيتنه كيره‌جكندن ، بنه تابعيت تعدد ايدر. بناءً عليه فرانسه قانونی براز تعديل ايده‌رك ، بوكبی اجنبی قادينلرك حسب الازدواج تابعيته دخوللرينی دولت متبوعه‌لری قانوننك مساعد بولنمسنه تعليق ايتمك موافق اولور.

٦ . اجنبی براركك ايله ازدواج ايدن قادينلری تابعيتندن اخراج ايدن بر دولت تبعه‌سندن بولنان قادينلر ، زوجلرينك منسوب بولندقلری دولت كنديلرينی تحت تابعيته قبول ايتمزسه، بسبتون صفتسز قالەرق حايماتلوز اولور . فرانسه‌نك اصول قديمه‌سی بويله ايكن ، بو محذور نظره چاريديغندن، مؤخراً تعديل اولنمشدر، بوكون اجانب ايله تأهل ايدن فرانسه‌لی قادينلرك تابعيت اصليه‌لرينه خلل كلمك زوجه‌لرينك منسوب اولديغی دولت كنديلرينی تابعيته قبول ايتمكله مشروطدر .

٧ . تلسيقی شخصه حصر ايدن دولتلر ايله بوندن رشيد اولميان اطفالی‌ده حصه‌دار ايليان دولتلر آره‌سنده‌ده اختلاف كثير الوقوعدر. بوبابده فرانسه و اسويچره حكومتلری ١٨٧٩ سنه‌سنه‌ده برمعاهده عقد ايده‌رك مشكلاتی برطرف ايتمكه چالشمشلردر. بو معاهده حكمنجه ، اسويچره‌ده تلسيق اولنان فرانسزلرك غير رشيد اولان چوجقلری يكرمی ايكی ياشنه وصوللرنده فرانسه ويا اسويچره تابعيتلرندن برينی اختيار حقنی

حائز اولوب ، او زمانه قدر فرانسز عد اولنه‌جقلردر . ایشته سائر دولتلرده بوزمینده معاهده‌لر عقد ایتسه‌لر بو نوع اختلافلرده بر طرف ایدلمش اولور .

دردنجی فصل

تابعیته متلوه دعاوی مختلطه

ابحاث سابقه‌دن اکلاشلدیغی اوزره ، تابعیت اصلیه نك تعیینی وتابعیت مکسوبه‌نك استحصالی خصوصاتنده بر چوق اختلافات تحدث ایدر . بونلرك حلنه تطبیق اولنه بیله‌جکی متعلق متعلق اولدقلری بحثلرده درمیان اولنان قواعدك تطبیق واجراسی وظیفه‌سنی هانکی قسم مأمورینه عائد اولدیغی جهتی‌ده آیریجه شایان تدقیقدن ودولتلرك بوخصوصده ده معاملاتی مطرد دکلدر .

فرانسه‌ده تابعیتنده شبهه ایدیلن اشخاصك تعیین صفتی محاکم عادیه‌یه عائددر . فرانسه قانون مدنیسی صفت تابعیتی افراده عائد حقوق جمله‌سندن عد ایتمش و، حقوق افرادك محافظه‌سی محاکمه عائد بروظیفهٔ مهمه اولدیغندن ، بونك‌ده رؤیتنی محاکمك اشتغالات عمومیه‌سی صره‌سنه قویمشدر .

اوستريا كبي ، بعض مملكتلر ايسه ، بونده رؤيت وحلي قوهٔ عدليه يه عائد برجهت كوره مدكلرندن ، بوكبي خصوصاتي ادارهٔ رؤيت ايتمكده بولنمشلردر .

برمملكتده بولنان كيمسه لرك تعيين صفتي اومملكتك وضع ايتمش اولديغي تابعيت قانوننه نظراً ممكن اولور ؛ تابعيت قانوني ايسه قوانين عدليه دن اولميوب قوانين اداره جمله سندندر، حتى احكامي شخصي ممالك اجنبيه ده بيله تعقيب ايدر؛ شوحالده اونك تطبيقني مأمورين عدليه يه احاله ايتمك مناسب اولمز . واقعا بركيمسه بولنديغي مملكته نظراً كنديسنك يرليدن وياجنبي اولديغني ادعا ايده بيلير؛ ايشك ايچنده بردعوى بولنديغنه كوره بونك حل وفصلي محاكمه عائد اولمق لازم كله جكي وارد خاطر اولور. انجق هردعوى محاكم عاديه ده رؤيت اولنه مز؛ حتى بوحكمته مبنيدركه محاكم اداره تشكيل اولنمشدر . اكر بومسائلك تدقيق ورؤيتنه مأمور اولان دائره نك قراري قناعت بخش اولمزسه اوقراري تكرار نظر مطالعه دن كچيره رك صوك حكمي اعطا ايتمك وظيفه سي شوراي دولته ترتب ايدر .

سلطنت سنيه تابعيت مسائلنه بونقطهٔ نظردن باقمش وبونلرك ادارةً رؤيتني قبول ايتمشدر. مسائل مذكوره نك رؤيتي خارجيه نظارتنده تابعيت قلمنه عائد اولوب ، تعيين صفتنده تردد اولنان كيمسه لرك صفت تابعيتلرندن متحدث اختلافات قلم مذكورده تدقيق اولنور وكنديسنك عثمانلي وياجنبي اولديغني اوقلم افاده

ایدر. فلمك مطالعه‌سی شایان اعتراض کورولور ، علاقه‌دارانجه قناعت بخش اولمزسه اختلافی تدقیق ایله صوك قراری ویرمك شورای دولته عائددر .

ایکنجی باب

اجنبیلر

جناب حق انسانی معمر اولمق ایچون خلق بیوردیغندن کندینه برطاقم حقوق ووظائف ویرمشدر . بوجمله‌دن اولمق اوزره، یشامق وحیاتنك مدافعه‌ومحافظه‌سی ایچون لازم‌اولان بالجمله افعالی اجرا ایتمك حقنه مالکدر . انسان ذکی وحریت شخصیه‌سنه مالکدر : حریت شخصیه‌سنی استعمال ایتمك حقی و بونك حسن استعمالنی تأمین ایچون متصف اولدیغی قوای معنویه‌نك تکمله‌نه خدمت ایتمك وظیفه‌سیدر. جمعیتك وظیفه سی ده فردی محافظه، قوای معنویه‌سنك تکمله‌نه، احتیاجات طبیعیه‌سنی تأمینه معاونت ایتمکدر . بونك ایچون یشامق ، جمعیتك معاونته مظهر اولمق حقوقنه مالك بولنان افراد، هانکی ملکده بولنورسه بولنسون ، جنسی ، سنی ، مذهبی ، تابعیتی نه اولورسه اولسون جمعیتك حمایه‌سنه مظهر اولمق اقتضا ایدر .

مع مافیه بردولتـه کمال صداقت و اطاعتله تابع اولەرق عهدەسنه تحمیل اولنان وظائفی تمامیله ایفایه غیرت ایدن تبعه ایله، حکمنه تابع اولمیان و بلکه‌ده نفوذینی و قدرت و شوکتنی استرقاب ایلمیان ، اجنبیلر بیننده هیچ بر جهتله فرق اولمیەرق جملەسی حقنده دولتك کاملاً معاملهٔ متساویه اجرا ایتمسی لازم کلمز . ازدواج وحق تصرف کبی ، شخصیت بشریه‌نك نتائج عمومیه ولازمه‌سندن اولان حقوق طبیعیه droits naturels هر یرده اجنبیلر ایچون معتبر اولمق لازم کلکله برابر، دولتلرك قوهٔ تشریعیه‌سی محافظهٔ حیاتنه مطلقا لزومی اولمیان واحوال اجتماعیه ایله اخلاق وعادات محلیه‌نك ثمراتی اولان بعض حقوقی، و دها دوغریسی امتیازاتی، اهالیٔ اصلیه‌یه حصر ایدر. واقعا بو حقوق مدنیه droits civils دن اجانب دائما محروم قالماز وحتی کندیلرینی اکثر احوالده محروم براقامق دولتك منافعی جمله‌سندندر . فقط اجنبیلره مملکتنی کشاده بولندیرن دولت بونلرك ، تابع اولدقلری دولتلر ایله اولان مناسباتنك درجه‌سنه واحوال سائره‌یه نظراً، حقوق مدنیه‌دن تماماً ویاقسماً استفاده ایتملرینه مساعده ایدر .

اجانب حقنده کوستریلن بو مساعده بعضاً شرط مقابله‌یه تابع اولمز ؛ بعضـاً ده کندی تبعه‌سی حقنده اجنبینك تابع اولدیغی دولتك کوستردیکی معامله‌یه مشابه بولنور که بو حالده معاملهٔ متقابله Réciprocité اولمش اولور : اکر اجنبینك مظهر مساعده اولسی تبعهٔ اصلیه‌نك اونك تابع اولدیغی مملکتده

عين معامله يه مظهريته كافى ايسه معاملهٔ متقابله قانونى Législative
در. اكر بونك ايچون بين الدولتين مقاوله مخصوصه يه احتياج وارسه
سياسى diplomatique در .

بو اصول مختلفه نك صور تطبيقه سى مباحث آتيه ده كوريله -
جكدر. شمديدن شوراسنك ايضاحى لازمدركه حقوق مدنيه دن
تبعهٔ محليه يه حصر اولنان مقدار ، حادثات اقتصاديه نك تهاجمى
حسبيله ، برطرفدن ازالمقدمه وحقوق مذكوره دن اجنبيلرك
دخى مستفيد اولدقلرى مقدار كتدكجه تزايد ايتمكده در .
تبعهٔ اجنبيه يى زياده مظهر مساعده ايدن قانونلر جمله سندن
اولمق اوزره ١٨٣٨ سنه سندن برى مرعى اولان فلمنك و
١٨٨٥ ده وضع اولنان ايتاليا قانون مدنيلرى ذكر اولنه بيلير.
بوكون دولتلر اداره ايتدكلرى مملكتك منفعت حقيقيه سى
اجنبيلرى، برطاقم تدابير زجريه ايله مملكتدن اوزاق بولنديرمق
دكل ، بالعكس معلومات و سرمايه و فعاليت صناعيه لرندن
استفاده ايچون داخل مملكته جلب ايتمك جهتنده اولديغنى
تقدير ايديورلر .

برنجی فصل

اجنبیلره متعلق معاملاتك تاریخی

— ١ —

ازمنهٔ سالفه‌ده برفکر مذهبی حولنده مجتمع ، برهیئت قویهٔ روحانیه‌نك تحکمنه تابع اولان جمعیتلرك جمله‌سنده اجنبی نظر حقارتله کورولوردی . یرلیلر جناب بارینك انتخاب کرده‌سی، اجانب مذهبدن مطرود وبناءً علیه هرنوع حقوقدن محروم برشخص ملوث عد اولندیغندن ، قانون بونلری حمایه ایتمز ، طانیمز وحتی محکوم جزا ایدردی . بونك ایچون ازمنهٔ قدیمه‌ده افکار مذهبیه تابعی اولان اقوامك جمله‌سنده قانون یرلی ایله اجنبی بیننده غایت بیوك برفرق کوزه‌تیر وبوفرقك ، جنس ومذهبك اختلافنه مستند اولدیغندن، ازاله‌سی ممکن اوله‌مزدی.

هندستانده مانو Manou قانونی اهالی‌یی، براهمان brahmans و سودرا Çoudra نامیله، ایکی‌یه تقسیم ایتمشدی. براهمان غالبلر، افندیلر؛ سودرالر حال اسارته القا اولنمش مغلوبلر، سفیل مخلوقلر ایدی ، که بونلرك عائله و حقوقجه براهمان صنفتیله

مناسباتده بولنملری قطعیاً ممنوع ایدی، بر درجه‌ده‌که بونلره حتی نصیحت و مأکولات ویرمك براهمانلر ایچون جائز دکلدی. براهمانلرك جنازه مراسمنه‌سو درالر اشتراك ایده‌مزدی. تناسخ ارواحده سودرالر فیللردن و آتلردن صکره کلیردی. سودرالرك دوننده پاریا Paria لر واردی. بونلر، حال اسارتده بیله قبول اولنمیان، اقوام مغلوبه‌یه منسوب اولدقلرندن جمعیت مدنیه‌دن خارج و هر نوع حمایه‌دن محروم ایدیلر؛ حقلرنده وقوعه کتیریله‌جك تجاوزاتك هیچ بری ایچون جزا تعیین اولنمامشیدی. حالبوکه اجنبیلر، اوروپالیلر بو صنوفك جمله‌سندن اشاغی عد اولنوب، پاریالرك بری براجنبی‌یی طعامنه تشریك ایتسه کندینی پك بیوك بر آثم عد ایدردی. بونلرك جمله‌سنك بو درجه محقر کورلملرینه سبب ایسه کندیلرینك براهمانلرك جمعیت مذهبیه‌سی خارجنده بولنملری ایدی.

مصر قدیمده ابتدالری اهالیٔ اصلیه‌دن اولمیان بالجمله اجانبه نظر نفرت و حقارتله باقیلیر، و اجنبیلر حقنده هر نوع اذا و جفا روا کورولوردی. مصرلی اولمینلر طعامه تشریك ایدلمز، اونلرك آلات و ادواتی استعمال اولنمز و کسدکلری ییمزدی؛ حتی فراعنهٔ قدیمهٔ مصریه‌دن بوزیرسك زماننده مصر طوپراغنه ایاق باصان اجنبیلر اعدام اولنوردی. اهرام مصریه‌دن برینك اوزرنده منقوش بولنان شو عباره مصرلیلرك علی العموم مصرلی اولمیانلر حقنده‌کی حسلرینی تصویر ایدر: بوراده هیچ بر برلی

استخدام اولنمزدی . آنجق صکره‌لری ، تجارتك توسعیله مصرلیلر خارج ایله مناسباته کیردکلرندن ، اجانب حقنده‌کی بو حس نفرت پیدرپی زواله یوز طوتدی ؛ حتی صوك سلاله‌لر فرعونلرندن پسامتیخ یونانیلرك اراضیٔ مصریه اوزرنده یرلشمه‌لرینه مساعده و کندیلرینه بر طاقم امتیازات اعطا ایتدیکی کبی ، اخلافندن آمازیس یونانلی بر قیزی تزوج ایده‌رك ، مصرده یونانیلرك سربستانه اجرای آیین ایتملرینه مساعده و خدمات عمومیه ایله مراتب روحانیه استحصالنده یرلیلر ایله اجنبیلر بیننده موجود فرقی ازاله ایلدی .

عبرانیلرده اجانبه قارشی نفرت و عداوتده هندلیلرله مصرلیلردن اشاغی قالمزلردی . محاربانده عبرانیلرك اقوام مغلوبه حقنده اجرا ایتدکلری مظالم جداً دهشت انکیزدر . وقت آسایشده بیله اسرائیلیلردن برینك براجنبی قادنیله ازدواجی ممنوع اولدیغی کبی ، اجنبیدن فائض اخذی جائز و بونلر محاکم حضورنده شهادتی غیر مقبول و اجانب حق توارثدن محروم ایدی . واقعا کتب سماویه‌ده مسافره حسن معامله اولنمسی امر اولنمشدی ؛ فقط نظرلرنده کندیلریله اجنبیلر ارهسنده اویله برحد فاصل واردی ، که اونی نظر اعتباره آلمامق فکرلرنده یرلشمش اولان حس عدوان ایله قطعا قابل توفیق دکلدی . بنی اسرائیل ایله اجنبیلر ارهسنده‌کی شو مساواتسزلق اجنبینك قبول دین ایتمسیله زائل اوله‌رق اجنبی بالجمله حقوقی احراز

ایدر ایدیسه‌ده، مراتب عسکریه‌یه نائل اوله‌مزدی. قبول دین ایتمکسزین داخل مملکتده تأسس ایتمك مساعده‌سنی استحصال ایلیانلرك موقعی دیکرلرینك دوننده اولوب، بوکبیلر قواعد سبعهٔ اساسیه‌یه رعایت ایتمك شرطیله یالکز اقامت و اجرای صنعت حقنی احراز ایدرلردی.

٢

شوکوردیکمز احوال حسیات مذهبیه‌نك میدانه کتیردیکی نتائجدن اولمسنه مقابل، تجارت و حرب ایله مألوف اولان اقوامده اجانب حقنده‌کی حس بشقه شکل وصورتده ظاهردر. فی‌الواقع تجارت، انسانلری بربریله مناسباتده بولندیره‌رق بینلرنده موجود اولان حسیات عداوت کارانه‌یی ازاله‌یه خدمت ایدر؛ حرب، محاربه میدانلرنده، معاهده مذاکره‌لرنده اقوامی یکدیکره مساوی کوستره‌رك، مناسبات دولیه‌نك تکملنه و بونك نتیجه‌سی اوله‌رق اجنبیلر حقنده اولنه‌جق معامله‌نك کسب صلاح ایلمسنه یاردم ایلر. تجارتله الفت ایتمش اولان، یونانستان قدیم ایله، فتوحات میدانلرینی اردولرینه جولا نکاه ایلمش اولان، روما بومدعایه ایکی قوی دلیلدر.

یونانستانده هلنوسلق عالمك خارجنده بولنانلرك كافه‌سی بار بار عد اولنوردی . اسپارطه‌ده اجنبیلر تمکن ایده‌مز، تجارت وصنعت اجرا ایلیه‌مزلردی ؛ بلامقصد شهره کیرنلر ویاخود حرکتلری اسپارطه لیلرجه زینت وسفاهته میلی انتاج ایده‌جك اولانلر طرد اولنوردی. مسافرةً داخل اولانلره مساعده اولنمقله برابر بوکبیلر نظارت متمادیه التنده طوتیلیردی، یرلیدن برقادین ایله تأهل ایده‌مز، املاك صاحبی اوله‌مز حضور حاکمه چیقه‌مزدی. حتی ابتدالری یونان هیئت اتفاقیه سنی تشکیل ایدن کوچك حکومتلر بیله بینلرنده یکدیکره قارشی تماميله یبانجی معامله می ایدرلردی فقط آتینه‌ده اجانب حقنده‌کی معامله دها مساعده کارانه ایدی، مع مافیه اوراده ده تماماً یرلیلر درجه‌سنده حائز حقوق دکل ایدیلر. آتینه‌ده اجنبیلر صنوف مختلفه‌یه منقسم اولوب، بونلردن حق تأهل حق تملك، سائر اجانبك ویردیکی ویرکودن معافیت، سائر بر آتینه لینك وکالتنه مراجعته حاجت قالمقسزین حضوراً کندی‌سی مدعی ویامدعی علیه صفتیله بولنه بیلمك کبی حقوق خصوصیه‌یه مالك اولانلره ایزوته لیسوس Isotéles دینلیردی. متوئیکوس Mètéques نامی ویریلن اجنبیلر آتینه‌ده اقامت حقنه مالك اولانلر ایدی که بونلر حق تصرف، توارث حقی، یرلی قادینلر ایله حق تأهلدن محروم ایدیلر حضوراً کمه یالکز آتینه‌لی بر وکیل دلالتیله چیقه بیلیر و محکومیتلری حالنده حقلرنده‌کی جزا آتینه‌لیلره نسبتله دها اغر اولوردی . بوکا مقابل

قوانینك حمایه‌سنه مظهر اولوب ، صنعت و تجارت اجرا ایده‌بیلیرلردی. بونلردن بشقه آتینه‌ده حق‌اقامته مالك اولمیان اجنبیلرده واردی، که محاکمده حق مدافعه‌دن محروم‌اولدقلری ایچون یرلیلردن بعضیلری کندیلرینی حمایه‌ومدافعه ایتمك‌ونظارت التنده‌طوتمق‌وظیفه‌سنی درعهده، ایتمشلردی؛ بومدافعلره‌پروقزه‌ن proxénes دینلیردی . پروقزه‌نلك بعضاً بر عائله ایچنده ارثی اولوردی؛ نته‌کیم الکیبیادعائله‌سی اسپارطه‌لیلرك پروقزه‌نی‌ایدی. باربار عداولنان اجنبیلر ایسه اساساً بالجمله حقوقدن وهر نوع حمایه‌دن محروم ایدیلر؛ یرلیلربونلری هرصورتله‌تحقیر وتزییفدن چکنمزلردی . معاملات تجاریه‌نك دها زیاده توسعیله اجنبیلر حقنده‌کی بوتقییدات یواش یواش ازالمغه‌باشلامش‌ودهاصوکرلری؛ وقتیله استحصالی زیاده‌سیله مشکل اولان ، آتینه تبعیتی بك سهولتله الده ایدیله‌رك اجنبیلره قارشی موجود اولان هرنوع موانع اورته‌دن قالقمشدر .

روما قوانینی‌نظرنده‌انسانلرباشلیجه‌ایکی‌صنفدن‌متشکل‌اولوب، بری رومالیلق عالمی داخلنده ودیگری بونك خارجنده‌ایدی؛ روما عالمی خارجنده بولنانلر روما حقوقندن Jus civile محروم ایدیلر . اسکی زمانلرده رومادە اجنبیلر ایچون موجود اولان شدت معامله Hospitium و Patronatus نامنده‌کی صور حمایه‌نك تأسیسی ایله برابر بر از تعدیل اولنمشدر . حوسپیسیو م ایله ، روما اراضیسنده بولنان، بر اجنبی بر

رومالینك حمایه‌سنه کیرر و رومالی‌ده اجنبی‌یی حمایه‌سنه
قبول ایله خسته‌اغنده تداوی ، منافعنی وقایه وکندینی حضور
محاکمه‌ده مدافعه ایدر وفقط بومقاوله شرط مقابله یه تابع
بولنوردی. طرفین بیننده ورثه‌یه انتقال ایده‌جك صورتده
حقوق ووظائف تعاون تولید ایدن وحتی طرفینك منسوب
اولدقلری حکومتلر آره‌سنده حرب ظهوره کلدیکی حالده
بیله حکم و قوتی محافظه ایدن، حوسپیسیوم اوللری خصوصی
ایکن صکره‌لری عمومی اولمش وبر اجنبی یالکز بررومالینك
محمیسی ایکن تکمیل روما اهالیسنك تحت حمایه‌سنه
کیرمش وبوکا مقابل رومالیلرده او اجنبینك منسوب
اولدیغی دولتك ممالکنده مظهر حمایه اولمشلردر — . پاتروناتوس
ایله بر اجنبی حامیسی اولان رومالینك حین ازدواجده قیزینك
جهازینی اکمال، عائله‌سی افرادینك اسارتدن تخلیصی ضمننده ویره‌جك
پاره‌یی تدارك، محکومیتی حالنده جزای نقدیسنی تسویه‌یه معاونت
ایدردی ؛ رومالی‌ده محمیسنه علم حقوقی ، تعلیم کندیسنی حضور
محاکمه‌ده مدافعه وهر خصوصده او اجنبی‌یه معاونت ایلردی؛ انجق
پاتروناتوسده دیکری کبی شرط مقابله یوق ایدی. علی الاکثر بر
رومالی بتون قوم حقنده Patronatius صورتنده اجرای حمایه
ایلردی؛ مثلا قانون قبریسلیلرك، قلاودیوسلر اسپارطایلرك، غراقخوسلر
اسپانیوللرك حامیسی ایدیلر. بو حامیلك، بالاده کورلدیکی اوزره،
یونانستان قدیمه‌ده‌کی پروقزنلکه مشابه ایدی. رومانك جوارنده

بولنان اقوام سائره ایله حال تساویده بولندیغی مدتجه بوحال دوام ایتدیسه‌ده ، فتوحات متوالیه ایله حدودی توسع ایده‌رك مملکتی اقوام مختلفه‌یه منسوب اجانب ایله دولدقجه‌دها اساسلی طرز اداره تأسیسی لازم کلدی . ممالك مفتوحه‌دن رومایه جوار اولانلرك اهالیسی رومادە ممالك بعیده اهالیسنه نسبتله دها زیاده مظهر مساعد اولدیلر . ایشته آتیده ذکر اولنان تخالف معامله بوندن نشئت ایلمشدر .

رومادە اهالی، رومالیلردن بشقه، اجنبیلر،لاتینلر وباربارلر اولمق اوزره ، صنوف مختلفه‌یه آیرلمشدی. اجنبیلر Peregrini روما ایمپراطورلغنه الحاق‌اولنان ایالات اهالیسی اولوب حقوق خصوصیه و حقوق سیاسیه‌دن مرکب بولنان روما حقوقندن Jus civile نصیبلری اولمقسزین ، استفاده‌سنه روما طرفندن ممانعت اولنمیان ، حقوق ملیه‌لرندن استفاده ایدرلردی. مؤخراً بالعموم اجنبیلرك ادامهٔ حیاته لازم اولان بعض حقوقدن مستفید اولملرینه مساعده اولندی ، که بونك هیئت عمومیه‌سی حقوق اقوام Jus gentium ی میدانه کتیردی . بناءً علیه Jus gentium روما حقوق خصوصیه‌سنك اك واسع وحقوق بلدیه‌سی بولنمیانلره بیله شامل بر قسمی ایدی ؛ Jus civile ایسه اخص اولوب رومالیلره مخصوص ایدی .

Jus civile حقوق سیاسیه‌یده شامل و بوندن اجنبیلر محروم‌ایدی. بوندن‌بشقه‌بوقسم‌حقوقده مونتاهل jus connrubii

ومویه تملك jus commercii واردی، كه بونلردن‌ده اجنبیلر محروم ایدی، بناءً علیه براجنبی اصولاً تأهل ایده‌من و، اکر تأهل ایدرسه، زوجه‌سنك جهازینه مداخله و چوجقلری اوزرنده حقوق ابوت و وصایت ومتروكات ایچون حقوق ارثیه استحصال ایلیه‌مزدی. روماده ملك صاحبی اوله‌مزدی؛ فقط منسوب اولدیغی ایالتده حق تملکی واردی. مع مافیه بو اجنبیلر محروم اولدقلری شو حقوقك جمله‌سندن، مساعدهٔ مخصوصه ایله، بردرجه‌یه قدر مستفید اولورلر و آنجق استفاده‌لری هر حالده مقید بولنوردی.

لاتینلر وه‌ترس Latini veters، قولونیاری‌نی Latini Coloniarii یونیانی Latini juniani نامیله اوچ قسم ایدی. وه‌ته‌رس دنیلن لاتینلر رومانك ٢٦٠ تاریخنده رومالیلرك تجدید اتفاق ایتدكلری لاچیوم اهالیسی اولوب، خدمات عمومیه‌یه داخل اوله‌مامقله برابر روما اردولرینه داخل اولورلر و حق تأهل ایله حق تملكدن و بونك نتیجه‌سی اولان حقوق ارثیه‌دن تماماً استفاده ایدرلردی. — قولونیالی‌ری‌نی تسمیه اولنان لاتینلر حقوق سیاسیه‌دن و حق تأهلدن و بناءً علیه حقوق ابوت و وصایتدن محروم وحق تملك ایله حقوق ارثیه‌یه مالك ایدیلر. بونلر رومادن هجرت ایدن، جزای نقدی‌یه محکوم اولوب تأدیه‌سندن قورتلمق ایچون روما خارجنه نقل مکان ایدنلر ایله پدرلری طرفندن بو قسمه ادخال اولنان چوجقلر ایدی. —

یونیانی قسمنده بولنان لاتینلر اساساً روما حقوقی موجبنجه
حق تملکه مالك بولنمیان افندیلری طرفندن و یاخود اصولنه غیر
موافق اوله‌رق اعتاق اولنان اسرا ایدی . بونلرده حقوق
سیاسیه ایله حق تأهل هیچ یوق ایدی ؛ حق تملکه مالك
اولدقلرندن ، موصی‌له و وارث اوله‌بیلیرلرسه‌ده ، مالاری
افندیلرینه عائد اولدیغندن، موصی اوله‌مازلردی. بوفرقلر بر
چوق زمان دوام ایتدی ایسه‌ده ، ایمپراطور قاراقاللا زماننده
روما همشهریلکی Cive romanus بتون ایمپراطورلق اها -
لیسنه تعمیم اولندیغندن، او زمانه قدر موجود اولان شو تخالف
اداره اورته‌دن قالقمشدر. — باربارلره گلنجه، بونلر هر نوع حقوقدن
و حق jus gentium دن بیله محروم اولوب، مالاری عمومه
عائد عد اولنه‌رق ضبط ایدیلیر، کندیلری اسیر ویا اعدام و قبرلرینه
تجاوز اولنه‌بیلیردی . ایمپراطور والانتینان زماننده اصدار
اولنان بر امر موجبنجه باربارلرله رومالیلرك ازدواجی جزای
اعدامی مستلزم ایدی .

۳

شو یوقاریدن بری گوردیکمز تفصیلات ازمنهٔ قدیمه‌ده
اجانبك جمعیت محلیه میاننده موقع واهمیتی اولمدیغنی مع زیادة
گوستریور. قرون وسطاده جرمان اقوامی نزدنده‌ده اجنبیلرك،

موقع قانونیلری اولمدیغندن ، حقوقنه رعایت اولنمزدی؛ انجق برکیمسه‌نك اوچ کیجه بر جرمانیالینك خانه‌سنده قالمسی کندیسنك اوجرمانیالینك تحت حمایه‌سنه کیرمسنه کافی عد اولنوردی. و بوصورتله بر جرمانك حمایه‌سنده بولنانلر هرنوع حقوقدن مستفید اولورلردی .

غول مملکتنه مستولی اولان فرانقلرده‌ده حال بویله‌ایدی . یعنی براجنبینك مظهر حقوق اولمق ایچون برفرانقك حمایه‌سنی استحصال ایتمسی لازم ایدی . قرالك حمایه‌سنك حکم وقوتی زیاده ایدی . برده فرانقلر هنوز لایقیله تمدن ایتمدکلرندن ، احکامی جمله‌یه‌شامل برنوع قانون تنظیمنه موفق‌اوله‌مامشلردی؛ بناءً علیه فرانقلرك زمان استیلاسنده اوراده قالمش اولان غالیا اهالیسی ایله سائر اقوام مغلوبه کندی قوانین قدیمهٔ ملیه‌لرینی محافظه ایتدیلر. بووجهله قوانین شخصیه‌نك مرعیتی اصولی اونجی عصر میلادی‌یه قدر دوام ایتدی . دره‌بکلك اصولنك تأسسنده مملکت برچوق دره‌بکلری بیننده تقسیم اولنه‌رق ، هرقسم اوزرنده حقوق ارثیه ایله حاکمی اولان دره بکنك حاکمیتی صورت مطلقه‌ده جریانه باشلادیغندن ، اوزمانه قدر مرعی اولان شخصیت قوانین اورته‌دن قالقه‌رق یرینه ملکیت قوانین‌قائم اولدی، وبو صورتله هر دره‌بکنك ملکنده بولنانلر منحصراً اورانك احکام قانونیه‌سنه تابع قالدیلر . اجنبیلره کلنجه ، بونلر داخلنده تولد ایتدیکی بر دره‌بکی مالکانه‌سندن

ویاخود کلیسا مربوطاتندن اولان برداٸرهٔ روحانیه‌دن چیقوب بشقه‌یره کیدن کیمسه‌لر ایدی اوبه‌ن [١] aubain نامی ویریلن بو اجنبیلر مختلف طرز معامله یه دوچار اولورلردی : بعض یرلرده تحت اسارته آلینرلر، بعض محللرده اغیر ویرکیلره تابع بولنورلردی. اجنبیلر وراثت و وصیت حقلرندن محروم اولدیغندن ، وفاتلرنده زمان حیاتلرنده استحصال ایتمش اولدقلری اموال واملاك دوغریجه ملکك صاحبی اولان دره‌بکنه انتقال ایدردی. اون‌اوچنجی عصره‌دوغری‌تدریجاً اجنبیلرك حقوقی توسیع اولنه‌رق، ورثهٔ مشروعه‌نك متوفانك متروکاتنی توارث ایتمسنه ویرکمسه‌نك قبل‌الوفاة اموالندن برجزؤ صغیری کلیسایه وصیت ایلیه‌بیلمسنه مساعده اولنمشدر .

دره‌بکلك اصولنك الغاسنده اجنبیلر اوزرنده‌جاری اولان حقوق قراللره انتقال ایتدی ؛ کندیلرندن استیفا اولنان ویرکیلر خزانهٔ دولته کیرمکه باشلادی. حقوق‌عمومیه‌وشخصیه دن درجهٔ محرومیتلرنده بر فرق حاصل اولمدی . حتی تلسیق

---

[١] بوکلمه‌نك مشتق منهی‌حقنده اراء مؤلفین متخالفدر. بعضیلری (بشقه‌یرده متولد) معناسنه لاتنجه natus alibi دن مخرف اولدیغنی یرطاقمی شارلمان زماننده اجنبیلرك قیدینه مخصوص دفتر album ه اسناد ایدلدیکنی ادعا ایدرلر ، بعض مؤلفلرده albanus دن مأخوذ اولدیغنی و اونك‌ده لاتنجه‌یه albarenus صورتنده‌کچن البرنسا کلمهٔ عربیه‌سندن محرف بولندیغنی روایت‌ایدرلر. البرنسا (بانك و نونك فتحی ورانك سکونیله) ناس معناسنه‌در [قاموس].

اولنسه بیله براجنبی مناصب روحانیه‌یه نائل اوله‌مزدی. فرانسه‌ده
براجنبی تأهل ایده‌بیلیرسه‌ده ، زوجه‌سی یرلیدن اوله‌مزدی.
حق ابوت وحق وصایتدن محروم ایدی، واقعا حق تملکه مالك
ایسه‌ده اوده زمان حیاتنه منحصر اولوب ، بعدالوفاة حقوق
ارثیه‌سی یوق ایدی. اجنبیلرك تابع بولندقلری شو مساواتسزلق
دها بوندن برعصر اوله‌ کلنجه‌یه‌قدر اوروپانك ممالك مختلفه‌
سنده دوام ایتمش و آنجق اوزمان لغو اوله‌بیلمشدر .

— ٤ —

اساسنده مندمج اولان قاعدهٔ عدل و حقانیت ایله
افکار بشرك حسیات علویه‌یه بالاقتران تکملنه بادی اولان
دین اسلام بدایت ظهورنده انسانلرك حضور باریده مساوی
اولدیغنی اعلان ایتمسیله، اجانب حقنده ممالك مختلفه‌ده اسکیدن
بری موجود اولان بغض و عداوت و مساواتسزلق ممالك
اسلامیه‌ده قطعیاً رواج بولمدی . لسان شریعتده مستأمن نامیله
معروف اولان اجنبیلر قانون شریعتك حمایهٔ مخصوصه‌سی آلتنه
آلندیلر . بناءً علیه هرنه‌وقت ممالك اسلامیه‌یه اجانبدن کلن
اولدی ایسه حقنده عنف وشدت دکل ، حسن ورأفتله معامله
اولندی . ذاتاً من القدیم ملوك اسلامیه‌نك مسافرین و غربا
حقلرنده انواع نوازش واکرام کوستردکلری حقایق تاریخیه‌دندر.

دولتمز دخی اجانب حقنده‌کی معاملاتی احکام شرعیه‌یه تطبیق ایتدیکندن اجنبیلر دها پك اسکی زمانلرده نائل حمایه اولدیلر ، حتی تبعهٔ عثمانیه‌دن زیاده برطاقم حقوق ومساعدات استحصال ایتدیلر . بو مساعدات اصل جنتمکان سلطان سلیمان قانونی دورنده ابتدا ایدر. واقعا فاتحان اسلام قدس شریفی قبضهٔ تصرفه کچیردکاری زمان حضرت عمر رضی الله عنه اوراده بولنان مؤسسات مذهبیه‌نك تعرضدن مصونیتنی وکلوب کیده‌جك زوارك محفوظیت وسلامتنی تأمین یولنده برطاقم مساعداتده بولنمشلر وصوکره بومساعداته بالجمله حکومات اسلامیه طرفندن رعایتده قصور ایدلمدیکی ایچون دولت علیه‌ده اجانب حقنده تماميله تطبیق واجرا ایتمش ایسه‌ده، بوکون ممالك شاهانه‌ده تبعهٔ اجنبیه حقنده مرعی اولان معاملات مساعده‌کارانه‌نك اساس رسمیسی ،بالاده ذکر اولندیغی اوزره حضرت قانونی طرفندن اعطا بیوریلان خط شریفدر.

« سلطان مشار الیه حضرتلرینك عهد سلطنتلرنده رایت اقبال عثمانی ویانه قپولرندن عمان وهند دکزلرینه، ایران مملکتی ایله خزر دکزندن بلاد مغربه قدر هرطرفده تموج نمای مهابت اوله‌رق ،عثمانلی نامی ـ ایشیدنلرك قلبنده ناقابل اجتناب برحس حاصل ایتمك اوزره ـ عالمه اعلان ایدییوردی. اوروپاده ایسه بوکوردیکمز هیئات سیاسیهٔ معظمه‌یه بدل برطاقم اتحادسز حکومتلر بولنوب ، یالکز فرانسه ایله برده ، اسکی رومالیلق حالنی نوعما توارث ایدن و (مقدس روما ایمپراطورانی) نامیله

معروف بولنان ،اوستریا حکومتی الکزیاده نفوذ واقتدار صاحبی
ایدی . مع مافیه بونلرده قدرت واهمیتجه بردرجه‌ده دکلدیلر:
وقتیله متعدد ومختلف فاصله‌لرله یوزسنه امتداد ایلیان محاربات
نهایتنده شاهد موفقیتی کندی طرفنه تأمینه موفق اولان،فرانسه
بشنجی شارل کبی متانت وغیرت مجسمه‌اطلاقنه سزا برحکمداروك
یداداره سنه انتقال ایدن اوستریایه قارشی عاجز ایدی . فرانسه
قرالی برنجی فرانسوا مملکتك کاملاً اوستریا ممالکی ایله احاطه
اولندیغنی کوریبوردی ؛ اوستریانك قوهٔ بحریه‌سی ایسه فرانسه
دونتماسنه‌قات‌قات فائق ایدی. بناءً علیه‌اوستریایه برآوبحرآموجب
خوف و هراس اوله‌جق برقوتله مقابله ایتمك فرانسه ایچون
الزم ایدی . بودرجه‌ده بیوك واهمیتلی بروظیفه‌یی درعهده
ایلیه‌جك یالکز بردولت واردی، اوده‌دولت‌علیه‌ایدی. دولت
علیه اوروپا، اسیاوآفریقا قطعه‌لرنده غایت صاغلام واندراسدن
مصون اساسلر اوزرینه تأسس ایتمشیدی؛اردولری هانکی‌طرفه
توجه ایتسه مطلقا غلبه محقق اولوب ، مجارستانده اوستریانك
جکرکاهنی تهدید ایدییوردی؛ عثمانلی دونتماسی ایسه قره دکزله
بحرسفیدی‌جولانکاه‌اتخاذایدرك کورنلره لرزه‌رسان اولیوردی.
دیکر طرفدن کرك دولت‌علیه کرك فرانسه ، اوستریا دولتیله
هم حدود اولدقلری ایچون ، برینك توسعنه ودیکرینك تحفظنه
مانع‌اولان دشمن برایدی؛بنابرین‌بینلرنده اشتراك‌منافع واردی.
اشته‌بونك ایچون‌فرانسووا، سلطنت سنیه‌نك‌سایهٔ رأفت‌وعاطفتنه

مخالتله ، کندینك دشمن مشترکك تعرضاتنه قارشی حمایه ومدافعه سنی استدعا ایتدی[۱]. بواستدعا حضرت قانونی طرفندن نظر اعتباره آلنه‌رق، فرانسه‌نك تخلیصنه قرار ویریلوب اوستریایه قارشی فرانسه ایله اتفاق اولندی. آنجق بواتفاق ایچون برمعاهدهٔ مخصوصه عقد اولنمیوب ، یالکز طرف پادشاهیدن فرانسووایه برنامهٔ مخصوص کوندرلمکله اکتفا ایدلدی . مؤخراً حضرت پادشاه ایران سفیریله مشغول بولندقلری اثناده ، فرانسووا طرفندن سفیر مخصوص کله‌رك (لافوره La forét) موجود اتفاقك برصورت رسمیه‌یه ارجاعنی تکلیف ایتمسی وبوده مظهر قبول اولمسیله ، سال هجرینك ۹۳۸ ینه مصادف اولان ۱۵۲٦ سنهٔ میلادیه سنده ، عهود قدیمه‌نك الك اسکیسی اولمق اوزره ، طرف پادشاهیدن برخط شریف اصدار بیورلدی . بوخط شریفده ابحار عثمانیه‌ده فرانسز سفینه‌لرینك سربستیٔ سیرو سفری تأمین ، قونسلوسلرینك فرانسه تبعه‌سی اوزرنده حق قضالری تصدیق، محاکم عثمانیه‌ده رؤیت اولنه‌جق اولان وفرانسزلره تعلق بولنان دعوانك حین مرافعه‌سنده ترجمانك حضورینه مساعده وفرانسه تبعه‌سی متروکاتنك قیدیله بوکا متفرع معاملات سائره قونسلوسخانه محکمه‌سنه ترك واحاله اولندی وعثمانلیلرله

---

[1] La vallée ، Histoire de la Turquie , Paris 1859 جلد ۱ ، صحیفه ۲۰٦

فرانسزلر بيننده تكون ايده جك حقوق دعوالرنده مطلقا محرر
يرسند بولنمسى شرط اتخاذ قلندى [١]

ايكنجى فصل

ممالك شاهانه ده تبعۀ اجنبيه نك حقوق عموميه دن صورت استفاده سى

معلومدركه انسانلر بدايت خلقتلرنده بر طاقم حقوقه
مالك بولنمشلردر ، كه حقوق عموميه بو جمله دندر . دولت عليۀ
عثمانيه نك تحت تابعيتنده بولنان بالجمله افراديله ممالك شاهانه ده متمكن
وساكن اولان اجانب بو حقوق عموميه يه مالكدر . بوندن بشقه
برده حقوق سياسيه واردر ، كه بوكا يالكز تبعۀ عثمانيه مالك اولوب

[١] de Hammer, Histoire de l'Empire Ottoman. 1896
جلد ٥ صحيفه ٢٢٩

اجنبیلر بوندن استفاده ایده‌مز . چونکه، مجالس ومحا کمه اعضا انتخاب ایتمك واولنمق کبی، بر طاقم صلاحیتلری تفویض ایدن بوحقوق بوکا اشتراك ایدنلره مدافعهٔ مملکت واشتراك صرفیات کبی بر طاقم وظائفده تحمیل ایدر، که اجانبه بو وظائفدن حصه اصابت ایتمامك طبیعیدر .

حقوق عمومیه‌نك منبعی ایسه حقوق طبیعیه اولدیغندن، اجنبیلر، هر نره‌ده بولنسه‌لر، بو حقوقدن استفاده ایدرلر. «اجنبیلر شخصلری، عائله‌لری و مالّلری ایچون بولندقلری مملکتك قوانین وعاداتی طرفندن مظهر حمایه اولمق حقنه مالکدرلر.» [١] ممالك شاهانه‌ده ایسه اجنبیلر قوانین موجوده‌نك مظهر حمایه‌سی اولدقدن بشقه تبعهٔ اصلیه‌یه نسبتله بر طاقم مساعدات ومعافیاتده مالکدر .

حریت شخصیه . — ممالك شاهانه‌ده حریت شخصیه حمایهٔ قانونیه‌یه مودوعدر. «حریت شخصیه هر درلو تعرضدن مصوندر. هیچ کیمسه قانونك تعیین ایتدیکی سبب وصورتدن ماعدا بر بهانه ایله مجازات اولنه‌مز .» [٢] اشته بو مادهٔ قانونیه‌نك تأمین ایتدیکی حریت شخصیه‌دن ممالك شاهانه‌ده مقیم افرادك جمله‌سی مستفید اولوب ، بوراده ساکن بولنان اجنبیلرده بوندن حصه داردر . حتی قانونده‌کی هیچ کیمسه تعبیری ایله اجنبیلرك‌ده بوندن استفاده‌سی تأمین اولنمشدر . بناءً علیه بالعموم افراد عثمانیه کبی

(١) Bluntschli, Droit international codifié § ٢٨٦

(٢) قانون اساسی : اونجی ماده

اجنبیلرده قانون خارجنده حبس وتوقیف و یاصور سائره ایله دوچار مجازاة ایدیله‌مز . آنجق بوخصوصده تبعهٔعثمانیه ایله تبعهٔ اجنبیه بیننده، طرد و تبعید Expulsion و اعادهٔ مجرمین Extradition خصوصاتنجه ، فرق‌واردر. دولتاسایش داخلی ویاامنیت عمومیه ایچون برتهلکه کوردیکی آنده هر اجنبی‌یی، تدابیر اداره جمله‌سندن اوله‌رق، حدود خاقانی خارجنه چیقاره بیلیر .حالبوکه تبعهٔ محلیه اجنبیلره قیاساً مملکتدن‌طرد اوله‌مز. بناءً علیه قانون اساسئ عثمانینك یوزاون اوچنجی ماده‌سنك فقرهٔ اخیره‌سی اشبو قاعدهٔ حقوقیه‌ایله تضاد تشکیل ایتمکده‌در. فقرهٔ مذ کوره‌یه نظراً « .. حکومتك امنیتنی اخلال ایتدکلری ادارهٔ ضابطه‌نك تحقیقات موثوقه‌سی اوزرینه ثابت اولانلری ممالك محروسهٔ شاهانه‌دن اخراج وتبعید ایتمك منحصراً ذات حضرت پادشاهینك یداقتدارنده‌در»، تبعهٔ محلیه‌یی بووجهله حدود ملکیه خارجنه چیقارمق جزاسی که اوستراکیزم ostracisme وطندن اخراج نامیله معروفدر ، یونانستان قدیمده مرعی ایدی . قانون عثمانی‌یه بونك ادخالی شرایع عتیقه‌نك تحت تأثیرنده بولنمقدن نشئت ایتمش اولمق وارد خاطردر. تبعهٔ اجنبیه‌نك حدود خارجنه چیقارلمسی ایسه عموماً قبول اولنان برقاعده‌یه مستنددر، که قاعدهٔ

مذکوره‌یه نظراً هیچ‌بر دولت فعل وحرکتی اخلال آسایشی
بادی اوله‌بیله‌جك هیچ بر فردی حدود ملکیه‌سی داخلنه قبوله
مجبور دکلدر ؛ [۱] چونکه اجنبی بولندیغی مملکتده نسبتله مسافر
اولدیغندن، حق مسافرته رعایت ایتمسی لازمکایر .» مهماننوازلق
کوسترن کمسه‌یه قارشی سوء استعماله جرأت ایدن شخص حق
مسافرتی ضایع ایدر . » [۲] .

اعادهٔ مجرمینه کلنجه ، هر دولت اجانبك ، حتی منسوب
اولدقلری دولتلر طرفندن طلب اولنسه‌لربیله ، ملکی داخلنده
اقامت ایتملرینه مساعده ایتمك حقنه مالکدر . بناءً علیه مملکتنه
التجا ایدن ارباب جرائمك دولت متبوعه‌لرینه تسلیم واعاده‌سی
انجق معاهدات مخصوصه‌ایله وظیفه شکلنی آلیر . جرائم سیاسیه
ایله متهم اولانلری مملکتنه قبول ایتمك هر دولتك حقی اولوب ،
هیچ بر وقت بونلری اعاده ویاطرد وتبعید مجبوریتی یوقدر ؛ فقط
بوقبیلدن اولان مجرمین سیاسیه‌نك سائر دولتلرك آسایش وامنیت
عمومیه‌سنی اخلال ایچون التجا کاهلرینی سوء استعمال ایتاملرینه
دقت اولنور . بر مملکت اجنبیه‌ده ایقاع جرم ایلیان تبعهٔ محلیه

Weiss, Traité théorique et pratique du droit intérnational privé

Artur Desjardins › Questions sociales et politiques

[۱] جلد ۲ صحیفه ۸۸ [۲] صحیفه ۳۰۱

دولت متبوعه طرفندن هیچ بر وقت دولت اجنبیه‌یه تسلیم اولنماز [۱]. اشته شو قواعد اساسیه‌یه مستند بولنان اعادهٔ مجرمین کیفیتی حقنده دولتمزك یالکز روسیه دولتی وشمالی امریقا حکومات متحده‌سیله معاهدات مخصوصه‌سی واردر؛ دول سائره‌یه قارشی ارباب جرائمی اعاده ایلدیکی حالده صرف برمعاملهٔ جمیله ابراز ایلمش اولور. روسیه دولتیله اعادهٔ مجرمین حقنده احکامی شامل اولان معاهده ۱۷۷٤ سنهٔ میلادیه‌سنه مصادف ۱۱۸۸ تاریخ هجریسی رمضاننده وسلطان عبدالحمید اول ایله ایمپراطوریچه ایکنجی قاترینه زمانلرنده کوچك قینارجه موقعنده عقد اولنان معاهده در، که ایکنجی ماده‌سنك برفقره‌سنده «طرفین رعایاسندن اولوب کرك اهل اسلام وکرك خرستیان زمره‌سندن برکمسه بردرلو تقصیرات ایدوب هرنه ملاحظه ایله بردولتدن اول بر دولته التجا ایدرسه بومثللولر طلب اولندقجه بلاتأخیر رد اولنه‌لر.» دینلمشدر. شمالی آمریقا حکومات متحده‌سیله اولان معاهده‌ده ۱۸۷٤ سنه‌سنه مصادف ۱۲۹۱ سنهٔ هجریه‌سنده عقد اولنمشدر. بونك برنجی ماده‌سنده «طرفین معاهدیندن برینك ممالکنده ایکنجی ماده‌ده تعیین اولنان جنایتدن بریله متهم ویامحکوم اولان اشخاص

---

[۱] Bluntschli, Droit international codifié ۳۹٤و آشاغیسی

دیکرینك ممالکنده بولنه‌جق و یاخود اورایه التجا ایده‌جك اولور ایسه فراری ویا متهم اولان شخصك بولنه‌جغی مملکتك قوانینی موجبنجه وقوع جنایتی مؤید اولان دلائل جنایتك اوراده وقوعبولمشجه‌سنه اوفراری‌ویاشخصك توقیف ومحاکمهٔ جزائیه‌سنی ایجاب ایتدیره‌جك صورتده اولمدقجه اومقوله‌لر رد وتسلیم اولنمیه‌جقلردر.» دینلمشدر ۲ نجی ماده‌سنده « تسلیمی اقتضا ایدن اشخاص اشبو مقاوله‌نامه ایله معین شرائطه توفیقاً زیرده محرر جنایاتك بریله محکوم و یا متهم اولانلردر» دنیلدکدن صکره جنایات مرقومه‌نك تعدادینه ابتدار اولنه‌رق « ۱ تعمداً قتل ؛ ۲ قتله تصدی؛ ۳ قیز قاچیرمق، قونداقجیلق، قورصانلق، برسفینه طائفه‌سنی اغفال ویا قپودانی علیهنده معاملهٔ جبریه اجراسیله سفینه‌یی ضبط؛ ٤ کیجه خرسزلغی؛ ٥ ساخته‌کارلق و اوراق رسمیه‌یی تقلید ؛ ٦ مسکوکات وعلی‌العموم اقچه‌یه متعلق هرنوع‌اوراقی اعلان ودوائر رسمیه مهر وسکه وتمغا وعلامتلرینی تقلید ونشر؛ ۷ مأمورین‌طرفندن اموال امیریه سرقتی ؛ ۸ اجرتلی اشخاصك استخدام ایدنلر ضررینه سرقتی » دیه تصریح اولنمش و ۳ نجی ماده‌سنك فقرهٔ اولاسنده « اشبو مقاوله‌نامه احکامنك پولتیقه تهمتلرینه شمولی اولمیوب » جمله‌سیله جرائم سیاسیه اربابنك اعاده اولنمیه‌جغی ذکر ایدلمشدر .

سربستیٔ آمد وشد . — دول اجنبیه تبعه‌سنك ممالك شاهانه‌یه سربستانه کلوب کیتملری خصوصنه طرف سلطنت سنیه‌دن من القدیم مساعده اولنمشدر [١]. ذاتاً «مملکتی داخلنه اجنبیلرك دخولنی صورت قطیعه‌ده منع ومملکتی تجارت عمومیه‌یه سد ایتمکه هیچ بردولتك حقی یوقدر » [٢] بناءً علیه هراجنبی دائما ممالك شاهانه‌یه کیروب چیقار وداخل مملکده اجرای سیاحت ایده‌بیلیر. آنجق « اسباب سیاسیه ویا عدلیه‌دن دولایی هردولت برطاقم اجنبیلری مملکتی داخلنه کیرمکدن منع ایده‌بیلیر.» [٣] بوکا بناءً دولتمزه تدابیر ضابطه جمله‌سندن اولمق اوزره، ممالك شاهانه‌یه کلمك آرزوسنده بولنان اجنبیلرك پساپورط حاملی بولنملرینی شرط اتخاذ ایتمش و بونك ایچون برده نظامنامه نشر ایلمشدر.

---

[١] ١٢٩٥ سنهٔ هجریه‌سنه مصادف ١٨٧٨ سنهٔ میلادیه‌سی تموزینك ١٣ نده سلطنت سنیه ایله المانیا، انکلتره ، اوستریا ، ایتالیا، روسیه وفرانسه دولتلری بیننده برلینده عقداولنان معاهدهٔ عمومیه‌نك ٦٢ نجی ماده‌سنك ، تبعهٔ اجنبیه حقنده اوله‌جق معامله‌یه دائر اولان فقرهٔ اخیره‌سنده «هرملتدن اوروپا واسیا ممالك عثمانیه‌سنده سیاحت ایدن رهبان و زوارعینی حقوق وفوائد و امتیازاتدن مستفید اوله‌جقلردر.» عباره‌سی مندرجدر.

---

[٢] ٣٨١ Bluntschli › Droit international codifié

[٣] ٣٨٢ « « « «

بو نظامنامه حکمنجه ، ممالك دولت علیه یه کله جك اولان اجنبیلر منسوب اولدقلری دولتدن، کندی شخص و هویتلری حقنده معلومات لازمه یی محتوی ، برپساپورط اخذیله اوراده بولنان سلطنت سنیه شهبندر مأمورلرینه ویزه ایتدیردکدن صکره کلمکه، وممالك شاهانه یه وصوللرنده حامل اولدقلری پساپورطی حکومت محلیه یه ابراز ایله قید ایتدیرمکه مجبوردرلر. پساپورطسز کلن اجنبینك، منسوب اولدیغی دولت سفارت ویا قونسولاتوسی هویت و شخصنی تصدیق ایتدیکی حالده ، یکیدن بر پساپورط آلمسنه مساعده اولنور . پساپورط تدارکنده تردد و امتناع کوسترن اجنبیلر حدود خاقانی خارجنه چیقاریلیر. تبعهٔ اجنبیه حقنده موضوع اولان شو اصول تقییدیه ، آسایش مملکتك محافظه سی املی ایله وضع اولنمشدر . بوبابده دولتلر، بو اصولك سربستیٔ آمد وشدی اخلال ایتمسندن دولایی، بر مسلك مطرد اتخاذ ایتامشلر و بعضلری اجنبیلردن قطعیاً پساپورط استمیوب فقط، فرانسه کبی، برقسمی حالا پساپورط آرامقده دوام ایتمکده بولنمشلردر . فرانسه ده، بوکون داخل مملکته کیره جك اولان اجنبیلرك پساپورط حاملی اوملری طلب اولنمیورسه ده، بوعدم تقیید پساپورط اصولنك رسماً الغاسندن ناشی اولمیوب ، اجرا آنده پك اوقدر اعتنا اولنمدیغندن نشئت ایدییور . یوقسه فرانسه حکومتیده بعضاً اصول مذکوره یی تطبیق ایدییور، نته کیم ١٨٧٠ سنه سنده کی فرانسه و المانیا محاربه سی اثناسنده یدنده

پساپورطی بولنمیان هیچ بر اجنبیك فرانسه داخلنه گیرمسنه مساعده اولنمامشدر . اشته بونك ایچون تبعهٔ عثمانیه‌دن ممالك اجنبیه‌یه گیده‌جك اولانلرك پساپورط استحصال ایتملری شمدیلك ایجاب ایتمکده‌در .

سربستیٔ ادیان . — دین مبین اسلام سربستیٔ ادیان اساسنی وضع ایتمش اولمسیله ، دولت علیه‌ده بو اساسی قبول ایلمشدر . « آسایش خلق و اداب عمومیه‌یی اخلال ایتمامك شرطیله ممالك عثمانیه‌ده معروف اولان بالجمله ادیانك سربستیٔ اجراسی وجماعات مختلفه‌یه ویرلمش اولان امتیازات مذهبیه‌نك کماکان جریانی دولتك تحت حمایتنده‌در .» [١] یالکز اجرای آیین ایچون مذهب دولتجه معروف اولمق ویاخود حکومت سنیه‌دن رخصت رسمیه آلمق اقتضا ایدر . بو حق یالکز تبعهٔ عثمانیه‌یه منحصر اولمیوب ، اجانب دخی بوندن استفاده ایلر . سلطان سلیمان قانونی حضرتلری دورنده و ٩٣٨ تاریخ هجریسنده فرانسه‌یه اعطا بیوریلوب بالمناسبه یوقاریده ذکر اولنان خط شریفده فرانسزلرك ممالك شاهانه‌نك هرجهتنده اجرای آیین خصوصنده سربستیٔ تامه مالك اولوب فلسطین قطعه‌سنده‌کی اماکن مقدسه‌نك فرانسز رهبانی ویاخود — هانکی تبعه‌دن اولورسه اولسون — فرانسه‌نك مذهبنه سالك

[١] قانون اساسی : اون برنجی ماده

اولان مأمورین روحانیه معرفتیله محافظه اولنه‌جغی ذکر اولنمشدر [۱].

[۱] ممالك شاهانه‌ده اجانبك بوبابده حائز اولدیغی حقوق حوالیٔ مبارکه مسئله‌سنده Lieux saints اجنبی رهبانه ویریلان امتیازات ایله باشلار. بو امتیازات قدس شریفك ایادیٔ اسلامه نقلندن اول موجود اولدیغی کبی مؤخراً، اورانك فاتحان اسلام جانبندن ضبطی اوزرینه، طرف حضرت فاروقدن ینه کندیلرینه بخش و عنایت بیورلمش، وصکره‌لری سلاطین عثمانیه جانبندنده تصدیق ایدیلوب حتی اوروپا دولتلریله عقد اولنان معاهداته درج ایدلمشدر. بوحوالیٔ مبارکه امتیازاتی مؤیدا طرف عثمانیاندن اعطا قلنان واليوم الده بولنان حجج واوامرك اك اسکیسی سلطان سلیمان قانونی حضرتلری طرفندن ۹۶۶ سنهٔ هجریه‌سنه مصادف ۱۵۵۸ سنهٔ میلادیه‌سنده، اصدار بیوریلان فرمان عالیدرکه بونده فرانسز رهبانك قدس شریفده calvaire یعنی غولغوطه تپه‌سی دنیلان محلده اجرای آیین ایتمکه اولان حقلری تأیید اولنمشدر. بونی متعاقب ینه سنهٔ مرقومه محرمنده، اصدار بیوریلان دیکر بر فرمان عالیده حوالیٔ مرقومه‌یی زیارته کیده‌جك فرانسه تبعه‌سنه کرك عزیمت و عودتلرنده و اثنای راهده هیچ برطرفندن تعرض اولنمامسی کرك امر زیارتلری دوچار ممانعت و صعوبت اولمامسی امر اولنمشدر.

بونلردن بشقه تاریخ مذکوردن صکره بو خصوصه دائر برچوق فرامین عالیه ایله حجج و اعلامات شرعیه صادر اولمش، و فرانسه ایله منعقد ۱۷٤۰ عهدنامهٔ همایوننده‌ده بو بابده موادمخصوصه درج اولنمشدرکه عهدنامهٔ مذکورك بوکا دائر اولان ماده‌لری شونلردر: «فرانچه‌لولردن قدس شریف زیارتنه کلوب کیدنلره وقمامه نام کنیسه‌ده اولان رهبانلره دخل و تعرض اولنمیه»؛ «فرانچه‌یه تابع اولان پسقپوسلر وسائر فرنك

عرضحال ويرمك حقى . — حكومته عرضحال ويرمك هر يرده وهر وقت حقوق طبيعه‌دن عد اولنديغى ايچون، قادينلر وچوجقلر وحتى حقوق مدنيـه وسياسيه‌دن محروم اولان محكوملر بيله بو حقه مالكدر. بنـاءً عليه برمملكتده سـاكن اولان اجنبيلرده بو حقدن استفاده ايدرلر. آنجق، مادهٔ مستدعانك ماهيت وكيفيتى اعتباريله و بونك اجنبينك حائز اولديغى حقوق شخصيه يه وياخود محروم بولنديغى حقوق سياسيه يه تعلقى حيثيتيله بو بابده اهالئ محليه ايله تبعهٔ اجنبيه بيننده فرق واردر؛ ويردكلرى

مذهبنده اولان رهبان طائفه‌سى ؛ هرنه جنسدن اولور ايسه اولسون، ممالك پادشاهيده قديمدن اولدقلرى يرلرده كندو حاللرنده اولوب آيينلرك اجرا ايلدكلرنده كمسنه مانع اولمايه ؛ و قدس شريفك داخلنده و خارجنده و قمامه نام كليساده قديمدن اوله كلديكى اوزره تمكن ايليان فرنك راهبلرينك حالا ساكن اولوب اللرنده اولان زيارتگاهلر ينه كماكان فرنك راهبلرينك اللرنده اولوب كمسنه دخل ايلميه وتكالف طلبيله رنجيده ايلميه‌لر» ؛ « وقدس شريفه واران وآنلره تابع اولان هر نه جنسدن اولور ايسه وارمه‌ده كلمه‌ده كمسنه دخل ايلميه . حال غلطه‌ده اولان يزويت وقپوچين نام ايكى فرانچه رهبان طائفه‌لرى قديمدن اللرنده اولان ايكى كليسالرى ينه اللرنده ضبط وتصرفلرنده اولوب اول كليسالرك برى احراق اولنمغله اذن شرعله تعمير اولنوب كالاول قپوچين اللرنده اولوب رنجيده اولنميه ؛ كذلك ازميرده و صيداده و اسكندريه‌ده وسائر اسكله‌لرده اولان فرانسز طائفه‌سنك كليسالرينه دخل و رنجيده اولنميه و بو بهانه ايله آقچه‌لرك آلميه‌لر و غلطه‌ده اولان بيمارخانه‌لرنده كندو حاللرنده انجيل تلاوت ايلدكلرنده رنجيده اولنميه » .

عرضحال حائز اولدقلری حقوق طبیعیه یه متعلق اولدیغی حالده قبول اولنمق وکندیلرینك بو حقی تسلیم ایدلمك طبیعیدر ؛ یالکز رؤیتی تابع اولدقلری قونسلوسخانه محکمه لرینه عائد بولنان مواد ایچون ممالك شاهانه ده ساکن اولان تبعهٔ اجنبیه حکومت سنیه یه عرضحال ویرمز . مواد سیاسیه ده ایسه اجنبیلرك عرضحال اعطاسی حقلری هیچ بر یرده طانیلمامشدر .

سربستیٔ تعلیم وتعلم . — برملك داخلنده بولنان مکتبلرده اجرا اولنان تدریساتدن صاحب ملك اولان دولت مسئولدر چونکه وطنك استقبالی او مکتبلرده تحصیل ایدوب یتشان کنجلره عائددر . شاکردان مکتبده کوره جکلری تربیه وحاصل ایده جکلری فکرایله ایلریده وطنه خدمت ایده جکلردر ؛ بناءً علیه فکرلرینك سلامتی ، احتیاجات محلیه یی کوزه ته رك ، تأمین اولنمق وظیفه سی دولته ترتب ایدر . اونك ایچون دولت ملکی داخلنده بولنان مکاتب اوزرنده نظارت عمومیه وشامله اجرا ایتمك و تدریساتك منافع دولت وممکت نقطهٔ نظرندن جریانه دقت ایتمك لازمکلیر . ایشته بولزومه مبنی مکتبلر هیچ بر یرده اجنبی مدیرلره تودیع اولنمز وحتی اجنبی معلملرك بیله استخدامی بیله برطاقم قیود وشروطه تابعدر . بو اساسه بناءً دولت علیه نك مکاتب رسمیه سنده اجنبی مدیرلر بولنه مز ومعلم احوال استثنائیه ده ، حکومت سنیه استرسه ، تبعهٔ اجنبیه دن اوله بیلیر . فقط سلطنت سنیه ممالك شاهانه داخلنده اجانبك خصوصی مکتب کشاد ایتملرینه ، محضا برمساعدهٔ مخصوصه اولمق اوزره ، موافقت

ایتمشدر .بوبابده دولته تحمیل وظیفه ایده‌جك برحکم عهدی
یوق ایسه‌ده ، سلطنت سنیه ، تبعهٔ شاهانه‌دن بولنان جماعات
مختلفه‌نك چوجقلرینی کندی لسان و آیینلری اوزره تعلیم
ایتملرینه مساعده ایتمش اولدیغندن ، تبعهٔ اجنبیه‌نك‌ده کندیلری
ایچون خصوصی مکتبلر تأسیس وکشاد ایتملری ایچون جواز
مساعده‌یه قائل اولمش وفقط بونی برمادهٔ نظامیه‌یه ربط ایتمشدر.
مادهٔ مذکوره‌ده، اولا بوکبی خصوصی مکتبلرك «بعض محللرده
جماعتلر طرفندن ویا کرك تبعهٔ دولت علیه وکرك تبعهٔ اجنبیه‌دن
اولان افراد واشخاصدن بری جانبندن اجرتلی ویا اجرتسز
اوله‌رق احداث، وتأسیس اولنان مکتبلر» اولدیغی تصریح ایدلدکدن
صکره . « ممالك شاهانه‌ده بونوع مکتبلرك تأسیسنه اولا
معلملرینك یدنده معارف نظارتی جانبندن ویاخود محلی معارف
اداره‌سندن مصدق شهادتنامه بولنمق وثانیاً مکتبلرده آدابه
وپولتیقه‌یه مغایر درس اوقوتدیرلمامق ایچون تعلیم اولنه‌جق
درسلرك جدولی وکتابلری معارف نظارتندن ویاخود محلی
معارف اداره‌سندن تصدیق ایدلمك اوزره طشره‌ده ولایت
معارف اداره‌سیله ولایت والیسی طرفندن ودرسعادتده ایسه
معارف نظارتی جانبندن رخصت رسمیه ویریلور»[١] دینلمشدر
مؤخراً شرفصادر اولوب دوائر عائده سنه تبلیغ اولنان ارادهٔ
سنیه حکمنه نظراً ،بعدما ممالك شاهانه داخلنده اجانب طرفندن
مکتب کشادی ارزو اولندیغی حالده ، محلنجه تحقیقات لازمه

[١] معارف عمومیه نظامنامه‌سی ماده ١٢٩

بالاجرا ، هيچ برصورتله محذوری تبين ايتمزسه لدی الاستيذان شرفسانح اوله جق ارادهٔ سنيه يه توفيقاً ، آچديريله جق و، بلا ارادهٔ سنيه ممالك عثمانيه نك هيچ برطرفنده اجنبی مكتبی تأسيس وانشا وكشادی ممنوع اولوب، خلاف ممنوعيت حركتده بولنه رق مسامحه ايدن مأمورلر مسئول اوله جقدر .[١] سربستی تعلمه كلنجه، معارف عموميه نك درجات ابتدائيه وتاليه سنده بولنان مكاتب محليه ده اطفال اجنبيه نك دخی تحصيل علوم ايتملرينه قاعدةً برشی دينله مز؛ انجق ، مكاتب عسكريه كبی، شهادتنامه ليلر ينه خدمات دولت استحصالنجه برحق ويرن مكاتب عاليه يه تبعهٔ اجنبيه اطفالی ، يالكز حكومتك رخصت مخصوصوسيله و نائل شهادتنامه اولدقدن صكره اوشهادتنامه نك بخش ايتديكی حقوقدن استفاده ايده مامك شرطيله ،قبول اولنه بيلير . ممالك شاهانه ده تبعهٔ اجنبيه اطفالی ، مراجعت ايتدكلری حالده رشديه واعداديه مكتبلرينه قبول اولنور [٢] . مكاتب عاليه يه دوام ايچون حكومت سنيه نك مساعدهٔ مخصوصه سی لازمدر .

سربستیٔ مطبوعات . — مطبوعات مرآت انعكاس افكار وحسيات اولديغنه كوره، هركسك محصولات فكريه سنی اورته يه قويمقده كی حقی هريرده تسليم اولنورسه ده ، بو نشرياتك منافع

[١] تذكرهٔ ساميه فی ٢٨ جمادی الاولی سنه ٣٠٩ و فی ١٨ كانون اول سنه ٣٠٧

[٢] بيورلدیٔ سامی فی ١٨ ربيع الاول سنه ٣٠٥ وفی ٢٢ تشرين ثانی سنه ٣٠٣

مملكتهٔ وآداب واخلاق محليه‌یه منافی ومضر اولمامسنه دقت اولنور. ممالك شاهانه‌ده ساكن اجنبیلر بوحقدن استفاده ایدرلر ومؤلف، غزته مدیر مسئولی و محرری اوله‌بیلیرلر . بو خصوصده غزته ورسائل موقوته ایله كتب ورسائل سائره‌نك تفریقی لازمدر . غزته‌یه متعلق احكام نظامیه‌یه نظراً « غزته احداث ایده‌جك آدم . . . تبعهٔ اجنبیه‌دن بولنور ایسه اشبو نظامنامه احكامندن اولان وظائف وتكلیفاته تبعهٔ دولت علیه مثللو تابع اولمق ومطبوعاتجه بر گونا قباحت وجنحه‌سی وقوعنده حقنده كرك حكومتجه وكرك محكمه‌جه اجرا اولنه‌جق معامله سلطنت سنیه تبعه‌سی حقنده جاری اولان اصوله تطبیقاً اجرا اولنمق شرطیله كذلك نائل رخصت اوله‌جقدر . » [١] ممالك اجنبیه‌ده طبع اولنان غزته ورسائل موقوته‌نك ممالك شاهانه‌یه دخوللری سربست اولدیغی كبی، ممالك عثمانیه‌ده طبع اولنان كتب ورسائل‌ده تماماً سربستدر وممالك اجنبیه‌ده باصلمش اولان هر نوع كتاب ورساله وسائره‌نك داخل ممالك شاهانه‌یه ادخالنه قطعیاً مداخله وممانعت اولنمز.

سربستئ تجارت — بر مملكتده ساكن اولان تبعهٔ اجنبیه‌نك اجرای تجارت خصوصنده‌كی حقلرینه اصلا اعتراض اولنه‌مز . بواساس دولتمزجه‌ده پیش نظر اعتباره آلنه‌رق دول اجنبیه ایله عقد اولنان معاهداته درج اولنمشدر. ١٨٦١ سنهٔ میلادیه‌سنه مصادف ١٢٧٧ تاریخ هجریسنده فرانسه ایله منعقد معاهده‌نك ٣نجی ماده‌سنده « حشمتلو فرانسه ایمپراطوری حضرتلری

[١] مطبوعات نظامنامه‌سی ماده ٣

تبعه‌سی وياخود وكيللری ممالك محروسهٔ شاهانه‌نك هر برطرفنده كرك داخلاً بيع وشرا ايتمه‌ك وكرك طشره‌يه اخراج ايلمك مراديله ممالك دولت عليه محصولات ارضيه وصناعيه‌سندن اولان هر درلو اشيايی بلا استثنا مبايعه واشترا ايده‌بيله‌جكلردر.» دنيله‌رك ممالك محروسه‌ده ساكن بولنان فرانسزلرك — وبر دولت تبعه‌سنه اعطا اولنان حقوق سائر دولتلر تبعه‌سنه‌ده تشميل قلنديغی جهتله، سائر بالجمله اجنبيلرك — ممالك شاهانه‌ده اجرای تجارت خصوصنده سربست اولدقلری تأييد اولنمشدر. بو معاهده‌نك ٣ نجی ماده‌سنده «فرانسه تجاری ياخود وكيللری ممالك دولت عليه محصولات ارضيه وصناعيه‌سندن اولوب درون ممالك عثمانيه‌ده صرف واستهلاك ايچون ينه ممالك عثمانيه‌ده بيع و فروخت ايتمك نيتيله اشيا وامتعه مبايعه ايلدكلری حالده اشيا وامتعهٔ مذكوره‌نك حين اشترا وفروختنده تجارت داخليه ايله مألوف اولان تبعهٔ دولت عليه‌دن الكزياده مظهر مساعده اولان تجارك قضايای مماثله‌ده تأديه ايتدكلری رسوماتی تأديه ايده‌جكلردر.» دنيلمش وبوصورتله تبعهٔ اجنبيه‌نك تجارت خصوصنده تبعهٔ شاهانه‌دن فرقی اولمديغی وبوبابده حقلرنده هيچ بر كونه ممنوعيت بولنمديغی ارائه اولنمشدر. ممالك شاهانه‌ده متمكن تبعهٔ اجنبيه شوصورتله سربستئ تجارت حقنی حائز اولوب معاملات تجاريه‌لرندن دلايی هيچ بر ممانعته دوچار اولمزلر و شخص وماللرندن دولايی عهود قديمه‌نك بخش ايتديكی حقوق ومعافياتدن مستفيد اولورلر. يالكز ممالك سلطنت سنيه‌ده اجرای حرفت

وصناعت ايليه ن يونان وايران تبعه‌سی اصنافلق معاملاتندن دولايی دوغريدن دوغری يه قوانين دولت عليه يه تابع اولوب حقلرنده تماماً تبعهٔ عثمانيه معامله‌سی اجرا اولنور .

اقامتگاهك مصونيتی . — ممالك عثمانيه‌ده ساكن اولانلرك مسكنلری قانونك حمايهٔ مخصوصه‌سی آلتنده اولوب شرائط قانونيه ايفا اولنمدقجه هيچ كيمسه‌نك مسكننه تعرض اولنه من وجبراً كيريله من [۱] تبعهٔ اجنبيه‌دخی بو حقدن مستفيددر. چونكه عبارهٔ قانونيه‌ده هر كسك «مسكن ومنزلی..» دينلمشدر. ۱۷٤۰ سنهٔ ميلاديه‌سنه مصادف ۱۱۵۹ سنهٔ هجريه‌سنده فرانسه‌دولتيله عقد اولنان معاهده‌نك برفقره‌سنده « طرف محاكمدن ودولت عليه‌م ضابطانی جانبلرندن واهل عرف طائفه‌سندن فرانچه‌لو اولانلرك ساكن اولدقلری خانه‌يه بلاموجب جبراً دخول اولنميوب خانه‌سنه دخوله حاجت مس ايلديكی حالده ايلچی وقونسلوس بولنان يرلرده انلره اخبار وطرفلرندن تعيين اولنان آدملر ايله اولديغی محله واريلوب بوخصوصده خلافنه حركت ايدر بولنورسه بعدالتحقيق تأديب اولنه‌لر » دينله‌رك ، تبعهٔ اجنبيه مساكننك مصونيتی ضمان عهدی التنه آلنمشدر . بوندن ناشی اليوم ممالك شاهانه‌ده متمكن تبعهٔ اجنبيه‌نك مسكننه ضابطه مأمورلرينك دخولی برطاقم قيوده تابعدر.

---

[۱] ممالك عثمانيه‌ده هر كسك مسكن ومنزلی تعرضدن مصوندر. قانونك تعيين ايلديكی احوالدن ماعدا برسببله حكومت طرفندن جبراً هيچ كسه‌نك مسكن ومنزله كيريله من (قانون اساسی : يكرمی ايكنجی ماده).

اجنبي قونسلوسك بولنديغي محلدن طقوز ساعت ويا دها زياده مسافه‌ده مقيم ايسه، احتياج مبرم حالنده وقتل ، قتله تصدي ، حريق، مسكون خانه‌ده الده سلاح اوله‌رق وقپو وسائره قيره‌رق ويا كيجه‌لاين سرقت ومسلحاً عصيان وقوعنده وقلب مسكوكات اعمالي حالنده، جنايتك تحري واثباتي ايچون، حكومت محليه‌نك طلبي اوزرينه قري اختيار مجلسلرينك اوچ نفر اعضاسيله برابر ، ضابطه مأمورلري ، قونسلوس وياطرفندن مأمور بولنمقسزين ، اجنبينك خانه‌سنه كيره‌بيليرلر . اجنبينك مسكني دولت متبوعه‌سي قونسلوسنك بولنديغي محله طقوز ساعتدن اكسيك مسافه‌ده ايسه قونسلوس ويا مأموري حاضر اولمدقجه مأمورين ضابطه اورايه كيره‌مز، بوكا مقابل قونسلوس‌ده حكومته اجراي معاونته مجبور در ؛ بونك ايچون كنديسنه اخبار اولنديغندن اعتباراً نهايت التي ساعت ظرفنده بالذات كندي كيدر ويا مأمور كوندرر . [١]

[١] ممالك شاهانه‌ده متمكن اجنبيلرك استملاك املاك ايده‌بيلملري حقنده‌كي نظامنامه‌يه مربوط پروتوقول — بو نظامنامه‌يي تصديق ايدن دولتلرله تاريخ تصديقلري بورادن كراولنور: فرانسه ٩ حزيران سنه ١٨٦٨، اسوچ ١٣ حزيران سنه ١٨٦٨، بلجيقا، ٤ تموز ١٨٦٨، انكلتره ٨ تموز سنه ١٨٦٨، اوستريا ٥ تشرين ثاني سنه ١٨٦٨. دانيمارقه ١٠ مايس سنه ١٨٦٩، پروسيا ٧ حزيران سنه ١٨٦٩ ، اسپانيا ٥ تشرين اول سنه ١٨٧٠، يونان ١٢/٢٤ شباط سنه ١٨٧٣ ، روسيه ٨/٢٠ مارت سنه ١٨٧٣ ، ايتاليا

سربستئ اجتماع. — ممالك شاهانه‌ده سربستئ اجتماعه متعلق هنوز برقانون یاپلمامش اولدیغی کبی، قانون اساسیده‌ده بو جهتدن بحث اولنمامشدر. قانون مذکورك اون اوچنجی ماده سنك موضوع بحث ایتدیکی شی شرکتلردر. حالبوکه شرکتلر ایله اجتماعلر بشقه بشقه شیلردر. سربستئ اجتماع هرکسك برخصوصه دائر افکار وملاحظاتنی عمومه اشاعه ایچون ایتدیکی دعوته ینه هرکسك اجابت ایتمك ویابرخصوصك مذاکره‌سی ایچون برطاقم کیمسه‌لرك بر یرده طوپلانمق خصوصندە سربست اولملری دیمکدرکه حقوق عمومیه جمله‌سندن اولدیغنده شبهه ایدیله مز. ادارهٔ مشروطه‌یه تابع اولان ممالك عثمانیه‌ده تبعهٔ محلیه‌نك حقوق عمومیه‌دن امنیت استفاده‌سی ضمان قانونی تحتنده بولندیغنه بناءً عثمانلیلرك بو حقدن ده استفاده، ایده بیلملری طبیعی ایسه‌ده، بو خصوصده، برقانون مخصوص اولمسه بیله، برقانونده بعض احکام مخصوصه بولنمق، تأمین انتظام وانضباط ومحافظهٔ منافع عامه ایچون، الزمدر.

---

٢٣ مارت ١٨٧٣، فلمنك ٦ اغستوس سنه ١٨٧٣، آمریقا حکومات متحده‌سی ١١ اغستوس سنه ١٨٧٤، پورتوغال ٢٩ کانون ثانی سنه ١٨٨٣، ایران ٣٠ حزیران سنه ١٨٨٣

اوچنجی فصل

ممالك شاهانه ده تبعهٔ اجنبیه‌نك حقوق خصوصیه‌دن صورت استفاده‌سی

حقوق خصوصیه droits privés افرادك هم جنسلری ایله اولان مناسباتنده حائز اولدقلری بالجمله حقوقدر . عقد ازدواج ایتمك حقی ایله حق تصرف ، حق توارث و ، بو حقوقك موقع اجرا واستفاده‌سی اولمق اوزره ، اقامتگاه صاحبی اولمق حقی حقوق خصوصیه جمله‌سندندر . ممالك شاهانه ده تبعه‌نك کافه‌سی بو حقوق خصوصیه‌یه مالکدر . بونلره مالکیتجه تبعهٔ محلیه ایله اجانب بیننده بولنان فرق مباحث آتیه‌ده کورولور .

حقوق عائله Droits de famille .— همان بتون عائله حقوقی ازدواج ایله حصوله کلیر . عائله تشکیلی بتون انسانلرك غایهٔ مقصودیدر ؛ بناءً علیه بتون دولتلرك قانونلری امر مذکوری تشویق ایلر . بو کامبنیدرکه حق ازدواج بر ملك داخلنه منحصر اولمز ، عمومیدر . بو کون علی العموم مصدقدرکه هر اجنبی بولندیغی محلده تأهل ایتمك حقنه مالکدر . ممالك شاهانه‌ده

تبعهٔ اجنبیه‌ده ازدواج ایدر. آتیده بحث مخصوصنده کوریله‌جکی اوزره، بوراده مقیم اجنبیلرك ازدواجلری یا قونسلوسلری ویا منسوب اولدقلری مذهبك مأمورین روحانیه‌سی معرفتیله اجرا اولنور. بوندن متحصل مولودات بالطبع اولاد مشروعه‌دن اولدیغندن اوزرلرنده پدرلرینك حق ابوتی جاری اولور. بو حقه بناءً اولاد صغار اوزرنده اجرای وصایت ایدر وچوجقلرینك وفاتنده متروکاتنی توارث ایلرلر.

وفات ایدن اولادك اموال متروکه‌سنی توارثده پدرلرینك کیفیت ودرجهٔ اشتراکنی تعیین ایدن قانون دولت متبوعه‌سی قانونی اولدیغندن، بویولده اولادینه وارث اولان تبعهٔ اجنبیه‌نك صورت توارثنده منسوب اولدقلری دولت قانونیله تعیین ایدر. انجق ممالك شاهانه‌ده اموال غیر منقوله دوغریدن دوغری‌یه قوانین عثمانیه‌یه تابع اولوب، متصرفلرینك صفت تابعیتلری بو بابده هیچ بر وجهله اجرای تأثیر ایتمدیکندن، اشبو متروکات ایچنده غیرمنقول اولان اموالك کیفیت توارثنده قوانین عثمانیه‌یه تابع قالیر. هر حالده ممالك عثمانیه‌ده بولنان تبعهٔ اجنبیه‌نك صفت تابعیتی بونلرك ازدواجلریله تولداتك میدانه کتیردیکی حقوق عائله‌دن استفاده‌دن کندیلرینی اصلا منع ایتمز.

حقوق تصرفیهٔ استخلافیه Droits patrimoniaux — افراداك اشیا ایله اولان مناسباتنه متعلق اولوب، مادةً تقدیر قیمتی دخی ممکن اولان حقوق خصوصیه بو قسمه داخلدر. بو حقوق یا دوغریدن دوغری‌یه افرادایله اشیا بیننده‌کی مناسباته بلاواسطه

تعلق ایدر. واوحالده حقوق عینیه droits réels (Jura in re)
دینیلیر ؛ یاخود حقوق ایله برکیمسه دیکرینه قارشی برمنفعت تأمینی
تعهد ایدوب ، اصل وسیلهٔ تعهد اولان شیئی ایکنجی مرتبه‌ده
براقیر، اوزمان حقوق شخصیه droits personnels (Jura ad rem)
نامنی آلیر ؛ بعضاده انسان کندی محصول فکروسعیی
اوزرنده برحق اجرا ایدر، بوکاده حق احداث واختراع droits
intellectuels ou d'invention تعبیر اولنور ؛

برنجی قسمده حق تصرف droits de propriété ایله
قیود عینیه servitudes réelles ویا اصلیه prédiales ، قیود شخصیه
servitudes personnelles ، تأمینات عینیه sûretés réelles
واردر . حقوق طبیعیه میاننده عائله حقوقندن صکره کلن حق
تصرفدر . بوحق شخصیت بشریه‌نك تکمل مادیسی دیمك
اولوب ، انسان بونکله اشیای خارجیه اوزرنده اعمال قدرت
ایدر. [١] حق تصرف سعی وعملده مدار تشویق اولوب ،
بواولمدقجه تجارت واقتصاد ممکن اوله‌من ؛ بناءً علیه هرکسك
بوکا نائل اولمسی اقتضا ایدر . حق تصرف ازمنهٔ قدیمه‌ده اجانب
ایچون معتبر اولمدیغی کبی، حالا زمانمزده برچوق یرلرده برطاقم
تحدیداته تابعدر. ممالك شاهانه‌ده ساکن یونان وعهود قدیمه‌دن

[١] A. Weiss, Traité élémentaire de droit international privé, صحیفه ٦٠

استفاده ایدن تبعهٔ اجنبیه ایسه حق تصرفه مالکدر، و ، اراضی حجازیه مستثنا اولمق اوزره، ممالک محروسه داخلنده املاک صاحبی اوله بیلیرلر [٢]. عن اصل تبعهٔ دولت علیه‌دن ایکن قانوناً موضوع اولان اصوله توفیقاً تبدیل تابعیت ایده‌رک تبعیت اجنبیه‌یه داخل اولانلرده ممالک شاهانه‌ده حق تصرفه مالک ایسه‌لرده سلطنت سنیه‌دن مأذونیت رسمیه استحصال اتمکسزین تبدیل تابعیت ایدوب طرف دولت علیه‌دن تابعیتدن اسقاط اولنان اشخاص ممالک عثمانیه‌ده استملاک وتوارث حقندن محروم اولورلر [١]. یالکز ممالک شاهانه‌ده استملاک املاک ایلیان اجانب « املاکه عائد کافهٔ خصوصاتده تبعهٔ دولت علیه‌نك مکلف اولدقلری کافهٔ خصوصاته مجبور » اولوب ، املاکه متعلق بالجمله خصوصاتده « حالا جاری اولان و استقبالاً جریان ایده‌جك اولان قوانین و نظامات ضابطه و بلدیه‌یه اتباع » و « تبعهٔ دولت علیه‌دن اولان اصحاب املاکك مکلف بولندیغی وبوندن بویله اوله بیله‌جکی کافهٔ تکالیف ورسوماتی ایفا» ایدرلر. املاکه متعلق دعوی وقوعنده بونك ایچون « کرك کندیلری مدعی وکرك مدعی علیه اولسون وکرك ایکی طرف دخی تبعهٔ اجنبیه‌دن بولنسون دوغریدن

---

(٢) ممالك شاهانه‌ده تبعهٔ اجنبیه‌نك املاك استملاك ایتملرینه دائر نظامنامه : ماده ٢

(٢) اجنبیلرك استملاك املاکی نظامنامه‌سنك برنجی ماده‌سنده استثنا اولنان اشخاص حقنده نظامنامه : ماده ٢

دوغری‌یه دولت علیه محکمه‌سنه مراجعت اولنور (١) .

ایکنجی قسم حقوق تصرفیهٔ استخلافیه بحثنده ممالك محروسه‌ده مقیم بولنان تبعهٔ اجنبیه حقوق عینیه‌دن مستفید اولدیغی کبی بلا قید داین ومدیون دخی اوله‌بیلیر، وشرکت حصه سنداتی مبایعه ایایه بیلیر. بومعاملاتدن دولایی عثمانلی ایله اجنبی آره‌سنده ظهور ایده‌بیله‌جك اختلافاتك محل رؤیت وفصلی محاکم عثمانیه‌در . بونك کبی اجنبی برداین تأدیهٔ دیندن عاجز قالان برعثمانلی تاجر علیهنه محاکم سلطنت سنیه‌ده افلاس دعواسی اقامه ایده بیلیر وبووجهله افلاس ایشلرنده محاکم عثمانیه‌یه مراجعت ایدن اجنبی داینلر حقنده عینیله تبعهٔ دولت علیه معامله‌سی اجرا اولنور . اکر اظهار افلاس ایدن مدیون اجنبی ایسه بوایشی منسوب اولدیغی قونسلوسخانه محکمه‌سی رؤیت ایدر . هرحالده ممالك شاهانه‌ده ساکن تبعهٔ اجنبیه حقوق شخصیه‌یه مالکدر. حقوق عادیه ایشلرنده اکر مدیون تبعهٔ اجنبیه‌دن وداین عثمانلی ایسه ، اوحالده، ٩٣٨ سنهٔ هجریه‌سنده صادر اولان خط شریف ایله اعطا بیوریلان مساعدات جمله‌سندن اولمق اوزره « عثمانلولر ایله فرانجه‌لولر بیننده حقوق

(١) اجنبیلرك استملاك املاك ایتلری حقنده اولان نظامنامه ماده ٢ .

دعواسی وقوعنده فرانجه‌لونك یا کندینك ویاقونسلوسنك خط دستیله بر تمسك ابراز اولمدقجه عثمانلونك شکایتی قانوناً غیر مسموع » اولدیغندن، دائنك بویولده برسند ابرازیله اثبات مدعا ایلمسی لازم کلیر وبوطرز معامله علی العموم تبعهٔ اجنبیه‌یه شاملدر .

اوچنجی قسم حقوق تصرفیهٔ استخلافیه یعنی حقوق احداث واختراع ، علی العموم تألیفات ، موسیقی نوطه‌لری ، رسم لوحه‌لری ، هیکللر وصنایعده مستعمل مودللر کبی، محصولات فکریه‌یه عائد اولان حقوقدر. بونلره السنهٔ اجنبیه‌ده تصرفات ادبیه Propriété Littéraire و تصرفات صناعیه Propriété artistique , Propriété industrielle دنیلیر سه‌ده ، اصل حق تصرفدن فرقلی اولدقلرندن ، حقوق فکریه droit intellectuel تسمیه اولنمسی بعض ارباب حقوق طرفندن تکلیف اولنمقده بولنمشدر (١) . بزه قالیرسه، حقوق احداث واختراع دیمك اك مناسبدر .

ممالك شاهانه‌ده قانون دائره‌سنده سربستیٔ مطبوعات جاری اولوب ، تبعهٔ اجنبیه‌نك بوخصوصده تبعهٔ عثمانیه‌دن فرقی

---

(١) بوتکلیف اك اول ادمون پیقار طرفندن درمیان اولنمشدر Journal du droit international privé) سنه‌ ١٨٨٣ صحیفه ٥٦٥) انکلتره وآمریقاده بونك ایچون حق استنساخ Copy right والمانیاده حق مؤلف Urheberrecht, autorrecht تعبیرلری مستعملدر .

یوقدر . مادامکه هرکسـك محصول فکر وعرفانی اولان آثار ادبیـه‌یی طبع ونشره صلاحیتی واردر . بونلردن مادةً حق استفاده‌سی‌ده اولمق وبوحق منحصراً آثار مذکوره اصحابنه عائدبولنمق ایجاب ایدر. بونك ایچون علی العموم تألیفات ایله موسیقی نوطه‌لرینه ورسم لوحه‌لرینه متعلق حقوق؛ یعنی حق تألیف وتصنیف droit littéraire et artistique ممالك شاهانه‌ده نظاماتك تحت حمایه‌سنده‌در. ممالك محروسه‌ده کتاب طبعی حقنده اولان نظامنامه حکمنه نظراً «مؤلفه برنوع مکافاة وتا زیانهٔ شوق اولمق اوزره هرمؤلف حقنده قید حیات شرطیـله امتیـاز ویریله‌رك مدت حیاتنده کندوسندن بشقه‌سی تألیف ایلدیکی کتابی باصدیره‌مامسی» (١)

مقرر ایسـه‌ده ، مؤخراً بومدت کتابك طبع ونشرندن اعتباراً قرق سنه‌دن عبارت اولمق اوزره تعیین وامتیاز «مؤلف کتاب طلب ایدر ایسه» السنهٔ سائره‌یه نقل وترجمه‌سی حالنه‌ده توسیع اولنمشدر .

بوحقدن تبعهٔ اجنبیه‌نك دخی مستفید اوله‌جغی « هرکس ایستدیکی کتابی طبع ایتدیره‌جکدر » (٢) فقره‌سنك دلالت صریحه‌سندن مستباندر .

شو ایضاحاته نظراً تیاترو رساله‌لرینك‌ده سائر کتابلر کبی اصحابنه حق تألیف بخش ایتدیکی وبناءً علیه بونلر اوزرنده‌ده اصحابنك حقوقی قانوناً محفوظ بولندیغی شبهه‌سز ایسه‌ده، بونلرك

(١) کتاب طبعی حقنده نظامنامه ماده ١

(٢) کتاب طبعی حقنده نظامنامه ماده ٢

اوینادلمسی ایچون اصحابنك رضا وموافقتلرینی استحصال مجبوریتی اولدیغنه دائر نظامات موجودهده هیچ برحکم یوقدر : بوکا مقابل رسام‌لرك یاپدقلری لوحه‌لر ایله معمارلرك تنظیم ایتدکلری ابنیه رسم وپلانلری‌ده دوغریدن دوغری‌یه اصحابنك مالی اولوب ، بونلر اوزرنده‌ده، عادتا سائر آثار ادبیه کبی ، حقوق ادبیه وصناعیه موجوددر . بونده احکام سائره‌ده اولدیغی کبی تبعهٔ عثمانیه ایله تبعهٔ اجنبیه بیننده فرق یوقدر . شو تفصیل اولنان احکام نظامیه ممالك محروسه‌ده طبع اولنان مؤلفات ادبیه ، علمیه وصناعیه‌یه متعلق ومنحصردر . حالبوکه ممالك اجنبیه‌ده طبع اولنان آثارك ممالك شاهانه‌ده کرك عیناً کرك ترجمةً طبعنده اصحابنك حق امتیازی اصلا نظر اعتباره النمز ، ونظامات موجوده‌ده بوجهتدن بحث دخی اولنمامشدر . بناءً علیه ممالك شاهانه خارجنده طبع ونشر اولنان بالجمله مؤلفات ایله هرنوع آثار ادبیه وصناعیه اصحابنك رضالرینی استحصاله لزوم اولمقسزین داخل ممالك عثمانیه‌ده طبع ونشر اولنه بیلیر وبونی یاپانلر مقلد عد ایله مؤاخذه اولنمزلر . اوروپاده ایسه برمملکتده بر اثر ادبی ویاصناعی میدانه کتیرن کیمسه‌نك او اثر اوزرنده‌کی حق احداث واختراعی ممالك سائره‌ده دخی ، او مملکتلر تبعه‌سنك بوخصوصده حائز اولدقلری حق درجه‌سنده اولمق اوزره ، نظر اعتبارده طوتولور . حتی بوکبی اصحاب آثارك حقوقنك هریرده محافظه‌سنی تمین ایچون، مرکزاداره‌سی اسویچره‌ده برن شهرنده اوله‌رق ، (اثار ادبیه وصناعیه‌نك

حمایه‌سی مقصدیله متشکل بین‌الملل اتحاد - union internationale pour la protection des œuvres littéraires et artistiques) نامیله بین‌الملل پوسته‌لر اتحادینه مشابه بر هیئت اتحادیه تشکل ایتمش و بوکا اکثر اوروپا وامریقا دولتلری داخل اولمشلردر (۱) .

droit commercial et industriel حقوق صناعیه و تجاریه اختراع براتلریله علامات فارقه‌یه و صنایع و تجارتده مستعمل رسم ومودللره وتجارتکاه اسملرینه متعلقدر . ممالك شاهانه‌ده یکیدن برشی کشف واختراع ایدن هرکس قانوناً بر مدت معینه ظرفنده اوشیدن یالکز باشنه استفاده ایدر ؛ بوحق استفاده اختراع براتی brevet d'invention دینیلن بر سند رسمی ایله تأمین ایدیلیر . بووجهله برات ایله استحصال اولنان حق استفاده ممالك شاهانه داخلنه منحصردر ؛ بونی حائز اولانلر ممالك سائره‌ده کندی اختراع کرده‌لرندن حاصل اوله‌جق منفعتی کندیلرینه حصر ایتمك استدکلری حالده اورا لرده‌ده آریجه اختراع براتلری المری لازم کلیر . بو اصول ممالك سائره‌نك همان جمله‌سنده بویولده جاریدر . آنجق براتلرك تأثیری هریرده بر اولمیوب ؛ اهالی‌یه بردرجه‌ده تأمینات عرض ایتمز : بعض یرلرده حکومت اختراع اولنان شیئك صحت ،

---

۱) بوهیئت droit d' auteur نامیله بر رساله موقوته تأسیس ایله ۱۵ کانون ثانی سنه ۱۸۸۸ دن بری نشره باشلامشدر .

اهمیت وجدیتنی اول امرده تدقیق وبناءً علیه بوندن دولایی
هیچ برمسئولیت درعهده ایتمکسزین مراجعت ایدنلره برات
ویرر ، حالبوکه بعض مملکتلرده برات اعطاسی ایچون بویولده
تدقیقات اجراسی الزمدر . هرحالده قانونك حمایه ایتدیکی
لاعلی التعیین اختراع اولنان شی دکل ، براته مظهر اولان
شیدر. دولتلرك بوبابده‌کی احکام قانونیه‌سی‌ده متخالف اولدیغندن ،
بردولتك ویردیکی اختراع براتنك حکمی داخل مملکه منحصر
اولوب حدود خارجنه تجاوز ایده‌مامك ضروریدر . بوحق
حقوق طبیعیه‌دن اولدیغندن اجانب دخی مستفید اولمق اقتضا
ایدر. بوخصوص ایچون موجود اولان قانون حکمنجه، ممالك
محروسه‌ده تبعهٔ اجنبیه دخی اختراع براتی استحصال ایتمك
حقنه مالك اولدیغی کبی [۱] ممالك اجنبیه‌ده اختراع براتی آلنان
برشی ایچون ده‌ممالك عثمانیه‌ده تکرار ادخال براتی Brvet
d'introduction آلمق جائزدر ، انجق بوصورتله ایکنجی در-
جه‌ده آلنان ادخال براتلرینك ممالك شاهانه‌ده‌کی مدتی ممالك
اجنبیه‌ده اولان مدتلرینك انقضاسیله ختام بولمق شرطدر[۲] .
ممالك عثمانیه‌ده اختراع براتی آلان اجنبی موجدلر بو
خصوصده تماماً تبعهٔ عثمانیه کبی معامله کوررلر . بوبحثده اجنبی
موجدلرك تبعهٔ عثمانیه‌دن فرقی یوقسه‌ده ، عثمانلی کاشف و

(۱) اختراع براتی قانونی ماده ۳۳
(۲) « « ماده ۳۵

مخترعلری ایچون بش ، اون ، اون بش ، یکرمی و یکرمی بش سنه اولەرق حق استفاده تعیین اولندیغی حالده، اجنبی موجدلرك ممالك اجنبیەده حائز اولدقلری اختراع براتلری ایچون ممالك شاهانەده استحصال ایدەجکلری براتك مدتی دیکرینك انقضاسیله برابر ختام بولور .

علامت فارقەیه کلنجه ، بوبابده موضوع اولان نظامنامه حکمنجه، ممالك عثمانیەده اجرای صنعتله مشغول اولان کیمسەلر، فابریقەلرینك معمولاتنی تقلیددن وقایةً ، حکومت سنیەیه مراجعتله اتخاذ ایتدکلری علامتی ارائه وقید ایتدیرر واو اشیانك اعمالنده انحصاری مشعر اولمق اوزره برر سندآلیرلر.

ممالك شاهانەده اجرای صنعت وتجارتله مشغول اولان تبعهٔ اجنبیه دخی اتخاذ ایتدکلری علامات فارقەیی Marque de fabrique حکومت سنیەیه تصدیق ایتدیرەرك حق انحصاره نائل اولەبیلیرلرسەده ، بوندن متولد دعوالرده حقلرنده تبعهٔ عثمانیه معاملەسی اجرا اولنمق وحتی طرفین تبعهٔ اجنبیەدن بولندیغی حالده بیله ینه دعوانك رؤیتی محاکم عثمانیەیه عائد اولمق احکام نظامیه جملەسندندر (١) .

معاهدات موجودەنك تفسیرنده تصادف اولنان مشکلات ایله ممالك مختلفه قانونلرینك اختلافاتندن تحدث ایدن صعوبات تبعەلرینك حقوق صناعیه وتجاریەسنك محافظه وحمایەسی ایچون دول مختلفەیی بینلرنده برصورت تسویه قرارلشدیرمغه سوق

(١) علامات فارقه نظامنامەسی .

ایتمشیدی . بونك ایچون ١٨٨٠ سنه‌سنده پارسده انعقاد ایدن بر قونفرانسده دول مختلفه مرخصلرینك انضمام رأیی ایله بر (تصرفات صناعیه‌نك حمایه‌سی ایچون متشکل بین الملل اتحاد union internationale pour (laprotection delapropriéte industrielle لایحه‌سی قلمه آلندی ١٨٨٤ سنه‌سی حزیرانه‌قدر دول متمدنه‌نك اکثری بو اتحاده داخل اولدی (١ . لایحه ایله تنظیم اولنان بین الدول مقاوله‌نامه احکامنه نظراً ، دول عاقده‌دن برینك تبعه‌سی داخل اتحاد اولان دول سائره‌نك ممالکنده بو خصوصده تماماً مساوات حقوقه مالك (ماده ٢) اولدیغی کبی ، داخل اتحاد اولمیان دولتلردن برینك اتحاده داخل اولان بر دولت ملکنده اقامتکاهی ویاخود تأسیسات صناعیه ویا تجاریه‌سی بولنان شعبه‌سی حقنده‌ده تبعهٔ محلیه کبی معامله اولنور (ماده ٣) . کندی ممالکتنده اصولاً تصدیق ایتدیرلمش اولان علامات فارقه اتحاد داخلنده بولنان سائر مملکتلرده‌ده مقبول اولوب مظهر حمایه اولور (ماده ٦) . داخل اتحاد اولان دولتلرك برنده حمایهٔ قانونیه‌یه مظهر اولان بر علامت فارقه‌یی حقسز اوله‌رق حائز اولان هر نوع معمولات

---

١) اتحاده داخل اولان دولتلر شونلردر ؛ سلطنت سنیه ، اسپانیا ، اسوچ ، اسوبچره ، امریقا حکومات متحده‌سی ، انکلتره ، ایتالیا ، بلچیقا ، برەزیلیا ، پورتوغال ، خطاستوا ، ساوادور ، صربستان ، غواتمالا ، فرانسه ، فلنمك ، قولومبیا ، نوروج .

او دولت مملکتنه حین ادخالنده ضبط اولنور (ماده ٩) .
چوهیئت اتحادیهٔ صناعیه‌نك مرکز اداره‌سی برن شهری اولوب اوراده ، مصارفی داخل اتحاد اولان دولتلره مشترکاً عائد اولمق واسویچره حکومتی مأمورلرینك تحت نظارتنده بولنمق اوزره ، هیئت اتحادیهٔ ادبیه وصناعیه‌یه مشابه ، برادارهٔ مرکزیه‌سی واردر ، و، دیکری کبی ، فرانسزجه بررساله موقوته نشر ایدر .

شو یوقاریدن بری ایضاح اولنان حقوق تصرفیهٔ استحلالیه‌نك اقسام ثلثه‌سندن ممالك شاهانه‌ده متمکن تبعهٔ اجنبیه ، بیان اولنان شروطه توفیقاً ، مستفید اولدقلری کبی ، بونلرك وفاتلری وقوعنده بوراده بولنان وارثلری‌ده حقوق مذکوره‌لرینه توارثاً نائل اولورلر . نظامات موجوده‌ده تبعهٔ سلطنت سنیه ایله تبعهٔ اجنبیه بیننده بوبابده فرق بولندیغنه دائر هیچ برحکم یوقدر .

دردنجی فصل

ممالك شاهانه‌ده مظهر مساعدات اولان اجنبیلر

برمملکتده ساکن اولان تبعهٔ اجنبیه ، حقوق دول نقطهٔ نظرنده ، حقوق سیاسیه‌دن ماعدا حقوق طبیعیه ومدنیه‌دن مستفید وبوندن دولایی قوانین محلیه‌نك حمایه‌سنه مظهر اولمق لازم کلیر. بوجهتله ممالك شاهانه‌ده متمکن بولنان تبعهٔ اجنبیه‌ده حمایهٔ قانونیه‌یه مظهردرلر . آنجق بالاده کوستردیکی اوزره (١) . ممالك عثمانیه‌ده بولنان تبعهٔ اجنبیه‌نك بر قسمی طرف سلطنت سنیه‌دن دولت متبوعه‌لرینه برطاقم خطوط واوامر شریفه وعهود ومقاولات قدیمه ایله تأمین اولنان مساعدات ومعافیاتدن مستفیددر، که بواستفاده‌لری حقوق عمومیه وحقوق خصوصیه‌جه حقلرنده تبعهٔ شاهانه‌یه نسبتله برطاقم استثنالر تشکیل ایدر . ممالك شاهانه‌ده امتیازات اجنبیه یاد اولنان ، بواحکام عهدیه‌نك تفصیلاتی اشاغیده فصل مخصوصنده ذکر اولنه‌جغندن ، بوراده بونك ماعداسی اولان خصوصاتدن بحث اولنه‌جقدر .

---

(١) ١٥١ نجی ودها صکره‌کی صحیفه‌لره مراجعت

حاكميت دولك وسائط رسميه‌سی اولان ذوات اجنبی بر دولتك تحت تابعيتنه كيره‌مز واشخاص واملاكلرندن دولايی محاكم وقوانين اجنبيه‌يه تابع اوله‌مز.« حقوق دول حكمدارلرك يكديكرلری نزدينه سفرا اعزام ايتملرينه احتياج كورمش و ماهيت اشيادن استنباط اولنان ، حكمت حقوق بوسفيرلرك نزدينه كوندرلدكلری حكمدارلره وياخود اونلرك محكمه‌لرينه تابع اولملرينی تجويز ايتمامشدر. سفيرلر كنديلرينی تعيين ايدن حكمدارك كلامی مثابه‌سنده‌در، او كلامده سربست اولمق مقتضيدر . حركتلرنده هيچ بر مانعه بولنمامق ايجاب ايدر . » (١) بوكا مبنی حكمدارلر ايله تعيين ايتدكلری سفيرلر كندی مملكتلری خارجنده، كرك كندی تبعه‌لرينه كرك ملكنده بولندقلری وياسياحت ايتدكلری دولت تبعه‌سنه نسبتله، بر طاقم حقوق وامتيازاته مظهردرلر. بو حقوق وامتيازات خارج ازمملكت امتيازی Exterritorialité ناميله معروفدر. بوكا نظراً حكمدارلر ، سفيرلر كندی مملكتلری اراضيسنی ترك ايتمامش عد اولنورلر : بناءً عليه حقلرنده يالكز اورانك قوانينی احكامی جاريدر (٢) . مع مافيه بو امتياز و معافيت بسبتون غير محدود دكلدر ، بعض مرتبه تحديداتی واردر . امتيازات مرقومه ، بالاده كورلديكی اوزره ، علی العموم اجانبك استفاده ايده‌جكی بر طاقم حقوقدن ماعدا ، حكمدار وسفيرلر ايله معيتلرنده بولنان كمسه‌لرك مصونيت شخصيه‌لری،

(١) باب ٢٦، فصل ٢١ Montesquieu Esprit des lois
(٢) Grotius, Dejure Belliac
Pacis lib , II , cap 18 , 4 .

اقامتگاهلرینك مصونیتی ، بعض تکالیفدن معافیت ، محاکمه عدم تابعیت کبی خصوصلردن عبارتدر .

مصونیت شخصیه سیاحتده بولنان حکمداران اجنبیه ایله اصولا اعزام ایتدکلری سفیرلردن ماعدا ، بونلرك زوجه‌لرینه ، چوجقلرینه ومعیتلرنده بولنان مأمورین رسمیه‌یه شاملدر (١). مع مافیه بر دولت اجنبیه سفیری محل مأموریتنه عزیمت ویا اورادن عودت اثناسنده دیکر بر مملکتدن حین مرورنده او مملکتده بو امتیازدن استفاده ایده‌من (٢) . بونك کبی متنکراً سیاحت ایدن اجنبی حکمدارلرینه بو امتیازك شمولی اوله‌مز سه‌ده ، هویتلری اکلاشلمسیله برابر مصونیت شخصیه‌دن مستفید اولورلر . مصونیت شخصیه‌یه نائل اولان ذوات ایقاع ایده بیله‌جکلری جنایت و جنحه‌دن دولایی توقیف و یا مملکتلرینه اعاده اولنه‌مزلر . حدوده سوق ایله مملکتلرینه اعاده ایچون ، دولتك امنیت عمومیه‌سنی تهدید ایدن خصوصاتده اشتراکلری بولنمق کبی ، احوال استثنائیه لازمدر . حقلرنده مطبوعات واسطه‌سیله تعرض وقوعی حالنده مجرملر حقنده ترتیب اولنان جزا دها اغیر اولور . ممالك شاهانه‌ده مطبوعات واسطه‌سیله بر کیمسه طرفندن « دولت علیه‌نك دوست ومتفق بولنان حکمدارانه طوقنور الفاظ وتعبیرات استعمال

١) de Martene ,Précis de droit des gens 23 ,4

٢) جلد ١ صحیفه ٥٥٤ Calvo droit international

اولنور ایسه اوچ ماهدن اوچ سنه‌یه قدر حبس ویا اون بش آلتوندن یوز آلتونه قدر جزای نقدی اخذ اولنور (١) .

« دول اجنبیه‌نك نزد سلطنت سنیه‌ده مقیم بیوك ایلچی ومرخص واورته ایلچیلری ومصلحتکذارلری وسائر مأمورلری علیهنده غزته‌لر واسطه‌سیله ذم وقوعبولدیغی تقدیرده متجاسری سکز کوندن سکز ماهه قدر حبس ویاخود بر آلتوندن اوتوز آلتونه قدر جزای نقدی اخذ اولنور(٢)» .

ممالك شاهانه‌ده اجنبی حکمدار وسفیرلرینك اقامتکاهی تعرضدن مصوندر ، کندی موافقتلری اولمدقجه مأمورین محلیه اورایه کیره‌من . مع‌ما فیه بومصونیتدن استفاده وبونی سوء استعمال ایله ضابطهٔ عدلیه‌نك آرامقده بولندیغی اشخاصك اورالره التجاسنه قطعیاً مساعده اولنمامق لازم کلیر . خارج ازممالکت امتیازینه نائل اولان ذات «اقامتکاهنه هرنوع فراریلرك دخولنی منع ایتمکه وکیردکلری حالده، مأمورین عائده‌سنه تسلیم ایلمکه مجبوردر. (٣) » اقامتکاهك بالجمله اشیاسی ومظهر امتیاز اولان ذواتك رسماً استعماللرینه مخصوص، شیلرو، علی‌الخصوص، ارابه وحیوانلر مصونیت قاعده‌سنه تابعدر ، ضبط اولنه‌من .

اجنبی حکمدار وسفیرلری هرنوع تکالیف شخصیه‌دن

(١) مطبوعات نظامنامه‌سی ماده ١٧ و ٢١

(٢) مطبوعات نظامنامه‌سی ماده ١٧ و ٢١ .

(٣) Bluntschli , Droit international codifié صحیفه ١٥١

وکرك کندیلرینك کرك معیتلرینك اقامتنه مخصوص اولان محللردن دولایی ، املاك ویرکوسندن معافدرلر . بالواسطه تکالیفدن داخل مملکتده صاتون الدقلری اشیانك رسمنی او اشیانك بدل اشتراسیله برابر بالطبع تأدیه ایدرلرسه ده، خارجدن کندی نامرینه جلب ایتدکلری اشیا ایچون کمرك رسمی ویرمزلر . ١٠٨٤ عهد نامه سنده مصرح اولدیغی اوزره « هدایا ولباسلری ومأکولات ومشروباتلری مهمی ایچون اقچه لریله کتوردکلری نسنه لردن کمرك وباج طلب اولنمیه . » برده خارج از مملکت امتیازینه نائل اولان ذوات بولندقلری مملکت محاکمنه تابع اولمیوب ، حتی حقوق دعوالرنده بیله ، حقلرنده محاکم محلیه ده اقامهٔ دعوی اولنه مز .

بشنجی فصل

ممالك شاهانه‌ده اشخاص معنویهٔ اجنبیه

— ١ —

موجودیت مادیه‌دن محروم اولمقله برابر ، نظر قانونده برشخصیتی بولوب ، برطاقم منافع وحقوق ووظائفی حائز هیئتلر واردر. که بونلره شخص معنوی Personne morale اطلاق اولنور . اشبو اشخاص معنویه‌نك کیفیت تشکیل و احداثی منافع عامه اساسنه مستنددر . بو اشخاص معنویه یا ، دولت کبی ، برمنفعت ملیه‌نك رکن واساسی اولور ؛ یاجمعیات خیریه کبی ، اجراآت حسنه‌یه واسطه اولور ؛ یاخود ، تجارت شرکتلری کبی ، منافع شخصیه‌یی برمرکزه جمع ایلر و ، اهمیتلری وزراعت وثروت عمومیه‌نك تعالی وترقیسنه خدمتلری حسبیله ، حمایهٔ مخصوصه‌یه شایان بولنورلر . بناءً علیه هربر شخص معنوی برمنفعت عمومیه ایچون وجوده کلیر .

دولت شخصیتی حائزدر. مملکتك بالجمله منافعی وجوددو- لتده مجتمع اولدیغندن ، ملکنده ساکن اولانلرك حقوق و وظائفنی تأمین وتعیین ایدر . بووظیفه‌یی حسن ایفا ایچون

کندینك‌ده حائز حقوق اولمسی مقتضیدر ، که بو کیفیت شخصیتنه دالدر .

بتون اشخاص معنویه‌نك مهد وجودی دولت اولوب ، بونلر قوانین دولتك تصدیقنه مقارن اولمدقجه وجود بوله‌مزلر . اشته بولزوم بونلر ایله اشخاص عادیه بینی تفریق ایدر واشخاص عادیه‌نك موجود یعنی بر حیات بولنمسی قانونك تصدیقنه متوقف دکلدر .

اشخاص معنویه وجودلرینی تصدیق ایدن دولتك تابعیتنی احراز ایدرلر . بناءً علیه قوانین سلطنت سنیه‌یه توفیقاً وجود بولان اشخاص معنویه **عثمانلی**، قوانین اجنبیه‌یه توفیقاً تشکل ایدنلر **اجنبی**‌در .

اشخاص معنویه بذاتها قائم اولمیوب قانوناً احداث اولندقلرندن ، اشخاص عادیه کبی حقوق طبیعیه‌دن مستفید اولمزلر وحائز اوله‌جقلری حقوق وصلاحیت مقدارینی قانون تعیین ایدر . اشخاص معنویه‌یه بخش اولنان حقوق علی الاکثر حقوق تصرفیهٔ استخلافیه‌دن عبارتدر ؛ بوجهتله حق تصرفه مالك ودائن ومدیون اولورلر وبوندن دولایی محاکم حضورنده مدعی و مدعی علیه صفتنی احراز ایدرلر .

بر مملکتده احکام قانونیه‌یه توفیقاً وجود بولان بر شخص معنوینك کندینه وجود ویرن قانون نظرنده حائز اولدیغی

حقوقدن ممالك سائره‌ده‌ده مستفید اولوب اولمامسی مسئله‌سنده ارباب تألیف مختلف رأیلره تابع اولمشلر وبونلرك بعضلری بر مملکتده متشکل برشخص معنوینك ممالك سائره ده‌ده حائز حقوق اولمسی لازم کلدیکی مطالعه‌سنده بولنمشلردر . بونلرك قولنجه ، اشخاص معنویه منافع عامه ایچون تشکل ایتدکلرندن وغایهٔ مقصود عد ایتدکلری برمنفعتی تشکل ایتدکلری مملکت خارجنده‌ده تعقیب ایتمکه بعضاً مجبور اولدقلرندن ، ممالك سائره ده‌ده ، اورالرك قانونی طرفندن وجودلری تصدیقه محتاج اولمقسزین ، حین تشکللرنده احراز ایتدکلری حقوقدن مستفید اولملری ایجاب ایدر .

بعض مؤلفلرده اشخاص معنویه‌نك وجود بولدقلری مملکت خارجنده مظهر حقوق اوله‌بیلملری مطلقا سائرمملکتلرك قانونی جانبندن‌ده تصدیق اولنملرینه متوقف بولندیغنی درمیان ایتمشلردر. بونلرك رأینجه ، برشخص معنوی‌یه وجود ویرن قانون جاری اولدیغی مملکتك منافعنی نظر اعتبارده طوتوب ، جهانك منافع عمومیه‌سی ایچون برشخص معنوی احداث ایده‌منز .

شو افادادن اکلاشیلیرکه اشخاص عادیه ایله اشخاص معنویه بیننده فرق واردر . اشخاص عادیه هرنره‌ده بولنسه‌لر حقیقتاً موجود اولدقلرندن فطرت انسانیه‌لرینك لزوم کوستردیکی برطاقم حقوقی حائزدرلر ؛ اشخاص معنویه‌نك وجودلری ایسه خیالی محلی اولدیغندن یالکز تصدیق قانونی ایله تعین ایدر بعض حقوقدن استفاده ایدرلر .

اشخاص معنویه، یوقاریده‌ذکر اولندیغی اوزره، استحصالنه چالشدقلری منافعك ماهیتنه کوره، سیاسی، اجتماعی، علمی، تجاری اولمق اوزره، انواع عدیده‌یه تقسیم اولنور. اشخاص معنویهٔ سیاسیات میاننده الك اول نظره چارپانلر دولتلردر. نظامنامهٔ داخلیلری تشکل ایتدکلری مملکت حکومتنجه تصدیق اولنان وسیاسیات ایله مشغول اولان، قلوبلر کبی، جمعیات سیاسیه‌ده برر شخص معنویدر. قانون اساسیده، سربستئ اجتماع حقندن بحث بیله اولنمامش اولدیغی ایچون، سیاسی اشخاص معنویه حقنده برحکم یوقدر. قانون اساسی احکامنك معطل قالدیغی زمانده ایسه حکومت اساساً هر نوع اجتماعاتك منعی مسلك اتخاذ ایتمش اولدیغندن، سائر قوانین ونظاماتمزده جمعیات سیاسیه‌دن قطعیاً موضوع بحث اولمامشدر. آنجق مادامکه سربستئ اجتماع حقوق عمومیه‌دندر ومادامکه ملت حائز حق حاکمیتدر، امور سیاسیه ایله‌ده توغل ایتمك وبونك ایچون جمعیتلر تشکیل ایلمك افراد ملتك جملهٔ حقوقندندر. یالکز، برمملکتك سیاست داخلیه وخارجیه‌سنه متعلق مباحثه اشتراك ایتمك حقوق سیاسیه‌دن مستفید اولمغه منوط بولندیغندن، صرف تشکل ایتدیکی مملکتك احوال سیاسیه‌سی ایله توغلی مابه الاشتغال عد ایده‌جك اولان بوکبی جمعیتلره بولندقلری مملکتده حقوق سیاسیه‌یی حائز اولمیان اجنبیلرك داخل اوله‌مامسی طبیعیدر.

علی الاکثر امور خیریه ایله اشتغال ایدن جمعیتلر برمقصد

اجتماعی تعقیبی ایچون تشکل ایدن اشخاص معنویه‌دندر . بونلره برمملکتده بولنان تبعهٔ اجنبیه‌نك اشتراکی جائزدر .

جمعیات علمیه‌ده ، اشخاص معنویه جمله سندندر . بونلر ترقیٔ معارفك محتاج اولدیغی تدابیر و وسائطه مراجعتله تعمیم علوم وفنونه خدمت ایدرلر . علمی جمعیتلرك خدماتی هروقت یالکز وجود بولدقلری مملکتك ترقیاتنه معطوف اولمز ؛ بالعکس علوم وفنون بتون بشریتك مالی اولدیغندن بوکا خدمت ایتمك مقصدیله تشکیل اولنان جمعیتلرك هممانی علی الاکثر بتون عالم مدنیته شامل اولور. اکثریتله بوکبی جمعیتلره داخل اولان اعضانك تابعیتی نظره آلنمز ؛ بو اعضا مختلف تابعیتده بولنه‌بیلیر .

مقاصد مالیه وتجاریه ایچون تشکیل اولنان جمعیتلر ، بانقه‌لر ، تجارت شرکتلری کبی مؤسسات اقتصادیه‌در .

تجارت شرکتلری اشخاص معنویه‌دن اولوب ، معاملات تجاریه اجراسی مقصدیله بر طاقم کیمسه‌لر بیننده عقد اولنور. تجارت بریه قانوننامه‌سی حکمنجه ممالك شاهانه‌ده تجارت شر- کتلری اوچ نوع اولوب ، برنجیسی **قوللقتیف** شرکتلردر ، که « ایکی ویا زیاده کیمسه‌لر بیننده عقد اولنوب اول شرکته بر اسم مخصوص وضع » (۱) اولنور و شرکت مرقومه‌ده امضا- یه مأذون اولان شریکلرك امضا ایلدیکی سندانك متضمن اولد-

[۱] ۱۱ نجی ماده

يعنى جميع تعهدات ومقاولات ايچون شركته داخل بولنان بالجمله شركا كفيل وضامندرلر . « (١) ايكنجيسى قومانديت تعبير اولنان سپارش طريقيله شركتلردر، كه « برطرفدن بربرينه متكفل ومسئول اولان برومتعدد شريكلر وديكر طرفدن يالكز سرمايه‌لرينى قويوب قومانديتر يعنى سرمايه صاحبى ... برومتعدد شريكلردن عبارتدر . » (٢) و « قومانديتر اولان شريك يالكزجه شركت سرمايه سنه وضع ايلديكى وياخود وضع ايلمك اوزره متعهد اولديغى مبالغدن زياده ضرر وزيانى متحمل دكلدر . » (٣) اوچنجيسى آنونيم تعبير اولنان شركتلردركه بونده « حصه دارلر شركت سرمايه‌سنه قويدقلرى حصه‌لرندن زياده ضرر وزيانى ضامن دكلدر . » (٤) بونلردن بشقه ينه معاملات تجاريه اجراسى مقصديله تشكيل اولنان خصوصى شركتلرده « حسب القانون معتبر ومقبولدر » وبونلر « بر وياخود متعدد ومتنوع افعال تجارته دائر اولوب مبنى عليها اولان اشيا واموال وكرك صورت تركيبلرى وبهر شريكك حصه دارلر بيننده منعقد شروط ومقاولات مخصوصه‌لرينه موقوفدر . » (٥) ايشته بوقواعده توفيقاً تشكل ايدن تجارت شركتلرى ممالك شاهانه‌ده

---

[١] ١٣ نجى ماده

[٢] ١٤ نجى ماده

[٣] ١٧ نجى ماده

[٤] ٢٤ نجى ماده

[٥] ٣٦ و ٣٧ نجى ماده‌لر

اجرای معاملات حقنی حائز اولور. انجق امر تجارت حدذاتنده عمومی اولوب یالکز برملك داخل منحصر اوله مدیغندن ، ممالك اجنبیه ده متشکل بوکبی شرکتلرك ده ممالك محروسه داخلنده اجرای معامله ایتملرینه احتیاج حاصل اوله بیلیر . شوحالده بونلرك داخل ممالك محروسه ده معاملات تجاریه ده بولنه بیلملری ایچون نه کبی شرائطه اتباع اولنمق لازم کلدیکنی بیلمك اقتضا ایدر .

بردولت اجنبیه نك موافقت علنیه ویاضمنیه سیله تشکل ایدن هر بر شرکت تجاریه اودولتك تابعیتنی احراز ایده رك اجنبی اولور . بناءً علیه بردولت اجنبیه نك مساعدهٔ مخصوصه سیله میدانه کلن بر شرکتك صفت تابعیتنی تعیین غایتله قولایدر . فقط زمانمزده تجارت شرکتلری پك زیاده تکثر ایتدیکی کبی ، هر یرده بونلرك تشکلنه سهولتله مساعده اولندیغندن هر شرکتك شخصیت مدنیه سی هنکی قانونه نظراً تحصل ایتدیکنی تعیین ایلمك مشکلدر . شرکتك یالکز محل تشکلی نظره آلنسه ، قوانین محلیه احکامندن قورتلمق ایچون شرکانك شرکتی میدانه کتیره جك اولان وثیقه یی ممالك اجنبیه ده تنظیم ایتملری احتمالندن قورقولور . حصه دارلردن اکثرینك تابعیتی ویاخود تبعهٔ محلیه ایله اجنبیلرك وضع ایتدکلری سرمایه نك مقداری نظر اعتباره آلنسه ، آنونیم شرکتلرده بوممکن اولهمز . چونکه بونوع شرکتلرده حصه دارلرك امور شرکتجه اوقدر اهمیتلری اولمیوب اصل مهم اولان سرمایه در ؛ سرمایه ایسه

ثابت برحالده قالهمیوب الدن اله کچر وبوکون تبعهٔ محلیه الندە
بولـنان اکثریت سرمایه یازین اجانبه انتقـال ایتمش اولور ؛
حالبوکه شرکتك صفت تابعیتنك بوکا توفیقـاً تعین وتحـویلی
جائز اولمز . قوللقتیف وقوماندیت صورتنده متشکل شرکتلرده
حصه داران مسئون وبربرلری حقنده متکفل وضامن اولدقلرندن
اکثریت شرکانك صفت تابعیتی شرکتـك صفتی عـد اولنمسی
اقتضا ایده جکنی ادعا ایدنلر وارسه ده ، شرکت شخص معنوی
اولوب ، بوجهتله کندینك برشخصیت مخصوصه‌سی واقامتکاهی
اولدیغی کبی ، آیریجـه برده تابعیتی اولمق لازم کلیر ؛ بوندن
بشقه شرکانك تابعیتلری مختلف اوله بیـله جکندن بونلردن
اکثریتـك می ، مدیرلرك می تابعیتنی بالترجیح شرکته اسـناد
ایتمـك یوقسه وضع ایتـدکلری سرمایه‌نك مقـداریغی می نظر
اعتبـارده طوتمق لازم کله جکنی تعیین ایتمـك پك مشکلدر .
بوخصوصده اسلم طریق شرکتك باشـلیجه معاملاتنه مرکز
اتخاذ ایتدیکی وحیات تجاریه وصناعیه‌سـندن استفاده ایلدیکی
محلی نظرده طوته‌رق اوزانك تابعیتنی شرکته اسناد ایتمکدر .
برشرکت ، مثلا روسیه‌ده شمندوفر انشـاسی مقصدیله تشـکل
ایدرسه ، محل تشکلی فرضا فرانسه وشرکا همان کافهٔ فرانسز
اولسه‌لر ومرکز اداره‌سی پارسده بولنسه بیله ، اوشرکتـك
تابعیتی روسیه‌لی اولمق اقتضا ایدر . پارس وروما محکمهٔ تمیزلری
بومرکزده اعطای حکم ایتمشلردر .

ممـالك اجنبیه‌ده تشـکل ایدن آنونیم شرکتلری ممـالك

شاهانه‌ده شعبه تأسيس ويا اجنته تعيين ايتمك ايچون حكومت سنيه‌دن مساعده استحصالى لازمدر؛ « رخصت لازمه استحصال ايتمكسزين ممالك عثمانيه‌ده هيچ بر اجنبى آنونيم شركتى شعبه و يا اجنته‌سى اجراى معامله ايده‌مز. »(١) حكومت سنيه‌دن رخصت رسميه استحصاليله داخل ممالك شاهانه‌ده اجراى معامله‌يه مأذون اولمش اولان اجنبى آنونيم شركتلرى « معاملات عدليه وسائره ايچون ممالك عثمانيه‌ده مخصوصاً اقامتگاه نظامى ارائه‌سنه مجبوردرلر. (٢) بو شركتلر طرفندن ممالك شاهانه‌ده بلا رخصت « شعبه‌لر تأسيس وياخود اجنته‌لر تعيين اولنور ايسه بونلر درحال اجراى معامله‌دن منع اولنور. » (٣) آنجق « اوته‌دن بروحكومتجه طانمش اولان آنونيم شركتلرى . . . رخصت رسميه استحصالندن معفو » ايسه‌لرده «تجارت نظارتنده طوتيله‌جق دفتره بونلرك وتعيين ايده‌جكلرى وكيللرك اوصاف و اساميسى ايله اقامتگاه نظاميلرى قيد « (٤) اولنمق مقتضيدر. شركت هر نره‌ده تشكل ايتمش وهانكى قانونه متابعت ايلمش اولورسه اولسون ، اساس ومقصد تشكلى « قوانين دولته ومنافع واداب عموميه‌يه مخالف اولورسه رخصت مطلوبه » اعطا اولنمز. (٥) شركتك شعبه‌ويا اجنته‌سى « شركتك نظامات

[١] اجنبى آنونيم شركتلرى حقنده‌كى نظامنامه ، ٥ نجى ماده .

[٢] ٦ نجى ماده

[٣] ١٠ نجى ماده

[٤] ٧ نجى ماده

[٥] ٨ نجى ماده

اساسيه‌سنده محرر معاملاتندن بشقه معاملات اجرا ايده‌جك اولديغى وياخود نظامات اساسيه‌سنجه تعديلات اجرا ايده‌جك بولنديغى صورتده .... تجارت نظارتنه تبليغ ايتمكه مجبوردر. اشبو تعديلاتده قوانين دولته ومنافع واداب عموميه‌يه مخالف احكام وار ايسه نظارت مشاراليها .... رخصت اعطاسنى دريغ ايده بيلور . (١) »

[١] ٩ نجى ماده

آلتنجی فصل

بعض ممالك اجنبيه‌ده جاری اصول

— ١ —

انكلتره وشمالی آمريقا اصولی . — يقين وقتلرده انكلتره وشمالی آمريقا حكومات متحده‌سی قانونلری اجانب حقنده پك شدتلی احكامی جامع ايدی . بوده دره بكلك زماننده‌ن قالمه بر طاقم فكرلرك تأثيراتی هنوز كلياً زائل اولمامسندن نشأت ايدردی . عرف وعادته مستند بولنان حقوق عموميه Common law نظراً ، اراضی‌يی حكمداردن آلمق لازم كلوب اجنبی ايسه ، تابع اولمديغی ايچون حكمداره دره بكلك روابطنك هيچ بريله مربوط اولمديغندن ، اراضی صاحبی اوله‌مز وحتی خانه استيجار ايده‌مزدی ؛ وكنديسنده انكليز قانون شناسلرينك inheritable blood ياد ايتدكلری حق توارث اولمديغندن ، توارث ايتمك ومتروكاتنی ارثاً ترك ايلمك حقنه مالك دكلدی . فقط مناسبات تجاريه‌نك توسعيله بين الملل زياده اختلاط حصولی اوزرينه ، يكيدن بر طاقم قانونلر وضع اولنه‌رق ، قوانين عتيقه‌نك تأثيراتی قسماً ويا بسبتون حكمسز قالمشدر .

بو کون انکلترهده جاری اصول موجبنجه ، هیچ بر اجنبی حقوق سیاسیهیه مالك دکلدر ، بناءً علیه پارلمنتویه اعضا ویا منتخب ، مجلس خصوصی‌یه اعضا وحکومت مأموری ویا مأمورین روحانیه‌دن اوله‌مز ؛ فقط اون سنه انکلترهده اقامت ایتمش اولان اجنبیلر ژوری هیئتنه داخل اولورلر . اطبای اجنبیه ، اسملرینی دفتر مخصوصنه قید ایتدیردکاری حالده ، انکلترهده اجرای طبابت ایده بیلیر ؛ آنجق منسوب اولدقلری مملکتلرده انکلترهلی اطبانك بوکا مشابه مساعدهیه مظهریتی شرطدر . اجنبیلر هر حالده قوانین عمومیه‌نك حمایه‌سنه مظهر واوکا اطاعتله مکلفدرلر ؛ بو وجهله تأدیهٔ تکالیفه مجبوردرلر ؛ دیکر طرفدن هیچ براجنبی ، پارلمنتو قراریله Habeas corpus قانوننك موقتاً تعطیلی ایچون حکومته صلاحیت ویرلمدکجه ، طرد وتبعید اولنه‌مز . اجنبیلر حقوق عائله ایله حقوق تصرفیهٔ استخلافیه‌نك قسم اعظمندن استفاده ایدرلر . فقط وصی اوله‌مزلر ، مکرکه کندی چوجقلری حقنده اوله ؛ او حالده‌ده چوجقلر انکلتره تبعه‌سندن بر قادین ایله ازدواجلرندن حاصل اولمق ووصینك بونلر حقنده ، ماللرینی تخریب ، صحتلرینی اخلال ، کندیلرینی انکلتره خارجنه اعزام کبی ، سوءنیتی بولنمامق شرطدر . هر حالده تابعیتی نه اولورسه اولسون ، انکلترهده سن رشده واصل اولمیان چوجقلرك شخص وماللرینك محافظه‌سی خصوصنه محکمهٔ عالیه طرفندن نظارت اولنور . حقوق عینیه‌جه انکلیز تبعه‌دن فرقلی اولمیوب ، اموال منقوله

وغیر منقوله‌یی تصرف ، تفرغ ، توارث ، وصیت ، استیجار ایده بیلیرلر ؛ یالکز تابعیتی انکلیز اولمق اوزره مقید بولنان سفائنك صاحبی اوله‌مزلر . حقوق شخصیه‌ده انکلیزلردن فرقلری اولمیوب ، دائن و مدیون اولور ومقاوله عقد ایلیه‌ بیلیرلر . واقعا قوانین جدیده اجانب ایچون نظامات عتیقه‌نك شدائدینی همان محو درجه‌سنده تخفیف ایتمش ایسه‌ده ، بومساعده دولت اجنبیلره مخصوصدر . انکلتره دولتنك محاربه بولندیغی بردولت تبعه‌سی حمایه قوانیندن محروم اولوب ، املاك واموالی قانوناً مصادره اولنه بیلیر . بوصلاحیت قانونیه تطبیقاتده یالکز اعلان حربدن صکره وانکلتره حکومتنك مساعده‌سی اولمقسزین خارجدن ادخال اولنان اموال حقنده اجرا اولنمقده ایسه‌ده ، محاربه‌نك دوامی مدتجه دولت محاربه تبعه‌سندن اولان اجنبی انکلتره‌ده عقد مقاوله ایده‌مز واسکیدن عقد ایتدیکی مقاولات احکامی محاربه‌نك ختامنه قدر حکمدن ساقط اولور . حق تألیف Copyright اجنبی‌یه تأمین اولنه بیلمك ایچون اولاً ، اسکی قانون حکمنجه ، اولا انکلتره‌ده نشر اولنمسی وصاحبنك اوراده مقیم بولنمسی لازمه‌دن ایسه‌ده ، دیکریکی برقانونه نظراً ، حکمدار ممالك اجنبیه‌ده نشر اولنان آثار ادبیه ایچونده امحابنه امتیاز ویره‌بیلیر . مع مافیه انکلتره حکومتی برن مقاوله‌سنه اشتراك ایتدیکندن ، اتحاده داخل اولان دولتلر تبعه‌سی حقنده قوانینك بوبابده‌کی تطبیقاتی معطلدر . حقوق صناعیه وتجاریه خصوصنده ، انکلتره دولتی بونك ایچون

متشكل اتحاد دولىيه داخـل اولديغندن ، اجنبيلر ايله يرليلر بيننده فرق يوقدر . ممالك اجنبيه‌ده اصولنه توفيقاً تشكل ايدن اشخاص معنويه انكلتره‌ده موجود عداولنه‌رق كنديلرينه وجود ويرن قانونك بخش ايتديكى حقوقدن استفاده ايدرلر . يالكز انكلتره قانونلرينك مساعده ايتمديكى شيلره بالطبع نائل اوله‌مزلر.

آمريقايه كلنجه، حكومات متحده وقتيله انكلتره مستعمره‌سى اولديغندن ، اوراده common - law تأسس ايتمشدر . مؤخراً، مملكت مذكوره‌نك خارجدن مهاجرلر كله‌رك ملكى اعمار ايلملرينه احتياجى اولمسندن دولايى ، اجانب حقنده‌كى شدائدك تخفيفنه مجبوريت حاصل اولدى . انجق ادارهٔ داخليه‌لرنده مستقل بر چوق حكومتدن متشكل اولديغندن ، حكومات متحده اراضيسنك هرطرفنده تبعهٔ اجنبيه‌يه عائد احكام قوانينجه اجرا اولنان تعديلات بالطبع براولمدى . بوكون اجانبك حق تصرفنجه جارى اولان اصول درتدر : برنجى قسمه داخل اولان حكومتلرده اجنبى املاك صاحبى اوله‌مز . ايكنجى قسمده بولنان حكومتلرده اجنبى بلا شرط وقيد تصرف املاك ايليه‌بيلير . اوچنجى قسمده اولان حكومتلر اجانبك استملاك ايده‌بيلملرينى اوحكومت ويا حكومات متحده اراضيسى داخلنده مقيم اولمغه تعليق ايدرلر . دردنجى قسمه داخل بولنان حكومتلرده املاك صاحبى اولمق ، قانوناً معين شرائط داخلنده ، آمريقا تابعيتنه كيرمك نيتنك اظهار اولنمسنه متوقفدر . آثار ادبيه وصناعيه مؤلفلرى آمريقا تبعه‌سندن ويا متمكنلرندن اولمدقجه اثرلرى اوزرنده‌كى

حقلرینی محافظه خصوصنده قانونك حمایه‌سندن محرومدرلر . ایجادات و اختراعات صناعیه‌یه کلنجه، بونلرك موجدلری اجنبی دخی اولسه ، آمریقا تبعه‌سی کبی ، اختراع براتی استحصال ایده‌بیلیرلر. آنجق برایدن اولان موجدلر ایجاد ایتدکلری شی ایچون، بونی دها اعلان ایتمك ایستمدکلری حالده ، حکومته مراجعتله، برسنه‌صکره اختراع براتی آلمق شرطیله، اوزمانه قدر ایجاد کرده‌لرینی حکومتك ضمان وکفالتی آلتنه وضع ایده‌بیلیرلر؛ اجنبیلر ایسه لااقل برسنه آمریقاده اقامت ایتمدکجه و آمریقا تابعیتینی قبول ایده‌جکلر. ینه یمین ایلمدکجه بوصلاحیتدن محرومدرلر. علامت فارقه‌لرك آمریقاده حمایه‌سی ایچون اوراده اقامت ایتمك ویا اجنبینك منسوب اولدیغی دولت ایله معاهده بولنمق لازم دکلدر ؛ علامتی تقلید اولنان اجنبیلر کوردکلری ضرر نسبتنده تضمینات استحصال ایده‌بیلیرلر . بوندن بشقه آمریقا حکومات متحده‌سی برنده منعقد آثار صناعیه وتجاریه اتحاد دولیسنه داخل اولمشدر . ممالك سائره‌ده متشکل اشخاص معنویه هرنه قدر شمدی‌یه قدر آمریقا حکومتندن استحصال مساعده ایتمدکجه معاملات تجاریه اجرا ایده‌من ایدیلرسه‌ده ، بوکون هرنوع موانع رفع اولندیغندن ، سربستانه اجرای معامله ایدرلر .

— ٢ —

اوروپا دولتلری اصولی . — اوروپا دولتلری قوانینی تبعۀ اجنبیه‌یه حقوق سیاسیه ویرمامکده متفق ایسه‌ده ، بونلرك حقوق مدنیه‌دن استفاده‌لرنجه هر مملکتده جاری اصول بر دکلدر .

بعض ممالکده اجانبك حقوق مدنیه‌دن استفاده‌سی سیاسی معاهدۀ متقابله‌یه منوطدر ؛ بعض یرلرده بونك ایچون قانونی معاهدۀ متقابله لازمدر ؛ بعض حکومتلرده ، حقوق مدنیه بحثنده ، یرلی ایله اجنبی بیننی تفریق ایتمزو ، بعض مستثنیاتدن ماعدا ، اجنبی‌یی حقوق عائله ایله حقوق تصرفیۀ استخلافیه‌نك جمله‌سندن مستفید ایلرلر .

برنجی قسمده بلچیقا ، فرانسه ، لوکسنبورغ ویونانستان واردر . بلچیقاده املاكك تصرفنده وهبه ویا توارث طریقیله انتقالنده یرلی ایله اجنبی اره‌سنده فرق یوقدر . تألیف و ایجاد واختراع خصوصاتنده‌ده ، خصوصیله بلچیقا برنده منعقد تصرفات ادبیه و صناعیه و تصرفات تجاریه‌یی حمایه اتحاد دولیلرینه داخل اولدیغندن ، اجانب حقنده اولنان معامله تبعه حقنده‌کی معامله‌یه مشابهدر . علامات فارقه خصوصنده بلچیقاده‌کی مؤسسات اجنبیه معمولاتنه عائد اولانلری اصحابنك اجنبیلکی نظره آلنمقسزین قانونك تحت حمایه‌سنده‌در ؛

ممالك اجنبیه‌ده بولنان بو کبی مؤسسات معمولاتنه عائد اولا-
نلرك بلچبقاده حمایهٔ قانونیه‌دن مستفید اولمسی بالچبقاده اتخاذ
اولنمش اولان علامات فارقه‌نك اورالرده حمایه اولنه‌جغنه دائر
سیاسی مقاولداره موجود اولمسنه متوقفدر. ممالك اجنبیه‌ده وجود
بولمش اولان اشخاص معنویه‌نك بلچیقاده حائز حقوق اولمسی
ایچون معاملهٔ متقابله‌یه رعایت اولنور.

فرانسه‌ده اجنبی املاك صاحبی اولوب حقنده بو خصوصده
تماماً یرلی معامله‌سی اجرا اولنور، املاکك فراغ وانتقالی
معاملاتنده یرلی ایله اجنبی بیننده فرق اولمدیغی کبی، اجنبینك
حقوق شخصیه‌سی‌ده قانوناً محفوضدر، وبو خصوصانده معا-
ملهٔ متقابله‌یه احتیاج یوقدر. فرانسه تصرفات ادبیه و صناعیه
ایله تصرفات تجاریه‌نك حمایه‌سی ایچون برنده منعقد اتحاد
دولیلرده داخل اولدیغندن، تألیفات ایله ایجاد واختراع اصحا-
بنك محافظهٔ حقوقی امرنده فرانسزلر ایله اجنبیلر بیننده فرق
یوقدر. یالکز ممالك اجنبیه‌ده متخذ علامات فارقه‌نك فرانسه‌ده
تأمین محفوظیتی ایچون او مملکتلر ایله فرانسه آره‌سنده معاملهٔ
متقابله‌یه متعلق مقاولات سیاسیه بولنمق لازمدر. ممالك اجنبیه-
ده تشکل ایدن اشخاص معنویه فرانسه‌ده اجرای معامله ایده-
بیلمك ایچون فرانسه حکومتجه رسماً طانمش اولمق مقتضیدر.

لوکسنبورغده اجنبیلرك حقوق طبیعیه‌دن نشئت ایدن حقوق
شخصیه‌نك غیری حقوقدن استفاده ایده‌بیلملری معاملهٔ متقابله
ایله ممکن اولور. لوکسنبورغ غراندوقه‌لغی تصرفات ادبیه اتحاد

دوليـنه داخل اولديغندن اجنبيلرك حق تأليفى محفوظدر . اشخاص معنويهٔ اجنبيه حكومتجه رسماً طانينمدقجه اجراى معامله ايدهمز .

يونانستانده حق استفادهسى تبعهٔ محليهيه حصر اولناندن ماعدا اولان حقوق مدنيهدن اجانب حصهدار اولديغى كبى ، اجنبينك منسوب اولديغى دولت ايله منعقد بر مقاوله ايله كنديسنه بو حقوقده تأمين اولنه بيلير . حق تأليف معاملهٔ متقابله شرطيله اجنبيلرهده شامل اولوب ، مقاولهٔ مخصوصهيه احتياج يوقدر . ممالك اجنبيهده اتخاذ اولنان علامات فارقه ، مقابلهيى تأمين ايدهجك بر مقاوله اولمق شرطيله ، اتخاذ اولندقلرى محللرده حائز اولدقلرى درجهده حق حمايهيى حائز درلر . اجنبى قوماندىت وتوللقتيف شركتلرى ايچون رسماً طانمغه احتياج يوق ايسهده ، آنونيم شركتلر طانمدقجه يونانستانده اجراى معامله ايدهمز .

آلمانيا ، اسوج ، اسويچره ، اوستريا ، صربستان ، موناقو ، نوروچ ايكنجى قسمه داخلدرلر . آلمانياده آلمانيا حقوق عموميهسى gemeine deutsches privatrecht حكمنجه ، يرليلرك حائز اولديغى بالجمله حقوق عموميهده اجانبده شاملدر . آنجق تبعهسنك يرليلر قدر مساعده كورمديكى مملكتلر تبعهسى حقنده آلمانيا محكمهلرى معاملهٔ متقابله اجرا ايدرلر . اجنبى ارباب تأليفك آثارى آلمانياده مؤسسهٔ تجاريه صاحبى بر طابع طرفندن باصلمدقجه حمايه اولنمزسهده ، اسكى آلمانيا هيئت متفقهسنه داخل

اولمش اولان دولتلر ایله برده الیوم المانیا ایله بو بابده معاهده‌سی بولنان دولتلر تبعه‌سی حقنده بو محرومیت جاری دکلدر ؛ بوندن بشقه المانیا بون هیئت اتحادیه سنه‌ده داخلدر . آلمانیالی ارباب حرفت ایله تجارك استعمال ایتدکلری رسملر ایله اتخاذ ایلدکلری علامات فارقه‌یی حمایه قانونیه‌سی التنه آلان دولتلر تبعه‌سنك استعمال ایلدکلری رسملر ایله علامات فارقه المانیاده قانوناً حمایه اولنور . المانیا تصرفات صناعیه اتحاد دولیسنه‌داخل دکلدر. اجنبی شرکتلری حقنده المانیا ایمپراطورلغنه داخل اولان حکومانده جاری اولان معامله بربرینه مشابه دکلدر .

اسوچده یقین وقته قدر اجانب حقنده پك شدتله معامله اولنور وحتی اجرای تجارت وتصرف املاك ایلری ایچون حکومتك مساعدهٔ مخصوصه‌سنی حائز اولملری شرط اتخاذ ایدیلیردی . بوکون براسوچایلك یبانجی مملکتلرده کوردیکی معاملاته تطبیقاً اومملکتلر اهالیسی حقنده تصرف املاك وحق تألیف خصوصاتنده وعلامت فارقه مسئله‌لرنده معامله اولنور ، یالکز اختراع براتلری ایچون تابعیت نظر اعتباره النمز .

اسویچره‌ده نشر اولنان ویاخود اصحابنك اوراده اقامتکاهی بولنان تألیفات قانوناً حمایه اولنور . بونك خارجنده‌قالان آثار حقنده معامله متقابله اجرا ایدیلیر . اختراع براتی استحصالی ایچون موجدك اسویچره‌ده وکیلی بولنمسی اقتضا

ایدر . علامات فارقه ایچون ده بوصورتله حرکت اولنور .
اشخاص معنویهٔ اجنبیه معاملات تجاریه اجراسی ایچون
اسویچره ده اتخاذ مرکز ایتمك ویاخود اسویچره حکومتی جانبندن
تصدیق اولنمق لازم کلیر . بوندن بشقه اسویچره حکومتی اثار
ادبیه ایله تصرفات صناعیه و تجاریه اتحاد دولیلرینه
داخلدر .

اوستریاده تبعهٔ اجنبیه حقنده جاری اولان اصول معاملهٔ
متقابله قاعده‌سنه مستنددر . براوستریالی حقنده مملکت اجنبیه‌ده
تبعه معامله‌سی اولنورسه اومملکته منسوب کیمسه‌ده اوستریاده
تبعه معامله‌سی کورر . حق تألیف ایله حقوق صناعیه‌ده ده
تماميله متقابله اصولی جاری اولوب ، بونك ایچون اجنبینك
منسوب اولدیغی مملکتده اوستریالیلر حقنده تبعه معامله‌سی
اجرا اولندیغنی اثبات ایتمك ایجاب ایلر . اجنبی شرکتلری
اوستریاده اجرای معاملات ایده‌بیلمك ایچون حکومتك
رخصت رسمیه‌سی بولنمق ، یکیدن تأسیس اولنان هر شعبه
ایچون وطرز معاملاتك هر تعدیلنده آیریجه رخصت استحصال
ایتمك وشرکتلر طرفندن اوستریا مملکتی داخلنده اقامتکاه صا-
حبی وقانوناً مسئولیت شخصیه‌یی حائز وکیللر ارائه اولنمق
مقتضیدر . مجارستانده جاری اصولده بوکا مشابه اولوب ، ممالك
اجنبیه‌ده بیله نشر اولنان مجار مؤلفلرك آثاریله ، مؤلفنك تابعیتی
نه اولورسه اولسون ، مجارستانده نشر اولنان بالجمله آثار وایکی

سنه مجارستانده مقیم اولوب ویرکو اعطا ایدن هر بر اجنبینك آثاری حمایهٔ قانونیه‌یه مظهردر .

صربستانده هراجنبی اواجنبینك منسوب اولدیغی مملکتده صربایلره اعطا اولنان حقوق مدنیه‌دن استفاده ایدرسه‌ده یالکز صربلیلره منحصر بولنان حقوق بوندن مستثنادر . صربستان بونده متشکل اتحاد دولی هیئتلرینه داخلدر . اجنبیلر صربستانده دعوی وکیلی ، طبیب ، اجزاجی اوله‌مزلرسه‌ده ، اوچ سنه‌لك وقابل تجدید مقاوله‌لرله وامر حکمداری ایله خدمات دولته قبول اولنه‌بیلیرلر .

موناقوده اجنبیلر ممالك سائره‌دن زیاده مظهر مساعده اولوب خدمات ملکیه وعدلیه‌یه کیرمك ، مأموریت روحانیه‌یه نائل اولمق کبی حقوق سیاسیه‌دن استفاده ایدر ودعوی وکالتی وطبابت اجرا ایدرلر . حقوق عمومیه‌جه تبعهٔ محلیه‌دن فرقلری اولمیوب ، یالکز طرد وتبعیدلری جائز وداخل امارتده اجرای صنعت ایچون حکومتدن مأذونیت استحصال ایتملری لازمدر . حقوق مدنیه‌جه اجنبیلر حقنده معاملهٔ متقابله تطبیق اولنور . موناقو پرنسلکی آثار ادبیه هیئت اتحادیهٔ دولیه‌سنه داخل اولمشدر . اشخاص معنویهٔ اجنبیه اشخاص عادیه درجه‌سنده جائز حقوقدر .

نوروچده حقوق خصوصیه‌جه یرلیلر ایله اجنبیلر آره‌سنده فرق یوق ایسه‌ده ، اجنبینك املاك صاحبی اولمسی قرال طرفندن مأذون بولنمسنه متوقفدر . بو یولده مأذون اولمیان بر

کیمسه‌یه ارثاً برملك انتقال ایتدیکی حالده صاتمسی لازم‌كلیر؛ کندی صاتمزسه ملك مذکور معرفت حکومتله بالمزایده فروخت ایتدیریلیر. آثار ادبیه وصناعیه اربابنك محافظهٔ حقوقی ایچون قانونی معاملهٔ متقابله‌یه رعایت اولنور.

اوچنجی قسمه داخل اولان دولتلر اسپانیا، ایتالیا، پورتوغال، دانیمارقه، روسیه، رومانیا وفلنمکدر.

اسپانیاده اجنبیلر حقوق سیاسیه‌یی حائز، اولمیوب فقط براجنبی دارالفنوننده شهادتنامه‌لی اولمق شرطیله اسپانیا داخلنده اجرای طبابت ایده‌بیلیرلر. حقوق مدنیه‌جه تبعهٔ اصلیه ایله اجنبیلر بیننده فرق یوقدر. تبعهٔ اجنبیه املاك صاحبی دخی اولورلر؛ آنجق املاکلرندن واجرا ایتدکلری صنعت وتجارتدن دولایی تبعه کبی ویرکی اعطاسیله مکلفدرلر. اسپانیا خارجنده نشر اولنان آثار ادبیه اوزرنده اجانبك حقی بونلرك منسوب اولدقلری مملکتلرده اسپانیا تبعه‌سندن بولنان مؤلفلرك حمایهٔ قانونیه‌یه مظهر اولملریله مشروطدر. اسپانیاده اقامتکاهی بولنان اجنبیلر اختراع براتی آلیر وعلامت فارقه اتخاذ ایدرلر وبو خصوصاتده مظهر حمایه اولورلر. اقامتکاه صاحبی اولمیانلر حقنده معاملهٔ متقابله اجرا اولنور. ممالك سائره‌ده متشکل شرکتلر اسپانیاده اجرای معاملات ایده‌بیلیرلرسه‌ده، شعبه تأسیس ایتمك ایستیان شرکتلرك تشکل ایتدکلری محللر قوانیننه توفیق معامله ایتدکلری اسپانیا قونسولسلری طرفندن تصدیق اولنمق لازم‌كلیر.

یرلی ایله اجنبینك نظر قانونده حقوق مدنیه‌جه اڭ زیاده مساواته مظهر اولدیغی محل ایتالیادر (١). ایتالیا قانون مدنیسی حکمنجه ، اجنبیلر یرلیلره ویریلن حقوق مدنیه‌دن استفاده ایدرلر . بالکز بر اجنبی مؤلفك ممالك اجنبیه‌ده نشر اولنان بر اثری قانوناً حمایه اولنمق ایچون معامله‌ٔ متقابله اجرا اولنور. یوده بر سفینه ایتالیا بیراغنی کشاد ایده‌بیلمك ایچون صاحبی ایتالیان اولمق ویاخود اجنبی ایسه یا ایتالیاده اقامتگاهی بولنمق ویاخود بش سنه مدت اوراده اقامت ایتمش اولمق لازمسه‌ده ، سفینه‌نك مجموع قیمتنك ثلثی بو شرطی حائز اولمیان اجنبیلره‌ده عائد اوله‌بیلیر . اجنبی شرکتلری ایتالیاده اجرای معامله ایچون جانب حکومتدن تصدیق اولنمغه محتاجدرلر .

پورتوغالده ، قانون ویاخود معاهدات موجوده‌ایله موضوع مستثنیاتدن ماعدا احوالده ، یرلی ایله اجنبی حقوق مدنیه‌جه مساویدر . انجق اصحابی اجنبی‌اولوب پورتوغال ممالکی خارجنده نشر اولنان آثار ادبیه حقنده معامله‌ٔ متقابله صورتیله معامله اولندیغی کبی ، خارجده اجرای معامله ایدن اجنبی تاجر ویا عامللرك محافظهٔ حقوقی ایچون‌ده قانونی معامله‌ٔ متقابله اجرا ایدیلیر. اجنبی شرکتلری عادتا پورتوغال تابعیتنده عد اولنه‌رق معامله کوررلر .

(١) Fiore, droit international privé ٣١

دانيمارقه‌ده تبعهٔ اجنبيه ايله يرليلر بيننده هيچ بر فرق يو قدر و شرط مقابله كوزه‌دلمز؛ يالكز دانيمارقه داخلنده تجارت ويا بر صنعت اجراسى ايچون اوراده ، اكر يرليلك indigénat استحصال ايتمه‌مش‌سه ، اجنبينك بش سنه اقامت ايتمسى لازمدر . ممالك اجنبيه‌ده نشر اولنان آثار ادبيه ، معاملهٔ متقابله قاعده‌سنه تطبيقاً ، بأمر حكمدارى دانيمارقه قانونلرينك حمايه‌سندن مستفيد اولور . دانيمارقه داخلنده اجراى معامله ايدن اجنبى تاجر وصنعتكارلرينك علامات فارقه‌سى قانوناً حمايه اولنور . معاملاتى خارجده جارى اولانلر حقنده معاملهٔ متقابله قاعده‌سنه توفيقاً امر حكمدارى ايله حمايهٔ قانونيه بخش ايديلير . اجنبى شركتلرى حقنده‌كى معامله اشخاص عاديهٔ اجنبيه حقنده جارى معامله‌يه مشابهدر .

معاملهٔ متقابله اصولى جارى‌اولان فنلانديا ايالتلري مستثنا اولمق اوزره، روسيه‌ده عن اصل تبعهٔ محليه ايله اجنبى بيننده حقوق خصوصيه‌جه فرق يوق ايسه‌ده ، شو صوك زمانلرده بو اساسه كلى خلل كلمشدر (١) ١٨٨٧ سنه‌سى قانونى موجبنجه معدن تحرى ايده‌جك اولان اجنبيلر بعدما يالكز كندى ملكلرى داخلنده اجراى حفريات ايده‌بيليرلر . لهستان ايله سائر بعض ولايتلرده اجنبيلر بعدما شهر واسكله‌لر خارجنده املاك صاحبى اوله‌مز . وحقوق تصرفيه‌دن استفاده‌ايده‌مزلر .

(١) صحيفه ٣٩٨ ، ٤٤٧

Lehr, Elément de droit civil Russe « Dorpat 1847

دوغریدن دوغری‌یه اولان ورثه، قوانین جدیده‌نك نشرندن مقدم روسیه‌ده تأسیس ایتمش اولدقلری حالده شهر و اسکله‌لر خارجنده‌کی املاکی توارث ایده‌بیلیرلر . احوال سائره‌ده ورثهٔ اجنبیه املاکنی موروثٔ کندیلره انتقال ایتدیکی آندن اعتباراً اوچ سنه ظرفنده روسیه تبعه‌سندن برینه صاتمغه مجبور درلر ؛ ورثه صاتمزسه املاك موروثه معرفت حکومتله بالمزایده صاتیلوب اثمانی ورثه‌یه تسلیم ایدیلیر . اجنبیلرك حق تألیفنه رعایت اولنمز . علامات فارقه‌نك حمایه کورمسی صاحبی اولان اجنبیلرك منسوب اولدقلری مملکتده روسیه‌لیلرك عینی حقوقدن استفاده‌لری عهداً تأمین اولنمش اولمقله مشروطدر . اشخاص معنویهٔ اجنبیه‌دن قوماندیت وقوللکتیف شرکتلر روسیه‌ده اجرای معامله خصوصنده سربست ایسه‌لرده ، حصه سنداتیله متشکل شرکتلر یا قانوناً تصدیق اولنمق ویاخود بونلرك تشکل ایتدکلری مملکت ایله روسیه آراسنده معاهده بولنمق اقتضا ایدر . هرحالده بونلرك روسیه داخلنده اجرای معامله ایده بیلملری ایمپراطورك مساعدهٔ مخصوصه‌سنه متوقفدر . روسیه‌ده منحصراً معمولات اجنبیه فروخت ایدن شرکتلر وروسیه ایله مناسباتده بولنان اجنبی سیرسفائن شرکتلری بو یولده بر مساعده‌دن وارسته درلر .

رومانیا قانون مدنیسی موجبنجه ، رومانیا طپراغنده بولنان بالجمله اجنبیلر قوانینك علی‌العموم اشخاص واشیایه بخش ایتدیکی حمایه‌دن استفاده ایدرلر . آنجق اخیراً

(١) نشر اولنان برقانون حکمنجه، «یالکز عن‌اصل رومانیالی اولانلر و یاخود استحصال تبعیت ایلمش بولنانلر رومانیاده اراضی صاحبی اوله‌بیلیرلر (٢) .» ممالك اجنبیه‌ده نشر اولنان آثار، اورالرده رومانیالیلر مظهر حمایه اولمق شرطیله، رومانیاده حمایهٔ قانونیه‌دن استفاده ایدر . علامات فارقه اصحابی ، بلا تفریق تابعیت ، داخل مملکتده مقیم بولندقلری حالده قانوناً حمایه اولنورسه‌ده ، ممالك اجنبیه‌ده اقامت ایدنلرك علامات فارقه‌سنك رومانیاده محفوظیت حقوقی امرنده سیاسی معاملهٔ متقابله اجرا اولنور . اجنبی شرکتلری رومانیاده اجرای معامله ایده‌بیلمك ایچون بونلرك تشکل ایتدکلری محللرده رومانیا شرکتلری حقنده معاملهٔ متقابله اجرا اولندیغی ثابت اولمق ، رومانیا محاکمندن صادر اولان حکملره قضیهٔ محکمه نظریله باقلمسی معاهده‌ایله تأمین اولنمق، رومانیاده آچیله‌جق شعبه‌نك بیلانچوسیله وکیلك اسمنك اعلانی خصوصنده رومانیا قانونلری احکامنه اتباع ایدلمك لازمدر . حصه‌دارلق وجهله متشکل شرکتلر ایچونده حکومتك رخصت مخصوصه‌سی اقتضا ایدر .

فلمنکده حقوق مدنیه اجنبیلر ایله فلمنکلیلر بیننده مساویدر .

(١) Djuvara , Journal du droit international privé , Paris , 1892 . صحیفه ١١٢٢ و اشاغیسی

(٢) تشرین اول سنه ١٨٧٩ قانونی .

فلمنك مملكتی ایله هندشرقی مستعمراتنده منبع اولنان آثارادبیه وعلمیه ، نشر اولنمغه حاجت قالمقسزین، تقلیده قارشی محافظه اولنورسه‌ده، اثری تقلید اولنان اجنبینك دعواسی بالرؤیه مقلدە دوچار جزا اولمق ایچون صاحب اثرك فلمنك ویا هندشرقیده مقیم اولمسی اقتضا ایدر . علامات فارقه اصحابی ، فلمنك ایله هندشرقیده مقیم اولمق شرطی اولمقسزین، بلا تفریق تابعیت، قانوناً حمایه ایدیلیر . ذاتاً فلمنك حکومتی آثارصناعیه وتجاریه هیئت اتحادیه‌ٔ دولیه‌سنده داخلدر. اجنبی شرکتلری فلمنکده اجرای معامله خصوصنده سربستدرلر .

— ۳ —

جنوبی آمریقا اصولی . — جنوبی آمریقا حکومتلری مهاجرین اجنبیه حقنده پك زیاده مساعده‌لی طاورانیر وقاعدهٔ عمومیه اولمق اوزره کندیلرینی حائز حقوق عد ایدرلر .

آرژانتین حکومتنده حقوق عمومیه وحقوق خصوصیه‌جه اجنبی ایله یرلی بیننده هیچ برفرق یوقدر . اجنبیلر املاك صاحبی اولور، مجالس بلدیه‌یه، حکومت بانقه‌لرینه داخل اولور، اووقاتلق ایدر ، نفر ویا ضابط صفتیله خدمت عسکریه ایفا ایلرلر ؛ مجالس عمومیه‌یه اعضا انتخاب ایده‌مزلر .

برەزیلیا حکومات متحده‌سنده صورت مخصوصه‌ده بر قانون ایله نزع اولنمدقجه اجانب بالجمله حقوق خصوصیه‌دن

مستفیددر . برهزیلیاده ساکن اجنبیلر حق تصرفه مالك اولوب ، یالکز برهزیلیا سفائننك تصرفنه اشتراك ایدهمزلر . حقوق تألیفیهلری محفوظدر . برهزیلیا حکومات متحدهسی تصرفات صناعیه و تجاریهنك حمایهسی اتحاد دولیسنه داخل اولدیغندن ، اتحاده بولنان سائر دولتلر تبعهسنك حقوق صناعیه وتجاریهسی برهزیلیاده محفوظدر. دول سائره تبعهسنك ده حقوق مذکورهسی ، اورالرده برهزیلیالیلرك حقوقنی تأمین ایدر معاهدات بولنمق ، اتخاذ اولنان علامات فارقه برهزیلیاده قیدایتدیرلمك ورسمی غزتهایله اعلان اولنمق شرطیله، محفوظدر.

پهروده قانون مدنی حکمنجه اجنبیلر مال و جانلرینك امنیتی ومماللرینك سربستانه ادارهسی خصوصنده بالجمله حقوقدن استفاده ایدرلر. انجق حق تصرفلری خصوصنده قانوناً معاملهٔ متقابله اجرا ایدیلیرسهده ، تطبیقاتده بوبابدهکی حقلرینه رعایت اولنور .

شیلی مملکتنده حقوق مدنیهجه یرلیلر ایله اجنبیلر بیننده فرق یوقدر . آنجق شیلی صولرنده صیدبحری یالکز تبعهٔ محلیه ایله شیلیده اقامتکاهی بولنان اجنبیلره منحصردر . برده شیلیده متمکن اولمیان اجنبیلر اوراده وصی اولهمزلر .

مکسیقاده اجنبیلر حقوق سیاسیهنك ماعداسندن استفاده ایدرلر . انجق سواحلده سیر و سفائن Cabotage مکسیقا سفینهلرینه منحصردر . برده آووقاتلق مستثنا اولمق اوزره اجنبیلر بالجمله صنایعی اجرا ایدهبیلیرلر. اجنبیلر املاك صاحبی

ومکسیقا سفینه‌لرینه‌مالك اوله‌بیلیرلر. ممالك‌سائره‌ده مکسیقالیلر تبعهٔ محلیه معامله‌سی کورمك شرطیله ، اومحللر تبعه‌سنك‌ده حق تألیفی مکسیقاده محفوظدر . اجنبیلرك حقوق صناعیه و تجاریه‌سی‌ده محفوظ ایسه‌ده، مکسیقاده ساکن‌اولمیان براجنبینك علامت فارقه‌سی اصل او علامتك اتخاذ اولندیغی مملکتده قید اولنمدقجه مکسیقاده قید اولنه‌مز .

اوچنجی باب

اختلاف قوانین Conflit des lois

مباحث سالفه‌دن اکلاشلدیغی اوزره برمملکتده بولنان اجنبیلر او مملکتده بر طاقم حقوقه مالکدرلر . آنجق حائز اولدقلری بوحقوقی هانکی قانونه توفیقاً اجرا ایده‌بیله‌جکلری، یعنی منسوب اولدقلری مملکت قانونه‌می یوقسه مقیم بولندقلری محل قوانینه‌می توفیقاً حقوق مذکوره‌دن استفاده ایده‌جکلری مسئله‌سی جای مطالعه‌در . بومسئله‌نك حلی حاکمیت قوانینك مستند بولنه‌جغی اساسلره تابعدر. بواساسلر برطرفدن دولتك حقوق حکمرانیسنك جاری اولدیغی اراضی، دیکر یاندن برطاقم اشخاصك دولتك زیر اداره‌سنده طوپلانمسنی انتاج ایدن بعض

مناسبات شخصیه‌در. بناءً علیه قانونك، ملکی territoriale وشخصی personnelle اولمق اوزره ، ایکی نوع حاکمیتی واردرکه بری اراضی‌یه و دیکری اشخاصه متعلقدر. اشته برمملکتده مصالح افرادن دولایی بوایکی حاکمیت یکدیکره تقابل ایتدیکی حالده اختلاف قوانین conflit des lois حصوله کلیر. وبر مملکتده بو ایکی حاکمیتك هانکیسی مرجح طوتیلیرسه قانونه ، اوکا توفیقاً ملکی ویاشخصی دینیر

برنجی فصل

قواعد نظریه

— ۱ —

استاتو نظریه‌سی

استاتو statut نظریه‌سی ، شخصی مقیم اولدیغی طپراغه ربط ایله هر یرده ودائما حاکمیت محلیه‌نك وضع ایتدیکی قانونلره تابع طوتان ، دره‌بکلك اصولندن نشئت ایتمشدر .

بونك اساسنه کلنجه : بر طرفدن بردولت ، مادامکه مستقلدر ، بتون حدود ملکیه‌سی داخلنده و بناءً علیه اوراده دوامْلی ویاخود مسافرت صورتیله مقیم بولنان بالجمله اشخاص اوزرنده منحصراً اجرای حکومت ایتمکدن فارغ اوله‌مز . دیکر یاندن ، دولتلرك قوهٔ عدلیه‌سی حدود ایله مقیددر ؛ هیچ بر دولت اوحدود خارجنده بولنان اشخاص واشیا اوزرنده ادعای حکومت ایده‌مز . اشته بوکا مبنی ، قوانین منحصراً بونلری وضع ایدن دولتك ملکی داخلنده جاری اولمق لازم کلیرظنیله قانونلرك ملکیت صرفه‌سی ادعاسی میدانه چیقارلمشدر . واقعا بوخصوص مطلق اولسه ایدی قانونلرك حاکمیت ملکیه‌سی ایله حاکمیت شخصیه‌سی آره‌سنده تضاد حصولیله بونك نتیجه‌سی اوله‌رق اختلاف قوانین میدانه کلمسنه امکان قالمز ، وحقوق خصوصیهٔ دولی تشکل ایدن مسائل مهمه‌نك بری اورته‌دن

قالماردی. چونکه هرشخص نره‌یه کیدرسه کندینك عن‌اصل تابع اولدیغی مملکت قانونلری نظر اعتباره النمیوب ، یالکز بولندیغی مملکت قوانیننه تابع قالیردی . آنجق بونده بیوك برمحذور واردرکه ، بالجمله حقوق ، شخصك برسیاحته معلق اوله‌رق ، معطل وغیر معین قالیر .

اشته بومحذور علماء حقوقك نظر دقتنه چارپمسیله ، اون اوچنجی عصر میلادیدن اعتباراً ، افرادك حائز اولدیغی حقوقه ثبوت اسناد ایده‌رك ملکیت قوانینك تعدیلنه چاره‌لر تحریسنه باشلانمش . وبوتحریات نتیجه‌سی اوله‌رق statuts reéls و statuts personnels قاعده‌لری میدانه چیقمشدر .

قرون وسطده استاتو statut کله‌سی ایتالیاده بعض شهر ویا یاتلره مخصوص بولنان قوانین خصوصیه‌ایله اورالرك عرف وعادتنه اطلاق اولنوب ، منافع عمومیه‌یه عائد وبتون ایتالیایه شامل احکامی جامع بولنان ومطلقا قانونه معناسنه کلن لورو Loi مرادفی اوله‌رق استعمال اولنوردی . بناءً علیه استاتو نظریه‌سنك مقصد اصلیسی قوانین محلیه بیننده‌کی فرقلردن متحصل اختلافاتك حلی ایدی. فقط یواش یواش اقوام آره‌سنده‌کی مناسباتك تزایدی حسبیله اجنبیلر حقنده جاری اولان شدائدقانونیه تخفیف ایدیله‌رك بونلرك دولت متبوعه‌لری قانونلرینه توفیقاً حائز اولدقلری حقوق نظر اعتباره آلنمغه وبونك نتیجه‌سی اوله‌رق برمملکتده قوانین محلیه ایله قوانین اجنبیه

بيننده اختلافات تحدث ايتمكه باشلاديغندن ، بو اختلافاتك چارهٔ حلنى انتاتو نظريه‌سنده آرامق طبيعى عد اولندى . بو صورتله بو نظريه‌نك دائرهٔ شمولى توسع ايتدى . بو نظريه موجبنجه اشخاصه تعلق ايدن قانونلر شخصى هر كيتديكى يرده تعقيب ايدوب اشيايه متعلق بولنان قانونلرك حكمى يالكز داخل ملكه منحصر اولديغندن، حدود ملكيه خارجنده احكامى جارى اولان قانونلره statuts personnels وداخل ملكده ، حتى اجانب حقنده دخى، اجراى احكام ايدن قانونلره statuts réels تعبير اولنمشدر .

شو حالده statuts personnels عداديه داخل اولان قوانين شخصى هر كيتديكى يرده تعقيب ايتمك لازم كلوب، حالبوكه دولتلر حدود ملكيه خارجنده كندى قانونلرى احكامنى تنفيذ ايتديرمك صلاحيتنى حائز اولمدقلرندن، بو كبى قوانينك ممالك اجنبيه‌ده جريان احكامى بين الدول جميله Comitas gentium جمله‌سندن عد اولنمش واشيايه تعلق ايدوب statuts réels جمله‌سندن بولنان قوانينك تأثيراتى داخل حدوده حصر ايدلمشدر .

— ٢ —

شخصيت قوانين

بر شخصك حائز اولديغى حقوقدن هر نرده اولورسه اولسون استفاده ايتمسى، حقوق طبيعيه‌سى جمله‌سنده بولنديغنه نظراً ، بونك حقوقنى تأمين ايدن قانونلرك حدود ملكيه خا-

رجنده جریان احکامنی بین الدول مجیدیه عد ایتمك جائز اوله من ، بونی صرف منافع دولیه صرەسنه کچیرمکده لایق دکلدر . بر شخص بر حقی یا حائزدر یادکلدر ؛ حائز اولدیغی حالده او حقی تأمین ایدر قوانین احکامندن ، کندی نرەده بولنورسه بولنسون ، استفاده ایتمسی لازم کلیر ؛ بناءً علیه بو قانونلرك هریرده جریان حکمی بر حقه مستنددر . اونك ایچون بوادعا واهی اولدیغی کبی ، شو Statut قاعدەسنده بونلرك هانکیسی personnels وهانکیسی réels عداولنەجغیده لایقیله کسدیریله مامشدر .

بناءً علی ذلك Statut قاعدەسی براساس علمیدن ومعین اولمق خاصەسندن محروم اولدیغی ایچون مردوددر ، درەبکلك زماننك اصول تشریعیەسی نظر اعتباره آلنەرق وضع اولنمش اولدیغی ایچون زمانمزه غیر قابل تطبیقدر . ازمنهٔ حاضرەده مناسبات دولیه تکثر وافراد جمعیت ملکدن زیاده اهمیت کسب ایتدیکندن ، ظهوره کلەبیلەجك اختلافات دولیەنك جملەدن زیاده هریرده و هرزمان قابل تطبیق اولەجق برطاقم قواعد مستقره وصحیحەیه مستند اولمسی اقتضا ایدر .

اشخاصك ممالك اجنبیەده بیله حائز اولدیغی حقوق ایله بولندقلری محل صاحبی اولان دولتك حقوقی ، یعنی قوانینك حاکمیت شخصیەسی ایله حاکمیت ملکیەسی نەدرجەیه قدر قابل تألیف اولدیغنی تتبع ایتمك حقوق خصوصیهٔ دولك اك مهم

مشاغلندر . استاتو نظریه‌سی بو نقطهٔ مهمه‌یی حله یك کفایت ایده‌من .

قانون منفعت خصوصیه‌یه متعلق بولندقجه شخصك منافعنی دائما نظر اعتبارده . طوتوب تأثیراتی شخصه منحصر اولمق و، فقط « انضباط عمومیٔ دولی ordre public international ایله عقودده محل عقد قانوننك مرعیتی وعاقدینك ترجیح قوانین صلاحیتی مستثنا اولمق اوزره، هریرده وبالجمله مناسبات قانونیه‌ده شخصه اجرای تأثیر ایتمك اقتضا ایدر .

دولت دینلن شخص معنوی تبعیت مشترکه روابطیله یامقاوله ضمنیه بربرینه مربوط اشخاصك بر یرده اجتماعندن عبارت برهیئتدر (۱) . فقط بوتبعیت مقاوله‌سنه داخل اولان افرادی حمایه ایده‌بیلمسی ایچون دولتك اراضیسی territoire اولمق لازمدر. بناءًعلیه دولتك نفوذ حکومتی هم اراضی وهم اشخاص اوزرنده جاری اولورسه‌ده ، اراضی ایله اشخاصك هر برینك اهمیتی بشقه بشقه مرتبه‌لرده‌در. تبعه‌سز بردولت تصوری محالدر؛ حالبوکه اراضیسی اولمدیغی حالده برچوق خلقه، برجمعیت افرادینه حاکم دولتلر کورلمشدر. مثلا مریقا وحشیلری، اراضی صاحبی اولمامقله برابر، تشکیلات مستقله وسائره‌لری بولندیغی ایچون ، دولت حکمنده درلر . فرانسه ارباب علم حقوقندن برینك دیدیکی کبی، دولت ایچون اراضی شخص ایچون اقامتکاه

(۱) Weiss, Traité élémentaire de droit international privé صحیفه ۲٤۱

مثابه‌سنده‌در ؛ اقامتگاه شخص دیمك اولمدیغی کبی ، اراضی‌ده دولت دیمك دکلدر. حاصلی تبعه‌سز حکومت ودولت اوله‌میه‌جغندن اراضی درجهٔ ثانیه‌ده قالیر، ودولتلرك باشلیجه اعتبارلری افراده وبوندن ناشی‌ده حق حاکمیت شخصیه‌یه معطوف اولمق لازم کلیر . دولتـه افراد تبعه‌سی حقنده قوانین وضع ایتمك صـلاحیتنی بخش ایدن حاکمیت شخصیـه حقوق ملکیـه ایله محدود دکلدر . فی‌الواقع دول سائره کندی ملکلری داخلنده قوانین اجنبیه احکامنك جریاننه مساعده ایتمکه اجبار اولنه‌مزسـه‌ده ، ممالك اجنبیه‌یه کیتمش اولان افراد تبعه اوزرنده اجرای حاکمیت ایتمك ادعاسی هردولت ایچـون حق حاکمیتك نتیجهٔ طبیعیه‌سیدر .

قوانین ملکیه شخصك برملك داخلنده متصرف اولدیغی املاك واشیاسـنه عائد اولان احکامی جامع قوانین اولوب اشخاصه تعلق ایدن قانونلر قوانین شخصیه‌در ؛ حالبوکه قوانین ملکیه تنفیذ احکامجه ینه اشخاصـه تعلق ایدر ، بووجهله قوانینی ملکی وشخصی دیه تقسیمه محل یوقدر ، برده نظامات موضوعـهٔ دولیـه‌دن برطاقمنك احکامی یالکز ملکه منحصر قالمیوب ، خارج مملکته دخی تجاوز ایدر . بناءً علیه قانونلری ملکی و غیر ملکی ویاخود داخلی و خارجی دیه تقسـیم ایتمك دها موافق اولور . چونکه بوتقسـیمله هانکی قانونلر ملك داخلنه حصر حاکمیت ایتمش ، هانکیلری خارجه تجاوز ایده‌بیلمش اولدیغی یك نظرده تعین ایدر . حالبوکه ملکی وشخصی

اولەرق تقسيمدە قانونك ، ملكە تعلق ايتمكلە برابر ، اشخاصدە تعلق وتأثيرى اولديغندن ، بونك قطعى برصورتلە دائرەسنى تحديد ايتمك ممكن اولەمز. مع مافيە غيرملكى Exterritorial دينيلن قوانينك خارج ملكدە جريان احكامى انضباط عمومئ دولى يە Ordre public international موافق اولمغە وابستەدر .

بوقاعدە كچن تفصيلاتدن اكلاشلديغى اوزرە ، دولت ملكى داخلندە قوانين اجنبيەنك جريان احكامنە مساعدە ايدرسەدە ، حق بقا ومدافعەيە مالك اولديغندن ، قوانين موجودەسنك احكام اساسيەسنى اخلال ايدن اجنبى قانونلرينك تنفيذ احكامنە مساعدە ايتامك جملۀ حقوقندندر . اشخاصك تابع بولنديغى قانون ايلە قوانين محليە بيننده اختلاف Conflit ظهورى حالندە دولتك منافع عموميەسى منحصراً قوانين محليەنك تطبيقنى مستلزم ايسە بونلر اجرا اولنور . شو حالدە منافع خصوصيەيە تعلق ايدن قانونلرە قارشى وضع اولنديغى محلدە بهمەحال تطبيقى لازم كلن منافع عموميەيە عائد قانونلر بولنور ، كە بونلرە رعايت انضباط عمومئ دولىيى Ordre public international تشكيل ايدر .

بر دولت تبعەسنك رعايتە مجبور اولديغى انضباط عمومى انضباط عمومئ داخليدر Ordre public interne كە بر ملك داخلندە ومتبوع ايلە تبعە بيننده‌كى مناسباتدە تأثيرى جارى اولور . انضباط عمومئ دولى ايسە بر شخص ايلە متبوعى اولميان دولت

آره‌سنده‌كی مناسباتده ظاهر اولور . بر اجنبینك بولندیغی مملكت قانونلرینه متابعت ایتمسی كندیسنه ویرلمش اولان حق مسافرتك صاحب ملك اولان دولتك حقوقنی اخلال ایتمامسی ایله مقیددر .

اجنبیلر بولندقلری مملكتك حقوق عمومیه‌سنی تشكیل ایدن قانونلری احكامنه مطاوعته مجبوردرلر . بر مملكتده حق حاكمیتك كیفیت اجراسنی ، ادارهٔ عدلیه تشكیلاتنی ، محاكمك صلاحیتنی ، تبعه‌نك حقوق شخصیه‌سنی تعیین ایدن حقوق عمومیه‌در . بو حقوق عمومیه دولتك حق بقاسنه متعلق اولدیغندن ، بر اجنبینك ، كندی قوانین شخصیه‌سنی اورته‌یه سوره‌رك ، حقوق مذكوره‌یی اخلال ایتمسی جائز اولمز . حقوق عمومیه‌یه تعلق ایدن قانونلر میاننده اك مهم اولان املاك و اراضی‌یه تعلق بولنان قانونلردر . دولتك اراضیسی اوراده بولنان املاكك هیئت عمومیه‌سندن متشكل اولدیغندن ، اصحابی هانكی تبعه‌دن اولورسه اولسون ، بونلرك صورت اداره‌سنك دولتجه اهمیت فوق العاده‌سی واردر ؛ بو بابده تنظیم ایتمش اولدیغی قوانینی اخلال ویا حكمدن اسقاط ایده‌بیله‌جك اولان قوانین اجنبیه‌نك كندی ملكی داخلنده جریان احكامنه بالطبع موافقت ایده‌مز . بناءً علیه قوانین اجنبیه بر ملك داخلنده جاری اولمق ایچون صاحب ملك اولان دولتك موضوعات قانونیه‌سنه مخالف اولمامق ، انضباط عمومیٔ دولی‌یی خللدار ایتمامك اقتضا ایدر .

بر مملكت اجنبیه‌ده بولنان كیمسه‌لر وصیتنامه تنظیم ویا مقاوله

عقد ایتمك ایستدكلری حالده بونی بولندقلری محل قانوننه توفیقاً یاپملری لازم کلیرکه بوفکر **عقودده نافذ اولانه محل عقد قانونیدر** دیمك اولان لاتینجه Locus regit actum جمله‌سیله افاده اولنور.

بالجمله عقود **اصلی** intrinsèque **و فرعی ویا خارجی** extrinsèque اولمق اوزره ایکی قسمدن مرکب اولوب، قسم اصلی عاقدلرك اهلیت شخصیه‌لرینی، رضالرینی، وعقدك اسباب وماهیتنی تضمن ایدر؛ قسم فرعی ایسه، مقاوله نامه تحریری بینه اقامه‌سی، کیفیت عقدك اعلانی کبی، اسباب ثبوتیه‌یی احتوا ایلر. بونلردن قسم اصلی محل عقد قانونیله تعین ایده‌مز؛ مثلا اهلیت شخصیه دولت متبوعه قانونیله میدانه چیقار. او حالده عقودده محل عقد قانوننك اجرای نفوذ ایتمسی لازم کان قسم قسم فرعیدر. بناءً علیه برمملکتده بولنان اجنبیلرك عقد ایتدکلری مقاولاتده، شرائط عقد وتنظیم خصوصنده، اورانك قانونلری احکامنه توفیق معامله ایتملری، یعنی مقاوله‌یی قوانین محلیه‌نك تعیین ایتدیکی شکل و صورتده تنظیم ایلملری اقتضا ایدر.

بر مملکتده اجنبیلر بیننده تنظیم اولنان عقودك شکل خارجیسنجه قوانین محلیه‌یه موافق اولمسی بعض مؤلفلرك ادعاسی کبی، اجنبیلرك بولندقلری محلده موقتاً تبعهٔ محلیه‌دن معدود وبناءً علیه قوانین محلیه‌یه تابع اولملرندن نشئت ایتمز؛ زیرا اویله اولسه، حاکمیت دول حدود ملکیه ایله محدود اولوب قانون

محلینك خارج حدودده حکمی جاری اولمیه‌جغندن، اوکا توفیقاً تنظیم اولنان عقودك خارجده حکمی اولماق لازم کلیر؛ حالبوکه قانون محلی‌یه موافق اولان عقود هریرده معتبردر. عقودده شکل خارجی آرامق حیله‌یه میدان ویرمامك مقصدینه مستنددر. واشکال خارجیهٔ عقودك نصل اولمسی لازم کله‌جکنی تعیین ایدن قانون محلیدر. بوندن بشقه عقود عاقدك منسوب اولدیغی مملکت قانوننه موافق اوله‌رق تنظیم اولنمق لازم کلسه، اوقانون موجبنجه بعض مأمورلرك حضوری لازم کلدیکی حالده مأمورین محلیـه بو وظیفه‌یی ایفا ایتمزلر؛ عقد تنظیم اولنه‌مز؛ بوندن تجارت عمومیه متأثر ومتضرر اولور. بوکا اولمه بیله، مملکتندن بر چوق زمان اول تباعد ایتمش اولان برکیمسه‌نك مملکتنك احکام قانونیه‌سنده وقوعه کله‌جك تغیراته واقف اولماسی وارد خاطر اوله‌جغندن، دولت متبوعه احکام قانونیه‌سنه توفیقاً تنظیم عقود ممکن اولمز. انجق عقودك محل عقد قانوننه توافقی انضباط عمومی دولی‌یه تعلق ایتدیکندن دولتلر تبعه‌لرینی خارج مملکتده تنظیم ایده‌جکلری عقودده کندی احکام قانونیه‌لرینه رعایته اجبار ایده‌بیلیرلر.

برمملکتده اجنبیلر بیننده تنظیم اولنان عقودك قوانین محلیه‌یه توفیق ایدلمسی خصوصنده عاقدلر مختاردرلر؛ استرلرسه شکل خارجیٔ عقودی دولت متبوعه‌لری احکام قانونیه‌سنه توفیق ایده‌بیلیرلر. فقط طرفین مختلف دولتلر تبعه‌سندن اولورسه، منسوب اولدقلری دولتلردن برینك قانونی ترجیح ایتمکه محل

اولمدیغندن ، عقدك قوانین محلیه‌یه کوره تنظیمی لازم کلدیکی کبی ، انضباط عمومی دولی عقدك قوانین محلیه احکامنه توافقنی مستلزم اولدیغی حالده قوانین مذکوره احکامنه رعایت مجبوری اولور . — هرحالده شکل خارجیسی احکام قانونیهٔ محلیه‌یه توفیق اولنان عقود هریرده معتبردر .

شخصیت قوانین قاعده‌سی علاقه‌دارانك استدکاری قانونی ترجیحده‌کی حق اختیارلریله‌ده تعدیل کورر . برطاقم قانونلر واردرکه احکامنه تبعهٔ محلیه‌نك رعایتی الزمدر؛ اهلیت شخصیه‌یی، حقوق عائله‌یی تعیین ایدن قانونلر بو قبیلدندر ؛ فقط عقودك شکل خارجیسنده اجرای تأثیر ایدن قوانین بو قبیلدن اولمدیغندن، بونلره رعایت برلزومه مستند دکلدر، مادامکه هرکسك بونلره رعایتی مطلقا لازم دکلدر، او حالده هرکس بوکبی خصوصاتده استدیکی قانونی ترجیح ایدر . وصیتنامه‌لر ایله مقاوله نامه‌لر بوبابده مثال اوله‌رق ذکر اولنه‌بیلیر. موصی کندی آرزوسنه توفیقاً اموالنك توزیع وتقسیمنی وصیت خصوصنده سربستدر، بوبابده یالکز انضباط عمومی دولی ایله محل عقد قانوننك لزوم جریانی قواعدینك مختل اولمامسی کافیدر ؛ بو شرطه رعایت ایتمك اوزره موصی مطلقا دولت متبوعه‌سی احکام قانونیه‌سنه تطبیق حرکته مجبور اولمز . مقاولاته کلنجه ، اکر عاقدین بردولت تبعه‌سندن ایسه‌لر ، عقدلرنده دولت متبوعه قانوننی کوزه‌دیرلر ، یعنی شخصیت قوانین بونلر حقنده جاری اولور- سه‌ده ، مختلف تابعیتده بولندقلری حالده ، بحث مخصوصنده

كوريله‌جكی اوزره،استدكاری قانونی ترجیحده حق‌اختیارلری واردر . عقد ایتدكاری مقاوله‌نك محل عقدینه ویا تنفیذ اولنه‌جغی محله نظراً ، محل عقد ویا محل اجرا قانونی ترجیح ایتدكلری استدلال اولنور .

حاصلی ، قانون، كرك یالكز شخصه عائد اولسون، كرك عائله ایله واموال منقوله ویا غیر منقوله ایله اولان مناسباته متعلق بولنسون ، شخصی personnelle اولمق وهر كیتدیكی یرده شخصی تعقیب ایتمك لازم كلیر ؛ آنجق بوقاعده ، بر طرفدن ، اجنبینك بولندیغی مملكت صاحبی اولان دولتك منافعنك مستند اولدیغی انضباط عمومی دولی یی، دیكر یاندن، اجنبینك منفعت شخصیه‌سنی تأمین ایدن محل عقد قانوننك مرعیتنی وترجیح قوانین خصوصنده‌كی حق اختیاری اخلال ایتمامك شرطیله مقیددر .

— ٣ —

معلوم اولديغى اوزره حقوق خصوصيهٔ دول قانونلرك حاكميت شخصيه‌سى ايله حاكميت ملكيه‌سى بيننده‌كى تضادى ازاله چاره‌لرينى تحرى ايله اشتغال ايدر. قديم روماليلر ايله غول مملكتنه مستولى اولان باربارلرده اولديغى كبى، قانون منحصراً حاكميت شخصيه‌يه مستند اولور وياخود حاكميت مذكوره، دره‌بكلك زماننده اولديغى كبى، يالكز ملكى اولورسه آره‌ده تضاد وقوعنه بالطبع امكان اولميه‌جغندن حل اختلافاته مدار اوله‌جق چاره‌لر تحريسنه لزوم قالمز. ديمك اولوركه حقوق خصوصيهٔ دول اك اول استاتو نظريه‌سى ميدانه چيقديغى زمان وجود بولمغه باشلامشدر.

بوكون قانونلرك حاكميت شخصيه‌سى ايله حاكميت ملكيه‌سنك تقابلندن متحصل اختلافاتك حلى ايچون چاره‌لر تحرى ايدن بالجمله شرايع اقوام اجنبيلرى نظامات ضبطيهٔ محليه‌يه رعايته مجبور طوتيور واموال غير منقوله‌نك اصحابى تبعهٔ اجنبيه‌دن اولانلرينه بيله منحصراً قوانين محليه‌يى تطبيق ايدييور. فقط اشخاصك اهليت شخصيه‌سنه متعلق خصوصاتده زياده اختلاف حصوله كليور. بوبابده بعض مملكتلر اجانبى قوانين محليه‌يه تابع عدايدييور؛ بعضلرى، منفعت عموميه‌يه مستند بعض مستثنياتدن ماعدا احوالده، دولت متبوعه قانوننى كوزتيور؛

برقسمی‌ده اجنبیلرك بولندقلری محللرده منسوب اولدقلری دولت قانوننده‌ن حق استفاده‌لرینی تسلیم ایدییورسه‌ده ، بونی کندی تبعه‌لرینك منفعت خصوصیه‌سیله تحدید ایلیور .

سلطنت سنیه ممالك اجنبیه‌ده بولنان تبعهٔ شاهانه‌نك ، اموال غیر منقوله‌یی تصرف ، آسایش داخلی‌یه متعلق احکام نظامیه‌یه رعایت کبی خصوصاتده ، بولندقلری محللر قانونلرینه متابعتنی تسلیم ایدر ؛ بوکا مقابل کندیلرینك اهلیت شخصیه‌لرینك تعیینی ، حقوق عائله‌دن استفاده ایتمك وتنظیم عقود ایلمك کبی معاملات مدنیه‌نك اجراسی ایچون قوانین عثمانیه‌یه توفیق حرکت ایتملری لازمدر .

ممالك شاهانه‌ده متمکن تبعهٔ اجنبیه طرف حکومت سنیه‌دن موضوع قوانین ونظامات ضابطه وبلدیه‌یه تابع اولدقلری کبی، تصرف املاك ایلدکلری حالده‌ده ، بوقاریده کوردیکی اوزره ، تماماً قوانین سلطنت سنیه‌یه تابع اولوب ، حقلرنده عینیله تبعهٔ عثمانیه معامله‌سی اجرا اولنور . محاکم عثمانیه حضورنده اهلیت شخصیه‌لری قوانین دولت علیه احکامنه کوره تعیین ایدیلیر . طرفین بردولت تبعه‌سندن ایسه دولت متبوعه‌لری احکام قانونیه‌سنه ، مختلف تابعیتده ایسه ترجیح ایتدکلری قانونه توفیقاً عقد ایلدکلری مقاولات ، قوانین سلطنت سنیه‌یه مخالف اولمامق شرطیله ، مقبولدر . معاملات مدنیه ایله بعض حقوق عمومیه‌جه‌ده تبعهٔ عثمانیه ایله اجنبیلر بیننده فرق یوقدر ،

بوخصوصلرده جاری معامله جمله‌سی حقنده سیاندر . آنجق
عهود قدیمه‌یه نائل اولمش اولان اجنبیلر حقنده عهود مذکوره
احکامی کوزه دیله‌رك اجرای معامله اولنور .

حاصلی حکومت سنیه قوانیننك حاکمیت شخصیه‌سنه التفات
ایتمز . مقاولاتده محل عقد قانوننه رعایت اولنمق، طرفین حین
عقدده حق اختیارینی استعمال ایتمك اوزره . نظر حکومت
سنیه‌ده قوانیننك حاکمیت مالکیه‌سی معتبردر .

— ٤ —

بعض قوانین اجنبیه

قوانینك حاکمیت ملکیه‌سنه حصر اعتبار ایتمك ویاخود منفعت عمومیه ویا خصوصیه‌یی نظره آلمق شرطیله حاکمیت شخصیهٔ قوانینی کوزتمك خصوصاتنجه دولتلر اوچ قسمه آیریله بیلیر.

برنجی قسمده انکلتره ایله شمالی آمریقا حکومات متحده‌سی واردر :

انکلتره‌ده هرکس قوانین محلیه‌یه تابعدر ؛ حتی سن رشدك واهلیت شخصیه‌نك تعیننده بیله انکلتره قانونلری اجرای حکم ایدر . بونك کبی شمالی آمریقا حکومات متحده‌سنده‌ده یالکز قوانین محلیه احکامی جاریدر . دولتین مشارالیهمانك ایکیسنك ممالکنده بولنان اجنبیلر هر خصوصده قوانین محلیه احکامنه تابعدرلر. دره بکلك اصول تشریعیه‌سنك دوامی دیمك اولان بو صورت مقتضاسنجه قانونلرك حاکمیت شخصیه‌سنه اصلا اعتبار اولنمیوب، ملکیت صرفه‌سی قبول اولنمشدر. بونك مستند بولندیغی انکلیز حقوق عمومیه‌سی Common - law استاتو نظریه‌سی میدانه چیقمازدن اقدم تأسس ایتدیکی ایچون بونك تأثیراتنه دوچار اولمامشدر. آنجق بو اصولك حکمی یواش یواش آزاله‌رق تطبیقاتده، اهلیت شخصیه‌نك تعیینی ، نکاح ، طلاق اجراسی، اموال غیر منقوله‌نك بین الورثه تقسیمی کبی خصوصاتده، قوانینك حاکمیت شخصیه‌سنه رعایت اولنمغه باشلامشدر .

ایکنجی قسمه داخل اولان دولتلر اجنبینك منسوب اولدیغی دولت قانوننه تابع اولدیغنی تسلیم ایدرلرسه‌ده ، بونك تطبیقنی صاحب ملك اولان دولتك منفعت عمومیه‌سیله تحدید ایدرلر . بوقسمده بولنان دولتلر اسپانیا ، ایتالیا ، پورتوغال ، فرانسه ، فلنمك ، روسیه ، رومانیادر .

اسپانیاده قانونلرك حاكمیت شخصیه‌سنك حاكمیت ملكیه‌یه تفوقنه دلالت ایدر هیچ بر قانون یوقسه‌ده ، مادرید محكمهٔ تمییزینك اجتهادینه نظراً [۱] تبعهٔ اجنبیه‌نك شخصنه متعلق معاملاتده استاتو پرسونلی اجرای حكم ایتدیكی كبی ، اهلیت شخصیه‌لرینك تعیننده ، وصیت وعقد نكاح كبی خصوصاتده‌ده دولت متبوعه‌لری احكام قانونیه‌سی كوزه‌دیلیر .

ایتالیا قانون مدنیسی حكمنجه اشخاصك اهلیت شخصیه‌سی وعائله ایله اولان مناسباتی دولت متبوعه قانونیله تعین ایدر . كندیلری احكام جزائیه وضابطه‌جه قوانین محلیه‌یه تابع اولدقلری كبی ، قوانین واعلامات اجنبیه‌ده انضباط عمومی‌یی اخلال ایدرسه ایتالیاده موقع اجرایه وضع اولنه‌مز . اموال غیر منقوله‌یه متعلق خصوصات ایتالیا قانونلرینه تابعدر . عقودده محل عقد قانونی معتبر ایسه‌ده طرفین بر دولت تبعه‌سندن ایسه دولت متبوعه قانونی اختیار ایده‌بیلیر .

باچیقاده قانونلرك حاكمیت شخصیه‌سی اصولی جاری اولوب ،

---

[۱] ٦ تشرین ثانی ۱۸٦۷ و ۲۷ تشرین ثانی ۱۸٦۸ قرارنامه‌لری

آنجق بلچیقا تبعه‌سندن برینك منفعت خصوصیه‌سی بوندن خللدار اولدیغی حالده ، انضباط عمومیٔ دولیه قیاساً ، بلچیقا قانونلرینك رجحانی تسلیم اولنور .

پورتوغالده اجنبیلرك معاملات مدنیه‌جه اهلیت شخصیه‌لری، انضباط عمومی‌یه خلل ویرمیه‌جك مرتبه‌ده ، دولت متبوعه‌لری قانونیله تعین ایدر .

فرانسه‌ده ساکن اولان بالجمله اشخاص حقنده ،قانون مدنی‌یه نظراً، نظامات ضابطهٔ محلیه احکامی جاری‌اولدیغی کبی، اموال غیر منقوله‌ده فرانسه قانونلری احکامنه تابعدر وفرانسز-لرك اهلیت شخصیه‌سی ، ممالك اجنبیه‌ده بولنسه‌لر بیله.فرانسه قانونلرینه نظراً تعیین اولنور. فرانسه‌ده بولنان تبعهٔ اجنبیه‌نك اهلیت شخصیه‌لرینی تعیین ایچون قانونده صراحت یوقسه‌ده، تطبیقاتده بوبابده دولت متبوعه قانوننه رعایت اولنور ؛ آنجق دولت متبوعه‌لری کندیلرینی مقیم اولدقلری محل قانوننه lex domicili تابع طوتیورسه بوکبیلر بوخصوصده فرانسه قانوننه تابع قالدقلری کبی، تابعیتی غیرمعین اولانلر ویاخودایکی تابعیتی بولنانلر حقنده طبیعی فرانسه قانونی احکامی جاری اولور .

فلمنکده، قانون مدنی حکمنجه، حقوق مدنیه‌خصوصنده یرلیلر ایله اجنبیلر بیننده فرق اولمدیغندن ، اجانبك اهلیت شخصیه‌سی‌ده فلمنك قانوننه نظراً تعیین اولنمق لازم کلیرسه‌ده، تطبیقاتده دولت متبوعه قانونلری احکامنه رعایت اولنور .

روسیه‌ده اجنبیلرك اهلیت شخصیه‌سی منسوب اولدقلری

دولت قانونيله تعيين ايدر. لهستانده فرانسه قانون مدنيسى حكمى
جارى اولديغندن ، هر اجنبينك منسوب اولديغى دولت قانوننك
حاكميت شخصيه‌سى معتبر اولديغى كبى ، روسيه قوانين عموميه‌
سنك مرعى اولديغى بالجمله محللرده وفنلانديا قطعه‌سنده هراجنبى
استاتو پرسونلنه عائد اولان خصوصاتده دولت متبوعه قانوننه
تطبيق معاملاتده سربست اولوب احوال سائره‌ده روسيه
قانونلرينه تابعدر . آنجق بالطق ايالاتنده قانونلرك حاكميت
ملكيه‌سنه رعايت اولنور [١] .

رومانياده اجنبيلر اهليت شخصيه‌لرينه متعلق خصوصاتده،
اخلاق وانضباط عمومى‌يه مخالف اولمامق شرطيله ، منسوب
اولدقلرى دولت قانوننه تابعدرلر. اموال غير منقوله حقنده،
اصحابى اجنبى دخى اولسه ، بولندقلرى محل قانونى حكمى
جاريدر . رومانيه قانونى صورت صريحه‌ده اموالك يالكز
غير منقول قسمندن بحث ايتديكندن بعض مؤلفلر قانونك بو
سكوتى منقولاتده شامل عد ايدرلر؛ بناءً عليه بونلرك رأيجه،
رومانياده وفات ايدن شخصك ، صفت تابعيتى نه اولور اولسون،
متروكاتى حقنده بولندقلرى محل قانونى احكامى جاريدر .

[١] Lher › Elément de droit civil russe , Paris 1877 صحيفه ٦ ، ٨

اوچنجی قسمده بولنان دولتلر اجنبینك اهلیت شخصیه‌سنی منسوب اولدقلری دولت قانونیله تعیین ایدرلرسه‌ده ، تبعهٔ محلیه‌دن ویاخود داخل مملکتده ساکن اشخاصدن برینك منفعتی بوندن متضرر اولدیغی حالده قوانین محلیه‌یی ترجیح ایدرلر . بوقسمه ، اسویچره ، المانیا ، اوستریا دولتلری داخلدر .

اسویچره‌ده هرشخصك اهلیت اشخصیه‌سی منسوب اولدیغی دولت قانونیله تعین ایدر . مع مافیه ، قانون عمومی حکمنجه ، اسویچره قانونی نظرنده اهلیت شخصیه‌یی حائز بولنان براجنبی ، دولت متبوعه‌سی قانونی حکمنجه اهلیت شخصیه صاحبی اولمسه بیله ، تعهداتنی ایفایه مجبوردر .

آلمانیاده ایمپراطورلغه داخل اولان حکومتك قوانین داخلیه‌سی بربرینه بکزه‌مدیکندن بوراده یالکز پروسیا قانوننده بحث ایتمك مناسبدر . پروسیا قانون مدنیسی حکمنجه هر شخصك صفت واهلیت شخصیه‌سی دولت متبوعه‌سی قانونیله تعیین اولنور ، بوندن بشقه اقامتکاهنك بولندیغی محل قانونی‌ده شخصی هر کیتدیکی یرده تعقیب ایدر . پروسیاده اوراده بولنان اشیایه متعلق مقاوله عقد ایدن اجنبینك اهلیت شخصیه‌سی مقاوله‌نك مرعیتنه اك زیاد مساعد اولان قانون موجبنجه تعیین ایدیلیر . اموال غیر منقوله بولندقلری محل واموال منقوله صاحبنك مقیم اولدیغی محل قانوننه تابعدر . صاحبنك اقامتکاهی متعدد ویاغیر معین اولورسه اموال منقوله‌ده بولندقلری محل قانوننه تابع قالیر . مقاولاتده عقد قانونی معتبر ایسه‌ده ، بونلر

اموال غيرمنقوله‌يه متعلق برحقك تعيننه تعلق ايتدكلری حالده شكلاً اموالك بولنديغی محل قانوننه موافق اولمق لازم كلير .

اوسترياده هركسك اهليت شخصيه‌سی منسوب اولديغی دولت قانونيله تعين اولنور . آنجق اوسترياده بولنان برشخصه قارشی براجنبی طرفندن اولنان تعهد ، مقاوله‌نك مرعيتنه الك زياده مساعد اولمسنه كوره ، اوستريا ويا اجنبی قانوننه نظراً معتبر طوتولور . فقط اوسترياده تبعه‌دن بری ايله براجنبی بيننده عقد اولنان مقاولاتده بلا استثنا اوستريا قانونلری احكامی جاريدر . اموال منقوله‌ده استاتو پرسونله و اموال غيرمنقوله‌ده بولندقلری محل قانونلری احكامنه رعايت اولنور .

ایکنجی فصل

افرادك شخصلرینه متعلق اختلاف قوانین

— ١ —

نفوس وقوعاتی

نفوس وقوعاتی Etat civil افرادك جمعیت میاننده مظهر اولدیغی بالجمله احوالی احتوا ایدر . بواحوال زمان ولادتدن هنکام وفاته قدر تحولات عدیده ومهمه‌یه تابع اولدیغندن ، اراضیسنده ساکن اولان بتون اشخاص حقنده حق نظارتی حائز بولنان دولت ایله ، برچوق احوالده اثبات هویت ایتمسی لازم کلن ، افراد ایچون پك زیاده شایان اعتنادر : اشته بوکا بناءً بوکون نفوس وقوعاتنه هریرده فوق العاده دقت اولنمقده‌در .

نفوس وقوعاتی تولدات ، مناکحات ، وفیات وتبدیل مکان وقوعاتی شامل اولوب ، مأمورین ملکیه ویارؤسای روحانیه معرفتلریله یورپدیلیر .

ممالك شاهانه‌ده ، هرصنف اهالی کندیلرینی سجل نفوسه قید ایتدیرمکه مجبور ، [١] وکرك قید ایچون کرك نفوس وقوعاتی یوروتمك ایچون معاملات لازمه‌سنی ایفایه نفوس

[١] سجل نفوس نظامنامه‌سی ٢٩ مایس سنه ٣١٨ برنجی ماده .

ادارهٔ عموميه‌سی مأموردر . فقط محلات وقراده تولدات ، مناكحات ، وفيات وتبديل مكاندن عبارت بولان نفوس‌وقوعا-تی معاملاتی امام، پاپاس ويا خاخام‌ايله مختارلر وطلاق‌وقوعاتی-معاملاتی یالكز امامار ايله رؤساء روحانيه طرفندن اجرا ونو وقوعاته متعلق علم وخبرلر بعده نفوس ادارهٔ عموميه‌سنه اسرا اولنور .

ممالك شاهانه‌ده بولنان تبعهٔ اجنبيه‌نك نفوس وقوعاتی منسوب اولدقلری دولت قونسلوسخانه‌سنده قيد وضبط اولنور-سه‌ده ، بونلر ايچون نفوس ادارهٔ عموميه‌سنده بشقه‌جه سجل دفترلری [۱] طوتولور . شوحكم نظامی‌يه نظراً ، اجنبيلرك‌ده سجل عموميه قيدلرنده برباْس اولموب ، كنديلرينك شو صورتله قيدلری صفت تابعيتلرينه خلل كتيرمز .

« ممالك عثمانيه‌ده مقيد اولوب ممالك اجنبيه‌ده موقتاً اقامت ايدنلرك » نفوس وقوعاتی « سفارت وياشهبندرلر طرفندن ... خارجيه نظارتی معرفتيله داخليه نظارتنه تبليغ اولنور » [۲] واورادن اصولی دائره‌سنده سجل نفوسه قيد ايتديريلير .

تولداتدن اثنای راهده سفينه درونده وقوع‌بولان وقوعات ايچون سفينه‌نك سمت مقصودی نظر اعتباره آلنير ؛ وقوعات حقنده قپودان طرفندن ايكی شاهد حضورنده تنظيم اولنان

[۱] نفوس نظامنامه‌سی : ايكنجی ماده .

[۲] نفوس نظامنامه‌سی : ۲۸ نجی ماده .

علم وخبر، وقوعاتك تعلقی اولان كیمسه‌لر ممالك شاهانه ا-كله‌لرندن برینه چیقه-قلری حالده، اورانك لیمان اداره‌سنه، وبر اجنبی لیماننه چیقارلرسه، اوراده بولنان سلطنت سنیه شهبندر-خانه‌سنه اعطا اولنور.

طرف دولت علیه‌دن، شهبندر مثللو، نفوس وقوعاتنی طوتمغه مأمور كیمسه بولنمیان بربلدهٔ جنبیه‌ده بولنه‌جق عثمانلیلره متعلق نفوس وقوعاتی حقنده نه یولده معامله اولنه‌جغنه دائر نظامنامهٔ مجوث عنهده صراحت یوقسه‌ده، محل عقد قانوننك معتبر اولمسی قاعدهٔ كلیه‌سنه توفیقاً، بوكبی وقوعات ظهور ایتدیكی یرده مأمورین محلیه طرفندن قوانین محلیه‌یه توفیقاً یوریدلدیكی حالده حائز اعتبار اولمسی ضروری وفقط بالآخره، شهبندر كبی، صلاحیتدار برعثمانلی مأمورینك وقوعات مذكوره‌یه متعلق اوراق رسمیه‌یی تنظیم ایدن مأمورین اجنبیه‌نك مأ-موریت وصفت رسمیه‌لرینی تصدیق ایتمسی ظننمزجه مقتضیدر.

— ٢ —

امحام مفقود

مفقود علی‌الاطلاق بر محل معلوم ومعینده بولنمیان شخص ایسه‌ده، اصطلاح شرعیده «شول غائب اولان كمسه‌دركه بولندیغی مكانی وحیات ومماتی معلوم اولمیه.» [١]

[١] علی حیدر افندی، رسالهٔ مفقود ١٣٠٩ مسئله ١.

انتقال وهبه صورتيله حاصل اولان حقوقدن مفقودك حق استفادهسی اولهميوب ، چونكه بو حقوقه نائليت بونلردن مستفيد اولهجق كيمسهنك بتون وجودينه وابستهدر. مفقود وقت فقدی ايله موتنه حكم اولنديغی زمان آرهسنده مرور ايدن مدتده وفات ايدن مورثنه وارث اولهمز ؛ كنديسی اثنای فقدنده وفات ايتمش كبی عد اولنور . مفقودك وفاتنه ايسه حين ولادتندن اعتباراً طقسان ياشی اكمال ايتدكدن صكره حكم اولنور . وفاتنه حكم لايق اولميان برمفقودك زوجهسی زوج آخره وارهمزسهده ، حكمك لحوقندن صكره زوجهٔ مفقود عدتی بالاكمال زوج آخرله ازدواج ايدهبيلير.[١]

فرانسه قانونی برشخصك فقدندن اعتباراً كچن زمانی اوچ دوره تقسيم ايدييور : برنجيسنده فقد تخمين ، ايكنجيسنده اعلان اولنور . اعلان اوزرينه ورثهٔ مفقود اموال متروكهده موقتاً حق تصرف احراز ايدر . اوچنجی دورده، حين فقددن اعتباراً اوتوز ويا مفقودك زمان ولادتندن اعتباراً يوز سنه مرور ايتمش ايسه ، ورثهنك حق توارثنه قطعی دينيلير . مع مافيه شو حالی مفقودك عودتنده ورثه يدندهكی اموالك كنديسنه اعاده وتسليمنه مانع اولماز . انتقال وهبهدن مفقود استفاده ايدهمز . مفقودك وفاتی ثابت اولمدقجهزوجهسی زوج آخرله ازدواج ايليهمز . طرفندن بر وكيل اوور براقان كيمسهنك غيوبتندن صكره اون و وكيل براقميان برشخصك

[١] علی حيدر افندی ، رسالهٔ مفقود ، مسئله ٣٥ .

غيبوبتندن صكره درت سنه مروررنده مفقود اولديغنه حكم اولنور .

ايتاليا قانونى نظرنده برشخص وكيل امور براقوب براقماديغنه كوره كنديسندن آلنان صوك خبر تاريخندن اعتباراً اوچ ويا آلتى سنه مروررنده مفقود عداولنور .

فلمنك قانونى حكمنجه مفقودك حين غيبوبتندن اعتباراً بش ويا اون سنه مروررنده محكمه وفات ايتمش عد اولنمسنه قرار ويرر . غيبوبتندن اون سنه صكره زوجه‌سى محكمه جانبندن ايدلن اوچ دعوت ثمره‌سز قالديغى حالده زوج آخر ايله ازدواجه مأذونيت استحصال ايدر .

پروسياده مفقودك غيبوبتندن وياكنديسندن آلنان اك صوك خبردن بالاعتبار اون سنه مرورايتديكى حالده اقرباسى محكمه‌يه بالمراجعه موتى حقنده برقرار استحصال ايدرلر . بو قرار اوزرينه شخص مفقود متوفى عد اولنوب تركه‌سى اجرا اولنور .

اوستريا‌ده شخص مفقودك موتنه حكم اولنمدقجه اموالى بروصى معرفتيله اداره ايتديريلير و كنديسى سائر مورثلرك متروكاتنى توارث ايدر . مفقود طقسان ياشنى تجاوز ايدوب‌ده صوك اون سنه ظرفنده كندندن خبر آلنمزسه ؛ اوتوز سنه حيات ومماتى مجهول قالبرسه، ميدان حربده مجروح ويا قضازده برسفينه درونده بولنديغى معلوم ايكن كندندن اوچ سنه مدت خبر ظهور ايتمزسه موتنه حكم اولنور .

روسيه‌ده برشخصك غيوبتنده علاقه‌دار اولان كيمسه‌لر محكمه‌يه بالمراجعه مفقود عد اولنمسنى طلب ايتملرى اوزرينه محكمه‌جه اوچ دفعه اعلان اولنه‌رق اموالنك اداره‌سنه بروكيل تعيين اولنور . بوندن بش سنه صكره ينه علاقه‌دارانك مراجعتى ايله محكمه‌جه تكرار اوچ دفعه اعلاندن وتحقيقات اجراسندن صكره مفقود اولديغنه حكم اولنه‌رق اموالى ورثه‌سى بيننده تقسيم ايديليلر . وزوجه‌سى زوج آخرله ازدواجنه رخصت استحصال ايلر . لهستان ايله بالطق ايالاتى بو اصول خارجنده‌در .

انكلتره‌ده يدى سنه بلا خبر قالمش اولان برشخص مفقود وفات ايتمش حكمنده طوتيله‌رق ورثه‌سى وارداتنى جبايت وصرف ايدر ؛ غيبوبتندن اون اوچ سنه صكره اموال منقوله‌سى وبوندن التى سنه يعنى غيوبتندن اون طقوز سنه صكره اموال غير منقوله‌سى اوزرنده ورثه‌سى حق تصرف احراز ايلر . بو اصول بعض مرتبه تعديلات ايله اسقوجياده‌ده جاريدر .

شو كوريلن تخالف اصول بوبابده‌ده برطاقم اختلاف حصولنى بادى اولور . مثلا فرانسه‌ده مقيم و اوراده املاك واموال صاحبى برفلمنكلى كنديدن هيچ برخبر اولمقسزين بش سنه مدت غيبوبت ايتسه بوبابده فلمنك ويافرانسه قانونلرندن هانكيسنك معتبر اوله‌جغنى تعيين ايتمك لازم كلير . حال مفقوديت شخص مفقودك احوال مدنيه‌سندن اولوب كنديسى ده ميدانده اولديغندن حقوقى نوعما معطل قالمش ، تركه‌سى ميدانه چيقمش ديمكدر .

اختلاف قوانینه متعلق قواعد نظریه یه نظراً ، فرانسه نك منافعنی اخلال ایتمدکجه ، بو خصـوصه فلمنك قانونی تطبیق ایتمك مقتضیدر . آنجق ، ثروت عمومیهٔ مملکت افرادك ثروت شخصیه لرینك هیئت عمومیه سندن متشکل اولدیغی جهتله ، ثروت شخصیه نك سـوء اداره ایله محو وتلف اولمامسنه دقت ایتمك دولتك جملهٔ وظائفندن اولدیغندن حال فقدك مدت تخمیننده شخص مفقودك اقامتگاهنك ویا اموالنك بولندیغی محل یعنی مثالمزه کوره فرانسه محکمه سی اموالك محافظه سنه متعلق تدابیر اتخاذیله اشتغال ایتمك ایجـاب ایلر . مع مافیه علاقه دارانك مراجعتی ایله فرانسه محکمه سی فقده حکم ایتمکله بو حکمك ورثه نك شخصلرینه تأثیری قطعی اولمز . مفقودك زوجه سی فلمنك قانونی حکمنه توفیقاً فرانسه ده ازدواج ایده مز ؛ چونکه بو حرکت فرانسه نك احکام قانونیه سنه مغایر اولدیغی ایچون انضباط عمومیٔ دولی اخلال ایدلمش اولور .

حاصلی ، حال مفقودیته حکم ایتمك مفقودك اقامتگاهنك ویا اموالنك بولندیغی محله عائد ایسه ده بونك ورثه حقنده کی تأثیراتی دولت متبوعه قانونی ایله تعین ایدر وانضباط عمومیٔ دولی یه موافق اولمق لازم کلیر . بناءعلیه مثالمزده کی شخص مفقودك فرانسه ده بولنان اموالنك تمتعندن صورت استفاده ایله ورثه نك کیفیت توارثلرینی تعیین ایدن فلمنك قانونیدر .

افرادك عائله ايله اولان مناسباتنه متعلق اختلاف قوانين

اوچنجی فصل

— ١ —

نكاح

نكاح احوال حياتيهٔ مدنيه نك اك اهميتليسيدر عائله ومناسبات عائله نكاحله حصول بولور. بونك ايچون نكاح هر مملكتده وهر زمانده مساعده تحتنده بولنمشدر. ممالك مختلفه‌ده نكاحك اجنبيلره شامل بر مساعده اولديغى تصديق ايدلمكله برابر، بو بابده‌كى احكام قانونيه نكاحك مقبوليتنه، مراسم عقدينه وتأثيرات قانونيه‌سنه متعلق ويا ابطالنى موجب اولان جهاتده بردكلدر. هر مملكتك قانوننده بوسببله بر طاقم مغايرت موجود اولديغندن وزمانمزده بين الاقوام نكاحلر كثير الوقوع اولديغى كبى طرفينك قوانين شخصيه‌سنى وياخود صاحب ملك اولان دولتك قانونلرينى ترجيحاً تطبيق خصوصنى تعيين ايلمكده مقتضى بولنديغندن، كل يوم اختلاف اكسيك اولمز.

نكاح دينى ومذهبى Mariage religieux و ياخود مدنى Mariage civil قسملرينه تقسيم اولنور.

احكام دينيه‌يه توفيقاً مأمورين روحانيه جانبندن عقد ايديلنلره نكاح دينى ومذهبى تسميه اولنور؛ مأمورين حكومت طرفندن موقع

لازمنده عقد اولنان نکاحه نکاح مدنی اطلاق اولنور. قتولیك مملکتلرده اکثریا نکاح مذهبی جریان ایدر. نکاح مذهبینك جریان ایتدیکی ملکده طلاق نادراً جاری اولور. بعض مملکتلرده وعلی الخصوص پروتستان مملکتلرنده نکاح مدنی جاریدر. نظر حکومتده نکاح مدنینك معتبر طوتلسی خصوصنده واولادك مشروعیت وصحت وراثتلری ایچون مأمورین روحانیه نك مداخله سنه احتیاج یوقدر، طرفین نکاح عقدینه مأذون اولان کیمسه نك حضورینه کیده رك بو نکاحی عقد ایدرلر. بو اصولك جریان ایتدیکی محلده طلاق جاریدر. وطلاقده نکاحی عقد ایدن مأمور حضورنده اجرا ایدیلیر. نکاح مذهبی قبول ایدیلن ممالکده طلاق احکام مذهبیه ده معلوم ومعین اولان اسباب وشروط مخصوصه یه تابعدر.

طلاق مسئله سنده اوروپاده séparation de corps دینیلن افتراق مادی و یاخود تفریق اموال و ابدان séparation de corps et de biens صورتلری ده واردر.

نکاحك شرائط اساسیه سی — ممالك شاهانه ده اهالیٔ اسلامیه نکاح شرعی یه وتبعهٔ غیر مسلمه کندی مذهبلری موجبنجه نکاح مذهبی یه تابعدرلر. بین الاسلام نکاح شرعی ملل غیر مسلمه ده جاری اولان نکاح مذهبیدن بسبتون فرقلی ونکاح مدنی یه مماثل وقریبدر. ذاتاً دین اسلام رهبانیتی قبول ایتمامش اولدیغی جهتله عندالاسلام مأمورین مذهبیه اولمدیغندن نکاحك عقدی ایچون بشقه سنك مداخله سنه لزوم اولمیوب

طرفينك ايجاب وقبولى ، مهرك تعيينى وشهود مقتضيه نك وجو-
دى ايله عقد صحيح اولور . جميت عقدده محله امام‌لرى يالكز
امور عقدده حكومتك نظارتنه دلالتله مكلف بر مأمور صفتيله
بولنورلر . نكاح ايچون طرفين حقنده اذن ولى انجق صغرسن ،
جنت ، رق يعنى مملوكيت حاللرنده لازم [١] اولوب ، بوندن
بشقه احوالده ولينك اذننه احتياج يوقدر . عقدك انفساخيله
طرفين تكرار نكاحه صالح اولور .

ممالك شاهانه‌ده متمكن تبعهٔ اجنبيه‌يه كلنجه‌ طرفين بر دولت
تبعه‌سندن بولنديغى حالده بونلرك ازدواجلرى دولت متبوعه‌لرى
قوانيننه توفيقاً قونسلوسلرى معرفتيله اجرا اولنورسه‌ده ، مخالف
دولت تبعه‌سندن بولنانلرك وياخود قونسلوسنه عقد نكاح
مأذونيتى ويرميان بردولت تبعه‌سندن اولانلرك نكاحلرى
منسوب اولدقلرى مذهبك تبعهٔ عثمانيه‌دن بولنان مأمورين
روحانيه‌سى معرفتيله وممالك دولت عليه‌ده من القديم جارى
اولان تعامله توفيقاً عقد اولنور . نكاح برنوع مقاوله ديمك
اولوب ، مقاولاتك ايسه عقد اولندقلرى محللر قوانيننه مطابق
اولمسى لازم كلديكندن ، بورادە عقد اولنان نكاحلرده جماعات
غير مسلمه حقنده نكاح خصوصنده قانون مخصوص اولمديغى جهتله ،
قانون محلى ديمك اولان تعامله موافق اولديغى حالده هر يرده
مقبول اولمق طبيعيدر .

فرانسه قانون مدنيسى جكمنجه اركك ١٨ قز ١٥

[١] المجموعة الزاهديه فى الاحكام الدينيه ؛ جزؤ ثانى صحيفه ٦٠

یاشنی اکمال ایتمدکجه تأهل ایده‌من . بوندن دون اولان ارککلك وقزلرك نکاحلری باطل ومناسبتلری غیر مشروع عد اولنور . سنی ٢٥ دن دون اولان ارککلرله هنوز یکرمی بر یاشنه کلمامش اولان قزلر قبل الازدواج ولی و یا اقربالرینك مساعده‌سنی استحصاله مجبوردرلر . بوسنه وارمیان کیمسه‌لر اکر اذنسز ازدواج ایدرلرسه ینه نکاح باطلدر . اولجه موجود اولان نکاح فسخ اولنمدقجه هیچ کمسه بشقه بر نکاح عقد ایده‌من . تعدد زوجات جائز دکلدر ؛ حتی ممنوعیت اودرجه‌ده‌درکه فرانسه‌دن غیری بر مملکتده نکاح مکرر صاحبی اولان کیمسه‌نك برنجی نکاحندن صکره‌کی نکاحلری باطل و اولادی غیر مشروع فرض ایدیلیر ومکرر نکاح عقد ایدنلر حقنده ترتیب مجازات اولنور . شو قدرکه نکاحك فسخندن صکره تکرار عقد نکاح ممکندر . قادینلر فسخ ووفات صورتیله طلاق وزوال نکاحدن بالاعتبار اون آی انتظار ایتمکه مجبوردرلر . بعض اقربا بیننده ازدواج ممنوعدر آنجق رئیس حکومت اوچنجی درجه‌یه قدر قراتی اولانلرك ازدواج ایده‌بیلملرینه احوال فوق العاده‌ده مساعده ایده‌بیلیر .

اوستریاده اون درت یاشندن اول کرك ارکك کرك قز ایچون تأهل ممنوعدر . سنی ٢٤ دن دون اولانلر اقربا و ولیلرینك موافقتنی استحصال ایدرلر . اقرباو ولیلر کندیلرندن طلب اولنان موافقتی سبب معقول بیان ایتمیه‌رك اعطا ایتمزلرسه محکمه‌یه مراجعت اولنه‌بیلیر . عسکر رتبه‌جه مافوقی اولان ذاتك مساعـ

عدەسنه محتاجدر . خط مستقیم اوزره مشروع وغیر مشروع بالجمله اقربادن دردنجی درجهٔ قرابته قدر اولانلر بیننده نکاح جائز دکلدر . خرستیانلر اوستریاده غیر عیسوی ایله تأهل ایدەمزلر . مأمورین روحانیەدن بیوك رتبەده بولنانلر ایله اولنمامغی نذر ایتمش اولان راهب وراهبەلر تأهل ایدەمزلر . مناسبات غیر مشروعەدن صکره بوفعلده بولنانلرك بربرلریله ازدواجه صلاحیتلری یوقدر . اکر زوج ویا زوجەدن بری مناسبات غیر مشروعەده بولندیغی کیمسه ایله تأهل ایتمك ایچون یکدیکرینك حیاتنه قصد ایتمش بولنسه مؤخراً مقصودینه ینه نائل اولەمز . طلاقله آیرلمش بر کیمسه طلاقك وجوده کلسنه سبب ویرن بر کیمسه ایله ازدواج ایدەمز، ایکنجی بر نکاح ایچون زوجهٔ مطلقه حامل ایسه وضع حملدن صکره تکرار ازدواج ایدەبیلیر ؛ بعدالطلاق حامل اولمدیغی اهل خبره معرفتیله تعین ایدن قادینلر بتکرار نکاح ایچون اوچ وحملی مشکوك اولان اناث آلتی آی انتظار ایدر . موسوی مذهبنده بولنانلر ایچون برادر ویاهمشیره زادەسی ویا اونلرك اولادی ایله ازدواج ممنوعدر . طول قلان زوج زوجهٔ متوفیەسنك همشیرەسنی وخط مستقیم اوزره اولان اقرباسنی تزوج ایدەمز ، زوجەده متوفی زوجنك برادری وخط مستقیم اوزره اولان اقرباسی ایله تأهل ایدەمز .

اسپانیاده سن تأهل ارکك ایچون ۱٤، قز ایچون ۱۲ در. ارککلر ایچون ۲۳ وقادینلر ایچون ۲۰ یاشنه‌قدر اقربا وولیلر- ینك موافقتی لازمدر . موافقت استحصالنه مجبور اولدقلری

حالده قصور ايدەرك تأهل ايدنلر آلتى آيدن بر سنەيە قدر حبس ايله مجازات اولنور . خط مستقيم اوزره ويا خود دردنجى درجهٔ قرابتده اولانلر بيننده نكاح جائز دكلدر . دعى اتخاذ اولنان برچوجق ايله پدر معنويسى آرەسنده ويا پدر معنويسنك سائر اولاد مشروعەسى آرەسنده نكاحه مساعده اولنمز . مناسبات غير مشروعه‌دن دولايى محكوم اولانلر بربرلريله ازدواج ايدەمزلر .

انكلترەده اركك ١٤ ، قز ١٢ ياشنده تأهل ايدەبيلير . ٢١ ياشنه قدر عقد اولنەجق نكاح ايچون اقربانك مساعدەسى استحصال اولنمق لازمدر . موجود نكاح فسخ اولنمينجه ديكر بر نكاح عقد اولنەمز خط مستقيم اوزره اولان قرابتلر ايله اوچنجى درجهٔ قرابتده نكاح جائز اولەماز . اسقوچياده سن ازدواجه واصل اولانلر ايچون موافقت اقربايه محل يوقدر .

المانياده سن تأهل ذكورده ٢٠ واناثده ١٦ در ؛ اركك ايچون ٢٥ وقز ايچون ٢٤ ياشنه قدر موافقت اقربا تحت لزومده‌در . پدرك وفاتنده والدەنك واكر چوجغك سنى ٢١ دن دون ايسه والدەنك موافقتندن بشقه وصينك دخى موافقتى شرطدر . يكرمى بر ياشنه كلنجه تأهل ايدەجك كنجلرك ازدواجلرينه پدرلرى موافقت ايتمز وعدم موافقته سبب صحيح درميان ايلمزلرسه پدرلرى عليهنه محكمەده اقامهٔ دعوى ايدەبيلير . المانيا ايمپراطورلغنه داخل اولان حكومتلرك بعضيسنده دعى Enfant adoptif قبول ايدن كيمسەنك اولاد صحيحى مثابەسنده عد اولنوب

حتى پدرلری اولسه بیله المانیا قانونی اشبو پدر معنویلرینی حقیقی پدر کبی طانیدیغندن بوکبی چوجقلر پدر معنویلرینك موافقتنی استحصال ایدرلر . بر نکاح موجود ایکن ایکنجی نکاح عقد اولنه‌مز . خط مستقیم اوزره اولان اقربا بیننده وبرده دعیلر ایله پدر معنوی آره‌سنده نکاح جائز دکلسه‌ده برادر وهمشیره‌دن ماعدا اقربا بیننده نکاح جاریدر . غیرمشروع اقربا بیننده‌ده مشروع اولان قرابتدن متحصل اقربا کبی ازدواج ممنوعدر . قادینلر ایچون نکاح سابقدن صکره اون آی مدت انتظار ایتمك لازمدر .
شو تفصیل اولنان احکام المانیا حکومتلرینك کافه‌سنده جاری اولمیوب حکومات مذکوره‌ده بو بابده قوانین داخلیه احکامی مرعیدر .

ایتالیاده سن ازدواج ذکور ایچون ١٨ ، اناث ایچون ١٥ در . ٢٥ یاشنده بولنمیان ارککلر و ٢١ یاشنده اولمیان قزلر موافقت اقربایی استحصاله مجبوردرلر . برنجی نکاحك حین انفساخنده حامله اولان قادینلر وضع حمل ایتدکدن صکره حق ازدواجه مالکدرلر . بوراده مدت انتظار یوقدر . چوجقلرك ازدواجنه بلا سبب موافقتدن امتناع ایدن اقربا علیهنه چوجقلر ، واکر اونلر سن رشده واصل اولمامشلرسه ، ولی ویا اقربالری ویا مدعی عمومی طرفندن اقامهٔ دعوی اولنه‌بیلیر .

فلمنکده سن ازدواج ارکك ایچون ١٨ و قز ایچون ١٦ در . سنی ٢٣ دن دون اولان هرشخص پدرو والده‌سنك ویاخود یالکز

پدرینك و اكر پدری یوقسه والده‌سنك و پدری و والده‌سی اولمدیغی حالده جد صحیحك و یاخود والده‌سنك پدرینك و پدرینك والده‌سنك و یاخود والده‌سنك و بونلر یوقسه وصینك موافقتنی استحصال ایتمك ایجاب ایدر. مناسبات غیر مشروعه محصولی اولان چوجقلر پدر و والده‌لرینك و یا یالکز پدرلرینك و اكر پدرلری معلوم دكل، یا چوجق رسماً استلصاق اولنمامش ایسه یالکز والده‌لرینك موافقتنی استحصال ایدرلر. مشروع وغیر مشروع بر چوجغك پدری، والده‌سی، جدی، جده‌سی و وصیسی یوق ایسه تأهل ایچون قضا حاکمنك موافقتی لازمدر. سنی ٢٣ دن دون اولانلر بو مجبوریته تابع ایسه‌لرده ٢٣ دن ٣٠ یاشنه قدر بو مجبوریت باقی و فقط معدلدر، یعنی بو مدت ظرفنده پدر و ولیلر مساعده‌دن امتناع ایدرلرسه او حالده قضا حاکمی طرفندن محکمه‌یه جلب اولنور و افاده‌لری ضبط ایدیلیر. اقربا بونده عدم مساعده‌ده اصرار ایدرلرسه محکمه‌ده طرفینك اثبات وجودلری تاریخندن اعتباراً آلتی آی صکره بلا رخصت ازدواجلری جائز اولور. یقین اقربا و برده مناسبات غیر مشروعه‌ده بولنانلر بیننده نکاح ممنوعدر. طلاقله آیریلان زوجین تکرار بربریله ازدواج ایده‌مزلر قادینلر ایچون ایکنجی بر نکاح عقدی برنجی نکاحك زمان انفساخندن اعتباراً اون آی مرورینه متوقفدر.

روسیه‌ده سن تأهل ارکك ایچون ١٧ و قز ایچون ١٦ دره. فقط سنلری تعیین اولنان درجه‌یه وارمغه هنوز ٦ آی قالمش اولانلرك بربریله تأهل ایتملرینه اورتودوکس راهبلری طرفندن

مؤخراً حكومت طرفندن امر مخصوص ايله مساعده اولنمشدر. والده وولیلرك انضمام موافقتلری لازمدر. سنی سكبانی تجاوز ايدنلر ايله موجود نكاحی هنوز زائل اولمامش اولانلر و اولجه اوچ دفعه عقد نكاح ايليانلر آرتق تأهل ايده‌مزلر. سياه راهبلر تأهل ايده‌مز؛ بیاض راهبلر مرتبهٔ روحانیه‌لری اولمدیغندن تأهل ايده‌بیلیرلر. دردنجی درجهٔ قرابته قدر تأهل ممنوعدر. Parrain دينيلان اسم بابا و آنالری ايله اولادی بيننده نكاح اوله‌مز.

اسوچده اركك ٢١، قز ١٥ ياشنی اكمال ايتمليدركه تأهل ايده‌بيلسون. يالكز قزلر ايچون يكرمی بش یاشنه کیرنجه‌یه قدر پدر ويا واليلرينك موافقتنی استحصال لازمدر. زوجه‌سنك وفاتی تاريخندن اعتباراً آلتی آی مرور ايتميان ارككلر وزوجنك ارتحالندن اعتباراً برسنه كچميان قادينلر تكرار تأهل ايده‌مزلر. مناسبات غير مشروعه‌ده بولنانلر بربرلريله ازدواج ايده‌میه‌جكلری كبی حبس ويا كورك جزاسی ايله محكوم اولوبده هنوز اكمال مدت جزائيه ايتميان مجرملرك تأهللری ممنوعدر. دوغريدن دوغری‌يه اولان اقربا بيننده و ديكر اقربادن دخی اوچنجی درجه‌یه قدر اولانلر ارەسنده نكاح ممنوعدر.

اسويچره‌ده يكرمی ياشنه قدر اقربانك موافقتنی استحصال لازمدر. پدر ووالده‌نك فقدانی حالنده وصينك موافقتی لازم اولوب آنجق وصی موافقتدن امتناع ايلديكی حالده حقنده ادعا اولنه‌بيلير. يكرمی ياشندن صكره موافقت اقربانی استحصاله حاجت يوقدر.

نظامك مراسم خارجیه سی — عقد نكاحه متعلق اولان مراسم حیله وفساده میدان ویرمیه جك وحكومتجه افراد اهالینك وقوعات مدنیه سنه اطلاع حصولنی تأمین ایده جك تدبیردن عبارتدر .

بوتدبیرلر ممالك شاهانه ده اهالیٔ مسلمه وجماعات غیرمسلمه مناكحاتی ایچون اذننامه اعطاسیله تأمین ایدلمشدر، كه بواذننامه لر محاكم شرعیه دن ورؤسای روحانیه جانبلرندن ویریلیر و بونك اوزرینه مناكحات اجرا اولنور . عقدك وقوعندن اعتباراً نهایت اون بش كون ظرفنده عقدی اجرا ایدن امام ورئیس روحانی بوكاداٸر نفوس اداره سنه برعلم وخبر ویرمكه مجبور[۱]در. بوعلم وخبره ازدواج ایدنلرك اسم وشهرت وسن وصنعت ومحل تولدواقامتلریله پدر و والده لرینك وكیفیت عقده شهادت ایدنلرك اسم وشهرت وسن وصنعتلری ومنسوب اولدقلری جماعت ومحل اقامتلری درج ایدیلیر . نكاح وقوعاتنی محتوی بولنان اشبو علم و خبرلره شهودك درجی مناكحاتك خفیاً جریاننه قارشی برتدبیر مؤثردر .

فرانسه ده ازدواج ایده جك اولانلرك كرك كندیلرینك كرك ازدواج خصوصنده تابع بولندقلری كمسه لرك اقامتگاه ویامسكنلرینك بولندیغی باجمله نواحیده برهفته فاصله ایله ایكی دفعه اعلان اولنمق، ایكنجی اعلاندن صكره لااقل اوچ كون مروریله اوسنه ایچنده عقد اجراایدلمك و طرفیندن برینك مقیم بولندیغی

[۱] نفوس نظامنامه سی . ۳۳ نجی ماده

نواحيدن برينك مديرى معرفتيله مديريت دائره‌سنده و درت شاهد حضورنده عقد اولنمسى مقتضيات قانونيه‌دندر. بوعقد نظر حكومتده مقبول اولان نكاح مدنى اولوب، بونك اجراسندن صكره طرفين ، آرزو ايتدكلرى حالده ، نكاح دينى‌ده اجرا ايده‌بيليرلر .

انكلتره‌ده بوندن مقدم بالجمله مناكحات منحصراً آنغليقان كليسالرنده ونكاح مذهبى صورتنده اجرا اولنوردى ؛ آنجق ١٨٣٦ سنه‌سندن برى نكاح مدنى‌ده قبول اولنديغندن آنغليقان كليسالرينه تعلق ايدن شو انحصار اورته‌دن قالقدى . مذهبى ويا مدنى هرنكاح عقد اولنه‌جغى محلده برر هفته فاصله‌ايله اعلان اولنمق واشبو اعلان حقنده اورانك پاپاسى ويا نفوس مأمورى طرفندن ويريله‌جك علم وخبرك زمان اعطاسندن اعتباراً اوچ آى ظرفنده اجرا قلنمق مقتضيدر . بوندن بشقه انكلتره‌ده نكاحلر اوچ قسم اولوب ، برنجيسى آنغليقان مذهبنده بولنانلره مخصوص نكاح مذهبيدركه بوكا مأمورين حكومت مداخله ايتمز ؛ ايكنجيسى نكاح مدنيدركه نفوس مأمورينك وايكى شاهد حضورنده طرفينك بيان موافقت ايتملريله منعقد اولور ؛ اوچنجيسى‌ده مذهب رسمى‌يه تابع اولميانلره مخصوص نكاح مذهبيدركه بومذهب معبدلرينك برنده ونفوس مأمورى ايله ايكى شاهد حضورنده عقد اولنور .

اسقوچياده نكاح اصولاً اعلان اولندقدن و طرفين اوراده آلتى هفته اقامت ايلدكدن صوكره عقد اولنورسه‌ده ، بعضاً

طرفينك يالكز بيان موافقت ايتملريله‌ده منعقد اولوب ، فقط اشبو بيانك برحاكم ويا رئيس روحانى وياخود ايكى شاهد حضورنده اولمسى مقتضيدر . ـ ايرلانداده آنغليقان مذهبنده اولانلر ايچون انكلتره ده‌كى نكاح مذهبى ومذاهب سائره اربابى حقنده كندى احكام مذهبيه‌لرينه كوره نكاح مذهبى جاريدر .

آلمانياده نكاح مدنى مجبوريدر . يالكز بردفعه اعلانى كافى اولوب ، بعضاً نفوس مأمورى بلا اعلان عقد نكاح ايده‌بيلير . طرفيندن برنك اقامتكاهى ويا مسكنى بولنان محلك نفوس مأمورى ايكى شاهد حضورنده وطرفينك اوليا واقربالرينك موافقتلرينى محتوى اوراقك ابرازى اوزرينه نكاحى عقد ايدوب ، عقد نامه‌يه طرفينك منسوب بولنديغى مذهبى درج وعلاوه ايدر .

اوستريا‌ده طرفينك منسوب بولنديغى مذهبك مأمور روحانيسى عقد نكاحدن ، هرنه سببله اولور ايسه اولسون ، امتناع ايتديكى حالده مأمورين ملكيه نكاحى عقد ايتدكلرى كبى ، طرفين حكومتجه رسماً معروف مذاهبدن برينه منسوب اولمزسه حقلرنده نكاح مدنى مجبوريدر . ـ مجارستانده ، طرفينك منسوب اولديغى مذهب مأمورين روحانيه‌نك مداخله‌سنه لزوم كوسترديكى حالده ، نكاح مطلقا مذهبى اولمق لازم كلير .

اسپانياده طرفين نكاح مذهبى ويا مدنى‌يى ترجيحده مختار

اولوب یالکز مذهبی نکاح عقد ایدنلر سکز کون ظرفنده نفوس دفترلرینه وقوعاتلرینی قید ایتدیرمکه مجبوردرلر ؛ بوکا رعایت ایتمینلر جزای نقدی‌یه محکوم اولورلر . نکاح مدنی عقدنده جاری اصول فرانسه اصولنه مشابه اولوب، فقط ایکی شاهد کافیدر ونکاح ورقه‌سنی مأمور مخصوص ایله برابر طرفین وشاهدلر امضا ایدرلر .

شمالی آمریقا حکومات متحده‌سنده نکاح حقنده قانون مخصوص اولمدیغندن عرف محلی‌یه رعایت اولنور . نکاح وجود بولمق ایچون طرفینك ، هرنه صورتله اولورسه اولسون ، حصول موافقتی کافی وبونك ایچون هرنوع دلیل واماره مقبولدر ؛ حتی ، عکسی ثابت اولمدقجه ، برلکده اقامت نکاح ایچون دلیل قویدر .

یونانستانده هر مذهبك مأمورین روحانیه‌سی عقد نکاحه مأذون ایسه‌ده ، طرفین مختلف مذهبده بولندقلری حالده، چوجقلر ابویندن اورتودوقس مذهبنده بولنانه تبعاً اورتودوقس اولمق شرطیله ، نکاحك بهمه‌حال روم کلیساسنده عقدی مقتضیدر .

ایتالیاده نکاح مدنی فرانسز اصولنه موافق بر صورتده جاریدر ؛ طرفیندن برینك اقامتکاه ویامسکننك بولندیغی محلك نفوس مأموری بونلردن برینك خانه‌سنده وایکی شاهد حضورنده نکاحی عقد ونکاح ورقه‌سنی تنظیم ایلر .

فلمنکده نکاح معاملاتنه متعلق اصول فرانسه اصولنه

مشابه اولوب ، يالكز احوال فوق‌العاده‌ده حكمدارك مسا-
عده‌سيله طرفين نامنه وكيل بولنمق جائزدر .

پورتوغالده‌قا توليكلر ايچون نكاح مذهبي و اديان سائره‌يه
منسوب اولانلر ايچون نفوس مأمورلرى معرفتيله نكاح مدنى
عقدى مجبوريدر .

روسيه‌ده اورتودوقس مذهبنده بولنانلر نكاح مذهبي عقد
ايدوب كيفيت كليسا دفاترينه قيد اولنور ؛ مذاهب سائره‌ده
اولانلرده منسوب اولدقلرى مذهب احكامنه توفيقاً نكاح مذهبي
عقد ايدرلرسه‌ده بونلر ايچون نكاح مدنى‌ده جائزدر واو حالده
نكاح ايكى شاهد حضوريله شهرلرده پوليس مديرى وقريه‌لرده
كوى كهياسى (اختيارى) معرفتيله عقد اولنور .

دانيمارقه‌ده طرفين نكاح مدنى ويامذهبي‌يى ترجيحده مختار
اولوب حكمدار طرفندن برينك اقامتكاهنده عقد نكاحه مساعده
ايده‌بيلير . — نوروچده مذهب رسمى اولان لوتريان مذهبنده
بولنانلرك نكاحى زوجه‌نك اقامتكاهى كليساسنده پاپاس معرفتيله
عقد اولنوب ، مذاهب سائره‌دن اولانلر مقاولات محررى معرفتيله
عقد نكاح ايده‌بيليرلر . — اسوچده لوتريان مذهبنده بولنانلر
ايچون نكاح مذهبي مجبورى وعقد نكاحدن اول اوچ بازار
كليساده اعلان كيفيت مقتضيدر . مذاهب سائره‌يه منسوب
اولانلر كندى مذهبلرينك مأمورين روحانيه‌سى معرفتيله نكاح
مذهبي ويامأمورين ملكيه معرفتيله نكاح مدنى عقدايده‌بيليرلر .
طرفيندن هيچ برى مذهب رسميه تابع اولمزسه ويابرى موسوى
اولورسه نكاحك مدنى اولمسى مجبوريدر .

صربستانده ایکی ویاخود اوچ شاهد حضوریله نکاح مذهبی جاریدر .

اسویچره‌ده عقد نکاح ایله وقوعاتك نفوس دفترلرینه کچیرلمسی صلاحیتی مأمورین ملکیه‌یه عائد اولوب ، بویله اولمیان ازدواجلرده مأمورین روحانیه‌نك نکاح مذهبی عقد ایتملری ممنوعدر .

ازدواجك زوجین ایله اولادك مناسبات شخصیه‌سنه تأثیری .

— هر برمقاوله بر حق و وظیفه احداث ایتدیکی کبی ، ازدواجده بر طرفدن زوجه‌لك یکدیکرینه و دیکر طرفدن نکاحك محصولی اولان چوجقلره قارشی برطاقم حقوق ووظائف میدانه کتیرر که ماهیت وصور اجرائیه‌سی هر مملکتك قانونلرینه کوره تخالف ایدر .

نکاح شرعیده زوجه‌سنه حسن معامله ومعاشرت ایتمك زوج اوزرینه وزوجك موافق شرع اولان امرینه اطاعت ایتمك زوجه اوزرینه واجبدر . زوج زوجه‌سنی حمایه وانفاق ایدر واوکا مسکن احضار ایلر ؛ زوجه زوجنك مالنه مقید ومنزلنه ملازم اولور [۱].

چوجقلردن ارککلرك حد کسبه قدر وقیزلرك ازدواجه قدر انفاقی پدره عائددر . پدر بوکا موفق اوله‌میه‌جق درجه‌ده فقیر ووالده حال یسارده بولنورسه والده‌نك چوجغنی انفاق ایتمسنه حکم اولنور [۲]

[۱] محمد ذهنی افندی ؛ نعمت اسلام قسم ثالث ۱۳۲٤ صحیفه ۱۱۲
[۲] « « « ۱۲٥

اولادینی تربیه وتعلیم ایتمك پدره لازم اولوب ، چوجغی مکاتب ابتدائیه یه سوق ایتمك پدر ایچون مجبوریت قانونیه تحتنده‌در [١] .

فرانسه‌ده زوجین یکدیگره صداقت ومعاونت ایتمکله مکلفدر . زوج زوجه‌سنی حمایه‌یه، زوجه‌ده زوجنه اطاعته و بینلرنده افتراق واقع اولمامش ایسه برلکده اقامته وزوجی نره‌ده اقامتگاه انتخاب ایدرسه اورایه گیتمکه مجبوردر. بوکا مقابل زوج زوجه‌سنی خانه‌سنه قبول ولوازم معیشتنی تأمین ایلمکه مجبوردر. زوجه‌نك حضور محکمه‌ده اقامهٔ دعوی ، فراغ وهبه وتفرغ خصوصاتنده زوجنك ویاادارهٔ عدلیه‌نك مساعدهٔ مخصوصه‌سی اقتضا ایدوب کندیلکندن بو معاملاتی اجرا ایده‌مز . بوبابده فرانسه قانونی قادینلر حقنده براز شدتلی طاورانمش وجمعیت بشریه افرادندن بولندقلرینی تسلیمده تردد ایده‌رك، کندیلرینك حقوق طبیعیه‌دن اولان تصرف حقنی بعض قیوده تعلیق ایلمشدر. فرانسه‌ده واضع قانون قادینلرضعیف العقلدر، معاملاتده صاحب عقل وادراك بر ارککك نظارتی تحتنده بولنملری اقتضا ایدر یولنده ملاحظاته ذاهب اولمشدر .

صداقت ومعانت وزوجیله برلکده اقامت، حمایت واطاعت وچوجقلر حقنده تربیه ونظارت جهتلری هر مملکت قانوننده صورت مختلفه‌ده احکامه تابع ایسه‌ده، بونلرك یالکز درجه‌سیله وسائط تأمینیه‌سی تنوع ایدر ، یوقسه‌ده اساسده کلی فرق گورولمز .

[١] معارف نظامنامه‌سی، ماده ٩

قادینلرك حقوق عدلیه‌دن محرومیتلری قواعدی هر مملکتنده بردکلدر. بوبابده باشلیجه اوچ اصول واردر. روسیه، اوستریا، نورووج ایله بر درجه‌یه قدر المانیا قانون جدیدینك تابع اولدیغی برنجی اصولده زوج رئیس عائله اولوب بوصفتله زوجه‌سنه حق تقدمی حائز ایسه‌ده زوجه‌نك صلاحیتی محدود دکلدر؛ قادین زوجنك مساعده‌سنه محتاج اولمقسزین املاك تصرف ومقاوله عقد واموالنی فراغ وهبه ایدر وحضورمحاکمده اقامهٔ دعوی ایلر. علم حقوقجه‌اك محق اولان صورت بودر. چونکه زوج وزوجه بیننده‌کی روابط معنویه بونلرك حقوق انسانیه‌سنه اجرای تأثیر ایتمامك لازم کلیر. شریعت اسلامیه احکامی‌ده بو مرکزده‌در. ایکنجی اصول آمریقا و انکلتره‌ده جاریدر. لکن شدتی اورالرده اکلاشلدیغندن بی‌دربی اوشدت تناقص ایتمکده‌در. بواحوالده ذات الزوج اولان برقادینك قانون نظرنده اولان شخصیت عدلیه‌سی زوجنك شخصیتیله ممتزج اوله‌رق کندیسنك صلاحیت شخصیه‌سی قالمامش عدایدیلیر. بواحوالده برقز یوم ازدواجنه قدر مالك اولدیغی بالجمله اموال، ازدواجی آندن اعتباراً، زوجنه کچر، یالکز زوجنك نامنه ویاخود اونك موافقت مخصوصه‌سیله اقامهٔ دعوی ایده‌بیلیر. اوچنجی اصول دیکر ایکی اصول بیننده متوسط اولوب بونده زوجه‌نك صلاحیت شخصیه‌سی وارسه‌ده زوجنك مساعده‌سی اولمقسزین هیچ برمعامله‌ده بولنه‌مز. فرانسه، بلچیقا، ایتالیا، اسپانیا حکومتلریله اسویچره‌ده چنوره قضاسی وروسیه‌ده فلاندیا

قطعه‌سی بو اصوله تابعدر. ذات الزوج برقادینك اموال واملاكی واردر وزوجنه ازدواج ایله انتقال ایتمز. آنجق كندیسنه عائد اولان شیلردن دولایی رأساً محكمه‌یه مراجعت ایده‌مز. مع مافیه بو مملكتلرك كافه‌سنده بو اصولك تطبیقاتی بر طرزده دكلدر؛ فرانسه‌ده زوجه هر معامله ایچون زوجندن آیری آیری مساعده آلمغه مجبوردر. حالبوكه ایتالیه‌ده، اسپانیه‌ده زوج طرفندن زوجه‌سنه بالجمله معاملاته شامل اولمق اوزره عمومی برمساعده ویرمك كفایت ایدر.

ابوینك اولاده قارشی وظائفی‌ده ممالك مختلفه‌ده احكام مختلفهٔ قانونیه‌یه تابعدر. فرانسه وایتالیا قانونلری چوجقلره استقباللرینك تأمینی ایچون پدر و والده‌لرینه قارشی حق اجبار ویرمز. اوستریاده برقز كندیسنه مخصوص اموال وثروتی یوقسه كندیسنه جهاز اعطاسنه پدرینی اجبار ایده‌بیلیر. پروسیاده بر اركك چوجق باباسندن كندیسنه ایراد تأمینی طلب ایده‌بیلیر.

چوجقلرك تحصیلی ایچون المانیاوفرانسه كبی بعض مملكتلرده ابوینه عائد اولان وظیفه احكام جزائیه ایله تحت تأمینه آلنمشدر. یعنی ابوین چوجقلرینی تحصیل ایتدیرمدكلری حالده قانوناً مجازات كوررلركه بو مجبوریت ممالك شاهانه‌ده‌ده تحصیل ابتدائی ایچون موجوددر. ایتالیا واسپانیا كبی حكومانده احكام جزائیه یوقدر، ابوین بحسب الابوه‌ساده برمجبوریت معنویه‌یه تابع طوتولور.

شرعاً چوجقلر دین خصوصنده خیر ابوینه تابعدرلر؛ بناءً علیه کتابیه تزوج ایدن بر مسلمك صلبندن کلان چوجقلر هپ مسلم اولورلر . بونك کبی اهل کتاب ایله اهل شرك آره‌سنده تولد ایدن چوجق کتابی اولور [۱] .

فرانسه وایتالیاده ابوین چوجقلرینی استدکلری مذهبده تعلیم وتربیه ایده‌بیلیرلر . اوستریاده زوجین مذاهب مختلفه‌ده اوله‌رق ، زوج قاتولیق ایسه اولادی‌ده قانولیق اولور ویالکز زوجه قانولیق اولدیغی تقدیرده قزلر والده‌نك وارککلر پدرك مذهبنده قالیر. روسیه‌ده زوجینك بریسی اورتودوقس اولدیغی تقدیرده چوجقلر بهمه‌حال اورتودوقس اولور .

— ۳ —

طلاق ، افتراق ، فسخ نکاح — طلاق Divorce ، فسخ نکاح Annulation de mariage وافتراق Séparation دن هر بری بشقه بشقه احکامه تابعدر . افتراق نکاحی ابقا ایله برابر ، روابط معنویه‌دن غیری اولان رابطه‌لری منع ایدر ، برلکده یشایامزلر . فسخ وطلاق نکاحی بتون بتون الغا ایدر. طلاق اصوله توفیقاً عقد اولنمش اولان بر نکاحك رفع اولنمسیدر. فسخ نکاح فاسداً عقد اولنان نکاحك ابطالیدر.

[۱] خاجی ذهنی افندی : نعمت اسلام ، قسم ثانی صحیفه ۱۰۸ .

افتراق ، طلاق وفسخ نكاح ایچون ممالك مختلفه‌ده جاری اصول متنوعدر . اوروپاده جاری اولان طرز افتراق ممالك اسلامیه‌ده غیری مرعی اولوب ، یالکز فسخ وطلاق صورتلری موجودر . شرعاً نكاحك فسادی شروطنی جامع اولمامسیله‌در . شاهدسز اولان یاخود یالکز برشاهد ویالکز طرفینك وکیللری حضورنده عقد اولنان نكاح فاسددر . بونك کبی مانع ازدواج درجهٔ قرابتده بولنان برینی تزوج ایتمك ، زوجینك بری دیکرینه مالك اولمق ، زوجه اوزرینه اونك همشیره ویایقین اقرباسندن برینی آلمق ، مدت عدت ایچنده بولنان برقادین ایله ازدواج ایتمك کبی احوالده نكاح فاسد جمله سندندر .

نكاحك فسادی اکلاشلدیغی حالده ، زوجین کندیلیکلرندن مفارقت ایتمزلرسه ، بینلری تفریق اولنور ؛ دخول واقع اولمامش ایسه بویله برعقد ایله صهریت ثابت اولمز ؛ بوکبی برعقد موجب توارث اولمز ، عقد دیکری منع ایتمز . فقط حمل وقوعنده نسب ثابت اولور [١] .

فرانسه‌ده ، رضاء طرفینك فقدانی ، موافقتنی استحصال لازم کلن اقربانك عدم موافقتی ، طرفینك سنی مساعد اولمامسی ، دیکر بر نكاحك وجودی ، طرفینك مانع ازدواج درجهٔ قرابتده بولنملری ، عقدك خفیاً اجراسی وعقدی اجرا ایدن مأمورك بوکا صالح اولمامسی نكاحك فسادینه دال وبناءً علیه فسخی موجبدر .

---

[١] حاجی ذهنی افندی : نعمت اسلام ، قسم ثانی ص ٨٢ الی ٨٧

فسادندن طرفينك معلوماتى اولميان نكاحك محصولى اولان چوجقلر مشروع عد اولنور .

انكلترهده كرك شرائط اساسيهنك فقدانى ، كرك امر عقدك اصولنه عدم توافقى فسخ نكاحى موجب اولور . فساده مبنى اولديغندن ناشى فسخ اولنان نكاح محصولى اولان چوجقلر انكلترهده هيچ بر وجهله مشروع اولهمازلر .

المانياده عقدده طرفين بالذات حاضر بولنمز وكيفيت عقد دفتر رسمىيه قيد اولنمزسه نكاح مفسوخ عد اولنديغى كبى، رضاء طرفينك فقدانى ، ديكر بر نكاحك وجودى ، آرهده درجهٔ مانعهٔ قرابت بولنمسى كبى احوالده نكاحك فسخنه حكم اولنور . فسخ اولنان بر نكاحدن حاصل اولمش اولان چوجقلر ، طرفينك سؤنيتى يوقسه ، مشروعدر .

اوستريادە رضاء طرفينك فقدانى، نكاح ديكرك وجودى، صنوف روحانيهدن برينه انتساب، طرفيندن برينك غير عيسوى اولمسى، مانع ازدواج قرابتك بولنمسى كبى احوالده نكاح فسخ اولنور .

مجارستانده رضاء طرفين خصوصنده ياكاشلق بولنمسى، زوجك عنين اولوب زوجهنك اوندن اولجه معلوماتى اولمامسى، قبل الازدواج زوجهنك حامل اولمسى فسخنى موجب اولور .

اسپانياده شرائط اساسيهسنه موافق اولميان نكاحلر ايله عقدنده سهو اولان، قاچريلان بر كيمسه ايله اولان ، حين عقدنده مأمور مخصوص وياشهود بولنميان نكاحلر فسخ اولنور .

نکاحك فسخی چوجقلرك مشروعیتنه خلل کتیرمز .

ایتالیاده همان فرانسه اصولی وجهله نکاح فسخ اولنور . سوءنیت اولمدیغی حالده چوجقلر مشروعدر .

فلمنکده مجنونك عقد ایتدیکی نکاحك فسخی ابوینی ایله اقرباسی ویا ولی ویا وصیسی جانبندن طلب واستحصال اولنه بیلور . رضانك فقدانی حالنده‌ده نکاحك آلتی آی ظرفنده فسخی طلب ایدیله بیلیر .

پورتوغالده شرائط اساسیه‌سنه غیر موافق اولدیغندن فسخ اولنان نکاحك محصولی اولان چوجقلر ، طرفینك حسن نیتی وارسه ، مشروعدر .

روسیه‌ده جبراً ویا برمجنون طرفندن عقد اولنان ، یقین اقربا آره‌سنده ، متأهل کیمسه‌لر بیننده ، غیر رشید ویاسنی سکسانی متجاوز اولان ویا اوچ دفعه تأهل ایتمش بولنان ، بکارت نذار ایتمش اولان اشخاص آره‌سنده اولان نکاحلر ایله برده براورتودوقس ایله برغیرعیسوی بیننده عقد اولنان نکاحلر فسخ اولنور . نکاحك فسخندن صکره اولجه حاصل اولمش اولان چوجقلرك مشروعیتنی ایمپراطور امر ایده بیلیرسه‌ده ، بو چوجقلر ایله ابوینك اقرباسی آره‌سنده قرابت حاصل اولمز .

اسویچره‌ده شرائط اساسیه‌یه غیر موافق اولان نکاحلر فسخ اولنورسه‌ده ، بونلردن حاصل اولمش اولان چوجقلر هر حالده مشروع عد اولنور .

افادات مبسوطه‌دن نمایان اولدیغی اوزره ، نکاحك اسباب فسخی حقنده موجود اولان احکام قانونیه هر یرده بر

اولمديغندن بو خصوصده‌ده اختلاف تحدثی طبیعیدر. زوجين بيننده‌كی نكاحك فساده مبتنی اوله‌رق شرائط اساسیه‌سنه رعايت اولنمدیغی بیانیله ، بر مملكتده فسخنه قيام اولنديغی حالده اول امرده طرفينك منسوب اولديغی دولت قانونلرينك تعيين ايتديكی شرائطاساسیه‌یه رعايتسزلك ايديلوب ايدلمديكنك تدقيقی ايجاب ايدر . چونكه نكاح مقاوله‌سنك قسم اصليسنی تشكيل ايدن شرائط اساسيه طرفينك منسوب اولديغی دولت قانوننك تعيين ايتديكی شرائطدر ؛ طرفين اشته بو شرائطه رعايتله مكلف اولوب،بوبابده‌كی قصور نكاحك فسخنی موجب اولور. بناءً عليه مثلا بر روسيه‌لی اسويچره‌ده بر اسپانيول قز ايله ازدواج ايتديكی حالده اركك روسيه وقز اسپانيا قانونلرينك تعيين ايتديكی شرائطه موافق بولنمامشلر ايسه بونكاح،اسويچره قانونلرينك كوستردیكی شرائط اساسيه داخلنده اولسه بيله ، فسخ اولنمق لازم كلير. بونك كبی طرفيندن برينك منسوب اولديغی مملكتده شرائط اساسيه‌یه عدم مطابقتدن دولايی فسخ اولنان بر نكاح ديكر طرفك منسوب اولديغی مملكتده‌ده منفسخ عد اولنمق اقتضا ايدر [۱]. بو خصوصلرده انضباط عمومیٔ دوليه رعايت وجوبی‌ده خاطردن چيقمامليدر. برمملكتده مانع ازدواج عداولنميان برحال ايله برنكاح عقد اولندقدن صكره طرفين‌او حالی اسباب فسخندن عد ايدن بر مملكته كيتسه‌لر واوراده

[۱] حقوق خصوصيه انجمنی اسويچره‌ده لورن شهرنده وقوعبولان اجتماعنده بووجهله اجتهاد ايتمشدر .

نكاح فسخ ایتدیرمکه تشبث ایتسه‌لر آرتق منسوب بولندقلری مملکت قانوننك قبول ایتدیکی شرائطه موافقتی هیچ کوزه‌دلمکسزین نکاح فسخ اولنور.

موجود بر نكاحك طلاق ایله رفعی شرعاً زوجین بیننده تباین اخلاق سببی ایله وعنینیت وعقامت کبی عوارض طبیعیه حسبیله تجویز اولنوب فقط نکاحده اولدیغی کبی، شهوده و، ممالك سائره‌یه قیاساً، حکم حاکمه احتیاج یوقدر. طلاق رابطهٔ زوجینی کلیاً رفع ایتدیکندن، طرفینك هر بری تکرار تأهل ایده‌بیلیر.

بوخصوصده اوروپا دولتلری برقاچ قسمه تقسیم اولنه‌بیلیر:

١ برطاقم دولتلر یالکز افتراقی Sép^aration decorps لکز اسباب معینه ایله قبول ایتمشلردر. بو جمله‌دن اسپانیاده زوجك زوجه‌سنی تبدیل مذهبه اجبار ایتمسی، فحشه سوق ایلسی وزوجیندن برینك چوجقلرك اخلاقنی افساده تشبث ایتمسی حالنده افتراق واقع اولور. پورتوغالده زوجیندن برینك مؤبداً محکومیتی، زوجك زوجه‌سنه غایت آغیر سوء معامله‌ده بولنمسی، زوجه‌نك علی‌الاطلاق و زوجك صورمقیده‌ده فحشه سلوکی حاللرنده وافتراق وقوعه کلیر.

٢ ایتالیاده رضاء طرفین ایله هم ده اسباب معینه ایله یالکز افتراق جاریدر. آغیر سوء معامله، زوجه‌سنك علی‌الاطلاق وزوجك خانه‌سی داخلنده فحش ایقاعی، طرفیندن برینك مجازات ترهیبیه‌یه محکومیتی افتراقك اسبابندندر.

٣ يالكز اسباب معينه ايله طلاق اسوچ، اسويچره، صربستان وروسيه ده جاريدر . اسوچده فحش ، ترك ، مؤبداً كوركه محكوميت ، آلتى سنه مفقوديت و عنينيت طلاقى موجبدر . اسويچره‌ده فحش، حياته سؤقصد، آغير سؤ معامله، طرفيندن برينك مجازات ترهيبيه‌يه محكوميتى، ايكى‌سنه ترك، جنت‌حاللرنده طلاق واقع اولور . صربستانده فحش ، اغير سؤ معامله ، طرفيندن برينك سكز سنه‌دن زياده كوركه محكوميتى ، مذهب عيسوينك تركى ، تعمداً مفقوديت موجب طلاقدر . روسيه‌ده فحش ، طرفيندن برينك حقوق مدنيه‌دن اسقاطى موجب بر جزايه محكوميتى ، لااقل بش سنه مفقوديت و عنينيت طلاقى انتاج ايدر .

٤ كرك رضاء طرفين ايله كرك اسباب معينه‌يه بناءً يالكز طلاق جارى اولان يرلر دانيمارقه ، رومانيا و نوروچدر . دانيمارقه ايله نوروچده اسباب طلاق فحش، اوچ سنه بلاسبب ترك ، يدى سنه مفقوديت، عنينيت ، مؤبداً كوركه محكوميتدر. روماniاده زوجيندن برينك بلافرق فحش ايقاعى ، آغير سؤ معامله ، طرفيندن برينك كوركه ويا قلعه بندلكه محكوميتى ، حياته سؤ قصد اسباب طلاقدندر .

٥ . آلمانيا، انكلتره، فرانسه ومجارستانده يالكز اسباب معينه‌يه بناءً افتراق و طلاق جاريدر. آلمانياده زوجيندن برينك فحش ايقاعى ، سؤ قصد ، تعمداً ترك طلاق ويا افتراقى واقارب ايله فحش ويا مكرر نكاح ايقاعى، زوجك خلاف طبيعت ويا جبراً

افعالی طلاقی انتاج ایدر. فرانسه‌ده آغیر سؤ معامله، زوجه‌نك علی‌الاطلاق وزوجك خانه‌سی درونده فحش ایقاعی، زوجیندن برینك مجازات ترهیبیه‌یه محکومیتی اسباب افتراقدندر ؛ افتراقی موجب اسباب طلاقی‌ده استلزام ایتدیکی کبی، زوج حتی خانه‌سی خارجنده ایقاع فحش ایلدیکی حالده زوجه‌سی طلاق دعواسی اقامه ایده‌بیلیر.

مجارستانده فحش، ترك، آغیر سؤ معامله، وظائف زوجیه‌یه عدم رعایت، محکومیت کرك افتراقه کرك طلاقه سبب اوله‌بیلیر.

٦ . بلچیقاده اسباب معینه‌یه بناءً افتراق وهم اسباب معینه هم رضاء طرفین ایله طلاق جاریدر. اسباب معینه فرانسه‌ده مرعی اولانلر کبیدر.

٧ . فلمنکده دائما یالکز اسباب معینه ایله، افتراق هم اسباب معینه هم رضاء طرفین ایله جاریدر. هر ایکی حالده‌ده اسباب معینه فحش، آغیر سؤ معامله، زوجیندن برینك مجازات ترهیبیه‌یه محکومیتی، بش سنه ترك حاللریدر.

٨ . اوستریاده اسباب معینه‌یه بناءً ویا رضاء طرفین ایله یالکز افتراق جاریدر. فحش، طرفیندن بری طرفندن جنایت ایقاعی، ترك، سؤقصد، آغیر سؤ معامله، بری طرفندن دیکرینك ثروتنك اضاعه‌سی، عائله‌نك اخلاقنه تعرض حاللری اسباب افتراقدندر. بو افتراق قانونا ایکیلره منحصردر. سائرلری یا رضاء طرفین ایله یاخود فحش، بش سنه قلعه‌بندلکه محکومیت،

خانه‌نك ترکی، سؤ قصد ، آغیر سؤ معامله، یکدیکرندن شدتلی نفرت حاللرنده احکام مذهبیه‌لرینه توفیقاً طلاق استحصال ایده‌بیلیرلر. موسویلر رضاء طرفین ایله طلاق اجرا ایدرلرسه‌ده، زوج طرفندن فحش ایقاعی هیچ بر وقت سبب طلاق اوله‌من. طلاق ویا افتراق ایچونده زوجینك منسوب اولدقلری دولت قانوننه رعایت اولنمقله برابر انضباط عمومی دولی‌ده کوزه‌دلك مقتضیدر .

* برمملکتده افتراق ویا طلاق ایچون حکم استحصالی امرنده اجنبیلر طرفندن محکمهٔ محلیه‌یه مراجعت اولندیغی حالده اول امرده مراجعت واقعه قانون محلی‌یه موافق اولمق، یعنی قانون محلی‌یه توفیقاً رضاء طرفین لازم ایسه ؛ بو موجود بولنمق ویا اسباب معینه مقتضی ایسه او قانونك تعیین ایتدیکی اسباب میدانده اولمق اقتضا ایدر؛ صکره‌ده مراجعت ایدنلرك منسوب بولندقلری دولت قانوننه‌ده موافق اولمق ، یعنی طرفینك بیان رضا ایتمسی ویا اسباب معینه سرد ایلمسی دولت متبوعه قانونلری احکامنه توافق ایتمك وافتراق وطلاقدن هانکیسی دولت متبوعه قانونی ایله تجویز اولنیورسه یالکز اونك حقنده حکم صادر اولمق لازم کلیر . آنجق بعض مملکتلرده طلاق وافتراق خصوصاتی منحصراً انضباط عمومی دولی جمله‌سندن عد اولندیغندن دولت متبوعه قانوننه رعایت اولنمیور و بوده بالطبع اختلافی وبونك نتیجه‌سی اوله‌رق برچوق مشکلاتی دعوت ایدییور .

واقعا دولتلر حدود ملکیه‌لری داخلنده حق حاکمیتی صورت

مطلقه‌ده حائز اولدقلری و بناءً علیه محاکم محلیه یالکز صاحب ملك اولان دولتك قانونلرینی تطبیقه مأمور و مجبور بولندیغی ایچون قوانین اجنبیه یه محاکم محلیه‌جه رعایت اولنمسی لزومی ادعا اولنه‌مزسه ده ؛ قانونلرك حاکمیت شخصیه‌سی‌ده غیر منکر اولوب، افراد تبعه نره‌یه کیتسه اونی تعقیب ایتدیکندن و نکاح وطلاقه تعلق ایدن قانونلرده بوجمله‌دن اولدیغندن، بوخصوصاتده برمملکده بولنان براجنبی حقنده اولنه‌جق معاملاتده بوجهتی نظردن دور طوتمامق اقتضا ایدر . یالکز مثلا طلاق جاری اولان بر مملکت تبعه‌سندن بری طلاقی قبول ایتمیان بر دولت مملکتنده محکمه‌یه مراجعتله طلاق استحصال ایده‌مز؛ بونك کبی برمملکتده اسباب طلاقدن عد اولنمیان برفعل سردی ایله واو فعلك دولت متبوعه ملکنده اسباب طلاقدن معدود اولدیغی بیانیله طلاق ایچون محکمهٔ محلیه‌یه مراجعت اولنورسه مثمر اولمز . هرحالده دولت متبوعه قانونلری حکمی ایله انضباط عمومیٔ دولی‌یی تألیف ایتمك الزمدر.

— ٣ —

نسب

مناسبات جنسيهٔ بشر تناسلی و بوده ابوت ونسب كبی بورابطهٔ ضروریه‌یی انتاج ایدر. ابوت Paternité والدك مولوده، نسب Filiation مولودك والده اولان ارتباط نسليسی دیمكدر. بورابطهٔ نسلیه یا مشروع Filiation légitime یاخود غیرمشروع Filiation naturelle اولور.

نسب مشروع. — شرعاً فراش محصولی اولان چوجقلر اولاد مشروعه‌دندر. فراش، بالاده ذكر اولنديغی وجهله[١] ضعيف، متوسط وقوی اولمق اوزره، اوچ نوعدر. فراش ضعيف استيلاد نيتی اولمقسزين مناسباته كيريلن جاريهٔ مملوكه‌نك فراشيدر. بوندن حاصل اولان چوجق آنجق پدری طرفندن دعوت اولنورسه پدرندن نسبی ثابت وبناءً عليه مشروع اولور. بو وجله دعوت اولنان چوجغی ميدانه كتيرن جاريه‌نك فراشی آرتق متوسط قسمه داخل اولور. برده استيلاد نيتيله استفراش اولنان جاريه‌نك فراشی متوسطدر. فراش متوسطدن حاصل اولان چوجق، دعوته حاجت اولمقسزين، پدرينك اولور وآنجق پدری طرفندن نفی اولنه بيلور. فراش قوی، كه زوجه منكوحه‌نكدر، محصولی اولان چوجق هرحالده پدرينك اولوب

[١] صحيفه ٥١

نفی اولنه‌مز ، بوکبی برچوجق پدرینك ردایتمسی یالکز لعان ایله ممکن اولور .

اشبو اوچ نوع فراشك محصولی وبناءً علیه مشروع اولان چوجقلر پدرلرینه نسبت اولنور وحقوق ارثیه صاحبیدرلر .

مدت حملك قلی آلتی‌آی واکبری ایکی سنه‌در[۱] . بناءً علیه بر زوجهٔ منکوحه‌نك بعدالطلاق ایکی سنه‌ظرفنده تولید ایتدیکی چوجق زوج سابقك اولمغله نسبی اوندن ثابت اولور . بومدت ایچنده ویانکاحك مدت دوامنجه حاصل اولان چوجغی نفی ایتمك ایچون زوجك مطلقا لعانه مراجعت ایتمسی لازم کلیر . کرك زوجهٔ منکوحه دولاییسیله لعان ، کرك استفراش اولنان جاریه حسبیله نفی اولاد désaveu یالکز والده‌نك زوجی ویا جاریه‌نك مولاسنه عائددر . بونك وفاتنده وارثی لعان ویانفی ایده‌بیلیر . بونك ایچون معین برزمان یوقدر .

فراشدن حاصل اولوب حقلرنده لعان ویانفی واقع اولمیان چوجقلر مشروع اولدیغندن، نسبلری حقنده شبهه حاصل اولدیغی حالده نفوس وقوعاتلری و یاشهود اقامه‌سیله اثبات نسب ایده‌بیلیرلر .

نسب مشروعك اثباتی امرنده مراجعت اولنان قواعد هر مملکتك قانوننده بر دکلدر . بعض یرلرده نفوس وقوعاتی علم و خبری لازم ایکن ، بعض مملکتلرده تعمید حقنده کی وثیقه کافیدر . برده مدت حمل حقنده ، دولتلرك قبول

[۱] کتاب الموقوفاتی ، ۱ جلد ، صحیفه ۲۸۲

ایتدکلری اساس متخالفدر ؛ بعضیسنده دیکرینه نسبتله زیاده وبعضیسنده آزدر.

فرانسه‌ده مناسبات مشروعه محصولی اولان ونکاحك دوامی اثناده و یاخود بعدالطلاق اوچ یوز کون ظرفنده تولد ایدن چوجقلر قانوناً پدرلرینه وارث واونلرك نسلندن معدوددرلر. بوچوجقلری یالکز بعض اشخاص ، احوال مخصوصه‌ده ومهل معین ظرفنده نفی ایده‌بیلیرلر .

نفی اولاد اوچ حالده ممکندر : یا ثنای حملده زوجینك برلکده اقامتی غیرممکن اولملی ، یاخود بونکله برابر زوجه ایقاع فحش ایلملی ؛ و یاخود زوج وزوجه بیننده مادةً مناسبات جنسیه حصولنه مانع اولان ، افتراق کبی ، برسبب موجود ایکن مولود تاریخ ولادتنك بالحساب حادثهٔ افتراقك وقوعندن اوچ یوز کون صکره حاصل اولدیغی تحقق ایلملیدر .

ثانیاً نفی اولاد صلاحیتی منحصراً والده‌نك زوجنه اعطا اولنمشدر. زوجهٔ منکوحه‌دن متولد اولوب بروجه بالا اسباب مشروعه‌یه مبنی نفيِ جائز اولان برچوجغك نفینه زوجدن ماعدا اصول و فروع سائره صلاحیتدار دکلسه‌ده زوجك وفاتنده بوصلاحیت ورثه‌یه عائددر .

ثالثاً : ادعای مذکوره مدت معینه ظرفنده واقع اولور. حق مشروعك استعمالی ولادت هنکامنده زوج اکر چوجغك محل ولادتنده ایسه‌زمان ولادتدن اعتباراً بر آی وخارجده ایسه خبرآلدیغی زماندن اعتباراً ایکی آی ظرفنده وقوع بولمق

اقتضا ایدر. نفی اولاد ادعاسنه قیام ایده جك اولانلر زوج متوفانك ورثه‌سی ایسه بو ادعایه چوجغك پدر متوفانك اموالنی توارثه ویا ورثه‌نك حقوق ارثیه‌لرینه تجاوزه باشلادیغی زماندن اعتباراً ایکی آی ظرفنده تشبث اولنمق اقتضا ایدر.

انکلتره‌ده زوج وزوجه بیننده نکاح باقی ایکن حاصل اولان چوجقلر، عقددن خلی اول رحمده حاصل اولمش اولسه‌لر بیله، اولاد مشروعه‌دن اولدیغی کبی رحمده حصولی وجود بولدیغی زمانه تصادف ایتدیکنه حکاً حاصل اولان چوجقلرده اولاد مشروعه‌دندر. نکاحك انحلالندن طقوز آی صکره تکرار تأهل ایدن قادینلرك ایکنجی نکاحك عقدندن بر آز صکره تولید ایتدیکی چوجقلر سن رشده وصوللرنده والده‌لرینك برنجی ویا ایکنجی زوجنی پدر اوله‌رق اختیار ایده‌بیلیرلر.

قدیم جرمانیا قانونلرندن احکام عدلیه‌سنی اقتباس وتنظیم ایلمش اولان، اوستریا والمانیا کبی، حکومتله اسویچره قانونلرنده نفی اولاد Désaveu ادعاسی ایچون بر زمان تعیین اولنمشدر. المانیاده چوجق، زوج وزوجه‌نك زمان ازدواجندن اوزون بر مدت اول ویاخود نکاحك انحلالندن اوزون بر زمان صکره تولد ایتمش ایسه پدری ادعا اولنان شخص نفی اولاد ادعاسنه قیام ایده‌بیلیر.

اوستریاده نکاحك عقدندن یدی آی کچمدن اول ویا انفساخندن اون آی صکره حاصل اولان چوجق نفی اولنه‌بیلیر. اسویچره‌ده عقددن ١٨٠ کون مرورندن اول ویا نکاحك ختامندن

۳۰۰ کون صکره تولد ایدن چوجقلرك نفیی ممکندر .

اسپانیاده نفی اولاد یا نکاحدن ۱۸۰ کون مقدم رحم مادرده حصولی ثابت و یا فسخ نکاحدن ۳۰۰ کون صکره متولد اولان اطفال حقنده تطبیق اولنه بیلیر .

ایتالیاده فرانسه کبی ایسه ده یالکز مدتلر فرقلیدر؛ پدر اولان کیمسه چوجغك محل ولادتنده ایسه ایکی و خارجده ایسه ، اورایه مـواصلتندن و یا کیفیت ولادتی خبر الدیغندن اعتباراً اوچ آی ظرفنده چوجغی نفی ایده بیلیر .

روسیه ده نکاحك مدت دوامنده ویاخود نکاحك انفساخندن اعتباراً ۱۰٦ کون ظرفنده حاصل اون چوجقلر مشروعدر . آنجق نکاحك عقدندن ۱۷۰ کون کچمدن حاصل اولان چوجقلر ، زمان ولادتلری ایله اوندن کری یه دوغری ۳۰٦ کون ظرفنده والده لری ایله برلکده بولنه مدیغنی والده نك زوجی اثبات ایتدیکی حالده ، نفی اولنه بیلیرلر .

برچوجغك مشروعیتی حقنده بر محلده اختلاف حدوثنده هانکی قانونه توفیقاً حل مسئله اولنه جغی ده محتاج تدقیقدر . چوجق ایله ابوینك منسوب بولندیغی مملکتده اختلاف اولورسه جمله سنك تابع بولندیغی قانون محلی بو خصوصده حائز تأثیر اولورسه ده ، برمملکت اجنبیه ده بویله برمسئله ظهور ایتدیکی حالده قانون محلی ایله علاقه دارانك تابع اولدقلری قانوندن هانکیسنك تطبیق اولنه جغی تعیین ایتمك مهمدر .

نفی اولاد معامله سنك تأثیراتی دوغریدن دوغری یه شخصی

اولدیغندن ، بومعاملاتده دولت متبوعـه قانونی نظر اعتبـاره آلمق لازم کلیر . اوقانون موجبنجه نفی اولاد ممکن اولورسه ، علاقه‌داران نزده بولنورسه بولنسون ، انضباط عمومیٔ دولی‌به خلل کلمدیکی حالده اولادك نفي معـامله‌سی معتبر وجائز اولمق اقتضا ایدر .

بوحال چوجق ایله پدری عد اولنان کیمسه‌نك بر تابعیتده بولندقلرینه کوره‌در . حالبوکه بونلرك تابعیتلری مختلف اوله‌بیلیر . مثلا فرانسـه‌ده برقادین فرانسـه‌ده متولد بر شـخص اجنبیدن برچوجق تولید ایدرسه چوجق فرانسز و والده‌سنك زوجی اجنبیدر . بوکبی احوالده نفی اولاد معامله‌سـنك تأثیری الك زیاده چوجق حقنده‌اوله‌جغندن چوجغك منسوب بولندیغی دولت قانونی ترجیح ایتمك موافق اولور .

اکر چوجغك تابعیتی تبدل ایدوب‌ده یرینـه برصفت جدیده قائم اولسـه اوحالده چوجغك حـین ولادتنده حائز اولدیغی تابعیتی وبناءً علیه اووقت متبوعی اولان دولتك قانونی ترجیح ایتمك لازم کلیر ؛ چونکه چوجغك نسبي زمان‌ولادتنده تعین ایدر .

حاصلی اولا نسـب مشروعك طرز اثباتی حقنده قوانین محلیـه lex fori ایله طرفینك منسـوب اولدیغی قانون بیننده تعارض وقوعه کلیرسـه طرفینك قوانین شـخصیه‌سی ترجیح اولنور .

ثانياً چوجغك قانون شخصيسى ابوينك قانونلرينه مرجع طوتولور .
ثالثاً چوجق تبديل تابعيت ايتمش بولنورسه زمان ولادتنده تابع اولديغى قانون حائز رجحاندر .

نسب غير مشروع . — بينلرنده نكاح بولنمديغى حالده يكديكريله مناسبات جنسيه‌ده بولنان كيمسه‌لردن حاصل اولان چوجقلرك نسبى غير مشروع اولوب ، بوكبى چوجقلره **اولاد غير مشروعه** ويا **اولاد طبيعيه** enfants naturels دينير .
اشبو اولاد طبيعيه **استلحاق** reconnaissance ايله اولاد مشروعه اولورلر .

شرعاً زنا ايله نسب ثابت اولمديغندن ممالك دولت عليه‌ده استلحاق جارى دكلدر .

فرانسه‌ده پدرلره اولاد طبيعيه‌نك استلحاقى صلاحيتى ويرلمشدر . استلحاق يا اختيارى volontaire ويا اضطرارى forcée در .

ولد طبيعينك بالاختيار استلحاقى پدرى جانبندن حضور محكمه‌ده بيان حقيقت اولنه‌رق دائرهٔ مشروعيته ادخال ايدلمسيدر . بالاضطرار استلحاق مولودك ، قانونك تعيين ايتديكى احوالده ، اثبات نسب ايده‌رك بو وجهله پدرى اعترافه مجبور ايتمسيله اولور . شو صورتله طانيلان چوجقلره فرانسزجه enfants reconnus يعنى لصيقه دنيلير . استلحاق اولنمش اولان برولد طبيعينك موقع قانونيسى ، اولاد مشروعه‌نك صلاحيت

ووظائف قانونیه‌سی کبی ایسه‌ده ، برپدرك اولاد طبیعیه‌سنی استلحاق ایده‌بیلمه‌سی ایچون بو اولادك والده‌لری ایله‌پدرلرینك ازدواجلری قابل اوله‌بیله‌جك برحالده اولمق ، حد قرابتی ازدواجه مانع اولان قادینلر ایله واقع اولان مناسبات غیر مشروعه محصولی اولمامق لازمدر .

شو تفصیلاتدن آکلاشلدیغی وجهله اقربادن اولمیان کیمسه‌لرك مناسبات غیرمشروعه‌سندن حاصل اولان چوجقلرك استلحاقی جائز اولوب ، فقط متأهل کیمسه‌لر بیننده واقع اولوب adultère (آدولتر) دینیلن زنا محصولی اولان چوجقلر ایله محرماتدن اولان قادینلر ایله inceste (انسست) دینیلن سفاحدن حاصل اولان چوجقلرك استلحاقی جائز دکلدر. زنا ایله سفاحك غیری اولان یعنی مجرد اولوب بربرینه محرم ولمیان کیمسه‌لر بیننده وقوعه کلن مناسبات غیرمشروعه محصولی چوجقلره والده‌لرینی تحری ایتمك حقی ویرلمش ایسه‌ده، تحری ابوت بعض مستثنیاتدن ماعدا احوالده، ممنوعدر. استلحاق اولنان چوجق ایله بونك ابوینی بیننده روابط عائله حاصل اولور .

استلحاق خصوصنده‌ده هر مملکتك احکام قانونیه‌سی بر دکلدر . ایتالیا ، اسپانیا ، پورتوغال وفلمنك کبی بعض ممالکده لصیقه‌لر ، فرانسه‌ده اولدیغی کبی ، استلحاق ایدن پدرینك افراد عائله‌سندن اولورلر . انکلتره ایله روسیه‌ده ، یونانستانده وروماتیاده بالعکس اولاد طبیعیه‌نك حتی والده‌سی طرفندن بیله استلحاقی جائز دکلدر ؛ استلحاق اولنسه بیله

بونك نظر قانونده هيچ برحكمى اولمز ؛ چوجق عائلهٔ پدره داخل اولمز . المانيا واسقانديناويا حكومتلرى كبى بعض ممالكده ايسه استلحاقك تاثيراتى محدود اولوب لصيقه‌لر عائلهٔ پدر افردندن عد اولنمز، پدره دائما يبانجى قاليرلر ويالكز پدرلرندن معاونت نقديه‌يه مظهر اولورلر .

نسب غيرمشروعك شرائط ثبوتيه‌سى‌ده هريرده برطرزده اولمديغى كبى ، سائر بعض تفرعاتده‌ده فرق واردر . استلحاق ايچون پدرينك رشيد اولمسى فرانسه‌ده شرط دكل ايكن، بعض يرلرده غير رشيد كيمسه‌لرك استلحاق ايتمسى غير جائزدر . بونك كبى زنا ايله سفاح محصولى چوجقلر فرانسه‌ده استلحاق اولنه‌مز ايكن ، المانيا كبى بعض محللرده بو كبى چوجقلرى والده‌لرينك قبول وتربيه ايتملرى جائزدر .

استلحاق اختيارى‌يى تجويز ايدن يرلرده تحرئ مادر جائز ايسه‌ده بونك شرائط ثبوتيه‌سى هر محلده بردكلدر .

تحرئ ابوته كلنجه ، بو كيفيت فرانسه ، الهستان ورومانيا قانونلرى نظرنده ممنوع اولوب ، فقط المانيا، انكلتره، اسپانيا، آمريقا حكومات متحده‌سى ، مجارستان ، پورتوغال ، اسقانديناويا حكومتلرنده ، آنجق شرائط متنوعه ايله جائزدر ؛ برەزيليا ، غواته‌مالا ، پەرو ، آرژانتين جمهوريتى ايله ايتاليـاده يالكز والده‌نك قاچيرلمسى ويا جبر حالنده وبو وقعه زمان حمله تصادف ايلديكى تقديرده جائز اولور .

استلصاق وتحریٔ ابوت مباحثی هرحکومتده احکام متنوعه‌یه تابع طوتلدیغی جهتله اختلاف تحدث ایدر. مثلا :

فرانسه‌ده صورت غیر مشروعه‌ده بر چوجق تولد ایدوب ابویکندن هیچ بری طرفندن استلصاق اولنمسه، نسل اساسنی کوزتمك ممکن اولمیه‌جغندن، مولد اساسنه توفیقاً فرانسه تابعیتنده قالیر، مؤخراً براجنبی ظهور ایدوب ده چوجغی استلصاق ایتمك استه‌سه بونك ایچون نه‌یاپیلاجق وتأثیراتی نه‌اوله‌جق؟ چوجغك تابعیتی حین ولادتنده پدرینك حائز اولدیغی تابعیت اولمق لازم کله‌جکندن پدرینك وبناءً علیه چوجغك منسوب اولدیغی دولت قانونی استلصاقه مساعد ایسه اوکا توفیقاً امر استلصاقك اجراسی لازم کله‌جکی وارد خاطر اولور. حالبوکه هنوز استلصاق وقوعه کلمدیکندن چوجغك پدری عد اولنه‌جق کیمسه یوقدر؛ بناءً علیه چوجغی استلصاق آرزوسنده بولنان کیمسه‌نك منسوب بولندیغی تابعیتده دکلدر؛ صفتری متحد اولمیوب، مختلفدر. برده استلصاقده چوجق ایله پدر اوله‌جق کیمسه‌نك هرایکیسنك صلاحیتلری بولنمق لازمدر. مثالمزده کی چوجوق فرانسز اولدیغندن استلصاق اولنمغه صلاحیتی اولوب اولمدیغنی تعیین ایدن فرانسه قانونیدر؛ استلصاق ایتمك استیان کیمسه‌نك ده بوفعلی اجرایه دولت متبوعه‌سی قانونی مساعد اولمق اقتضا ایدر.

کیفیت استلصاقده انضباط عمومیٔ دولی‌یه رعایت ایتمك ده مقتضیدر. زنا ویاسفاح صورتیله واقع اولان مناسباتدن متحصل

چوجقلر پروسیا کبی قانونی مساعد بردولت تبعه‌سندن بولنان برکیمسه طرفندن فرانسه‌ده استلحاق اولنمق استنلسه فرانسه قانوننك عدم مساعده‌سنه بناءً ممکن اولمز .

پدر اوله‌جق کیمسه ایله چوجق بر تابعیتده بولندقلری حالده امر استلحاق قوانین محلیه‌یه توفیقاً اجرا اولنه‌جغی کبی، بونك دولت متبوعه قانوننه توفیقاً ده اجراسی جائزدر . فقط طرفین مختلف تابعیتده اولدیغی حالده قانون محلی موجبنجه استلحاقك اجراسی اقتضا ایدر .

استلحاق اضطراریده طرفینك قوانین شخصیه‌سی احکامنه رعایت مقتضیدر ؛ بناءً علیه فرانسه تابعیتنی حائز بر ولد غیر مشروع زنا ویا سفاح صورتیله وقوعه کلمش بر مناسبته بناءً والده‌سنی وهر حالده پدرینی ـ بونلرك دولت متبوعه‌لری قانونی مساعد اولسه بیله ـ تحری ایده‌من .

— ٤ —

اولاد طبیعه‌نك مشروعیت اكتسابی

اوروپاده اولاد طبیعه مشروعیت اكتسابی ایله اولاد مشرو ـ عه‌نك بالجمله حقوقنی استحصال ایدر .

فرانسه‌ده بر ولد طبیعی ابوینك مؤخراً ازدواجی ایله كسب مشروعیت ایدر، آنجق ابوین چوجغی یاقبل النكاح ویاخود نكاح مقاوله‌نامه‌سنده تصریح ایده‌رك استلحاق ایتمش اولمق وبینلرنده قبل النكاح واقع اولمش اولان مناسبت غیر مشروعه زنا ویا سفاح نوعندن اولمامق شرطدر. بر ولد غیر مشروعك ، متروكاتندن استفاده ایده بیله‌جك فروعی اولدیغی تقدیرده ، بعدالوفاة مشروعیت كسب ایتمسی ممكندر .

بوندن بشقه اولاد غیر مشروعه برده قرارنامهٔ مخصوص recerit du prince ایله كسب مشروعیت ایدرلر ، كه بو صورتده ابوین ، بینلرنده ازدواج اولمامقله برابر ، حكومتدن قرار استحصالی ایله چوجقدن غیر مشروعیت صفتنی ازاله ایده‌بیلیر .

انكلتره ده ، مستملكاتك بعضیسی مستثنا اولمق اوزره ، چوجغه مشروعیت اسنادی آنجق پارلمنتو قراری ایله بعض احوال فوق العاده‌ده ممكن اوله‌بیلیر .

المانیا ، اوستریا ، اسپانیا ، فلمنك ، ایتالیا ایله اسویچره‌نك

بعض قضالرنده، كرك طرفينك مؤخراً ازدواجى كرك قرارنامهٔ مخصوص استحصالى ايله، اولاد غير مشروعه مشروعيت كسب ايدر. لهستان ايله بالطبع ايالاتى مستثنا اولمق اوزره، روسيه‌ده مؤخراً ازدواج اولاد طبيعيه‌يه مشروعيت اسناد ايتمزسه‌ده، بعض احوال استثنائيه‌ده قرار نامهٔ مخصوص ايله اولاد طبيعيه اكتساب مشروعيت ايدر .

مؤخراً ازدواج ايله ويا قرارنامهٔ مخصوص استحصالى ايله اولاد طبيعيه‌يه اسناد اولنان مشروعيت هر خصوصده حائز حكم وتأثير اولوب ، بوكبى اولادك بالجمله حقوقجه اولاد مشروعه‌دن فرقى اولماز . آنجق پدر ايله چوجق ، اشبو مشروعيت كسبى معامله‌سنك حين اجراسنده مختلف تابعيتده بولنورلرسه ، بو معامله منحصراً چوجغك نفعنه واونك محافظهٔ حقوقى ايچون وقوع بولديغندن ، چوجغك منسوب بولنديغى دولت قانونى بو خصوصده مابه التطبيق اولمق لازم كلير ؛ قانون محلى اجراى تأثير ايتمز .

— ٥ —

دعى اتخاذى

Adoption

چوجغى اولميان بر شخص آخر بر كيمسه‌نك چوجغنى وياخود بر لقيطه‌يى كنديسنه اولادلق اولمق اوزره انتخاب وقبول ايده‌بيلير. بو يولده انتخاب اولنان چوجقلره كتب فقهيه‌ده دعى تسميه اولنور enfant adoptif. شرعاً بوچوجقلر ايله بونلرى

قبول ایدنلر بیننده قرابت حاصل اولمز ؛ آره‌لرنده نکاح جائز اولور ؛ دعیلر کندیلرینی قبول ایدنلره وارث اولمزلر . — ارث بحثنده دعیلر ایله سود چوجقلری (ولدرضاعی) بیننده فرق اولمیوب ، هیچ بری ارثه اشتراك ایتمز ؛ یالکز حرمت خصوصنده آره‌لرنده شوفرق واردرکه سودچوجقلر محرماتدن اولدقلری حالده دعیلر دکلدر ، بونلری تزوج جائزدر [١] .

اوروپا حکومتلرنده دعی انتخابی بحثنده مختلف اصول وقاعده جاریدر . فرانسه‌ده دعی اتخاذی حقی هیچ اولادی اولمیان اشخاصه منحصر اولدیغی کبی ، قبول وانتخاب اثناسنده پدرك اللی یاشنی متجاوزاولمسی ، چوجغك سن رشده وصولندن اول آلتی سنه قدر تربیه‌سنه باقمش بولنمسی وکندیسیله چوجق بیننده نهایت اون بش سنه‌قدر یاشجه برفرق بولنمسی شرطدر . فقط بعضاً بوشرائط موجود اولمدیغی حالده بیله ینه بر کیمسه بر چوجغی اولاد اتخاذ ایده‌بیلیر . مثلا برکیمسه برینك حیاتنی تهلکه‌دن قورتارمق کبی فوق العاده برخدمت ایفا ایتمش اولورسه آرتق بوشرائطه رعایته لزوم قالمز ؛ یالکز پدراوله‌جق کیمسه‌نك رشید اولمسی و کندیسی چوجقدن بر کونلك اولسون سناً بیوك بولنمسی اقتضا ایدر .

دعی اوله‌جق کیمسه‌نك یکرمی بر یاشنی اکمال ایتمش اولمسی لازم اولدیغی کبی ، هنوز یکرمی‌بش یاشنه واصل اولمامش ایسه ابوینك موافقتنی استحصال ایتمسی مجبوریدر . برکیمسه

[١] حاجی ذهنی افندی ، نعمت اسلام صحیفه ١٧١

ایکی کشینك بردن دعیسی اوله‌مزسه‌ده برزوج ایله زوجه‌نك دعیسی اوله‌بیلیر. استلحاق اولنان برچوجق دعی نه اوله‌بیلیر. دعی اتخاذینك تأثیراتی یالکز دعی ایله قبول ایدنه انحصار ایدر. دعی کندینی قبول ایدن کیمسه‌نك ولد صلبیسی کبی وارثی اولور وبینلرنده نکاح جائز اولمز.

انکلتره‌ده فرانسه کبی دعی اصولی قبول اولنمامش ایسه‌ده، برکیمسه وفاتنده اسمنی طاشیمق شرطیله اموالنی برشخصه با وصیت ترك ایده‌بیلیر.

آلمانیاده بعض فرق ایله فرانسه کبی دعی اصولی موجود اولدیغی کبی، بوبابده ایتالیاده جاری اصولده فرانسه اصولنه تقیندر. اسپانیاده‌ده دعی اصولی واردر. لهستان ایله بالطق ایالاتنده بوخصوصده فرانسه اصولی جاری ایسه‌ده، روسیه‌نك اقسام سائره‌سنده تماماً دعی موجود اولمیوب کلی تخالف واردر.

بر مملکتده دعی اتخاذی حالنده دعی ایله قبول ایدن کیمسه‌نك صلاحیتلری دولت متبوعه‌لری قانونلری ایله تعیین اولنمق وهرایکیسی‌ده اوقانونلر ایله حائز صلاحیت بولنمق اقتضا ایدر. آنجق بوخصوصده انضباط عمومی دولی خللدار اولمامق شرطدر.

دعی اتخاذنده جاری معامله‌نك طرز اجراسی، اگر طرفین مختلف تابعیتده ایسه، قانون محلی ایله، اگر برتابعیتده ایسه‌لر، کندی آرزولرینه کوره یا قانون محلی ویا دولت متبوعه قانونی ایله تعیین اولنور.

دعی اتخاذی کیفیتنك تأثیراتی، طرفین بر دولت تبعه‌سندن اولدیغی حالده ، دولت متبوعه قانونی ایله تعین ایدر . فقط طرفینك تابعیتی مختلف ایسه ، بو معامله ایله دعینك تابعیت اصلیه‌سنه خلل کلیه‌جکندن و بوندن الکزیاده متأثر اولان دعی اولدیغندن ، دعینك منسوب بولندیغی دولت قانونه کوره تأثیراتی تعین ایلر .

دعی اتخاذ ایدن بر کیمسه‌نك وفاتی حالنده دعینك حق وراثی شخص متوفانك de cujus منسوب بولندیغی دولت قانونی ایله آکلاشیلیر .

دردنجی فصل

افرادك تصرفات استخلافیه ایله اولان مناسباتنده متحصل اختلاف قوانینه

— ١ —

حقوق عینیه

حقوق تصرفیهٔ استخلافیه‌نك اقسام ثلثه‌سنی تشکیل ایدن حقوق عینیه، حقوق شخصیه وحق احداث واختراع شخصیت انسانیه‌نك اوصاف ممیزه‌سی اولدیغندن بونلردن تحدث ایدن اختلافات قوانینده ، افرادك شخصنه ویا عائله‌سی و اموال و املاکی ایله اولان مناسباتنه متعلق اختلافات قوانینده کیفیت

تطبيقنى بالاده [۱] كورديكمز، قواعد عموميه‌نك تطبيقى اقتضا ايدر .

استاتو نظريه‌سى طرفدارلرى حقوق عينيه‌نك منقول وغير منقول امواله تعلقنه نظراً بو حقوقه تطبيق اولنه‌جق قوانين بينني تفريق واموال غير منقوله بولندقلرى محل قانونلرينه تابع اولوب اموال منقوله ايچون ده اصحابنك قوانين lex rei sitœ شخصيه‌سى احكامى جارى اولديغنى ادعا ايدرلر . بونلرك رأيجه اموال غيرمنقوله برملتك اجزاى ممالكندن اولديغندن حاكميت مليه‌يه، بناءً عليه بولندقلرى محل قانونلرى احكامنه تابع اولمق اقتضا ايدر ؛ اموال منقوله ايسه بر محل معينده بولنميوب اصحابى نره‌ده ايسه اموال مذكوره‌ده اوراده اوله‌جغى وتعبير آخرله بونلر اصحابنك شخصيتى ايله اتحاد ايليه‌جكى ايچون اصحابنك قوانين شخصيه‌سنه تابع اولمق لازم كلير. حالبوكه منقو- لات ايله اموال غير منقوله بينلرى هر وقت سهولتله تفريق اولنه‌ميه‌جغى كبى، جمله‌سى اوزرنده اصحابنك حائز اولديغى حقوق بر نوع ، يعنى حقوق عينيه اولديغى ايچون بونلرى بشقه بشقه احكامه تابع طوتمق نظرياته توافق ايده‌ميه‌جكى وبعض احوالده بوتقسيمدن محذورلرده توليد ايليه‌جكى جهتله، اموال منقوله ايله غير منقوله‌يى بو وجهله بالتقسيم هر برينه بشقه احكام قانونيه‌نك جواز تطبيقنه قائل اولمق مناسب اولمز . بناءً عليه ، منقول اولسون غير منقول اولسون ، برمالك بولنديغى محل

صحيفه ۱۲۴

متصرفی اولان دولتك منافی اخلال ایدلمدکجه، اومال صاحبی اولان کیمسه‌نك قوانین شخصیه‌سی احکامنه تابع اولمق ایجاب ایدر .

حق تصرف . — حق تصرفی فرانسه قانون مدنیسی «قوانین ونظاماتك منع ایتدیکی طرزده استعمال اولنمامق اوزره، اشیادن صورت مطلقه‌ده استفاده واونلری استعمال ایتمك حقیدر» دیه تعریف ایتمشدر. اشبو تعریفدن دخی آکلاشلدیغی اوزره حق تصرف droit de propriété برشیئك نفعنی برکیمسه‌نك نفسنه حصر وبو نفعه بشقه‌لرینی اشتراکدن منع ایلمکه اولان حقیدر ، که اوزرینه بوحق تعلق ایلیان شی او کیمسه‌نك مالی اولور .

حق تصرفك استحصالی ایله آخره انتقالی برطاقم احکام قانونیه‌یه تابعدر . بوندن بشقه بوحق برطرفدن برطاقم قیود وتأمینات ودیکر طرفدن منفعت عامه ایله محدوددر . برده بعض اموال واردر ، که بونلره افرادك حق تصرفی تعلق ایتمز . نهرلر، ایرماقلر ، کوی اهالیسنه تخصیص اولنان مرعالر ایله بالطه‌لقلر کبی .

ممالك عثمانیه‌ده اموال بیع ایله، هبه ایله، وصیتاً ویابلاوصیت انتقال ایله واراضیٔ مواتك ایشلدلمسی ایله تصرف اولنور. اشبو اسباب تصرف اموالك منقول وغیر منقول قسملرینه شاملدر .

ایجاب وقبول ایله بیع منعقد اولور[۱] ، یعنی بیعك انعقادی

[۱] مجله ، کتاب البیوع ، ماده ۱٦٧

رضاء طرفين ايله ممكن اولوب، بو صورتله الده ايديلان بر مال اوزرنده مشتری حق تصرف احراز ايدر. هبه دخی «ايجاب وقبول ايله منعقد» وفقط «قبض ايله تمام اولور.» [۱] بناءً عليه موهوب تسليم اولندقدن صكره اوزرنده موهوب لهك حق تصرفی تقرر ايدر. اموالك وصيت ايله ويا وصيتسز صاحب اصليسی الندن چيقوب موصی له ويا وارث عهده‌سنه انتقال ايلمسيله او مال اوزرينه موصی‌له ويا وارثك حق تصرفی تعلق ايدر. وصيت بر كيمسه‌نك متصرف اولديغی مالی حياتنده شخص آخره تمليك ايلمسی ديمك اولوب، حالبوكه وصيت ايتمكسزين وفات ايدن بر شخصك حياتده ايكن متصرف اولديغی اموال وصيته لزوم اولمقسزين ورثه‌سنه انتقال ايدر واشته بو صورتله ورثه اواموال اوزرنده حق تصرف احراز ايدر. اراضی قانوننك اراضیٔ موات تسميه ايتديكی يرلركه «بر كيمسه‌نك تصرفنده اولمديغی واهالی‌يه ترك وتخصيص قلنمديغی حالده جهير الصوت اولان كيمسه‌نك اقصای عمراندن صيحه‌سی استماع اولنميه‌جق درجه لرده ... بعيد بولنان يعنی ... تخميناً بربچق ميل يعنی يارم ساعت مقداری مسافه‌ده ... اولان محللردر» [۲] اورالرده «ضرورتی اولان كيمسه رقبه‌سی بيت الماله عائد اولمق اوزره مجاناً مأمورينك اذنيله مجدداً ير آچوب ترلا اتخاذ ايده بيلور». بو صورتله ترلا اتخاذ اولنان ير اوراسنی آچان كيمسه‌نك متصرفاتی میاننه داخل

[۱] مجله، كتاب الهبه، ماده ۸۲۷

[۲] آراضی قانونی آلتنجی ماده

اولور « وسائر اراضئ مزروعه حقنده مرعی الاجرا اولان احکام قانونیه تماميله بومقوله یرلرده دخی جاریدر . » [١]

فرانسه قانونلرنده حق تصرف ایچون برقاچ صورت واردر. برنجیسی کیمسه نك ید تصرفنده اولمیان اراضی‌یی برکیمسه نك قانونك مساعده‌سی دائره‌سنده ضبط واشغال ایتمسیله اواراضی اوزرنده اوشخصك حق تصرف احراز ایلمسیدر ؛ آرتق بشقه بر شخص طرفندن اوکا تجاوز اولنه‌ماز .

ایکنجیسی قانونك مساعده‌سیله حق تصرف تأمین اولنور؛ مثلا برکیمسه مالك اولدیغی اراضینك اثمارندن استفاده ایتمك ودرونده ظهور ایدن معادندن برنسبت معینه‌ده حصه‌دار اولمق خصوصلرنده قانونك تأميناتنه مظهر اولور .

اوچنجیسی، مثلا مبايعه کبی، برمقاولهٔ مخصوصه ایله حق تصرف ثابت اولور.

دردنجیسی انتقال ووصیت ایله حق تصرف اکتساب اولنور.

انکلتره‌ده اموال غیر منقوله ایله منقولات اوزرنده حق تصرف احکام مختلفه‌یه تابعدر. اموال غیر منقوله‌نك تصرفی، بیع ایله، اوتوز سنه‌یه بالغ اولان برمرور زمان ایله تقررایدر. اموال منقوله اشغال ایله، بیع ایله، هبه ایله تصرف اولنه‌بیلیر.

المانیاده منقول اولسون غیر منقول بولنسون صاحبسز اموالك شغالی حق تصرفی تأمین ایتدیکی کبی برکیمسه نك اراضیسنده ظهور ایدن ثروتك نصفی اوزرنده صاحب اراضی

[١] اراضی قانونی یوز اوچنجی ماده

قانوناً حق تصرف احراز ایدر ، برده بیع مقاوله‌سیله حق تصرف ثابت اولور .

اسپانیاده اموال ، انتقالی ممکن وغیر ممکن اولمق اوزره ، ایکی قسمه آیرلمشدر. انتقالی غیر ممکن اموال کلیسا ، مناستر ، کلیسا عقاراتی کبی املاك مذهبیه ایله عمومه مخصوص اولان اموالدر. انتقالی ممکن اولان اموالدن صاحبی اولمیان ویا متروك بولنانلر اشغال ایله تملك اولندیغی کبی، بیع ایله وبرده یکرمی، اوتوز، قرق وحتی یوز سنه‌دن عبارت مرور زمان ایله حق تصرف احراز اولنور .

باچیقا ایله ایتالیاده فرانسه اصولی جاریدر .

روسیه‌ده ضورور Svod دینیلن حقوق عمومیه‌یه تابع اولان ایالاتده صاحبسز اموالك اشغالی، تملك اولنان بر محل محصولاتنك تصرفی امرنده قانونك تامیناتی، اون سنه‌دن عبارت بر مرور زمان واصولاً قید اولنمق شرطیله بیع مقاوله‌سی ایله حق تصرف ثابت اولور. لهستانده جاری اصول فرانسه اصولنه قریب وبالطق ایالاتنده براز دها فرقلیدر .

حق تصرفك ثبوت وتقرری امرنده ممالك مختلفه قانونلرینك احکامی بیننده موجود تخالف نظره آلنمغه لایق اولوب ، بر مملکتده بولنان اجانبه صورت تطبیقی شایان تتبعدر . واقعا بر کیمسه‌نك حق تصرف صاحبی اوله‌بیلمسی ایچون اهلیت شخصیه‌یی حائز اولمسی لازم کلوب، بونك ایچون‌ده دولت متبوعه‌سی قانونی معتبر اولمق لازم کلیرسه‌ده، بر مملکتده بولنان اموال اوزرنده

حق تصرفك ثبـوت وضیاعی ، انضباط عمومیٔ دولی‌یه متعلق اولدیغندن قوانین محلیه‌ایله تأمین اولنمق اقتضا ایلر. شوحالده بر مملکتده بولنان براجنبی اوراده برمال اوزرنده ادعای مالکیت ایده‌بیلمك ایچـون اورانك قانونلری موجبنجه حق تصرف احراز ایتمسی مقتضیدر .

قیود servitudes . — قیود برملك اوزرنده متصرفندن غیری کیمسه‌لره تعلق ایدن حقوقدر . قیود ایکی قسم اولوب بری **اصلیه** personelles درکه برملکك بشقه برملك لهنده اوله‌رق تصرفنه اشتراك اولنمسنی ودیگری **شخصیه** prédiales درکه بر مالكك حق تصرفنده بشقه‌لرینك اشتراکنی متضمندر .

حق مرور وحق مجرا وحق مسیل قیود اصلیه جمله‌سندندر؛ بونلرده قدمه اعتبار اولنور، یعنی بونلر «قدیمدن اوله کلدیکی وجه اوزره ترك وابقا اولنور» . و « برینك عرصه‌سندن دیگر کیمسه‌نك حق مروری اولدیغی حالده عرصه صاحبی اونی مرور وعبوردن منع ایده‌مز .» کذا « برینك عرصه‌سندن دیگر کیمسه‌نك خرقی یاخود صویولی بحق جاری اوله‌کلیرکن عرصه صاحبی فیمابعد اجرا ایتـدیرمم دیه منع ایده‌مز . » بونك کبی « برخانه‌نك یاغمور صولری ازقدیم قومشونك خانه‌سنه آقمقده اولدیغی حالده قومشوسی بوندن صکره آقیتمام دیه منع ایده‌مز . » فقط بوحقوقدن استفاده قدیم اولمغه منوط اولوب ، حقوق مذکوره محدث اولورسه رفعی ممکندر؛ چونکه « مبیحك اباحه‌سندن رجوعه حقی واردر. »[۱]

[۱] مجله . کتاب الشرکه ، ماده ۱۲۲٤ ، ۱۲۲۵ ، ۱۲۲۸ ، ۱۲۲۹ , ۱۲۲٦ .

فرانسه‌ده هر شخص كندى ملكى اوزرنده قيود تأسيس ايده‌بيلير ؛ بوقيود قيد رسمى‌يه اقتران ايتمكله معتبر اولديغى كبى، اوتوز سنه مرورى وياخود رئيس عائله طرفندن تأسيس اولنمسى ايله‌ده تقرر ايدر .

ايكى ملكك برشخص عهده‌سنده اجتماعى ، بوقيوددن اوتوزسنه مدتله استفاده اولنمامسى، وضع قيود ايدن كيمسه‌نك بوندن فارغ اولمسى ويا موقت ايسه وقتنك مرور ايلمسى ايله اشبو قيود زائل اولور .

انكلتره‌ده حق مرور ، حق مجرا ، حق رؤيت ، حق استناد كبى قيود اصليه يا برملك صاحبنك تبرعى ايله، يا يكرمى سنه‌دن عبادت برمرورزمان ايله، ياخود بركيمسه‌نك عرصه‌سندن برپارچه‌يى بالافراز آخره ويروب‌ده اوپارچه‌يه وصول ايچون مشترينك عرصه‌نك انسام باقيه‌سندن بشقه ممرى اولمامسى كبى بر نتيجۀ طبيعيه ايله حاصل اولور .

آلمانياده قيود اصليه ايچون متقابل ايكى ملك بولنمق لازم كليوب ، بعض اشخاص‌ده بوندن استفاده ايتمك ممكندر ؛ مثلا بردكرمنجينك لهنه موجود اولان برحق مروردن اورايه بغداى كوتورن هر مشترى استفاده ايدر . تأسيس اولنان هر نوع قيودك رسماً قيد اولنمسى لازم ايسه‌ده، پروسيا وساقسونيا كبى بعض يرلرده قيده احتياج يوقدر .

اسپانياده قيودك معتبر عد اولنمسى ايچون رسماً قيدى

لازمدر . ایکی ملکك برکیمسه عهده‌سنده اجتماعی ، مؤسسك نکولی، تعیین اولنان مدتك انقضاسی، اون ویایکرمی سنه قیوددن استفاده اولنمامسی حاللرنده قیود منفسخ اولور .

ایتالیاده بوخصوصده تماماً فرانسه اصولی جاریدر .

روسیه‌ده قیود یا قانوناً ویا حکماً احداث ویاخود برملك صاحبی طرفندن تأسیس اولنور . تأسیس حالنده مطلقا قید رسمی‌یه اقتران لازمدر . صاحب ملکك نکولی ، ایکی ملکك برشخص عهده‌سنده اجتماعی ، اون سنه مروری حاللرنده قیود اصلیه منطفی اولور .

قیود اصلیه بحثنده طرفینك قوانین شخصیه‌سی ایله برابر انضباط عمومئ دولی‌یی وعلاقه‌دارانك حق اختیارینی نظره آلمق مقتضیدر . منفعت عمومیه ایچون تأسیس اولنان قیوده متعلق بالجمله احکام بالطبع انضباط عمومئ دولی‌یه تعلق ایدر. بناءً علیه براجنبی بولندیغی مملکت احکام قانونیه‌سی خلافنده قیود تأسیس ایده‌من. آنجق وضع قیوده صلاحیتی افاده ایدن اهلیت شخصیه قانون شخصی ایله تعیین اولندیغی کبی ، بوبابده تنظیم اولنان بیانامه‌نك طرز ترتیبنده طرفینك ، انضباط عمومئ دولی‌یی اخلال ایتمامك شرطیله، حق اختیارلرینه‌ده رعایت اولنمق مقتضیدر .

برکیمسه‌نك برشی اوزرنده موقتاً ویامادام الحیواة احراز ایتدیکی حق قیود شخصیه‌دندر، حق انتفاع، حق استعمال، حق سکنا بوجمله‌دندر .

حق انتفاع usufruit برملكك نفعندن مالكي كبي استفاده ايتمكدر . فقط بو انتفاع ساده منافع ملكه عائد اولوب رقبه‌سنه تعلق ايتمز. مثلا باغچه ويابستانك ثمرات و محصولاتندن استفاده ترك اولندقده حق انتفاع ترك ايدلمش اولور ؛ منتفع اولانلر وفات ايتدكده ملك ينه صاحب اصليسنه رجوع ايدر .

آنجق بعض شيلر واردركه استعمال ايله تلف اولديغندن بونك حق انتفاعنی ترك ايتمك ممكن اولماز؛ اوحالده شبه **حق انتفاع** quasi – usufruit دينيلن طرزه مراجعت اولنور، كه بو حالده ختام مدتده تلف اولان شيئك صاحبنه مثلی ويابدلی ادا اولنور.

حق استعمال usage ايسه بشقه‌سنه عائد اولان برشيئی بركيمسه‌نك قوللانمسی وكنديسيله عائله‌سنك احتياجاتنه كفايت ايده‌جك قدر ثمراتندن استفاده ايلمسی حقيدر ؛ بونك حق انتفاعدن شوفرقی واردركه اوزرنده حق استعمال احراز اولنان برمال آخره ايجار اولنه‌مز . **حق سكنا** habitation خانه اوزرنده احراز اولنان حق استعمالدر .

برمالك رقبه‌سی متصرفنه عائد اولمق اوزره نفعی آخره تفويض اولنديغی حالده ، كه ايجار ايدلمش ديمكدر ، او شخص اوندن انتفاع ايدر . « اجاره دخی ايجاب وقبول ايله منعقد اولور» [١] . دوامی مدتجه مستأجر حق انتفاعی حائزدر . «مستأجر ارث ياهبه كبی بروجهله عين مأجوره مالك

[١] مجله ، كتاب الاجارات ، ماده ٤٣٣

اولیجق اجارهنك حکمی قالماز [۱]. بردهٔ «موجب عقدك اجراسنه مانع اولور برعذر ظهور ایتدکده اجاره منفسخ اولور» [۲].

فرانسهده حق انتفاع یاقانونی ویاخود عقدی اولور. قانونی حق انتفاع سنی اون سکزدن دون اولان چوجقلرك اموالندن اقربانك حق استفادهسی اولمق کبیدر. عقدی حق انتفاعك مستند اولدیغی مقاولهنك رسماً قید اولنمسی اقتضا ایدر.

انتفاع ایدن کیمسهنك وفاتی، اوتوز سنه مالدن استفاده اولنمامسی، مدتك انقضاسی، منتفعك اومالی تملك ایتمسی، مالك کلاً ضیاعی کبی احوالده حق انتفاع منفسخ اولور.

انکلترهده حق انتفاع فرانسز اصولندن شو صورتله آیریلیر که انکلیز اصولنده برکیمسه برمال اوزرنده حق انتفاع احراز ایتدیکی حالده، بوحق برمدت مدیده ویا مادام الحیواة اولدیغنه کوره، اومدت ظرفنده ویا مادام الحیواة اومال اوزرنده حق تصرف احراز ایتمش اولور.

آلمانیاده استعمال، انتفاع، سکنا حقلرندن بشقه منحصراً برشخصك منفعتنه اولهرق برمال منقول ویا عقار اوزرنده قید حیات شرطیله تأسیس اولنان هر نوع حقوق قیود شخصیهدن معدوددر.

اسپانیا وایتالیاده تماماً فرانسه اصولی جاریدر.

---

(۱) مجلهٔ کتاب الاجارات ماده ٤٤٢

(۲) « « ٤٤٣

روسیه‌ده برماله متصرف اولمیانلرکده اومالدن استفاده‌سی جائزدر .

حق انتفاعده اساس طرفینك رضاسی اولدیغندن بو حقی تعیین ایدن شی مقاوله ویا وصیتنامه ایسه‌ده ، انضباط عمومی دولی دائما نظرده طوتلمق مقتضیدر . اکر طرفین بردولت تبعه‌سندن ایسه دولت متبوعه قانونی کوزه‌دلمك لازم اولوب فقط طرفینك تابعیتی مختلف اولور ومقاوله‌ده صراحت‌ده بولنمزسه محل عقد قانوننه رعایت ایتدکلری منفهم اولور . هر حالده حق انتفاع احرازی ایچون اول امرده اهلیت شخصیه‌یی حائز بولنمق لازم اولوب بوده دولت متبوعه قانونی ایله تعین ایدر ؛ بعده بونك طرز اجراسی ایله مدت دوامی خصوصاتنده قانون محلی‌یه رعایت ایدوب انضباط عمومی دولی‌یی خللدار ایتمامك اهمدر .

تأمینات عینیه Sûretés réelles .— تأمینات عینیه بردائنك مدیون ذمتنده اولان مطلوبنك استیفاسنی تأمین ایچون بونك تصرفات استخلافیهٔ عینیه‌سی اوزرنده سائر ذاتلره نسبتله جائز اولدیغی حق رجحاندر .

بو رجحان بیع بالوفا ورهن ایله تأمین اولنور . بیع بالوفا حالنده مشتری الده ایتدیکی ماله بایع ذمتنده اولان مطلوبی رادهسنده مالك اولور ، وبو حالده بایعك تصرفات استخلافیه‌سندن وفاً اشترا ایتمش اولدیغی قسم اوزرنده سائر دائنلره نسبتله بر امتیاز ورجحان استحصال ایدر ؛ چونکه الده بولنان مال غرامه‌یه داخل اولمز . رهن حالنده درهنك

حكمی فكنه قدر مرتهنك حق حبسی اولمق و راهن فوت اولدقده سائر غرمادن احق اولەرق رهندن استیفای دین ایدەبیلمكدر.»[١]
بناءً علیه مرتهن مدیونك تصرفات استخلافیەسندن ارتهان ایتمش اولدیغی قسم اوزرنده سائر اصحاب مطاوبه نسبتله امتیاز ورجحان قزانمش اولور. اشته بونلر تأمینات عینیه‌دندر.
فرانسه‌ده تأمینات عینیه امتیاز Privilège و ترهین املاك Hypothèque قسملرینی حائزدر. بونلردن امتیاز تجارت قانونلرنده مصرح اولان امتیاز و رجحانی افاده ایدر.
ترهین املاك بزده‌كی بیع بالوفایه برازمشابهدر.
امتیـاز علی الخصوص منقولاته متعلقدر؛ ترهین املاك دیه ترجمه ایتمك استدیكمز hypothèque علی الخصوص اموال غیر منقوله‌یه تطبیق اولنور. ترهین املاك املاكك یالكز بر قسمنه تأثیر ایدر؛ امتیازایله اموال منقوله‌نك كافه‌سی ارتهان اولنه‌بیلیر.
ترهین املاك ایكی نوع اولوب بریسی ترهین قانونی ویا عدلی judiciaire ودیكری ترهین عقدی ویا اختیاریدر Conventionnelle ترهین عقدی مستقرض حین استقراضده ملكنی رهن صورتیله تسلیمه بالاختیار موافقت ایدر، مقرض ایله مستقرض بینلرنده او وجهله برمقاوله نامه عقد اولنور.
ترهین قانونی قرضاً آلنان پاره‌نك توقیفی امرنده عاقدین رهنه دائر بركونه رأی ومطالعه بیان ایتمزلر؛ مؤخراً وضرورتنه مبنی دائن محكمه‌یه مراجعت ایدوب مدیونك املاكندن دینه كافی اولان مقدارینی رسماً تحت ترهین وتأمینه آلیر.

---

(١) مجله، كتاب الرهن ماده ٧٢٩

انكلتره‌ده مورت كج Mort-gage نامیله جاری اصول برنوع تأميناتدر، كه بونكله دائن، وعده‌سی حلولنده‌دين تأديه اولنديغی حالده صاحبنه اعاده ايتمك شرطيله ، مديونه عائد بر ملكك متصرفی اولور؛ فقط مديون ملكی دائنه انتقال ايتدكدن صكره بيله ، مناسب بر مدتده تأديهٔ دين ايدرسه ، ملكنی استرداد ايده‌بيلير . بناءً عليه بو اصول فعلاً فرانسه‌ده جاری اصوله مشابه تأمينات مثابه‌سنده‌در . آنجق مديون تاديه ايتمزسه دائن محكمه‌يه مراجعتله النده بولنان ملكی استرداد حقندن مديونك سقوطنه دائر بر حكم استحصال ايدر و او ملكی تماماً ويا قسماً صاتار .

آلمانياده مديون برملك معينی دائنه ترهين ايدر وبوكيفيت رسماً دفتر مخصوصنه قيد اولنور. دائنه بررهن نامه ويريلير كه ديكر برشخصه دوری ممكندر . منقولاتك دخی ترهينی جائزدر.

بلچيقاده ترهين عدلی موجود اولميوب ، اوكا بدل وصيته مستند بر طرز ترهين واردر ، بونكله موصی بعض املاك متروكه‌سی اوزرنده برنوع تأمينات تاسيس ايدر. ترهين عقدی عمومی اوله‌ماز، معين بعض املاك اوزرينه وضع اولنوب قيد ايدلمك اقتضا ايدر . منقولاتك ترهينی جائزدر .

اسپانياده ترهين املاك وامتياز جاريدر . ترهين املاك اختياری ويا قانونی اولور : اكر بر مقاوله ويا وصيته مستند ايسه اختياری ، اكر قادينك زوجندن ، كوچك چوجقلرك

ابوینلرندن ، دولتك مدیونلرندن مطلوبلری اولان شیلره قارشی قانوناً موضوع اولورسه قانونیدر. هر ایکی حالده ده ترهین یالکز بعض املاك معینه یه موضوع اولوب ، رسماً قید اولنمق لازمدر . امتیاز منقولات اوزرینه وضع اولنور .

ایتالیاده فرانسه اصولی جاری اولوب ، یالکز ترهین قانونینك رسماً مقید اولمسی لازمدر .

فلمنکده ده تأمینات عینیه حقنده فرانسه ده جاری احکام قانونیه یه مشابه احکام جاریدر .

رومانیاده قانونی ترهین املاك یوقدر ، یالکز دولتك ، ذات الزوج قادینلر ، کوچك چوجقلرك ومحجورلرك حائز اولدقلری حقوقه بناءً اجرا اولنان ترهین قید اولنمق ومعین املاکه منحصر اولمق اقتضا ایدر .

تأمینات عینیه بحثنده دولتلرك احکام قانونیه سی بربرینه بکزه مدیکندن بین الدول اختلافات قوانین اکسیك اولمز . بناءً علیه برمملکتده بولنان براجنبی تأمینات عینیه دن استفاده ایتمك ادعاسنده بولندیغی حالده قوانین شخصیه سی ایله قوانین محلیه دن هانکیلری هانکی جهتلرده تطبیق اولنه جغنی تعیین ایتمك لازمدر . نه کبی اموال ترهین اولنه بیلیر ، رسماً قید اولنمق اقتضا ایدرمی ، ترهینك تأثیرات اساسیه سی نه در بو جهتلر مملکتك دوغریدن دوغری یه منافع اقتصادیه سنه تعلق ایتدیکندن مطلقا قوانین محلیه یه تابع اولمق اقتضا ایدر . بناءً علیه بو خصوصانده قوانین محلیه یه رعایت ایتمك وانضباط عمومی دولتی محافظه

ایلمك شرطدر. تأمینات عینیه‌یی استحصال ایتمك، بوکا موافقت ایلمك ویا بشقه‌سنه دور ایلمك ایچون لازم کلن اهلیت شخصیه دولت متبوعه قانونی ایله تعین ایتدیکی کبی، تأميناته لزوم کوسترن اسبابی‌ده تعیین ایدن ینه دولت متبوعه قانونی ایسه‌ده، بو بابده انضباط عمومی دولی بعضا قانون محلی‌یه رعایتی موجب اولور. تأمینات عینیه‌یه هانکی قانون وجود ویرمش ایسه ینه اوقانون موجبنجه منطفی اولور .

— ۲ —

حقوق شخصیه

حقوق تصرفیهٔ استخلافیه‌نك ایکنجی قسمنی تشکیل ایدن حقوق شخصیه یاخود حق تعهد Droits d'Obligation ایله مدیون تسمیه اولنان بر کیمسه دائن دینیلن بر شخصه بعض حقوق تأمین ایدر. دائن ومدیون اطلاق اولنان طرفین مختلف تابعیتده اوله‌بیلدکلری کبی کیفیت تعهدك وقوعه کلدیکی محلدن بشقه یرده‌ده بولنه بیلیرلر. شوحالده بوخصوصده هانکی قانونلر احکامنك جاری اوله‌جغنی تدقیق ایتمك اقتضا ایدر .

تعهد طرفین بیننده تحصل ایتمش برعقددر. بونکله عاقدلر آره‌لرنده بر مقاوله یاپمش اولورلر ؛ بو مقاوله ایله یا بینلرنده یکدیکره برطاقم حقوق تأمین ایدرلر: بیع وشرا کبی . یاخود طرفینك بری دیکرینه بعض حقوق تأمینی تعهد ایتدیکی حالده

مقابلنده برتعهد بولنمز : وكالت كبی. برنجی حالده مقاوله‌ٔ متقابله Contrat synallagmatique ، دیكـرنده مقـاوله‌ٔ واحده Contrat unilatéral اولمش اولور .

عقودده طرفینك رضاسی، اهلیت شخصیه‌سی بولنمق ووسیله‌ٔ عقد اولان شی قانونه موافق اولمق شرطدر ؛ بو خصوصاتده دول مختلفه قانونلری احكامنجه اساسده كلی فرق كورلمزسه‌ده، عاقدلرك اهلیت شخصیه‌سی ، عقدك شكل وطرزی ایله تأثیرات قانونیه‌سی بحثنده احكام قوانین هر یرده بر دكلدر .

عاقدلرك اهلیت شخصیه‌سی دولت متبوعه قانونی ایله تعین ایدر. بناءً علیه تبعهٔ عثمانیه‌دن بولنان صغیر ، مجنون و معتوه كیمسه‌لر مقاوله عقد ایده‌مزلر. چونكه بونلر محجوردرلر[١]. بونك كبی ممالك شاهانه‌ده ساكن بر اجنبی دولتٔ متبوعه‌سی قانونی موجبنجه حائز صلاحیت دكلسه بوراده عقد مقاوله ایلیه‌مز.

مقاولاتك شكل ظاهریسنه كلنجه ، اكر عاقدلر بر دولت تبعه‌سندن ایسه‌لر محل عقد قانوننه ویا دولت متبوعه‌لری قانوننه توفیقاً مقاوله‌یی عقد ایتمكده مختاردرلر؛ دولت متبوعه قانوننه توفیق حركت ایتدكلری حالده مقاوله‌نك صحتنی قونسلوسلرینك تصدیق ایتمسی لازم كلیر . اكر طرفین مختلف تابعیتده ایسه محل عقد قانوننه رعایت ایتمك اقتضا ایدر .

مقاولاتده رضاء طرفین مشروط اولدیغنه نظراً ، عاقدلر، انضباط عمومیٔ دولی‌یه خلل كتیرمامك و آداب واخلاق عمومیه‌یه

---

[١] مجله ، ماده ٩٥٧

منافی اولمامق شرطیله، استدکلری کبی عقد مقاوله ایده‌بیلیرلر. حتی براجنبی قانونی ترجیح ایده‌رك مقـاوله‌لرنده او قانونك احکام متعلقه‌سنی تصریح ویا ایما ایلرلر؛ بوحالده آرتق اوقانون اجنبی قانونه دکل، طرفینجه قبول اولنمش بر مقاوله حکمنده‌در.

عاقدلر مقـاوله‌لرنده ترجیح ایتـدکلری قانونی تصریح ایتمامش بولنورلرسه محاکم بونی بعض امارات ایله تعیین ایتمك لازم کلیر:

طرفین بر دولت تبعه‌سـندن اولورسـه، عکسی ظـاهر اولمدقجه، دولت متبوعه‌لری قانونی ترجیح ایتمش اولدقلری اسـتدلال اولنه‌رق، انضباط عمومی‌ دولی خللدار اولمـامق شرطیله، اوقانون تطبیق اولنور. مع مافیه طرفین اوزون بر مدتدن بری مملکتلرندن تباعد ایله اقامتکاه ومرکز تجارتلرینی دیار اجنبی‌یه نقل ایتمش و بناءً علیه بولندقلری مملکت قوانینی ایله دها زیاده الفت پیدا ایلمش بولنورلرسه آرتق اقامتکاهلری قانونی lex domicilii تطبیق ایدیلیر.

طرفین مختلف تابعیتده اولور وبر مملکتده بولنمزلرسه مسئله‌نك حلی براز مشکلدر؛ بوندن ناشی‌ده بوخصوصده آرای مؤلفین مختلفدر. بعضلری مقاوله اموال غـیر منقوله‌یه تعلق ایتدیکی حالده اموالك بولندیغی محل قانونی ترجیح ایتمك استرلرسه‌ده، اموال مذکوره عاقدلرك بولندیغی یردن پك اوزاق و قوانینی کندیلرنجـه مجهول بریرده بولنه بیله‌جکـندن، بونی صورت مطلقه‌ده ترجیح ایتمك دوغری اولمز. بعض مؤلفلرده تعهد

حریت شخصیه‌یی نوعما تحدید ایتدیکندن مدیونك دولت متبوعه‌سی قانونی معتبر عد اولنمق لازم کله‌جکنی ادعا ایدرلر. حالبوکه تعهدات متقابله‌یی جامع اولان مقاوله‌لرده طرفین حقوق و تعهداتجه یکدیکره تماماً مساوی و هر بری یکدیکره قارشی هم دائن هم مدیون اولدقلرندن، هر ایکیسنك‌ده منسوب اولدیغی دولتلر قانونی تطبیق لازم کلیر؛ دولتلرك قوانینی ایسه علی الاکثر احکام متضاده‌یی حاوی اولدیغندن، بر مقاوله‌یه یکدیکره ضد ایکی قانونی تطبیق ایتمك مجبوریتی میدانه کلیر؛ بو ایسه غیر جائزدر.

بناءً علیه مقاوله‌ده صراحت یوقسه محلی عقد قانونی lex loci contractus ترجیح ایتمك مناسبدر. آنجق عاقدلر بر مملکتده بولنمدقلری تقدیرده، عقد ایجابك قبوله اقترانی ایله تمام اوله‌جغندن، مقاوله تکلیف ایدنك دکل قبول ایلیانك بولندیغی مملکتده منعقد اولمش دیمك اولور. شو حالده محل عقد قبول ایلیان طرفك بولندیغی محل اولدیغندن، مقاوله‌یه اورانك قانونی تطبیق اولنمق اقتضا ایدر.

عقد آچیق دکزده ویاخود هنوز هیچ بر دولت طرفندن اشغال اولنمامش و بناءً علیه اوزرنده حاکمیت تأسس ایتمامش بریرده وقوعه کلیرسه، مابه‌التطبیق اوله‌جق محل عقد قانونی مفقود اولدیغی ایچون، محل اجرا قانونی Lex loci solutionis مرعی اولمق لازم کلیر. بوندن بشقه انضباط عمومیٔ دولی‌یه خلل کلمامك‌ده شرطدر.

قامبيو مقاوله‌سی Contrat de change . — ادرنه‌ده بولنان بر كيمسه‌يه معلوم بر زمانده ازميرده معين بر مقدار پاره‌نك لزومی اولورسه ، اوپاره‌يی عيناً ازميره كوندرمكده مشكلات اوله‌بيله‌جكندن ، مبلغ معينی ازميرده كنديسنه احضار ايتمسنی ديكر بر شخصدن طلب ايدر . شخص مرقوم بوتكليفی قبول ايله او پاره‌يی او وجهله احضار ايتمكی درعهده ايلرسه آره‌لرنده بر قامبيو مقاوله‌سی منعقد اولمش اولور . بومقاوله‌نك موقع اجرايه وضعی ده پوليچه Lettre de change ايله اولور.

ادرنه‌ده‌كی شخص ازميرده‌كی شريكنه بر مكتوب يازه‌رق استنيلان پاره‌يی اوراده طلب ايدن كيمسه‌يه ويا امرينه تأديه ايتمكی اخطار ايلر، كه ايشته بو مكتوب پوليچه‌در . مكتوبك مرسلنه كشيده‌جی ومرسل اليهنه مخاطب دينير ، پوليچه‌يی مستصحباً مخاطبه مراجعتله بدلنی طلب و استيفا ايدن كيمسه‌ده پوليچه‌نك حاملی دره .

پوليچه‌نك مطلقا كشيده‌جی‌يه مراجعتله اونی آلان كيمسه‌نك النده بولنمسی الزم دكلدر . معاملات تجاريه‌نك تسهيلی ايچون پوليچه‌نك عادتا اوراق نقديه كبی الدن اله كچمسی لازمدر . بونك ايچون پوليچه‌يی استحصال ايدن كيمسه اونی جيرو ، يعنی حواله ايده‌رك ديكر بر كيمسه‌يه دور ايدر ، كه ايشته او شخص حامل اولور ؛ اوده بر ديكرينه و ديكری‌ده بر بشقه‌سنه دور ايده‌رك ، پوليچه ، وعده‌سی حلولنه دكين ،

حواله صورتیله بر چوق دفعه الدن اله کچر، بناءً علیه حامللر تکثر وتعدد ایده بیلیر .

بزده جاری اولان اصوله نظراً ، شرائط سائره میاننده پولیچه‌نك قارشولغی نقود وامتعه‌دنمی عبارتدر یوقسه برحسابه محسوبآمی ویا بشقه برجهتدنمیدر بیان اولنمق لازم [١] اولدیغی کبی، حواله خصوصنده‌ده پولیچه‌نك اوزرنده دور وحواله‌نك تاریخی اولمق وپولیچه‌نك مبلغی اخذ اولندیغی بیان ایدلمك و هر کیمك عهده‌سنه کچمش ایسه اونك اسمی ذکر اولنمق لازمدر [٢]، فرانسه ایله اسپانیا ، ایتالیا، پورتوغال، رومانیا، فلمنك ، مکسیقا ، یونانستان وَ جنوبی آمریقا حکومتلرینك اکثرنده بواصول جاریدر. آنجق پولیچه‌نك قارشیلغنی تصریح و حواله‌سنی بر طاقم قیوده اتباع ایتمك ، محل تأدیه‌سنی تعیین ایلمك کبی خصوصات داعیٔ مشکلات کورلدیکندن ، یکی بر اصولده پولیچه عادتا بانقوطلر کبی بر نوع نقد تجاری حالنه کتیرلمك استنیلیور . بو اصولی آلمانیا ، آوستریا ، اسویچره ، بلچیقا ، صربستان، مجارستان قبول ایتمشدر. انکلتره ایله شمالی آمریقا حکومات متحده‌سنده عرف وعادتدن اقتباس ایدیله‌رك بو خصوصده فرانسه و آلمانیا اصوللری مزج اولنمشدر.

ایضاحات مبسوطه‌دن پولیچه حقنده‌ده ممالك مختلفه‌ده جاری اصول براولمدیغی نمایان اولیور، بناءً علیه پولیچه‌ده علاقه‌دار

[١] تجارت بریه قانوننامهٔ همایونی، ماده ٧٠

[٢] تجارت بریه قانونی ، ماده ٩٤

اولانلرك اهليت شخصيه‌لری ايله پوليچه‌نك شكلی و باغليجه تأثيراتی حقنده‌حقوق خصوصيهٔ دول نقطهٔ نظرنده محتاج حل نه كبی مشكلاته تصادف اولنه بيله‌جكندن بوراده برنبذه بحث ايتمك فائده‌دن غير خالی اولور .

فرانسه‌ده تجارتله مألوف اولميان نسوانك پوليچه اوزرنده‌كی امضالری حقلرنده يالكز عادی بروعد حكمنی حائزدر وپوليچه مقبول اوله بيلمك ايچون صاحب امضانك تجاردن اولمسی شرطدر. ايتاليا‌ده‌ده بوبله اولدیغی كبی ، اسپانيا و پورتوغال قانونلری حكمنجه‌ده يالكز تجارتله مألوف اولانلر پوليچه امضا ايده بيليرلر. حالبوكه آلمانياده مقاوله عقدينه صالح اولان هر شخص پوليچه‌ده تعاطی ايده بيلير، حتی تجارتده بولنميان قادينلر بيله پوليچه امضا ايده بيليرلر . انكلتره ايله شمالی آمريقا قانونلری حكمنجه ذات الزوج اولان قادينلرك امضا ايتدكلری پوليچه‌نك اهميتی يوقدر . روسيه‌ده قادينلرك امضا ايتدكلری پوليچه بسبتون حكمسز دكلسه‌ده ، يالكز بر دينك اعترافی حكمنده عد اولنور — ممالك شاهانه‌ده پوليچه اوزرنده امضاسی بولنانلرك ارباب تجارتدن اولملری لزومنه دائر قانونده صراحت يوقسه‌ده، پوليچه سندينك تأمين ايتديكی حق وامتياز سندات سائره ايله تأمين اولنان مطلوباته نسبتله زياده وبوندن متحصل اختلافاتك حلی سائر مصالح تجاريه كبی تجارت قانوننامه‌سی احكامنه تابع اولديغندن، پوليچه اوزرنده امضاسی بولنانلر تجاردن اولمدقلری حالده، مسلك قانونه نظراً، اوبوليچه اوراق تجاريه عداددن چيقه‌رق سند عادی حكمنده قالير .

پولیچه‌یی امضا ایدنلرك اهلیت شخصیه‌سی دولت متبوعه‌لری قانونی ایله تعین ایدر. بناءً علیه برعثمانلی برپولیچه سندی امضا ایتدیکی حالده ، نره‌ده امضا ایدرسه ایتسون وبدلی نره‌ده تأدیه اولنورسه اولسون ، اهلیت شخصیه‌جه قوانین عثمانیه‌یه تابع قالیر . یالکز بوخصوصده‌ده انضباط عمومیٔ دولی‌یه خلل کلمامك شرطدر .

پولیچه حقنده آلمانیاده جاری قوانین احکامنه نظراً ، بر کیمسه، دولت متبوعه‌سی قانونی نه‌اولورسه اولسون، بولندیغی محل قانونی نظرنده پولیچه امضاسنه اهل ایسه اونك امضا ایتدیکی پولیچه مقبولدر. بعض دولتلر بونظریه‌یی قبول ایده‌رك قانونلرینه کچیردکاری کبی، حقوق دول انجمنی‌ده قامبیو سنداتی حقنده‌کی اختلافات قوانینه دائر ١٨٨٥ سنه‌سنده تنظیم ایتدیکی بر نظامنامه لایحه‌سنه بو نظریه‌یه مستند احکام درج ایتمشدر .

پولیچه‌نك شکلی حقنده‌ده هر دولتك احکام قانونیه‌سی بر دکلدر . نزده پولیچه کاغدی برمحلدن دیکر محله چکیلوب البته بر تاریخی اولمق وتأدیه اولنه‌جق مبالغك مقداری وکرك آلججی‌یی ویره‌جك شخصك اسمی و نه وقت و نه محلده تأدیه اولنه‌جغی تصریح اولنوب قارشوانی نقود وامتعه‌دنمی عبارتدر یوقسه بر حسابه محسوباً ویا بشقه برجهتدنمیدر بیان اولنمق لازمدر و برشخص غائبك امرینه منوطمیدر یوقسه چکن آدمك تصرفنده‌میدر صراحةً ذکر اولنوب آنجق بر ، ایکی‌یه

اوچ ، درت وبوندن زیاده نسخه‌سی اولورسه اونی دخی ذکر ایده‌رك قاچنجی نسخه اولدیغنی بیان ایتمك لازمدر » [۱].

قانون عثمانیده مندرج شرائط سالفه فرانسه قانوننده‌ده تماماً موجود ایسه‌ده، حکومات سائره قانونلرنده اویله دکلدر. مثلا انکلتره‌ده پولیچه حاملك امرینه Au porteur اوله‌بیلوب، تاریخی و محل تنظیم و تأدیه‌سی تصریح اولنمق ایجاب ایتمز. آلمانیا ، انکلتره وبلچیقا قانونلرنده پولیچه‌نك قارشیلغنی ذکره لزوم یوقدر . انکلتره وبلچیقا قانونلرینه نظراً وعده‌سی معین اولمیان پولیچه‌لر آوبسته A vue عد اولنور. آلمانیا،اسقاندیناویا و اسوبچره‌ده پولیچه سندی تعبیرینك بولنمسنه احتیاج واردر .

پولیچه قبول و مراد اولنه بیلیر. مخاطب آنجق پولیچه‌یی قبولدن صوکره محتویاتنك تأدیه‌سندن مسئول اولور. بناءً علیه حاملك پولیچه‌یی قبول ایتدیرمکده منفعتی بدیهی اولدیغی کبی، « پولیچه‌کاغدینی چکن وکرك حواله‌سنی ایدن کیمسه‌لر پولیچه‌نك قبولی ووعده‌سنده تأدیه‌سی ایچون بربرینه متکفلدرلر » [۲].
اسپانیا، پورتوغال، مکسیقا ایله بعض جنوبی آمریقا حکومتلرنده حامل پولیچه‌یی مخاطبك قبولنه عرضه مجبوردر . قبولك شکلنه کلنجه، « پولیچه‌نك قبولی کیفیتی امضا ایله تصدیق اولنمق و مقبولمدر تعبیریله بیان قلنمق » [۳] لازمدر . فرانسه‌ده‌ده

[۱] تجارت بریه قانونی ، ماده ۷۰
[۲] تجارت بریه قانونی ، ماده ۷٦
[۳] » » » ۸۰

بویله اولوب ، آلمانیا ایله باچیقاده پولیچه اوزرنده مخـاطبك یالکز امضاسی کافیدر. انکلترهده کیفیت قبول پولیچه کاغدی اوزرینه تحریراً و مخاطب طرفندن امضا اولنهرق واقع اولمزسه تماماً حکمسزدر .

پولیچهنك حوالهسی جیرانتـه طرفندن پولیچهنك آرقه‌سنه حقوقنك ترك ودور اولندیغنی متضمن امضاسی آلتـنده یازیلان برعبارهایله اولور. قانون عثمانی‌یهنظراً «پولیچهتحویللری اوزرنده دوز و حوالهنك تاریخی اولمق وپولیچهنك مبلغی اخذ اولندیغنی بیان ایتمك و هرکیمك عهدهسنه کچمش ایسه اونك اسمنی ذکر ایلمك لازمدر» [١] . برچوق قوانین اجنبیهدهده بویله ایسهده، آلمانیادهحواله تاریخنه لزوم اولمدیغی کبی، آلمانیا، انکلتره ، بلچیقاده پولیچهنك قورشیلغندن بحثه محل یوقدر .

پولیچهنك شکلنه عائد اولهرق ظهور ایده بیلن اختلافات قوانین عقودده نافذ اولان محل عقد قانونیدر . locus regit actum قاعدهسنه توفیقاً حل اولنمق لازم کلیر . غلانهداران بر دولت تبعهسندن اولدقلری حالده بوخصوصدهکی اختلافات قاعدهٔ مذکورهیه توفیقاً پولیچهنك تنظیم اولندیغی محل قانونی موجبنجه حل اولنمق و مختلف تابعیتده ایسهلر یا او قانون و یاخود کندی اختیارلرینه کوره دولت متبوعهلری قانونی موجبـنجه حل ایدلمك اقتضا ایدر .

---

[١] تجارت بریه قانونی، ماده ٩٤

پولیچه‌نك تاثیراتی بحثنده مسئولیتلری نظره آلمق لازم كلیر. پولیچه‌یی قبول ایدن مخاطب ایله جیرانته‌لرك هر بری و كشیده‌جی پولیچه بدلنك تأدیه‌سندن مسئولدرلر. بدلنك تادیه‌سی ایچون مهلت اعطاسی قانوناً مردود اولدیغندن [١] وعده‌سنك حلولنده مخاطبه ابراز اولنان پولیچه‌نك بدلی درحال تسویه اولنمزسه حاملی كشیده‌جی ایله جیرانته‌لر علیهنه محكمه‌یه مراجعت حقنی احراز ایدر. بدلنك عدم تأدیه‌سندن ناشی پولیچه‌نك حاملی وعده‌سنك فرداسی كونی، حق ادعاسنی محافظه ایتمك ایچون، پروتستو دینیلن بر سند ایله مراجعت ایتمسی لازمدر [٢]. پولیچه‌دن متولد هر نوع دعاوی پروتستو تاریخندن ولو اكر علیهنه حكم اولنمامش و یاخود دین بشقه‌جه بر سند ایله تبین ایتمامش سه محكمه‌یه اك صكره وقوع بولان مراجعت وادعادن اعتباراً بش سنه مروروند غیر مسموع اولور [٣] بو اصول فرانسه‌ده جاری اصوله تماماً مشابه اولدیغی كبی، قوانین اجنبیه‌نك همان جمله‌سی بوكبی احكامی جامعدر. یالكز انكلتره ایله شمالی آمریقا حكومات متحده‌سنده پولیچه‌یی قبول ایدنه تأدیه ایچون اوچ كون مهلت ویریلیر. پولیچه بدلنك عدم تادیه‌سی حالنده پروتستو تنظیمی لازم ایسه‌ده، انكلتره‌ده یالكز كشیده‌جی ومخاطب مملكت اجنبیه‌ده بولندیغی حالده پروتستویه احتیاج واردر. آلمانیاده

[١] تجارت بریه قانونی، ماده ٩٢
[٢] « « « ١١٩
[٣] « « « ١٤٦

عدم تأديه‌دن امتناع کونی پروتستو ایدیله بیلیر و نهایت ایرتسی کونی پروتستو لازم کلیر . باچیقاده امتناع کونی دکل ، ایرتسی کونی پروتستو لازمدر . دعوی ایچون قبول اولنان مرور زمان مدتی هر یرده بر اولمیوب، ایتالیا ایله فرانسه و باچیقاده بو مدت بش ، اسپانیا ایله پورتوغالده درت ، انکلتره‌ده آلتی ، آلمانیاده اوچ سنه‌در .

پولیچه‌نك تأثیراتنه متعلق اوله‌رق ظهور ایده بیلن اختلافات قوانینده ؛ اکر علاقه‌داران بر دولت تبعه‌سندن ایسه ، **عقودده نافذ اولان محل عقد قانوننك** قاعده‌سنه اتباع لازم کلیر . علاقه‌دارلر بردولت تبعه‌سندن اولمیوب‌ده مختلف تابعیتده بولندقلری حالده، دولت متبوعه‌لری قانوننی ترجیح ایتمشلرسه، حق اختیارلرینه رعایتاً ، او دولت احکام قانونیه‌سی مرعی عد اولنور . شوراسنه دقت اولنمق لازم کلیرکه بر پولیچه، ظهوری؛ حواله‌سی، قبولی کیفیتلری ایله، برطاقم مقاولات احداث ایدر؛ مقاوله‌لر محل عقد قانوننه تابع اولمق نظریه‌سنه کوره، پولیچه‌دن متولد اشبو مقاولات عدیده‌نك هر بریده — اکر بو معاملاتك جمله‌سنی ایفا ایدنلر بر دولت تبعه‌سندن اولوب‌ده بو خصوصاتده دولت متبوعه‌لری قانوننه تابع دکلسه‌لر — عقد اولندقلری محلك احکام قانونیه‌سنه موافق اولمق لازم کلیر .

— ۳ —

حق احداث واختراع

حقوق ادبيه . — ممالك شاهانه‌ده حق تأليف اصحاب آثاره امتياز اعطاسی صورتيله ، طبع ونشر تاريخندن اعتباراً قرق سنه اوله‌رق تعيين اولنديغی حالده [۱]. بو حق فرانسه‌ده بلچيقاده اصحابنه مادام الحيوٰة ووفاتنده ورثه‌سنه اللی سنه مدتله تأمين اولنمشدر؛ آلمانيا، اوستريا، اسوچره وپورتوغالده صاحبنه مادام الحيوٰة تأمين اولنان حق ورثه‌سنه اوتوزسنه بخش اولنمشدر. صاحبنك وفاتندن صكره ورثه‌يه انتقال ايدن حق تأليف روسيه‌ده قرق ، اسپانيه ايله قولومبياده سكسان سنه دوام ايدر. ايتالياده حق تأليف قرق سنه‌دن عبارت ايسه‌ده ، ختامنده قرق سنه دها سائر كيمسه‌لر طرفندن طبع اولنان اثرك حاصلاتندن صاحبی ويا ورثه‌سی يوزده بش حصه تمتع آلير . انكلتره‌ده انكليز مؤلفلرك آثاری ايله ايلك دفعه اوله‌رق انكلتره‌ده طبع اولنان مؤلفات ايچون اصحابنه يا قرق سنه ويا اصحابنك مدت حياتيله برده بعد الوفات يدی سنه مدتله تأمين حق اولنور . برده غزته‌لر ايله رسائل موقوته‌ده نشر اولنان مقالات ومعلملرك تدريساتی بعض مملكتلرده حق تأليفه تابع طوتلديغی حالده بعض يرلرده بوكبی آثار حمايه كورمز . بونك كبی بعض محللرده حق ترجمه ايله تياترو پيه‌سلرينك اوينادلمسی وموسيقی نوطه‌لرينك

---

[۱] كتاب طبعی حقنده‌كی نظامنامه‌نك ذيلی

اجراسی حقی عادتا تصنیفات اوزرنده کی حقوق درجه‌سنده اولدیغی حالده بعض مملکتلرده یالکز حق تألیف محفوظدر .

مختلف مملکتلر احکام قانونیه‌سنك تخالفی ده بر طاقم اختلافات قوانینی انتاج ایتمسی طبیعیدر . اول امرده بر مملکتده اورایه یبانجی اولان بر مؤلفك طبع ایتدیره‌رك حق تألیفنی احراز ایلدیکی بر اثر دیکر بر مملکتده تقلیداً طبع اولنمه اوراده صاحب اثرك حقی هانکی قانون احکامنه توفیقاً محافظه اولنه‌جق ؟ بونی تدقیقدن اول شوراسنك اخطاری لازمدرکه دولت علیه حقوق ادبیه ایچون هیچ بر دولت ایله عقد معاهده ایلمامش اولدیغی ایچون ممالك سائره‌ده طبع ونشر اولنان آثار اوزرنده، اصحابی حقی تبعهٔ عثمانیه‌دن اولسه بیله، احراز اولنان حقوقه مملکتمزده رعایت اولنمز ؛ ممالك سائره‌ده انتشار ایدن هر نوع آثار کرك عیناً کرك ترجمةً بوراده هر کس طرفندن طبع ایتدیریله بیلیر ؛ بوکبی آثاری طبع ایدن و ایتدیرنلر نظر قانونده اصلا مسئول ومعاتب اولمزلر . اوروپا دولتلری ایسه‌بو بابده عقد ایتدکلری معاهدات ایله یکدیکرینك ملکنده انتشار ایدن آثار اصحابنك حقوقنی ملکلری داخلنده محافظه ایتمکی درعهده ایتمشلردر .

اساساً مدونات اوزرنده احراز اولنان حقوقدن هر کسك دولت متبوعه‌سی قانونلری احکامنه توفیقاً استفاده ایتمسی لازم کلیر ؛ آنجق موجود موضوعات قانونیه‌ده تعقیب اولنان مسلکه کوره براثر، صاحبنك تابعیتندن قطع نظر، نره‌ده طبع ونشر اولنورسه اورانك احکام قانونیه‌سی دائره‌سنده اصحابی اکتساب ایتدیکی

حقوقدن استفاده ایدر . شو حالده ، مثلا اسپانیالی برمؤلفك آلمانیاده طبع ایتدیردیکی براثر فرانسه‌ده تقلید اولنورسه مقلدلر آلمانیا قانوننك تعیین ایتدیکی مدت ظرفنده تعقیباته تابع اولورلر . فقط بومدت فرانسه قانوننك قبول ایتدیکی مدتدن زیاده اولورسه معتبر اولمز ؛ چونکه فرانسه قانونی دیکرینه نسبتله مدتی قصر ایتمکله اثرك دها آز بر زمانده مال عمومی اولمسنی تأمین ایتمشدر ؛ بالعکس مدت مذکوره فرانسه‌قانونجه معین اولان مدتدن آز ایسه او حالده مقبولدر ، زیرا قانونك تأمینه چالشدیغی منفعت بو صورتله دها اول میدانه کلمش اولیور دیمکدر .

مغروفه تجاریه وصناعیه . — بر موجد ، عامل وتاجرك ایجاد ، اعمال ایتدیکی ، مدار تجارت اتخاذ ایلدیکی شیٔ اوزرنده احراز ایتدیکی حقوقك ماهیت ومدت تأمینیه‌سی بحثنده دولتلرك احکام قانونیه‌سی متخالفدر . ممالك شاهانه‌ده اختراع براتی ایله عثمانلی کاشف وموجدلره یکرمی بش سنه‌یه قدر حق استفاده تأمین اولندیغی[۱] حالده ، فرانسه آلمانیا،لوکسنبورغ،برەزیلیا، اسوەچ ونوروچده بو مدت اون بش سنه‌یی تجاوز ایده‌مز ؛ اوروغوایده اوچ، آلتی، طقوز سنه‌در؛ انکلتره‌ده هرحالده اون درت سنه‌دن دون اولمق لازمدر ؛ آمریقا حکومات متحده

[۱] ۱۸۳نجی صحیفه‌یه مراجعت .

سنده اون یدی سنه‌در ؛ اسپانیا ایله بلچیقاده یکرمی سنه‌یه قدر دوامی جائزدر . برده بعض شیلر ایچون بر مملکتده اختراع براتی ویریله‌بیلیرکن بشقه بر مملکتده ویرلمز ؛ مثلا آلمانیاده ، لوکسنبورغده مستحضرات کیمیویه ایچون برات ویرلمز . قانون عثمانی حکمنجه ، که فرانسه‌ده دخی بویله‌در ، بر مملکت اجنبیه‌ده استحصال اولنان اختراع براتنك ختام مدتنده بوراده‌ده ارثی ایچون آلنمش اولان برات مدتی ختام بولمق لازم‌کلیر [۱] حالبوکه ، مثلا آلمانیاده ، لوکسنبورغده ، بویله دکلدر .

علامات فارقه حقنده‌کی احکام قانونیه‌ده متخالفدر . پورتوغال ایله فلمنکده حروف وارقام علامت اتخاذ اولنه‌مز . اسویچره‌ده تجدید اولنمیان علامات فارقه اون بش سنه مرورنده مال عمومی اولور ؛ آلمانیاده ، دانیمارقه ، لوکسنبورغ ، اسوج ایله نوروچده علامات متخذه یالکز اون سنه حمایهٔ قانونیه‌دن مستفید اولور ؛ آمریقاده ایسه بو حق استفاده اوتوز سنه دوام ایدر . بلچیقاده بونك ایچون معین بر مدت اولمیوب محاکمك تقدیرینه براقلمشدر .

حقوق صناعیه وتجاریه بحثنده‌ده دولتلرك احکام قانونیه‌سی بیننده ، بالاده کورلدیکی اوزره ، مهم فرقلر واردر . بوندن اختلاف ظهوری حالنده اختراع براتنك استحصال اولندیغی ،

---

[۱] اختراع براتی قانونی ، ماده ۳۵

علامت فارقه‌نك قید وتصدیق ایدلدیکی محل قانوننی نظره آلمق مقتضیدر . آنجق انضباط عمومیء دولی خللدار اولماق الزم اولدیغندن ، مثلا بر مملکتده مال عمومی صره‌سنه کیرمش اولان بر شی ایچون کاشفنك دیکر بر مملکده آلدیغی اختراع براتك ، براتك آلندیغی بر قانونه نظراً بر مدت دها دوام ایتمك لازم کلسه بیله ، مال عمومی عد اولندیغی محلده آرتق حکمی اولمز .

— ٤ —

تصرفات استخلافیه‌نك انتقالی

بر شخصك وفاتنده موروثاتی بولندیغی مملکت قانوننه‌می توفیقاً اداره اولنمق یوقسه بوخصوصده متوفانك آرزوسی ، درجات ارتباطی ویاخود عائله‌سنك منافع خصوصیه‌سی‌می نظره آلنمق لازم کله‌جکنی تعیین ایتمك اقتضا ایدر . اکر بوبابده اموالك بولندیغی مملکت قانونی ترجیح اولنسه وبو خصوصده اموالك منقول وغیر منقول قسمی تفریق ایدلمسه اموال مذکوره‌نك هربرینی بولندقلری محل قانوننه تابع طوتمق وبناءً علیه موروثاتك هیئت مجموعه‌سنی مختلف قانونلر احکامنه تابع قیلمق لازم کلیر . بعض مؤلفلر موروثاتك غیر منقول قسمنی بولندقلری محل قانوننه Lex rei sitœ تابع طوتدقلری حالده منقولاته متوفانك اقامتکاهی قانوننی تطبیق ایتمك استرلر .

حالبوکه موروثاته متعلق قانونلر قوانین سیاسیه‌دن ایسه اموال منقوله‌یی بولندقلری محل قانوننه غیر تابع عد ایتمك جائز اولمز ؛ بوکا قابل موروثات منافع خصوصیه‌دن ایسه منقولات بشقه واموال غیر منقوله بشقه قانونلرك تحت تأثیرنده بولنمق موافق اولمز . برده بوخصوصده اموالك بولندیغی محل قانونی ترجیح اولندیغی حالده اموال مختلف یرلرده بوله‌جغی کبی ، ورثه‌ده تعدد ایده‌بیله جکندن ، دین حالنده دائنلرك حالی ، قوانینك تخالف احکامندن دولایی ، پك زیاده کسب مشکلات ایدر . بناءً علیه ، اك یکی نظریه اولمق اوزره درمیان اولنوب بزجه‌ده معقول کوریلان بر فکره کوره ، اموال ایستر منقول استر غیر منقول اولسون ونره‌ده بولنورسه بولنسون ، متوفانك منسوب بولندیغی دولت ویاخود مقیم اولدیغی مملکت قانوننه تابع اولمق لازم کلیر [١] .

— ١ —

ممالك شاهانه‌ده تبعهٔ مسلمه‌دن بلا وصیت وفات ایدنلرك اموال متروکه‌سی ، کتب فقهیه‌ده تفصیل اولندیغی وجهله ، صره ایله اصحاب فرائض ، عصبات ، معتق ، ذوی‌الارحام بیننده تقسیم اولنور ؛ ونلر بولنمزسه اموال مذکوره بیت‌المال عائد اولور . اصحاب اموال وفات ایتمدکجه مالی ترکه حکمنی احراز

[١] Wéiss › Traité élémentaire de droit international privé › صحیفه ٦٨٣

ایدەمیوب ، وقاتی ایله مالی ترکه احکامنه تابع اولور وورثه‌سی او آندن اعتباراً ترکه اوزرنده احرار حق ایلر .

رق ، قتل، اختلاف ملت [۱] واختلاف دار مانع ارثدر. توارثده نکاح مشروعك وجودی شرط اولدیغندن ، ولدزناوولدملاعنه آنجق والده‌لرینه وارث اولورلر ؛ چونکه بونلرك بر پدردن نسبی ثابت دکلدر .

فرانسه‌ده ترکه ورثه héritiers یه‌وبرده اخلاف‌غیرمنتظمه successeurs irréguliers یه عائددر . ورثه اون ایکنجی درجه‌یه قدر اولان اقربادرکه ، قانون بونلری درت صنفه آییرمشدر؛ اولا فروع ؛ ثانیاً پدر ،والده ، برادر وهمشیره ایله بونلرك فروعی ؛ ثالثا پدر ووالده‌دن ماعدا اولان اصول؛ رابعا پدر وهمشیره‌دن ماعدا اقارب ایله فروعی . اخلاف غیر منتظمه ورثه‌نك قسماً ویا تماماً تورثدن محروم ایده‌بیله‌جکی کیمسه‌لردرکه بونلرده استلحاق اولنان اولاد غیر مشروعه (بونلر ورثه‌نك وجودی حالده مشروعاً تولد ایتسه‌لر حصه‌لرینه اصابت‌ایده‌جك مقدارك نصف، ثلث ویا اوچ ربعی مقداری توارث ایدرلر) ایله زوج وزوجه (بونلر آنجق ورثه ویا استلحاق اولنمش اولاد غیر مشروعه بولنمدیغی حالده توارث ایدرلر) در . هیچ کیمسه‌سی اولمیان برشخصك

[۱] بوزاده‌کی ملت تعبیری اسلام، کتابی اولان اقوام، مشرکلر کبی مذهباً متحد اولان اقوامی افاده ایدر .

وفاتی حالده اموالی دوله قالیر. برشخصی قتل ویا اوکیمسه‌نك حیاتنه قصد ایدن و یاخود افتراء جنایتله اتهام ایلیان کیمسه حق توارثدن محروم اولور. میراثی قبول ایدن کیمسه متوفانك بتون دیوننی تأدیه‌یه مجبور وفقط ردایدن شخص دیون مذکوره‌یی تسویه‌دن وارسته اولور؛ ترکه مقدارینی تحریر وقید ایتدیرن کیمسه متوفانك دیوننددن یالکز ترکه مقدارینی تأدیه ایدر .

انکلتره‌ده برکیمسه اموالنك مجموعنی وصیت ایله ترك ایده بیلیر؛ اونك ایچون ورثه یالکز وصیتسز وفات ایدنلرك مالنی توارث ایلر؛ فقط امر انتقالده اموال منقوله ایله غیر منقوله اولان اموال مختلف احکامه تابعدر . وفات ایدن برکیمسه‌نك کندیسنه وصیتسز قالمیوب، فقط اجدادینك برندن استحصال ایتمش اولدیغی اموال غیر منقوله‌سی اوجده‌ك یقین بولنان اقاربندن برینه انتقال ایدر . وارث اولان کیمسه عهده‌سنه انتقال ایدن متروکاتی ردایده‌مز. اموال منقوله‌یه کلنجه، زوج زوجه‌سنك غیراز دیون بالجمله اموالنی توارث ایدر. زوجه، اکر چوجقلر وارسه، زوجنك اموالنك ثلثنه، یوقسه نصفنه وارث اولور. اولاد والده‌لرینك حصه‌سی بعدالافراز، بلا تفریق جنس و سن متساویا حصهٔ ارثیه‌یه نائل اولور. اشبو وارثلر بولنمدیغی حالده متروکات منقوله سائر ورثه‌یه واونلرده اولمزسه دولته قالیر .

آلمانیاده بعض حکومتلر درجهٔ قرابتی نظره آلیرلرسه‌ده، بعضلرنده ورثه شخص متوفانك فروعی، والدینی ایله اونلرك

فروعی ، جدینی ایله اونلرك فروعی وجداجدینی ایله كذا اونلرك فروعی اولمق اوزره درت صنفه منقسمدر . ذكور واناثدن اولان ورثه بیننده فرق یوقسه‌ده ، بعض یرلرده غیر منقولاتده ذكوره حق رجحان ویا تقسیمده براززیاده حصه ویررلر . اولاد غیر مشروعه والده‌لرینه اولاد مشروعه ایله برابر وارث اولورلر . آلمانیانك بعض قسمنده ورثه شخص متوفانك دیوننده مسئول اولورسه‌ده ، بعض یرلرنده اولمز .

اسپانیاده متروكات شخص متوفانك اولا فروع شروعه‌سنه ، ثانیاً وفات ایدن والده‌نك اولاد غیر مشروعه‌سنه ، ثالثا فروعك فقداننده شخص متوفانك اصولنه ، رابعا اقرباء سائره‌یه انتقال ایدر . بونلرك فقدانی حالنده شخص متوفانك استلحاق ایتدیكی اولاد غیر مشروعه‌سی ، بوندن صكره تفریق ایدلمامش اولان زوجه‌سی ، بعده اوننجی درجه‌یه قدر اولان اقرباسی وهیچ بری اولمزسه دولت توارث ایدر . ورثه متروكاتی قبول ایدرسه متوفانك دیوننده مسئول اولورسه‌ده ، متروكاتی ثبت دفتر ایتدیردیكی حالده دیونك یالكز اومقدارینی تأدیه‌یه مجبور اولور . زوجنه وارث اولوبده سوء فعل وحركتده بولنان رامله‌، ابوینی سفیل ایدن اولاد حق توارثدن محروم اولور .

ایتالیا قانوننك موروثاته متعلق احكامی فرانسه‌نك احكام قانونیه‌سنه مشابه ایسه‌ده ، استلحاق اولنان اولاد غیر مشروعه ایله زوجین حقنده‌كی احكامی دها مساعده‌كارانه‌در . شخص

متوفانك بر وصیتنامه تنظیم ویا تعدیلنه اجبار ایدن، بر وصیتنامه‌یی تنظیم ویا فسخدن منع ایلیان، موجود بر وصیتنامه‌یی محو ویا تحریف ایدن کیمسه حق توارثدن محرومدر.

روسیه‌ده حقوق ارثیه‌یی اولانلر اولا شخص متوفانك اولاد ذکوری ایله فروعی، ثانیاً اناثدن اولان اولادی ایله فروعی، ثالثا برادرلری ایله فروعی، رابعا همشیره‌لری ایله فروعی، خامسا لام برادرلری ایله فروعی، سادسا لام همشیره‌لری ایله فروعی، سابعا اقارب سائره‌سیدر. ابوین اولادك متروكاتی اوزرنده اساساً حقوق ارثیه‌یه مالك اولمیوب، آنجق بونره بخش ایتمش اولدقلری اموالی، اگرچوجقری یوقسه، استرداد ایده بیلیرلر. زوجه‌نك هر بری غیر منقول اموالی سبع ومنقولاتی نصف درجه‌ده توارث ایدر. ورثه‌نك فقداننده متروكات دولته قالیرسه‌ده، معلمینك متروكاتی منسوب اولدقلری مؤسسات علمیه‌یه، رهبانك کلیسالره، شهراهالیسنك بلده‌لره انتقال ایدر. بر شخصك وفاتی، حقوق مدنیه‌دن محرومیته محکومیتی، مناستره کیرمسی ایله اموالی ترکه حکمنی کسب ایدر. برشخصك وفاتنده بر حیات ویا حال حملده اولمیان، کورك ویا سبریایه نفی جزارینه محکوم اولان، مناستره کیرن کیمسه‌لرك حقوق ارثیه‌سی یوقدر. ترکه‌یی قبول ایدن کیمسه متوفانك دیوننده‌ن مسئول اولورسه‌ده، ترکه‌نك ردی ایله بوندن قورتلمق ممکندر. لهستانده تماماً فرانسه اصولی جاریدر.

تصرفات استخلافیه‌نك انتقالندن نشئت ایده‌جك اختلافات قوانین وفات ایدن کیمسه‌لرك منسوب اولدقلری دولت قانوننه توفیقاً حل اولنمق لازم کلدیکنی بحثمزك بدایتنده سویلمشیدك. کرك منقول کرك غیر منقول اولسون، اموال متروکه‌نك ترکه حالنه کیرمسی اصحابنك دولت متبوعه‌سی احکام قانونیه‌سنه کوره در. بناءً علیه ترکه شخص متوفانك دولت متبوعه‌سی قانوننه کوره حین وفاتده باشلارسه، اموال نره‌ده بولنورسه بولنسون، ورثه او آندن اعتباراً حق توارثی احراز ایدر. متوفانك دولت متبوعه‌سی قانونی ایله اموالك بولندیغی محل قانونی بیننده فرق بولنمدیغی، ومثلا هر ایکیسی‌ده آنجق شخصك وفات ایتدیکی ویاخود مفقودیتی ثابت اولدیغی کون ترکه‌سنك آچلدیغنه قائل اولدیغی، حالده اختلاف اولمزسه‌ده، مثلا روسیه تبعه‌سندن بری موت معنوی‌یه دوچار اوله‌رق بونك بو طرزی قبول ایتمیان بر مملکتده اموالی بولنورسه مشکلات ظهوره کلمك طبیعی اولوب، هرحالده انضباط عمومی‌ٔ دولی‌یه رعایت ایتمك مجبوریدر. دیکر طرفدن ورثه‌نك صلاحیتی شخص متوفانك دکل، ورثه‌نك دولت متبوعه‌لری قانونی ایله تعین ایدر. حالبوکه قانون محلینك منافع عمومیهٔ محلیه‌یه مغایر اولدیغندن دولایی رد ایتدیکی بر سببله دولت متبوعه‌سنك حق توارثدن محروم ایتدیکی بر کیمسه مثلا مناستره کیرن بر روسیه‌لی، اموالك بولندیغی او مملکت قانوننه توفیقاً حق توارثی حائزدر.

وارثك صلاحيت شخصيه‌سی موضوع بحث دكلسه، شخص متوفانك منسوب بولنديغی دولت قانوننه توفيقاً افراد عائله‌دن كيملرك حق توارثی اولوب بين الورثه كيفيت رجحانلری تعيين اولنمق، وفقط انضباط عمومیٔ دولی‌يه رعايت ايدلمك لازم كلير.

ابوينی بر اولان قرداشلر ايله لاب و ياخود لام اولان برادر وهمشيره‌لرك درجهٔ وراثتلری، زوجينك حقوق ارثيه‌سی اولوب اولمديغی، بخش اموال ايتمش اولانلرك حق استردادی و اولاد غير مشروعه‌نك حق وراثتی اولوب اولمديغی كذا شخص متوفانك دولت متبوعه‌سی قانوننه توفيقاً تعيين ايدر؛ فقط بالخاصه اولاد غير مشروعه‌نك حقوق ارثيه‌سی بحثنده انضباط عمومیٔ دولی‌يه رعايت شرطدر.

بر شخص بلا وارث وفات ايدر ودولت متبوعه‌سی قانونی ايله اموالك بولنديغی محل قانونی‌ده بومقوله اشخاصك متروكاتنی دولته ويررسه، دولت متبوعه‌سی عادتا ورثهٔ سائره كبی توارث ايلديكی تقديرده متروكات مذكوره، بولنديغی محل قانونی مساعد اولديغی حالده، دولت متبوعه‌يه انتقال ايتمك لازم كلير. بالعكس متوفانك دولت متبوعه‌سی اموال متروكه‌يی عادتا صاحبسز مال كبی ضبط صورتيله آليورسه وحالده اموال مذكوره بولندقلری محل صاحبی اولان دولته عائد اولمق اقتضا ايدر. بر شخصك دولت متبوعه‌سی بلاوارث وفات ايدن تبعه‌سنك اموالنی قانوناً توارث ايتمديكی تقديرده‌ده او دولت تبعه‌سندن بلاوارث وفات

ايدنلرك اموالى بولنـدقلرى ملكك صاحبي اولان دولته قالمق طبيعيدر .

تركه‌يي قبول ويا رد ايتمك صلاحيتى ايله بوكا متعلق اولان مهلت، متروكات شخص متوفانك منسوب اولديغى دولت ملكى خارجنده اولسه بيله ، هر حالده متوفانك دولت متبوعه‌سى قانونى ايله تعيين اولنور، فقط قبول وردك طرز اجراسى، محل عقد قانونى معتبر اولمق قاعده‌سنه بناءً، اموالك بولنديغى محل قانوننه توفيق اولنه‌جغى كبي ورثه‌نك دولت متبوعه‌لرى قانوننده موافق اوله‌بيلير .

تكاليفده صاحب ملك اولان دولتك بيوك بر منفعتى اولديغندن متروكاتدن آلنه‌جق رسمك تعيين مقـدارى متروكاتك بولنديغى محل صاحبي اولان دولتك قانوننه عائد اولديغى كبي، رسم‌ده ينه او دولتك خزينه‌سنه عائد اولور .

— ۲ —

احكام شرعيه‌يه نظراً وصيت « بعد الموت اولان شيئه مضاف اولان تمليكدر » [۱] . بونك ايچـون موصى‌به ، يعنى وصيت اولنان شى موصينك وفاتندن صكره قابل تمليك اولمق، موصى تمليك ايچون اهليت شخصيـه صاحبي اولمق، وصيت مالك ثلثندن زياده‌يه شامل اولمامق، وموصى‌له موصينك وارثى

[۱] كتاب الموقوفات ؛ جلد ۲ ، صحيفه ۲۱۲

اولیوب یبانجی اولمق، قتلی اولمامق وبر حیات بولنمق شرطدر. ارث خلافنه اوله‌رق ، مسلمك ذمی‌یه وذمینك مسلمه وصیتی جائزدر. موصی مدیون اولور ودینی بتون اموال واملاکندن دون اولمازسه وصیت جائزاولمز. موصینك قبل‌الوفات وصیتدن رجوع ایتمسی ممکندر .

فرانسه‌ده اون آلتی یاشنه واصل اولمیان صبیلر وصیت ایده‌مدکلری کبی ، بوندن صکره سن رشده واصل اولنجه‌یه قدرده یالکز نصف مالارینی وصیت ایده بیلیرلر. موصینك حین وفاتنده رحم مادرده موجود اولوب‌ده برحیات اوله‌رق تولد ایدن هر شخص موصی‌له اوله بیلیر. خسته‌خانه‌لر وسائر مؤسسات خیریه منفعتنه ایدیلن وصیتلر آنجق رئیس دولتك مساعده‌سیله مقبول اولور . بر پدر ویا والده‌نك اولاد غیر مشروعه‌یه ، وصیتسز وفات حالنده حصه‌لرینه اصابت ایده‌جك مقدار ارثدن فضله، وصیتی مقبول اولمدیغی کبی ، برخسته‌نك‌ده کندینی تداوی ایدن طبیبه ، اجرت مقابلی اولمز ویا طبیب اقرباسندن بولنمزسه ، وصیتی معتبر عد اولنمز . موصینك بر چوجغی اولورسه مالنك نصفی ، ایکی چوجغی اولورسه ثلثانی واوچ ویا زیاده چوجغی اولورسه اوچ ربعی چوجقلرینه عائد اولدیغندن مالنك اومقدارلری وصیت اولنه‌مز .

انکلتره‌ده صبیلر ایله مجنون ومحجور اولانلر وصیت ایده‌مزلر. ذات‌الزوج قادینلر یالکز استعمال ذاتیلرینه مخصوص اولان

اموالی وصیت ایده‌بیلیرلر. بر حیات اولان وياخود حين وصيتده رحم مادرده حصول بولمش اولان هر شخص موصی‌له اوله‌بیلیر. اشخاص معنويه‌ده موصی‌له اوله‌بیلسه‌ده، موصی‌به مال غير منقول اولديغی حالده اذن حکمداری لازمدر. موصی مالنك كافه‌سنی وصيت ایده‌بیلیر. وصيتنامه‌نك معتبر اولمسی وموصی طرفندن ایکی شاهد حضورنده امضا ایدلمسی وشاهدلرك‌ده آیریجه امضا ایتملری مقتضیدر.

آلمانيا واوستريا قانونلری وصيت خصوصنده روما قانوننده‌ن اقتباس احکام ایتمش اولدقلرندن، موصی ورثه‌سنك حقوق ارثيه‌سنی «كأن لم يكن» عد ایله اموالنك تكميلنی وصيت ایده‌مز. بوخصوصده ورثه‌یه عائد مقدار هريرده بر دكلدر. آوستريا‌ده آنجق اصول وفروع ايچون بوبابده حق موجود اولوب بونلره عائد حقوق ارثيه مالك نصفی ويا ثلثيدر. ساقسونياده زوجيندن هر برينكده حصهٔ ارثيه‌لرينه، كه نصف ایله ربع درجه‌سنده‌در، رعايت اولنوب اونك فضلاسی وصيت اولنه‌بیلیر.

اسپانیاده وصيت يا مقاولات محرری ایله شهود حضورنده شفاهی وياخود كذا شهود حضورنده بالتنظيم مقاولات محررينه مودوع تحريری اولمق لازم كلير. سنی اون درتدن دون اولان اركك وهنوز اون ایکی یاشنه واصل اولمیان قزچوجقلر ایله مجنونلر ومناسترلر سكانی وصيت ایده‌مزلر. رخصتسز اولان شركتلر ایله مناسترلرده مقيم اولانلر موصی‌له اولمدقلری

كبى ، مناسترلرده اموال غير منقوله وصيت اولنامز . زنا وسفاح محصولى اولان چوجقلر پدرلرينك و بكارت نذرنده بولنمش اولانلرك چوجقلرى ابوينلرينك وبر خستهنك مرض موتنده نزدنده بولنمش اولان راهب او خستهنك موصى لهى اولهمز .

ايتاليادهٔ اون سكز ياشنى اكمال ايدن تام الشعور هرشخص وصيت ايتمك حقى حائزدر . يالكز بلا وصيت وفات حالنده توارث ايدهجك اولان كيمسهلر موصى له اوله بيليرلر . اولاد طبيعيه يالكز حقوق ارثيهلرى مقدارى وصيتدن استفاده ايدهبيليرلر . وصيتنامه كنديسنه توديع اولنان مأمور ايله حاضر بولنان شاهدلر و وصيتنامه تحرير ايدن كيمسه موصى له اولهمز . وصيتنامهلر شاهد حضورنده تنظيم اولنور وايتاليادهٔ مقيم اجنبيلرك ده شهادتى جائزدر . موصينك فروعى اولديغى حالده مالنك يالكز نصفنى واصولى اولديغى حالده ثلثاننى وصيت ايدهبيلير ، قصورى اصول وفروعنه قاليرر . كذا بر حيات بولنان زوج ويا زوجه ايله استلحاق اولنمش اولان اولاد طبيعيهيه ده بر حصهٔ ارثيه قالمق لازمدر .

روسيهده وصيتنامهلر رسمى و خصوصى اولمق اوزره ايكى نوعدر : رسمى اولانلر موصى طرفندن مأمورين حكومته بالابراز قيد ايتديرلمك وياخود مقاولات محررينه ويريلوب

اوراقی میاننده حفظ ایتدیرلمك لازمدر ؛ مقاولات محررینه ویرلدیکی حالده شاهد اقتضا ایدر . خصوصی وصیتنامه‌لر روسیه‌ده معتبر اوله بیلمك ایچون موصینك وفاتندن صکره مأمورین عدلیه‌یه ابراز اولنمق ایجاب ایدر .

وفات ایدن کیمسه‌لر یالکز کندی مملکتلرنده دکل ، خارجده‌ده وصیت ایدرلر ، وصیتلری وطنلری خارجنده بولنان امواله‌ده شامل بولنور ، تبعهٔ اجنبیه‌دن بولنان کیمسه‌لرده موصی‌له اوله‌بیلیر ، بوندن‌ده قوانین مختلفه احکامنك یکدیکره مشابه اولمامه‌سندن دولایی اختلافات ظهور ایدر .

اول امرده موصینك وصیته ، موصی‌لهك وصیتدن استفاده‌یه دولت متبوعه‌لری قانونی نظرنده اهل وصالح اولملری اقتضا ایدر . بناءً علیه دولت متبوعه‌سی قانونی حکمنجه وصیت ایتمکه صلاحیتی بولنمیان برشخص بر مملکت اجنبیه‌ده وصیت ایده‌مز . آنجق بونده‌ده انضباط عمومیٔ دولیه رعایت شرط اولدیغندن ، مثلا مناستر سکاننده بولنان بر اسپانیول فرانسه‌ده وصیت ایتسه ، بو وصیت اسپانیا قانونلری نظرنده مقبول اولمسه بیله ، فرانسه‌ده معتبر اولور . — وصیتنامه‌لرك شکلنه متعلق اوله‌رق ظهور ایدن اختلافاتك حالنده محل عقد قانوننه نظر اولنورسه‌ده ، بو خصوصده موصینك دولت متبوعه‌سی قانونی ترجیحده‌کی حق اختیاری ده غیر منکردر . بونك کبی موصی اموالنی استدیکی کبی اداره وترکده سربستدر ؛ بناءً علیه حین

وصيتده هانكى قانونى ترجيح ايدرسه اوكا توفيقاً وصيت ايده‌بيلير. آنجق تنظيم ايتديكى وصيتنامه‌ده بوبابده صراحت بولنمزسه احكامى كنديسنجه اك زياده معلوم اولمق لازم كلن ، دولت متبوعه‌سى قانوننى ترجيح ايتديكى فرض اولنورسه‌ده، بونكده انضباط عمومئ دولى‌يى اخلال ايتماسى مقتضيدر .

دردنجى باب

صلاحيت واصول محاكمه

مباحث سالفه‌ده دولت متبوعه‌سى ملكى خارجنه چيقمش اولان برشخصك ساكن بولديغى مملكت اجنبيه‌ده حائز اولديغى حقوق ووظائف نه‌دن عبارت اولديغى وبو حقوق ووظائف هانكى قانونلر ايله تعين ايتديكى كورلمشيدى . بوبابده‌ده بر يرلينك بر اجنبيه وبر اجنبينك بريرليده وياخود براجنبينك براجنبيده مطلوبى اولديغى حالده دائن محاكمه مراجعت ايدوب‌ده استحصال حقوق ايده‌بيليرمى ، برمحكمه‌نك مقررانى بر مملكت اجنبيه‌ده حائز تاثيرميدر ونه‌صورت وشرائط ايله اجراى تاثير ايدر بوجهتلر تدقيق اولنه‌جقدر .

برنجى فصل

ممالك عثمانيه‌ده ساكن تبعهٔ اجنبيه حقنده محاكم عثمانيه‌نك صلاحيتى

— ١ —

عثمانلى ايله اجنبى آره‌سنده محدث دعاوى

ممالك شاهانه‌ده تبعهٔ عثمانيه‌دن برى ايله بر اجنبى بيننده تحدث ايدن اختلافاتك محل رؤيتى محاكم عثمانيه‌در ؛ يالكز بوكبى اختلافاتدن متولد دعاوينك محكمهٔ عثمانيه‌ده حين رؤيتنده اجنبينك منسوب بولنديغى دولتك قونسلوسخانه‌سى طرفندن بر ترجمانك حاضر بولنمسى اقتضا ايدر . ١١٥٤ سنهٔ هجريه‌سى ربيع‌الاولنك درديننه تصادف ايدن ٣ مايس ١٨٤٠ سال ميلاديسنده وسلطان محمود خان اول زماننده فرانسه ايله منعقد عهدنامه (قاپيتولاسيون) ده « فرانجه تجارى ايله بركيمسه‌نك نزاعى اولسه‌قاضى‌يه واردقده فرانجه‌لونك ترجمانلرى حاضر بولنمزايسه قاضى دعوالرك استماع ايتمه‌يه» [١] دينلمشدر. قاپيتولاسيون دينيلن شو عهود قديمه ايله بردولت تبعه‌سنه بخش اولنان مساعدات ، الك زياده مظهر مساعده اولان ملت

[١] مجموعهٔ مقاولات : جلد ١ ، صحيفه ١٤

معامله‌سی قیدیله حکومت سنیه ایله معاهده عقد ایلیان حکومات سائره‌تبعه‌سنه ده تامین وتشمیل اولندیغندن ، بالاده مندرج فقرهٔ عهدیه حکمی دول مذکوره‌نك ممالك عثمانیه‌ده مقیم تبعه‌سی حقنده‌ده تماماً جاریدر. بوفقره‌نك دلالتندن صریحاً آکلاشیلیرکه بوراده عثمانیلیلر ایله اجنبیلر بیننده ظهور ایده‌بیلن هر نوع دعاوی واختلافاتك رؤیت وحلی محاکم عثمانیه‌یه عائد وفقط ـ استر مدعی اولسون استر مدعی علیه بولنسون ـ اجنبینك منسوب اولدیغی دولت قونسلوسخانه‌سی طرفندن ترجمان بولندیرلمسی لازمدر .

شوراسی شایان تذکاردرکه فقرهٔ عهدیه‌ده استماع تعبیری قوللانلمشدر ؛ یعنی ترجمان دعوانك حین استماعنده ، تعبیر آخرله اثنای محاکمه‌ده حاضر بولنمق عهداً لازمدر . بناءً علیه محاکمه‌نك ختامی ایله هیئت حاکمه مذاکره صالوننه چکلدکدن صکره مذاکره‌نك دوامی اثناسنده قونسلوسخانه ترجمانلرینك اوراده حضورینه لزوم یوقدر . حالبوکه محاکمه‌نك ختامی ایله هیئت حاکمه‌لاجل المذاکره صالونه چکلدکدن صکره‌ده ترجمانلرك حضورینه‌مؤخراً عدلیه‌نظارتنه تبلیغ اولنان برتذکرهٔ سامیه ایله مساعده اولندیغندن ، بوکون اجنبیلره تعلق اولان دعاوینك عثمانلی محکمه‌لرنده محاکمه‌ومذاکره‌سی اثناسنده ترجمانلر حاضر بولنیور .

تبعهٔ عثمانیه‌دن بری ایله براجنبی آره‌سنده وقوعه کلن براختلافك حلی هر حالده محاکم عثمانیه‌یه عائدبولندیغنی صراحتاً تعیین ایدن بوفقرهٔ عهدیه‌ده « . . . نزاعی اولسه قاضی‌یه واردقده .. قاضی دعوالرك استماع ایتمیه . . . » دنیلمش اولدیغنه نظراً ، هرنوع اختلافاتك حلی مطلق صورتده محاکم عثمانیه‌یه عائد اولدیغی شبهه‌سز اولدیغی کبی ، بوبابده‌نه‌کبی دعاوی ویا اختلافاتك هانکی محکمه‌لرده رؤیت اولنه‌جغی تصریح اولنمدیغندن ، بونك ایچونده نظریات ایله اصول محاکماته متابعت اولنمق طبیعیدر . بناءً علیه دعاویٔ جزائیه‌نك محاکم جزائیه‌ده ، حقوق دعوالرینك محاکم حقوقیه‌ده ومصالح تجاریه‌یه تعلق ایدن اختلافاتك تجارت محکمه‌لرنده رؤیت وحل اولنمسی اقتضا ایدر . حالبوکه طرفیندن برینك اجنبی اولدیغی اختلافاتدن جزایه متعلق اولانلر ، مساعدهٔ عهدیه‌یه بناءً ترجمان حضوریله محاکم جزائیه‌ده رؤیت اولنورلرسه‌ده ، دعاویٔ حقوقیه اصولاً حقوق محکمه‌لرنده کورلمك لازم کلیرکن تجارت محکمه‌لرنده رؤیت اولنیور وبووجهله اجنبیلرك علاقه‌دار اولدقلری حقوق ایشلری ایله مصالح تجاریه‌مزج ایدلیور . بوده کافی دکلش کبی برده تجارت محکمه‌سنده اجانبدن برینك علاقه‌دار بولندیغی حقوق ویا تجارته متعلق برایشك رؤیتنده اجنبینك منسوب اولدیغی سفارت ویا قونسلوسخانه طرفندن صاحب رأی ایکی ذات اعضاء فخریه هیئت حاکمه میاننده اخذ موقع ایدییور .

ذاتاً عهدنامه (قاپیتولاسیون) ، طرفینجه وظائف متقابله

اساسنه مستند اولديغندن ، هيچ بر وقت معاهده قوتنى حائز
برسند دولى حكمنده عد اولنه‌مز ؛ مبيحك اباحه‌سندن هرزمان
حق رجوعى اولديغندن ، دولتك عهدنامه‌ايله اجانبه بخش
ايتديكى فوائدى هر زمان استردادده حقى اولمق طبيعيدر . داخل
ممالك عثمانيه‌ده تبعهٔ عليه‌يه نسبتله اجنبيلره بويولده برطاقم منافع
استثنائيه تامين ايليان بوعهد نامه‌لرك بركون تماماً رفع والغا
اولنمسى وحدود ملكيه‌سى داخلنده دولت عثمانيه‌نك هركس
حقنده‌حق حاكميتنى مطلق صورتده وسياناً تطبيق واجرا ايتمسى
لازمدر ؛ ذاتاً هيچ‌بر دولت اجنبيلره تبعه‌سندن زياده حقوق
ومنافع تامين ايتمز . مع‌مافيه ، مادامكه شوعهد نامه‌لر هنوزالغا
اولنمامشدر ، دولتك امضا ايتديكى واحكامى‌اليوم مرعى بروثيقه
حكمنه‌رعايت‌ايتمسى الزم اولديغندن ،اجنبيلرك‌علاقه‌دار‌اولدقلرى
دعاوينك محاكم عثمانيه‌ده حين رؤيتنده مساعدهٔ عهديه‌يه بناءً
يالكز محاكمه اثناسنده ترجمانك حضورينه برشى دينله‌مز ؛ فقط
تذكرهٔ ساميه‌لر سندات دوليه حكمنده هيچ بر وقت طوتيله‌ميه‌
جقلرندن‌ونصوص‌عهديه‌يه‌مستنداولمقسزين‌مساعدات استثنائيه‌نك
توسيعى قواعد كليه‌يه منافى بولنديغندن ، مذاكره ايله حكمك
قرارلاشديرلديغى صره‌ده ترجمانلرك حضورى تجويز اولنمامق
لازم كلير . حقوق وتجارت ايشلرى‌بسبتون بشقه اولوب ، حتى
هرايكيسنه عائد اصول محاكمه‌ده بشقه اولديغندن ، برنده پيداى
اختصاص ايدن برحاكم ديكرينه اودرجه‌ده واقف اوله‌مز ؛ ذاتاً

بوندن دولاييدر كه بوايشلری رؤيته مأمور اولان محاكم تفريق ايدلمشدر . بوبابده نصل عهدی دخی بولنمديغندن ، دعاوی حقوقيه نك تجارت مجلسلرنده رؤيتی جائز اولمامق طبيعيدر . هله دعوانك براجنبی يه تعلق سببيله هيئت حاكمه ميانه صاحب رأی اعضاء اجنبيه ادخالی — حاكميت مليه يه واستقلال محاكمه مداخله اولديغی كبی هيچ برمجبوريت عهديه يه ده مستند اولمديغندن — قطعياً شايان قبول اولمامق اقتضا ايدر .

اجانبك علاقه دار اولدقلری خصوصاتدن جزايه متعلق بولنان اختلافات ، بالاده كورلديكی اوزره ، ترجمان حضوريله محاكم جزائيه ده رؤيت اولنورسه ده ، حقوق ايشلرنده مسئله نك منقولاته واموال غيرمنقوله يه تعلقی اعتباريله شكلی دكشير . اكر ايشده علاقه دار اولان اجنبی ممالك شاهانه ده املاك صاحبی اولور واختلاف اواملاكدن نشئت ايدر ويا نتيجه اعتباريله او املاكه تعلق ايدرسه ، ايش آرتق ، سائر دعاویٔ حقوقيه كبی ، تجارت محكمه سنه كيتميوب ، طرفينی عثمانلی بولنان دعاویٔ حقوقيه ده اولديغی كبی ، حقوق محكمه سنده رؤيت اولنور ؛ چونكه بالاده ذكر اولنديغی اوزره [۱] ، ممالك عثمانيه ده املاك صاحبی اولان اجنبيلر ، او بابده كی نظامنامه احكامنه توفيقاً ، «املاكه عائد كافهٔ خصوصاتده تبعهٔ دولت عثمانيه نك مكلف اولدقلری كافهٔ خصوصاته مجبور» اولوب «كرك

[۱] ۱۷٦ نجی صحيفه يه مراجعت .

کندیلری مدعی وکرك مدعی علیه اولسون و» حتی «کرك ایکی طرف دخی تبعهٔ اجنبیه‌دن بولنسون دوغریدن دوغری‌یه دولت علیه محکمه‌سنه مراجعت اولنور .» بناءً علیه اجانبه عائد دعاویدن اموال غیر منقوله‌یه متعلق بولنانلر عثمانلی محکمه‌لرنده رؤیت اولنورکن اجنبینك منسوب بولندیغی سفارت ویا قونسلوسخانه طرفندن ترجمان بولنمز ؛ بو قبیل دعاویدن حقوقه تعلق ایدنلری تجارت محکمه‌سنه سوق اولنمز ؛ بو بابده صادر اولان حکم وقرارلر لاجل الاجرا قونسلوسخانه‌یه تبلیغ ایدلمز . حاصلی اجنبینك صفت اجنبیه‌سی اصلا نظره آلنمیوب حقنده تماماً عن اصل اهالیٔ محلیه‌دن بولنان عثمانلیلر کبی معامله اولنور .

تبعهٔ اجنبیه‌یه تعلق اولان برحقوق دعواسی اموال منقوله‌یه عائد بولنورسه او وقت حکم عهدی ایله تعهدات عهدیه‌یه غیر غیر مستند بولنان معناسز تعامل تماماً مرعیدر . اشته اوزمان اصلاف حقوق محکمه‌سنه بدل تجارت محکمه‌سنده وصاحب رأی اعضای اجنبیه حضورنده رؤیت اولندیغی کبی ، اجنبینك منسوب بولندیغی سفارت ویاقونسلوسخانه‌نك ترجمانی ده موجود بولنور وصادر اولان حکم اجرا اولنمق اوزره قونسلوسخانه‌یه تبلیغ اولنور . چونکه عهداً اجانبه عائد مسائلك محاکمه‌ه اثنای رؤیتنده ترجمان حاضر بولنه‌جغی کبی ، محاکم عثمانیه‌دن صادر اولان حکوملرك اجراسی‌ده قونسلوسخانه محکمه‌لرینه

عائددر. ١٧٨٣ تاريخ ميلاديسنه تصادف ايدن ١١٩٨ سنهٔ هجريه سنده
وسلطان عبدالحميد اول زماننده اسپانيا ايله عقد اولنان معا-
هده‌نك بوكا دائر اولان برفقره‌سنده «رعايالرندن بركمسنه اخذ
اولندقده وكيلى وقونسلوسى طرفندن طلب اولنور ايسه تسليم
اولنوب تهمتلرينه كوره تاديب اولنه» دينله‌رك اجنبيلر
حقنده صادراوله‌جق اعلاماتك تنفيذى قونسلوسخانه محكمه‌لرينه
ترك وتوديع اولنمشدر .

حقوق عاديه دعوالرنده برعثمانلى دائنك تبعهٔ اجنبيه‌دن
برى ذمتنده آله‌جغى اولديغى حالده مديونك سندى ابراز
اولندقجه محكمه شهادته اعتبار ايله رؤيت اختلاف واعطاى
حكمدن ممنوعدر. بوبابده حكمى حاوى الك اسكى وثيقهٔ رسميه
١٥٣٦ سنهٔ ميلاديه‌سنه متصادف ٩٣٨ سال هجريسنده وسلطان
سليمانى قانونى زماننده فرانسه‌يه أعطا اولنان خط شريفدر ، كه
بوكا نظراً مديون فرانسز اولان بوكبى حقوق دعوالرنده
فرانسزك ياكنديسنك ويا قونسلوسنك خط دستيله محرربرسند
ابراز اولمدقجه قاضينك دعواى واقعه‌يى رؤيت وفصل ايتمسى
جائز دكلدر . بالاده ذكر اولنان ١٧٤٠ عهدنامه‌سنك بوحكمى
تأييد ايدن برفقره‌سنده‌ده «دولت عليه‌يه تابع اولانلر فرانچه‌لو
ايله دعوا صددنده اولدقلرنده مدعيلرك شرعى سندات
وتمسكاتلرى اولمدقجه دعوالرى استماع اولنميه» دنيلمشدر. آنجق
اصول محاكمات حقوقيه قانونى حكمنجه اساسا مقدارى ٥٠٠٠

غروشی تجاوز ایدن حقوق دعوالرنده، طرفین تبعهٔ عثمانیه‌دن‌ده اولسه، اقامهٔ شهود ایله اثبات مدعا جائز اولیوب بهمه حال سند ابرازی لازم کلدیکندن اجانبه برنوع امتیاز تأمین ایدن بو فقرهٔ عهدیه‌نك حکمی یالکز کوچك مطلوبات حقنده الیوم مرعی بولنمقده‌در.

محاکم عثمانیه‌نك اجنبیلك اقامتکاهنه دخول امری اعطاسی خصوصنده‌کی صلاحیتنه کلنجه، بو بابده قاپیتولاسیونه نائل اولان اجانبك حائز اولدقلری مساعده ممالك سائره‌ده غیر جاریدر. ۱۷٤۰ عهدنامه‌سنك فقرهٔ مخصوصه‌سنده بوکا دائر شو عباره موجوددر: «طرف محاکمدن و دولت علیهم ضابطانی جانبلرندن واهل عرف طائفه‌سندن فرانچه‌لو اولانلرك ساکن اولدقلری خانه‌یه بلا موجب جبراً دخول اولنمیوب خانه‌سنه دخوله حاجت مس ایلدیکی حالده ایلچی وقونسلوس بولنان یرلرده آنلره اخبار وطرفلرندن تعیین اولنان آدملر ایله اولدیغی محله واریلوب بو خصوصده خلافنه حرکت ایدن بولنور ایسه بعدالتحقیق تأدیب اولنه‌لر». دیمك که اجانبدن برینك مسکننه دخول ایچون منسوب اولدیغی سفارت ویا قونسلوسخانه طرفندن برمأمور مخصوصك حضوری لازمدر.

بو فقرهٔ عهدیه‌نك حکمی، بالاده کورلدیکی اوزره [۱]، ممالك شاهانه‌ده اجنبیلرك استملاك املاك ایتملری حقنده‌کی

[۱] صحیفه ۱۷۱.

نظامنامه‌یه مربوط پروتوقول ایله تعدیل اولنمشدر . مذکور پروتوقول حکمنجه ، خانه‌سنه دخولی لازم کلن اجنبینك اقامتکاهی منسوب اولدیغی دولتك قونسلوسخانه‌سنك بولندیغی محله طقوز ساعتدن زیاده مسافه‌ده ایسه قونسلوسه اخبار ایله طرفندن برآدم کلسنه انتظاره محل اولمقسزین ضابطهٔ عدلیه مأمورلری ، بوکبی احوالده تبعهٔ عثمانیه اقامتکاهنه نصل داخل اولیورلرسه او وجهله ، اجنبینك اقامتکاهنه کیره‌بیلیرلر . آنجق قونسلوسخانه‌نك بولندیغی محل ایله اجنبینك اقامتکاهی بیننده‌کی مسافه طقوز ساعت ویا اکسیك ایسه او حالده قونسلوسه‌اخبار کیفیت ایله برمأمورك ورودینه انتظار ایتمك اقتضا ایدر . مع مافیه بو معامله مذکور پروتوقولی امضا ایدن دولتلر تبعه‌سی حقنده جاریدر ؛ قاپیتولاسیونه نائل اولان‌دولتلردن پروتوقوله وضع امضا ایتمیان دولتلر تبعه‌سی حقنده‌بو معامله تطبیق‌اولنه‌مز ، اوکبیلر حقنده فقرهٔ‌عهدیه‌حکمنك بلاتعدیل‌اجراسی‌ضروریدر .

محاکم‌عثمانیه‌نك تبعهٔ اجنبیه‌یه تعلق ایدن صلاحیتی بحثنده نظر دقته آلنمسی مقتضی بعض نقاط واردر ، که‌بو نقطه‌لر ایران ویونان دولتلری تبعه‌سنه عائددر . ممالك شاهانه‌ده‌ساکن تبعهٔ ایرانیه‌دن بری ایله برعثمانلی بیننده حقوق وتجارته متعلق ظهورایدن براختلافك محاکم‌عثمانیه‌ده‌اصولاً حین‌رؤیتنده ایران شهبندر خانه‌سی طرفندن ترجمان بولنمسنه انتظار ایتمك مجبوری اولمیوب ، یالکز ترجمانك حضورینه مساعده اولنه بیلیر ؛

مواد جزائيه‌ده تبعهٔ ايرانيه عثمانلى معامله‌سنه تابعدر وحتى مادهٔ جزائيه ايكى ايرانلى آره‌سنده ظهور ايتسه حقلرنده تبعهٔ عثمانيه كبى معامله اولنور ؛ مواد حقوقيه وتجاريه‌ده محاكم عثمانيه‌دن صادراولان اعلاماتك اجراسى ايران شهبندرخانه‌سنه عائد ايسه‌ده ، مأمورين ايرانيه طرفندن حكم اعلام تنفيذ اولنمز و يا اولنه‌مزسه مأمورين اجرائيهٔ عثمانيه معرفتيله موقع اجرايه وضع اولنور . خارجيه نظارتى ايله درسعادت ايران سفارتى بيننده ٧ محرم ١٢٩١ تاريخنده عقد اولنان مقاوله‌نك بوكا دائر اولان ماده‌سى شويله‌در : « ممالك دولت عليه‌ده بولنان تبعهٔ ايرانيه جنايت وجنحه وقباحته متعلق كافهٔ خصوصاتده طوغريدن طوغرىيه قوانين ونظامات دولت عليه‌يه وبالواسطه ضابطه ومحاكم سلطنت سنيه‌يه تابع اوله‌جقدر» يعنى مواد جزائيه‌ده محاكم عثمانيه‌دن صادر اولان احكامك اجراسى مأمورين عثمانيه‌يه عائد اولوب ، بونلر لاجل الاجرا مأمورين ايرانيه‌يه تبليغ وتوديع اولنمز .» تبعهٔ ايرانيه ايله تبعهٔ دولت عليه بيننده تجارت وحقوق عاديه‌يه متعلق تكون ايده بيله‌جك بالجمله دعاوى واختلافات محاكم دولت عليه‌ده فصل ورؤيت اولنه‌جق وبو مثللو دعاوينك حين رؤيتنده شهبندرلر طرفندن ترجمان بولنديرمق جائز اوله‌جقدر وتبعهٔ ايرانيه عليهنه ويريله‌جك حقوق وتجارت اعلامنك احكامى مامورين دولت عليه طرفندن سفارت وشهبندرلر واسطه‌سنه مراجعتله اجرا اولنه‌جق ايسه‌ده

اعلامات مذكوره‌نك اجراسنه لازم كله‌جك مدته نظراً شايد سفارت وشهبندرلر طرفندن اجرا اولنميه‌جغى وياخود اوله‌ميه‌جغى تعيين ايلديكى حالده بلاواسطه مأمورين دولت عليه طرفندن اجرا اولنه‌جقدر » بو مقاوله‌نك ديكر بر فقره‌سنده‌ده « ممالك محروسه‌ده اقامت ايدن تبعهٔ ايرانيه دولت عليه تبعه‌سى مثللو حرف وصنايع اجرا ايتمك واصنافلق صنفنه كيرمك استرلر ايسه على العموم اصناف حقنده مرعى الاجرا اولان كافهٔ نظامات وقوانيندن مستفيد اوله‌جقلرندن اصنافلق وحرفت وصناعت اجرا ايتدكجه ذكر اولنان نظامات وقوانين واصوله تابع وبو جهتله تبعهٔ دولت عليه‌دن بولنان اصنافك مكلف اولدقلرى رسومانى تأديه‌يه مجبور اوله‌جق واصنافلقه متعلق خصوصات ومعاملاتده طوغريدن طوغرى‌يه محاكم ومأمورين دولت عليه‌يه تابع اوله‌جقلردر » [١] ديه مندرجدر . كرك حقوق كرك جزا ايشلرينه عائد اختلافاتده طرفين ايرانلى اولديغى حالده بو كبى اختلافاتك رؤيت وحلى وصادر اولان اعلاماتك تنفيذى ايران شهبندر خانه‌لرينه عائد ايسه‌ده ، جرم مشهود حالنده بوكا متعلق تحقيقات ومحاكماتك اجرا وفاعللرى حقنده مجازات قانونيه‌نك ترتيب وايفاسى « كما كان بلا واسطه ضابطه ومحاكم دولت عليه‌يه » عائددر [٢]

[١] معاهدات مجموعه‌سى : جلد ٣ ، صحيفه ٢٢
[٢] معاهدات مجموعه‌سى : جلد ٣ ، صحيفه ٣٣

ممالك شاهانه‌ده متمكن تبعهٔ يونانيه حقنده محاكم عثمانيه‌نك صلاحيتنه كلنجه: تبعهٔ عثمانيه‌دن برى ايله بريونانلى بيننده ظهور ايدوب محكمهٔ عثمانيه‌ده رؤيتى اقتضـا ايدن اختلافاتده يونان قونسلوسخانه‌سندن برترجمان بولنمق لازم ايسه‌ده ، ايكى دفعه اخطار ايدلديكى حالده ترجمان كلمزسه محكمه اختلاف واقعى رؤيت وبوبابده حكمنى اعطا ايتمك صلاحيتنى حائزدر . ١٩٠١ سنهٔ ميلاديه‌سنده دولت عليه ايله يونانستان بيننده عقد اولنان قونسلوسلق مقاوله‌سنك يكرمى ايكنجى ماده‌سنك بر فقره‌سنده « ... اكر بوايكنجى دعوته رغماً قونسلوسخانه مأمورى اثبات وجوددن امتناع ايده‌جك اولور ايسه محاكم مذكوره آرتق بونك ورودينه انتظار ايتمامك صلاحيتنى حائز اوله‌جقلر وحكم واعلام ويا قرارلرينى اعطا ايده‌بيله‌جكلردر » ديه محرردر . بونككبى محاكم عثمانيه‌دن تبعهٔ يونانيه عليهنه صادر اولان حكملرك اجراسى يونان قونسلوسخانه‌لرينه عائد ايسه‌ده تعيين اولنان مدت ظرفنده قونسلوسخانه‌جه اجرا اولنمزسه مأمورين عثمانيه اوحكم ويا قرارلرى اجرا ايده‌بيليرلر . مارالذكر قونسلوسلق مقاوله‌سنك بوكا دائر اولان يكرمى دردنجى ماده‌سنك بر برفقره‌سنده « ... اكر قونسلوس مارالذكر حكم واعلام ويا قرارلرى نهايت ايكى آى مدت ظرفنده موقع اجرايه وضع ايتمكدن امتناع ايدر ايسه مأمورين عائدهٔ عثمانيه امر اجرايه مباشرت ايده‌جكلرى يوم وساعتى اولجه وتحريراً قونسلوسخانه

مامورلرينه بالاخبار مارالذكر حكم و اعلام و قرارلرك بالذات
اجراسنه ابتدار ايتمك صلاحيتنى حائز اوله‌جقلردر » ديلمش
اولمسنه كوره ، بو وجهله محاكم عثمانيه‌دن صادر اولان حكم
واعلاملرك اجراسى اساساً قونسلوسخانه‌يه عائد اولوب فقط
قونسلوسخانه‌جه اجرادن امتناع اولنديغى حالده بوكبى حكملر
مامورين عثمانيه معرفتيله اجرا اولنور . جرم مشهود حالنده ،
مذكور مقاوله‌نك يكرمى يدنجى ماده‌سى حكمنه نظراً ، قونسلوس
خانه‌يه اخباركيفيت اولنورسه‌ده ، اورادن برمأمور كلمه‌سنه انتظاره
حاجت اولمقسزين مأمورين عثمانيه مجرم اولان يونانلى‌يى دردست
وتوقيف ايده‌بيليرلر ؛ بونك ايچون يالكز كيفيتك بلاتأخير يونان
قونسلوسخانه‌سنه اخبارى لازمدر . ممالك عثمانيه‌ده تبعهٔ اجنبيه‌نك
اصنافلق ايتمسى اساساً جائز دكلسه‌ده ، من القديم اصنافلق
ايتمكده بولنان تبعهٔ يونانيه بوندن منع اولنمز ؛ آنجق ١٢٧١
سنهٔ هجريهٔ قريه‌سنده يونان دولتى ايله منعقد معاهده‌نك اون
يدنجى ماده‌سى حكمنه نظراً ، ممالك شاهانه‌ده ذاتاً اصنافلق
ايتمكده بولنان يونانليلر حقنده تماماً تبعهٔ عثمانيه‌دن بولنان
اصناف كبى معامله اولنور ، يعنى بوقبيلدن اولان يونانليلر تبعهٔ
عثمانيه‌نك مكلف اولديغى بالجمله رسومى ايفا وبوكا دائر موجود
مقررات ونظامات احكامنه رعايت ايدرلر ، بوخصوصلردن
دولايى حقلرنده محاكم عثمانيه‌يه مراجعت اولنديغى حالده ايشلك
حين رؤيتنده دولت متبوعه‌لرى قونسلوسخانه‌سى طرفندن

مامور بولنمز و حقلرنده بوخصوصاته متعلق صادر اولان حكملر دوغريدن دوغري‌يه مامورين عثمانيه معرفتيـله اجرا اولنوب بونك ايچون قونسـلوسخانه‌يه معلومات اعطـا اولنمز . يونان تبعه‌سنك اقامتكاهلرينه مأمورين عثمانيه‌نك دخولی خصوصی‌ده سائر تبعهٔ اجنبيه‌نك اقامتكاهلرينه دخولدن فرقليدر؛ بوخصوص استملاك املاك نظامنامه‌سنه مربوط پروتوقولده امضاسی بولنان دولتلر تبعه‌سنك اقامتكاهنه كيرمك ايچون موجود بولنان اصوله بكزه‌مز : قونسلوسلق مقاوله‌نامه‌سنك يكرمی بشنجی ماده‌سی حكمنه نظراً ، بر يونانلينك مسكننه دخوله لزوم كورلديكی حالده مأمورين عثمانيه اسباب دخولك اشعاريله برابر كيفيتدن يونان قونسلوسنی خبردار ايتمك مقتضيدر ؛ معمافيه « قونسلوسخانه‌يه اخبار كيفيت ايدلديكی آندن دلكه‌نك وقت ورودينه قدر آلتی ساعتدن زياده برزمانه مرور ايدر ايسـه عثمانلی مامورينی ايله ضـابطه مأمورلری ايفای وظيفه‌يه مباشرت ايده‌جكلر و بعده قونسلوسخانه‌يه اخبار كيفيتله برابر قونسـلوسخانه مأمورينك عدم وجودينی مثبت ضـبطنامه‌نك مصـدق بر صورتنی تبليغ ايليه‌جكلر . »

ا تيده بحث مخصـوصنده كوريله‌جكی اوزره ، ممالك شاهانه‌ده اجانبه تعلقی اولان مصالح افلاسيه‌ده‌ده محاكم عثمانيه‌نك صلاحيتی بشقه بر طرزده‌در . اكر اظهار افلاس ايدن تاجر تبعهٔ اجنبيه‌دن ايسه افلاس ايشنك رؤيتی مفلسـك منسوب

بولندیغی دولت قونسلوسخانه‌سی محکمه‌سنه عائددر ؛ مفلسك دائنلری میاننده تبعهٔ عثمانیه‌دن کیمسه وارسه اونك ده دوغریجه قونسلوسخانه محکمه‌سنه مراجعت ایده‌رك سائر اصحاب استحقاق کبی مطلوبنی اثبات ایتمسی لازم کلیر ؛ حالبوکه تبعهٔ عثمانیه‌یی ممالك دولت علیه داخلنده براجنبی محکمه‌سنه مراجعته مجبور ایده‌جك هیچ بر حکم عهدی اولمیوب ، بو یولده حرکت تعاملدن نشئت ایتمشدر. بوکا مقابل اظهار افلاس ایدن کیمسه تجار عثمانیه‌دن ایسه دائنلری میاننده بولنه‌بیله‌جك اولان اجنبیلرك محکمهٔ عثمانیه‌یه مراجعتله استحصال حقوق ایتملری مشروطدر ؛ یالکز بو وجهله محاکم عثمانیه‌یه مراجعت ایدن اجنبیلرك صفت اجنبیه‌سی اصلا نظر التفاته آلنمیوب حقلرنده بو خصوصده تماماً عثمانلی معامله‌سی اولنور .

قاپیتولاسیونه نائل اولمیان دولتلر تبعه‌سنه کلنجه ، بونلرك ممالك شاهانه‌ده مظهر امتیاز اولان اجانب کبی هیچ بر حق وامتیاز فوق العاده‌سی اولمدیغندن ، حقلرنده محاکم عثمانیه‌نك حاکمیتی مطلقدر . بناءً علیه بونلر آره‌سنده ویاخود بوکبی اجنبیلر ایله عثمانلیلر بیننده حقوق ویا جزایه متعلق تکون ایدن هر نوع اختلافاتك محل رؤیت وفصلی محاکم عثمانیه‌در ؛ محکمهٔ عثمانیه‌ده بوقبیلدن بر دعوانك حین رؤیتنده قونسلوسخانه طرفندن ترجمان ویاسائر بر مأمور بولنمز ؛ بوکبی بر دعوا اوزرینه محکمه‌نك ویره‌جکی حکم وقرارك اجراسی دوغریدن دوغری‌یه مأمورین عثمانیه‌یه

عائددر . حاصلی ، نائل امتیاز اولمیان اجنبیلر ایله افراد عثمانیه نك حقوق مدنیه‌جه نظر قانونده فرقی اولمیوب ، یالکز ، ابحاث سالفه‌دن آکلاشلمش اولدیغی وجهله ، حقوق عمومیه‌جه بعض مرتبه فرقلر واردر .

ممالك شاهانه‌ده دول اجنبیه قونسلوسلری حقنده محاکم عثمانیه‌نك صلاحیتی غیر منکردر وقونسلوسلری علیهنه محکمه‌یه مراجعتله اقامهٔ دعوی اولنه‌بیلیر ؛ یالکز بوخصوصده قونسلوسلر ایله‌سائر افراد اجنبیه بیننده فرق واردر . ۱۱۵۳ سنهٔ هجریه‌سنده (. . . . . .) سلطان محمود خان اول زماننده فرانسه‌یه اعطا اولنان عهدنامه‌نك بر فقره‌سنده « دولت علیه‌نك زیر حکمنده اولان کرك اهل اسلام وکرك رعایادن هرکیم اولور ایسه فرانچه‌وی الاصل اولان فرانچه قونسلوسلرینی مادام ترجمانلری بوله بالنفس مرافعه‌یه جبر ایتمیوب قونسلوسلرینك تعیین ایلدکلری ترجمان ایله حین اقتضاده مرافعه اوله‌لر » دنیلمش اولمسنه بناءً برقونسلوس ، علیهنده تبعهٔ عثمانیه‌دن بری طرفندن اقامه اولنان بر دعوی اوزرینه ، بالذات محکمه‌یه کلمکه اجبار اولنه‌مز . فقط بو استثناء ، عهدك صراحتندن آکلاشلدیغی اوزره ، عن اصل منسوب بولندیغی دولتك تبعه‌سندن اولان مسلکدن یتشمش موظف قونسلوسلره Consul de carrière منحصردر ؛ اساساً مسلکدن یتشمامش ، بولندیغی یرده تجارتله مألوف ویرلی اولان فخری قونسلوسلری بو مساعده‌دن مستفید اوله‌مز ؛ آنجق

عهد نامه‌نك ديكر برفقره‌سنده « وايلچيلري خدمتنده اولان ترجمانلر فرانچه‌لولره عنايت اولنان معافيت آنلرك حقنده دخي مقرراوله » دنيلديكندن، يرليدن بولنان ترجمانلر بيله ترجمانلق خدمتنده بولندقجه اشبو معافيات ومساعداتدن مستفيد اولدقلري جهتله، بوكاقياساً يرليدن اولان فخري قونسلوسلرده، فقط سائر افراد اجنبيه درجه‌سنده، قاپيتولاسيونلرك تبعهٔ اجنبيه‌يه تأمين ايتديكي حقوقدن مأموريتلرينك دوامي مدتجه استفاده ايدرلر .

اساساً يرليدن بركيمسه‌نك اجنبي بردولتك قونسلوسلق خدمتنه كيرمسي نظاماً جائز دكلدر . آنجق «معاملات تجارتدن نشئت ايتمش بعض اسباب مجبره‌يه مبني برمحلده قونسلوسلق بشقه‌سنه ويريله‌ميوب مطلقا تبعهٔ دولت عثمانيه‌دن برينه توجيه اولنمق لابد كورنديكي حالده بويله برحال استثنائيده تعلقي اوله‌جق دولتك درسعادتده مقيم سفيري واسطه‌سيله بو بابده باب عالي ايله مذاكره ايلمسي جائز» [١] در. شو جواز نظامي‌يه مبني بو كون الكاي عثمانينك بعض نقاطنده تبعهٔ عثمانيه‌دن اجنبي قونسلوس وكيل ويا مامورلري مستخدمدر .

بونلر كبي قونسلوسخانه‌لرده يرليدن ترجمان ويساقجي (قواص) دخي استخدامي جائز اولوب، اشبو امتيازلي مأمورلر «عادي محميلرك نائل اولدقلري حقوقدن مستفيد» درلر ؛ فقط

[١] قونسلوسلق نظامنامه‌سي : برنجي ، بشنجي ، آلتنجي ، طقوزنجي ماده‌لر .

بو استفاده مدت مأموريتلرينه منحصر اولوب ، «خدمتدن انفصاللری ویاخود وفاتلری ایله زائل» اولور و«مدت حیاتلرنده اقربا ومتعلقاتلرینه ووفاتلرندن صکره ورثه‌لرینه انتقال» ایتمز [١]. بوبله خدمات اجنبیه‌ده بولنان عثمانلیلر « محول عهده‌لری اولان مصالح اجنبیه خارجنده صفت تابعیت سلطنت سنیه‌دن بر آن خالی اوله‌میوب مصالح مخصوصه‌لری وذاتلری حکومت دولت علیه‌یه تابع» در [١] . بونلردن بری برجرم ایقاع ایدوب ده مأمورین عثمانیه طرفندن طلب اولنورسه درحال مأمورین اجنبیه طرفلرندن حکومته تسلیم اولنورلر .

ممالك شاهانه‌ده بولنان دول اجنبیه سفراسی ایله خارج از مملکت امتیازندن استفاده ایدن بالجمله سفارت معیت ومستخدمینی حقنده محاکم عثمانیه‌نك ادعای صلاحیته ، قواعد حقوق دوله نظراً ، حقی یوقدر . بناءً علیه امتیازه مظهر اولان بو ذوات هیچ بر وجهله مملکتمز محاکمنه تابع طوتیله‌مز . آنجق اشبو ذوات ممتازه‌دن برینك بوراده کندی اقامتنه مخصوص اولمیان برملکی اولورسه بوندن دولایی املاك ویرکوسی ویرمسی وبوکا عائد بر اختلاف ظهور ایدرسه اونك‌ده اصول وقواعد واحکام عهدیه دائره‌سنده محاکم عثمانیه‌ده رؤیت اولنمسی لازم کلیر . مع مافیه بووجهله مظهر امتیاز اولا کیمسه‌لرك صفت

[١] قونسلوسلق نظامنامه‌سی : برنجی ، بشنجی ، آلتنجی ، طقوزنجی ماده‌لر .

مأموریتلرینه تعلق اولمقسزین صرف شخصلرینه عائد خصوصاتده محاکم محلیه یه متابعتلری مسئله سی هنوز بین المؤلفین حل اولنمامش مواددن اولدیغندن وعهود موجوده ده بوکا دائر بر حکم ده بولنمدیغندن بوبابده قطعی برشی سویلمك ممکن دکلدر . فقط رأیمزه قالیرسه ، اشبو امتیازدن استفاده سی اولان ذوات حقنده هر نوع دعوی و اختلاف ایچون منسوب اولدقلری دولت محکمه سنه مراجعت اولنمق وآنجق ممالك عثمانیه ده اقامتلرینه مخصوص اولمقسزین صرف عقار نوعندن املاکی اولورسه املاك مرقومه حقنده قوانین عثمانیه احکامی اجرا واصحابی ده یالکز بوندن دولایی محاکم عثمانیه یه تابع عد اولنمق اقتضا ایدر .

ممالك شاهانه ده مقیم ، کرك بر دولت کرك مختلف دولتلر تبعه سندن ، اجانب آره سنده ظهور ایده جك اختلافاتك امر حلنده محاکم عثمانیه حائز صلاحیت دکلدر . ذاتاً بوخصوصده بعض علماء حقوق دول محاکم محلیه نك صلاحیتنی تسلیم ایتمورر . چونکه دنیلیورکه اولا بر مملکتده توزیع عدالتدن یالکز تبعهٔ محلیه مستفید اولمق وبوندن اجنبیلره برحصهٔ استفاده افراز اولنمامق لازم کلیر؛ ثانیاً بویله اجنبیلر آره سنده حادث اوله جق اختلافاتك حلی ایچون طرفینك منسوب اولدقلری دولتلرك احکام قانونیه سنه وقوف لازم اولوب، محاکم محلیه ایسه قوانین اجنبیه یی بیلمز؛ ثالثاً محاکم محلیه برده زمان اشتغالندن برقسمنی اجانب آره سنده ظهور ایدن اختلافاتك رؤیتنه تخصیص ایتمك

وبوزماندن تبعهٔ محليه‌يی استفاده سز براقمق لازم کلوب ، بوده غير جائزدر . واقعا بو ادعالر تماماً موافق حقيقت اوله‌رق قبول اولنه‌مز ؛ دولتلر ملکلری داخلنده اجرای عدالتله مکلف اولدقلرندن بوندن يالکز يرليلری مستفيد ايده‌رك اجنبيلری محروم ايتمك دوغری اولمز . اجانب آره‌سنده وقوعبوله‌جق دعاوی‌يی رؤيت ايچون هر خصوصده منسوب اولدقلری دولت قانونلرينی بيلمکه لزوم اولميوب ، بعض احوالده بوکا لزوم کورلسه بيله ، اهليت شخصيه تعيننده محکمه‌لر قوانين اجنبيه‌يی نصل نظره آله‌بيليورلرسه ، اختلافات متحدثه‌ده ده او وجهله حرکت ايتمك ممکندر . زمان اشتغالك کفايتسزلکی ادعاسی‌ده مجروح اولوب ، اکر محاکم موجوده کرك يرلی کرك اجنبی آره‌سنده‌تکون ايدن بالجمله دعاوی‌يی رؤيته کفايت ايتمزسه بونلرك مقدارينی تزييد ايتمك اقتضا ايدر .

بزده بردولت تبعه‌سندن بولنان ايکی اجنبی اره‌سنده ظهور ايدن اختلافاتك امرحلنده ذاتاً محاکم عثمانيه‌نك صلاحيتی تسليم اولنمامشدر . ١٧٤٠ عهد نامه‌سنك بوکا دائر اولان فقره‌سی شويله‌در : « اکر فرانچه‌لولرك بری بری ايله نزاعلری اولسه ايلچيلری وقونسلوسلری عادتلرنجه کوروب فصل ايده‌کسنه مانع اولميه » .

بونك کبی ممالك عثمانيه‌ده وفات ايدن اجانبك متروکاتی حقنده‌ده مأمورين عثمانيه‌نك صلاحيتی مفقوددر . عهدنامه‌نك بوکا دائر

اولان فقره‌سنده « اکر مرداولسه‌اثواب واموالنه کمسنه داخل ایتمیه ، کیمه وصیت ایدر ایســه آکا ویریله . اکر وصیتسز مرداولورایسه قونسلوسلری معرفتیله اول‌یرلو‌یولداشنه ویریله. بیت‌المالجیلر وقساملر دخل ایلمیه » دیه مندرجدر . شوحکم عهدی‌یه نظراً بوراده وفات ایدن اجنبیلرك متروکاتی حقنده یاپیله‌جق معامله‌شخص متوفانك منسوب اولدیغی قونسلوسخانه محکمه‌سنه عائد وبناءً‌علیه بوخصوصده‌او دولتك قانلری حکمی نافذدر . آنجق متروکات میانده ممالك عثمانیــه داخلنده اموال غیر منقوله بولنورسه عهد حکمی اجرای تأثیر ایتمز ؛ چونکه اجنبیلرك استملاکنه دائر اولان نظامنامه حکمنجه داخل ممالك شاهانه‌ده‌املاك صاحبی‌اولان اجنبیلر‌املاك خصوصاتندن‌دولایی تماماً‌عثمانلی‌معامله‌سی کوردکلری کبی‌بوراده بولنان‌املاك حقنده‌ده تماماً قوانین عثمانیه احکامی تطبیق اولندیغندن ، وفات ایدن اجنبینك متروکاتی میانده بوقبیلدن املاك بولنورســه بونلرك کیفیت انتقالی‌ایله حق وراثتی حائز اولان ورثه بیننده صورت توزیع وتقسیمی قوانین عثمانیه موجبنجه اجرا اولنور .

اکر آره‌لرنده اختلاف ظهور ایدن اجنبیلر مختلف تابعیتده بولنورسه ینه‌محاکم عثمانیه صورت مطلقه‌ده حائزصلاحیت دکلدر. عهدنامه‌نك بوبابده‌کی فقره‌سنده « قونسلوسلرك وتجارك سائر ملل نصاری قونسلوسی وتجاری ایله بینلرنده نزاع واقع اولدقده طرفینك رضـا وطلبلریله دعوالری آستانهٔ سـعادتمده مقیم

ایلچیلرینه حواله اولنمغه جواز ویریلوب ومادام مدعی ومدعی علیهك رضالری اولمیه بومقوله بینلرنده اولان دعوایی ولاة وحکام وقضاة وضابطان وکرك امناسی بزلر استماع ایدرز دیو جبر ایلیه‌لر » دیه مسطور اولدیغندن ، بویله مختلف تابعیتده ایکی اجنبی آره‌سنده متحدث اختلافاتده طرفینك رضاسی خلافنه اوله‌رق محاکم عثمانیه ایفای وظیفه ایتمکدن ممنوعدر . آنجق بوکبی دعاوینك قونسلوسخانه محکمه‌سنده رؤیتی‌ده ینه طرفینك رضاسنه منوطدر . شوندن آکلاشلدیغنه نظراً اگر طرفین بینلرنده متحدث اختلافك قونسلوسخانه محکمه‌سنده رؤیتنه راضی اولمزلرسه فصل نزاع ایچون مسئله‌نك محکمهٔ عثمانیه‌یه تودیعی لازم کلیر . بوده ظنمزجه پك مناسبدر ؛ چونکه اختلافات متحدثه‌ده حل مسئله ایچون مدع علیهك تابع اولدیغی محکمه‌یه مراجعت ایتمك قواعد کلیه ایجابندن ایسه‌ده، او محکمه مدعینك دولت متبوعه‌سی محکمه‌سی اولمدیغی کبی ، مقیم بولندیغی مملکت محکمه‌سی اولان محکمهٔ عثمانیه‌ده دکلدر ؛ شوحالده مدعی رضاسی خلافنه اوله‌رق محکمهٔ محلیه‌نك غیری اولان براجنبی دولت محکمه‌سنه مراجعته مجبور اولمش اولورکه جائز دکلدر . بناءً علیه ممالك عثمانیه‌ده مختلف تابعیتده بولنان ایکی اجنبی آره‌سنده براختلاف ظهور ایدرده طرفین بو اختلافك مدع علیهك منسوب بولندیغی قونسلوسخانه محکمه‌سنده رؤیتنه راضی اولمزسه مسئله‌نك محاکم عثمانیه‌ده رؤیتی لازم کلیر . مختلف

تابعیتده ایکی اجنبی آره‌سنده ظهور ایدن بوکبی اختلافاتك محاکم عثمانیه‌ده لدی الحاجه کیفیت رؤیتی حقنده عهدنامه‌ده صراحت یوقسه‌ده، اجانبه متعلق اوله‌رق محاکم عثمانیه‌ده رؤیت اوله‌جق دعاوی حقنده موجود احکام عهدیه‌نك بوقبیلدن اولان دعاوی‌یه‌ده تطبیقی اقتضا ایده‌جکی طبیعیدر . بناءً علیه محاکم عثمانیه‌ده بویله بر دعوی رؤیت اولنورکن دعوانك حین استماعنده طرفینك منسوب اولدقلری قونسلوسخانه‌لر ترجمانلری حاضر بولنمق ولاحق اوله‌جق حکم وقرارلر لاجل الاجرا طرف محکومك منسوب اولدیغی قونسلوسخانه محکمه‌سنه تودیع اولنمق اقتضا ایدر . مسئله ممالك شاهانه داخلنده ا ملاکه تعلق ایلدیکی حالده، طرفین اِستر بردولت استرمختلف دولتلر تابعیتنده اولسون ویاخود طرفینك بری عثمانلی دیکری اجنبی بولنسون، حل اختلافده هرحالده محاکم عثمانیه‌نك صلاحیتی غیر منکر اولدیغی کبی طرفین‌ده بوخصوصده مطلقا تبعهٔ عثمانیه معامله‌سنه تابعدر و بوکبی خصوصاتده اجانبك منسوب اولدقلری قونسلوسخانه محکمه‌سنك قطعیاً حق مداخله‌سی یوقدر .

ایکنجی فصل

اجنبیلره تطبیقی اولنانه اصول محاکمه

— ۱ —

بر مملکتده اجانبه متعلق اختلافاتده یالکز محاکمك صلاحیتنی تعیین ایتمك کافی اولمیوب ، دعوا ایله مشغول اولان محکمه‌نك تطبیق‌ایتدیکی قانونمی یوقسه علاقه‌دار اولان اجنبینك منسوب اولدیغی دولتك قانوننمی تطبیق اولنمق لازم کله‌جکنی تعیین ایتمك اقتضا ایدر . بونی تعیین ایچون اصول محاکمه اصول اساسیه واصول فرعیه اولمق اوزره ایکی قسمه آیریلیر . اصول اساسیه Formes décisoires منازع فیه اولان مسئله‌نك اساسنه تعلق ایده‌رك مسئلهٔ مذ کوره‌نك کیفیت حلنه دوغریدن‌دوغری‌یه‌اجرای تأثیر ایلر ؛ بونده حاکم اولان شی اصل وسیلهٔ نزاع اولان حقه تعلق ایدن قانوندر . اصول فرعیه Formes Ordinatoires حلی مطلوب اولان مسئله ایله تعلق ایتدیکی حکمه وقراره بیکانه قاله‌رق منحصراً دعوانك طرز جریانه اجرای نفوذ ایدر ؛ قانون محلی Lex fori بو بابده حاکمدر . اقامهٔ شهود ویا ابراز وثائق کبی ایراد دلائل کیفیاتنك مقبولیتی اصول اساسیه‌دن اولوب ، حالبوکه اشبو دلائلك طرز ایرادی اصول فرعیه‌دندر .

بناءً عليه اصـول محاكمه‌نك لزوم كورديكى وثائقك نوع وشكلى ايله بونلرك مدت ابرازى ، دعوايه ختام ويرن حكمك صك وسببى ايله بونك قضيۀ محكمه حالنى كسب ايتمسى ، حكمك اجراسى ايله استيناف واعتراض مدتلرى وبونلرك جمله‌سنك نتائج وتأثيراتى قانون محلى ايله تعيين اولنور .
بوندن دولايى بونلرك جمله‌سى اصول فرعيه‌دندر .

— ٢ —

مشروعيتى مختلف فيه حقه تعلق ايدن قانون وظيفـۀ اشهادكده هانكى طرفه ترتب ايتديكنى تعيين ايلر ؛ بونك كبى نه نوع دلائل مقبول اوله‌جغنى‌ده ينه اوقانون كسديرر . واقعا بيناتدن مقصـد حاكمك قناعتنى تأميندن عبارت اولديغنه نظراً قوانين محليه‌نك مقبول عد ايتمـديكى بيناتى قبوله حاكم مجبور اولمز ؛ فقط بر شخص‌ده اقامۀ شهود ايله اثبات مدعايى مقبول عد ايدن بر قانونه تبعاً حقنك محفوظيتندن امين بولنوركن ، مديونك نقل مـكان ايدەرك شهودك مقبول اولمديغى بر محل حاكمى حضـورينه چيقمسى كبى بر سـببله ، اثبات حقدن محروم اولورسه اوده حقسز اولور .
بينه وجودنى تبيين ايده‌جكى حقدن آيرى اوله‌ماز ؛ بناءً عليه حقك وجود بولديغى آنده او حقه وجود ويرن قانون موجبنجه تعين ايتمك لازم كلير . شو حالده ماهيت مسـئله‌يه

کوره بو بابده یا قانون شخصی ویا قانون محلی احکامی کوزه‌ دیلیر . مثلا بر چوجق والده‌سنی تحری ایتدیکی حالده بو خصوصده انضباط عمومیٔ دولی‌یه رعایت ایتمك شرطیله چوجغك تابع اولدیغی قانون معتبردر . آلمانیاده بر فرانسز ایله بر روسیه‌لی آره‌سنده برمقاوله عقداولنمش بولنسه بالآخره بینه‌نك طرز وکیفیت اتیانی تعیین ایدن ، **عقودده نافذ اولان محل عقد قانونیدر** قاعده‌سنه توفیقاً ، آلمانیا قانونیدر .

نه نوع بینه اتیان اولنه‌جغی ، بالاده کوستردیکی اوزره تعیین ایتدکدن صکره بو بینانك طرز اتیانه صره کلیر. بوراده اجرای تاثیر ایدن قانون محلیدر . خطك ، تحریفاتك ، تحقیقاتك طرز تدقیق واجراسنی تعیین وتحلیفك صورت اجراسنی ارائه قانون محلی ایله اولور. بعضاً قانون محلی نظرنده حقه وجود ویرن قانونك تعیین ایتدیکی بینات مقبول اولمز وفقط بو عدم مقبولیت انضباط عمومیٔ دولی‌یی‌ده اخلال ایتمز. اشته او زمان حکام تردده دوشر .

— ۳ —

بر دولت محاکمی حضورنده اقامه اولنان دعاوی بعضاً برمملکت اجنبیه‌ده، اقامهٔ شهود ایتمك، استنطاق ایتمك، اهل خبره‌یه مراجعت ایلمك، تحلیف ایتمك کبی، بعض معاملات عدلیه اجراسنی استلزام ایدر. اشته اوزمان رأینه مراجعت اولنان حاکم معاملات

عدلیه‌نك اجرا واكمال اولنه‌جنی محلده كی دولت متبوعه‌سی قونسلوسنه ویاخود اورانك مأمورین محلیه‌سنه بر وكالتنامه ارسالی ایله خصوصات مذكوره‌نك اجراسنی تمنی ایدركه، بو وكالتنامه‌یه استنابه مذكره‌سی lettre , commission rogatoire دینیلیر.

زمانمزده اشبو استنابه مذكره‌سی اصولنه مراجعت كثیر الوقوعدر؛ آنجق استقلال دول بر محكمهٔ اجنبیه‌نك اصدار ایتدیكی بر استنابه مذكره‌سنك مخاطبی اولان مأمورین نظرنده مجبوری الانفاذ عد اولنمسنه مانعدر، مگركه بو بابده بر معاهدهٔ مخصوصه موجود اوله.

استنابه طریقیله اجرا اولنه‌جق معاملات مذكوره‌نك ارسال اولندیغی محل قانوننه توفیق اولنمق طبیعیدر.

استنابه مذكره‌لرینك صورت ترتیب وتبلیغی هر یرده بر دكلدر. بعض یرده محكمه رئیسی دیگر بر مملكت محكمه‌سی رئیسی ویا مدعیٔ عمومیسنه دوغریدن دوغری‌یه مذكره‌یی ارسال ایدر؛ حالبوكه، دولت علیه دخی داخل اولدیغی حالده، بعض دولتلرده محكمه عدلیه نظارتنه تودیع ایتدیكی مذكره اوزرینه خارجیه نظارتی واسطه‌سیله دیگر مملكت خارجیه وعدلیه نظارتلرینك وساطتنه بالمراجعه محكمه‌یه تبلیغ مذكره اولنور.

اوچنجی فصل

اعلامات اجنبیه‌نك تأثیراتی

بر محکمه‌دن صادر اولان بر حکم ایله او حکمك تعلق ایتدیکی مسئله قضیهٔ محکمه chose jugée حالنی کسب ایدر و آرتق بر دها یکیدن موقع بحث ومناظره‌یه قونه‌من ؛ محکوم اولان طرفده بو حکمه رعایته مجبور اولور .

فقط بر دولت محکمه‌سندن صادر اولان بر حکم او دولت ملکی خارجنده‌ده حائز تأثیرمیدر ؟ محاکم اجنبیه او حکمه قضیهٔ محکمه نظریله باقارمی ؟ حکومت اجنبیه مأمورلری او حکمك موقع اجرایه وضعنه معاونته مجبورمیدر ؟ اجرا ایچون مدیونك ممالك اجنبیه‌ده بولنه بیله‌جك اولان املاکی حجز اولنه‌بیلیرمی ؟ اشته بو نقطه‌لرك حلی لازمدر .

حکمی اصدار ایدن محکمه‌نك منسوب بولندیغی دولت مستقل اولدیغندن ، اویله بر محکمه‌دن صادر اولان حکمك قضیهٔ محکمه عد اولنمسی طبیعیدر . بونده شبهه اولمیوب، یالکز بو قضیهٔ محکمه‌نك بر مملکت اجنبیه‌ده اجراسنی تأمین کیفیتی محتاج تدقیقدر . بر مملکتك حاکملری اصدار ایتدکلری حکملری یالکز او مملکت حدودی داخلنده تنفیذ سلاحیتنی حائزدرلر ؛ حق استقلال دول بر محکمه حکمنك حدود ملکیه خارجنده مرعیتنی مانعدر .

بو قاعده صورت مطلقه‌ده تطبيق اولنسه بوندن بر چوق محذورلر ميدانه كلير ؛ مثلا دائن بر محكمه حضـورنده اثبات حق ايده‌رك مديونك ديكر بر مملكتده بولنان املاكى اوزرنده استحصال حق ايلديكى حالده او مملكتده او املاكه وضع يد ايده‌مز ، حجز وضع ايتديره‌مز. بوكا چاره اولمق اوزره يا مملكت اجنبيه محاكمى طرفندن بر حكم ديكر استحصال اولنور ياخود قوانين ويا معاهدات مخصوصه ايله بو خصوص تأمين اولنور .

بر مملكت اجنبيه محكمه‌سندن برقرار استحصال اولنورسه بو قرارايله اصل محكمه‌نك ويرديكى حكم او مملكت اجنبيه‌ده مجبورى‌الاجرا اولور ومامورين محليه اونك اجراسنه معاونته مجبور اولور .

بوخصوصده بعض جهاته دقت ايتمك ضروريدر. بر محكمه‌دن صـادر اولان حكم بر مملكت اجنبيه‌ده موقع اجرايه وضع اولنه‌بيلمك ايچون او حكمك اصول محاكمه‌يه موافق اولمسى لازمدر؛ بناءً عليه طرف محكوم حكمه اعتراض ايده‌بيلمك ايچون حكمى اعطا ايدن محكمه‌نك تابع اولديغى قانون نظرنده موافق اصول اولماديغنى اثبات ايتمك اقتضا ايدر .

حكم صلاحيتدار اولان بر محكمه‌دن صدور ايتمك لازمدر.

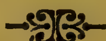
حكم اعطا اولنديغى مملكتده قضيهٔ محكمه حالنى كسب ايتمش اولمق مقتضيدر .

حاصـلى حكم انضباط عمومىٔ دولى‌يى اخـلال ايتامك مشروطدر .

بو يولده صادر اولان برحكمك برمملكت اجنبيه‌ده اجراسنه اعطای قرار ايده‌جك اولان محكمه يالكز شرائط مذكوره‌نك موجود اولوب اولمديغنه باقوب بعده اجراسنه قرار ويرمك لازم كلير؛ يوقسه، بعض مؤلفينك ادعاسی وجهله، تحت حكمه آلنمش اولان مسئله‌نك ماهيتنی تدقيق وتشكيل طرفين ايله يكيدن اعادهٔ محاكمه ايتمك وصكره داخل مملكتده اجراسنه قرار ويرمك اقتضا ايتمز؛ زيرا بو حالده هم حكمی بدايةً اصدار ايدن محكمه‌نك استقلالنه تجاوز ايتمش اولور، هم تحقق ايتمش اولان برحقی يكيدن تردده دوشورمش اولور، هم‌ده تبعهٔ محليه حقنده‌ده محاكم اجنبيه طرفندن معاملهٔ متقابله اجراسنه سبب ويره‌رك تبعهٔ محليه‌يی ممالك سائره‌ده زياده‌سيله مشكلاته دوچار ايدر.

بو بابده دولتلرك طرز حركتی بردكلدر. بعضلری محاكم اجنبيه حكملرينی عادتا معدوم عد ايده‌رك علاقه‌دارانی محاكم محليه حضورنده يكيدن اثبات حقوقه مجبور ايدرلر؛ دانيمارقه، شمالی آمريقا حكومات متحده‌سی، فلمنك، اسوج نوروج دولتلری بو اصولی تعقيب ايدر. ديكرلری محاكم اجنبيه حكملرينی موجود عد ايتمكله برابر محاكم محليه‌يه مسئله‌يی يكيدن رويت وتدقيق حقنی ويررلر؛ لوكسمبورغ، پورتوغال دولتلری بويله‌در. اسپانيا، آلمانيا، آوستريا، برزيليا، بلچيقا، رومانيا دولتلری آره‌لرنده معاهده ايله معاملهٔ

متقابله تأمین اولنمش ایسه محاکم اجنبیه حکملرینك محاکم محلیه‌جه رؤیت وتدقیقنه لزوم کورمزلر. انکلتره، ایتالیا، روسیه، یونانستان دولتلری ایسه محاکم اجنبیه‌دن صادر اولان حکملرك محاکم محلیه‌جه رؤیت وتدقیقنی کلیاً زاعد عد ایدر ومعاملهٔ متقابله‌یه‌ده احتیاج کورمزلر.

دردنجی فصل

حقوق خصوصیهٔ دول نقطهٔ نظرنده افلاس

حقوق خصوصیهٔ دولك مابه الاشتغالی اولان مسائلك اك اهمیتلیلرندن بریده افلاس faillite متعلق اولان مباحثدر. برمدیون تأدیهٔ دیندن عاجز قالدیغی حالده دائنلرك حقوقی نصل محافظه اولنه‌جق. بو بابده هانکی قوانین تطبیق ایدیله‌جك، هانکی مامورلر بونکله مشغول اوله‌جق، هانکی مملکتلرده بونك تأثیراتی کوریله‌جك؟ اشته بونلرك ودها بوکا مشابه نقاطك حلی — ایش اجنبی‌یه‌ده تعلق ایتدیکی حالده — حقوق خصوصیهٔ دوله عائددر.

برتاجرك [*] دیونی مطلوباتنه فائق اولور وواردآتی فضلهٔ دیونی تادیه‌یه کافی اولمزسه او مدیون حقنده آیریجه برمعامله اجرا ایدیلیر: کندیسی افندار مالیسنك عدم کفایتنی حکومته اخبار ایدر و افلاسی اعلان اولنور. بوندن اعتباراً دائنلر بورجلرك عدم ایفاسندن دولایی مدیونك شخصی علیهنده تعقیبات قانونیه‌ده بولنه‌مزلر؛ مدیونده معاملات تجاریه‌سنه دوامدن ممنوع اولور؛ صلاحیتدار اولان مامورین طرفندن وکیللر تعیین ایدیله‌رك مفلسك حساباتی رؤیت ایدیلیر واموالی دائنلر بیننده غراما صورتیله تقسیم اولنور.

---

[*] افلاس تجارتله مألوف اولان کیمسه‌لر حقنده تطبیق اولنور ومعاملات تجاریه‌ده بولنمیان مدیونلرك افلاسنه حکم اولنمیوب بونلر حقنده حقوق عادیه احکامنه رعایت ایدیلیر. بو اصول تجارت بریه قانوننك قبول ایتدیکی مسلك اولوب، آرژانتین حکومتی، اسپانیا، ایتالیا، برەزیلیا، بلچیقا، بولیویا، پورتوغال، پەرو، روماتیا، شیلی، قولومبیا، لوکسمبورغ، مکسیقا، وەنەزوئەلا دولتلرنده بو اصول جاریدر. انکلتره وشمالی آمریقا حکومتلری ده مفلسلر حقنده بسبتون بشقه اصوله تابعدرلر. آلمانیا، اسوەج، آوستریا، دانیمارقه، روسیه، نورووەج، صربستان ایسه افلاسی تجاره حصر ایتمیوب بالجمله مدیونلره تشمیل ایدرلر.

افلاس هم دائن هم مدیون حقنده خیرلیدر ؛ زیرا افلاسك اعلان اولنمسیله بر طاقم کیمسه‌لرك آرتق آلدانوب مدیونك ذمتنه پاره کچیرملرینه امکان قالمز. واقعا مفلس اولان شخص مطلقا هر زمان دائنلری اغفال کبی سوء حرکتده بولنماز ، علی الاکثر اداره‌سزلکه ویاخود طالعنك عدم مساعده‌سنه مبنی ایشلری بوزولور . بوندن دولایی کندینی مؤاخذه ایتمامك وهر کسی آلداتیوردیمامك لازم کلیر ؛ آنجق ، کندی قصوری اولمسه بیله ، مادامکه اصحاب مطلوبك مطلوباتنی تأدیه‌دن عاجز قالمشدر ، آرتق اومعامله‌سنه دوام ایده‌مامسی لازمدر . بوندن انضباط عمومی‌ده مستفیددر ؛ زیرا معاملات تجاریه ایله اعتبار مالی خصوصاتنده تأمین مضبوطیت ایچون امر تجارتك احتیاط وعفت ایله اجرا اولنمسی واشخاص سائره‌نك ضررلرینی انتاج ایده‌جك اولان خطیئاتك وقوعه کله‌مامسی منافع عمومیه مقتضیاتندندر . افلاس مفلسه‌ده تأمین استفاده ایدر ، چونکه قونقورداتو عقدی ایله علی الاکثر دیوننك برمقدارینی تنزیل ایتدیرمکه وحق دائنلرندن تأمین معیشتنه مدار اوله‌جق مقدار معاونت استحصالنه موفق اولدیغی کبی شخصی‌ده تعقیبات قانونیه‌دن قورتولور .

شو احواله کوره افلاسك رؤیتی وکیفیت اعلانی کیمه عائد اولمق وبونکله کیملر مشغول بولنمق لازم کله‌جکنك اول امرده تعیینی اقتضا ایدر . بو خصوصده علماء حقوق بیننده اتحاد فکر موجود دکلدر . بعض مؤلفین افلاسی امنیت عمومیه

نقطهٔ نظرندن کوره‌رك بونك رؤیتنی ، مفلسك تابعیتی نه‌اولورسه اولسون ، داخل مملکتده حقوق عمومیه‌نك محافظه‌سی وظیفه‌سیله مکلف بولنان ، مأمورین محلیه‌یه حواله ایتمك استرلر . بعض ارباب تألیفده افلاس کیفیتنی استاتو جمله‌سنه ادخال ایتمك آرزو ایدرلر .

برنجی فکره کوره مفلس اولان شخص دائنلرك حقوقنی اخلال ایتدیکندن مأمورین محلیه ، تدابیر ضابطه قبیلندن اوله‌رق ، ایشه مداخله ایتمك ومادهٔ افلاسی رؤیت ایلمك ایجاب ایدر . حالبوکه محاکم محلیه‌نك حق حاکمیتی حدود مملکتیه ایله محدود اولوب او حدود خارجنه تجاوز ایده‌مز . بناءً علیه بر تاجرك افلاسنه محاکم محلیه‌دن حکم صادر اولدیغی تقدیرده ، بو حکمك خارج مملکتده قوتی اوله‌میه‌جغندن ، او تاجر یالکز او ملك داخلنده مفلس عد اولنوب ، خارجده اولنمز . حالبوکه بر مفلسك معاملاتی ودائنلری یالکز داخل مملکتده اولمیوب خارجده‌ده بولنور ؛ بو تقدیرده خارج مملکتده بولنان دائنلر محاکم محلیه‌نك ویردکاری افلاس حکمندن استفاده ایده‌میه‌رك ، بولندقلری محللرك محاکمنه مراجعتله تاجر مفلس حقنده آیری آیری حکملر استحصال ایتمك لازم کلیر . بو حالده‌ده افلاس تعدد ایتمش اولور . حالبوکه افلاس متعدد اوله‌مز ، بر اولملق لازمدر . برده افلاس حکمی تاجرك اموالنه دکل ، شخصنه عائددر . بر شخص حقنده ایسه بر فعلدن دولایی بر قاچ حکم صدوری جائز دکلدر . اکر افلاسنه حکم اولنان تاجرك بو حکمی استلزام ایدن

معاملاتنده کندی قصور وجرمی وارسه، یعنی تقصیراتلی ویا حیله‌لی مفلس ایسه، اوحالده فعلی حقوق عمومیه‌یه تعرض عد ایتمك ومادهٔ افلاسه اونقطهٔ نظردن باقمق موافق اولور .

افلاس کیفیتنك استانو عدادینه ادخالنه کلنجه، بو فکرك مروجلری اعلان افلاس ایده‌جك کیمسه‌نك اموال واملاکی نره‌ده ایسه اورا قانونلرینه توفیقاً افلاسنه باقلمق لازم که‌جکی ادعاسنده بولنیورلر . بو فکرده دوغری اوله‌مز ؛ چونکه بر تاجرك برچوق یرده املاکی بولنه‌بیلیر ، شو حالده بر چوق محکمه‌دن افلاس حکمی اعطاسی لازم کلیر ؛ بوده افلاسك تعددینی انتاج ایدر.

افلاس حکمی تعدد ایتمك جائز اولدیغی حالده برتاجر مدیون بر مملکتده مفلس اولوب دیکرندن اولمز ؛ یاخود بر یرده برماسه دیکرنده بشقه بر ماسه تشکل ایدوب بری‌دائنلره دها آزدیکری دها چوق حصه افراز ایلر ؛ بریرده بر قونقوردانو عقد اولندیغی حالده بشقه بر محلده طرز آخرده معامله اولنور ، دائنلر مساواتدن محروم قالیر و بونلرك موقع قانونیلرینی تعیین ایتمك امکان خارجنه چیقار .

حالبوکه افلاسدن مقصد مفلسك سوءاداره‌سنه نهایت ویروب یرینه دها احتیاطکاربرطرز اداره اقامه ایتمك، دائنك مطلومات ومدیونی علاقه‌دارلر بیننده صورت متساویه‌ده تقسیم ایتمك ومدیوندن آرتق دائنلرك منافعنی اخلال ایده‌بیله‌جك افعالده بولنمق صلاحیتنی آلمق اولدیغندن ، ومفلس ایسه

شخص واحد اولدیغی جهتله متروکات حکمنده بولنان اموالی‌ده بوعد اولنمق اقتضا ایتدیکندن، دائنلرك مدیونك بالجمله اموالی اوزرنده درجهٔ متساویه‌ده برنوع حقلری بولنمق مقتضیدر. افلاس حکمنه معروض اولان شی مفلسك اموالی دکل شخصیدر. بو حکم ایله مفلس برطاقم محرومیتلره محکومدر. مفلس شو محرومیت اعتباریله مفقود محجور وصبی‌یه مشابه اولوب بونلر حقنده برقانون حکمنه توفیقاً برمحلده اعطا اولنان حکم نصل هر یرده مرعی ایسه مفلس حقنده‌ده ویریلن حکم بو وجهله برو هر یرده معتبر اولمق لازم کلیر.

افلاسك بر وعمومی اولمسی بونك اعلانی ایله معاملات متفرعه‌سنی اجرا حقنه مالك اولان قانونك‌ده بر اولمسنی انتاج ایتمك طبیعیدر. بو قانون مدیونك اموالنك بولندیغی محل قانونی lex rei sitœ اوله‌مز، چونکه اموال برچوق محللرده بولنه‌بیله‌جکی ایچون قوانین تعدد ایدر. مدیونك اقامتگاهنك بولندیغی ویاخود ایفای معاملات ایلدیکی محل قانونی‌ده اوله‌مز، چونکه او حالده‌ده قانون محلینك خارج حدوده نفوذی تجاوز ایده‌مز حدود ملکیه خارجنده اجرای تأثیر ایدن آنجق مفلسك شخصنه تعلق ایدن قانوندر، دائنلرك تابع اولدقلری قانونلر بوراده موضوع بحث اوله‌مز، چونکه او قانونلر متعدد ومتخالف اولدیغی کبی بینلرنده یکدیکرلرینه سبب رجحان‌ده یوقدر. شو حالده افلاس ایشنی رؤیت ایده‌جك قانونك افلاسك میدانه چیقدیغی محل قانونی اولمسی لازم کلیر، چونکه تاجرك

بالجمله اموالی ایله دفاتری اوراده بولنور ومعاملاتی اوراده جریان ایدر ؛ بونك ایچون احوال مالیه‌سی وتعطیل تادیاتنك تأثیراتی اوراده دها سهولتله آکلاشیلیر . فرانسه‌ده قانون تجارتی بواساس قبول ایده‌رك افلاس امرنده مفلسك اقامتگاهنك بولندیغی محل محکمه‌سی ایشه باقه‌جغنی تصریح ایلمشدر . بناءً علیه فرانسه‌ده اقامتگاه اتخاذ ایلیان اجنبیلرك دخی فرانسز محکمه‌لری معرفتیله افلاسنه حکم اولنور .

بواساسه نظراً عن‌اصل تبعهٔ جنبیه‌دن اولوب ده اقامتگاهی دولت حدود خارجنده بولنان وفقط داخل ممالکده تجارتخانه‌سنك بر شعبه‌سی اولان تجارك افلاس معاملاتنه محاکم محلیه جانبندن مداخله اولنمامق اقتضا ایدر . حالبوکه افلاس ایشلرنده اقامتگاهی نظر اعتباره آلان فرانسه قانونی ، فرانسه داخلنده یالکز بر شعبهٔ اداره‌سی بولنان تجار اجنبیه‌نك افلاسنه ده فرانسز محکمه‌لرینك باقمسی لازم کله‌جکنی قبول ایده‌رك ، قاعدهٔ اساسیه‌دن آیرلمش وافلاسك وحدتی اساسنه خلل کلسنه میدان آچمشدر ، چونکه بو حالده بویله بر تاجرك فرانسه خارجنده‌کی اقامتگاهنك بولندیغی محل محکمه‌سی جانبندن ده مرقومك افلاسی اعلان اولنمقله برابر فرانسز محاکمی جانبندن ده افلاسنه قرار ویرلمك احتمالنه میدان ویرمشدر .

بونك کبی تبعهٔ محلیه‌دن اولوب ده اقامتگاهی ممالك اجنبیه‌ده بولنان تجارك افلاس ایشلرینك رؤیتی او ممالك محاکمنه عائددر ؛ بونده صفت تابعیتك تأثیری اوله‌مز ، دائنلر میاننده تبعه‌دن

بولنانلرك استحصال حقوق ايچون مفلسك مصالح افلاسيه‌سنی رؤيت ايدن محكمه‌يه مراجعت ايلملری لازم كاير.

افلاس ايشلرنده هانكی محكمه‌نك صلاحيتدار اوله‌جغی مسئله‌سی ١٨٦٩ ده فرانسه واسويچره حكومتلری بيننده عقد اولنان معاهدهٔ تجاريه‌نك اثنای مذاكره‌سنده نظره چاربمش وطرفيندن برينك تبعه‌سندن اولوب ديكرينك مملكتنده مركز معاملاتی اولان تاجرك افلاسنه ساكن اولديغی محل محكمه‌لری معرفتيله باقيله جغی معاهده‌يه درج اولنمشدر حالبوكه برتاجرك مملكتين مذكوره‌نك برنده اقامتكاهی اولمقله برابر ديكرنده‌ده تجارتخانه‌سنك بر شعبه‌سی بولنه‌بيلير وشو حالده هر ايكيسنده‌ده افلاس ايشنه باقيله‌بيلير. تنكيم مركز معاملاتی پارسده اولمق اوزره اسويچره‌نك جنوره بلده‌سنده تشكل ايتمش اولان قره‌دی فونسيه سويس Crédit foncier suisse نامنده‌كی آنونيم شركتك بر آرالق هم پارس هم جنوره محكمه‌لری جانبندن افلاسنه حكم اولنمش وايكی طرف ادعاسنده اصرار ايلمش ايدی. نهايت مسئله اسويچره مجلس عموميسنه عرض اولنمسی اوزرينه مجلس، شركت مذكوره‌نك اسماً اسويچره ايله علاقه‌سی اولوب يوقسه بالجمله معاملاتی فرانسه‌ده جريان ايتديكندن وباشليجه مركز معاملات نره‌سی ايسه اورا محاكمی افلاس مصالحنده صلاحيتدار اولمق لازم كلديكندن، بو ايشه اسويچره محاكمنك مداخله‌سنه محل اولمديغنه قرار ويرمشدر. [*]

(*) ٢١ كانون ثانی سنه ١٨٧٥ قرارنامه‌سی.

دیمك اولیورکه بر تاجرك ، قاچ یرده معامله‌سی بولنورسه بولنسون ، باشلیجه اقامتکاهی اولان یرده افلاسنه حکم اولنور.

صلاحیتدار اولان بر محکمه طرفندن بر مفلسك افلاسی حقنده صادر اولان حکم یالکز او محکمه‌نك بولندیغی مملکت داخلنده‌می حائز تأثیردر ، یوقسه بو حکمك تأثیراتی خارج مملکده تجاوز ایدرمی؟ اکر افلاس معامله‌سی تدابیر ضابطه‌دن عد اولنسه ویاخود Statut réel ه تابع طوتلسه حکمك تأثیری بالطبع حدود مملکیه داخلنه منحصر قالمق لازم کلیر . بو ایسه افلاسك عمومی اولمسنه منافیدر . بناءً علیه تاجرك اقامتکاهی محکمه‌سنك اصدار ایتدیکی افلاس حکمی هر یرده مقبول ومعتبر عد اولنوب حائز تأثیر اولمق اقتضا ایدر؛ یالکز ، سائر اعلامات ومقررات حقنده اولدیغی کبی، افلاس حکمنك ده بشقه بر مملکتده موقع اجرایه لزوم وضعی حالنده حکم موافق اصولیدر ، صلاحیتدار بر محکمه جانبندن صادر اولمشدر ، وانضباط عمومیٔ دولی‌یه مغایرتی یوقمیدر ، بورالری محاکم محلیه طرفندن بالتدقیق اجراسنه امر ویرلمك لازم کلیر . [۱]

شورای شایان قیددرکه برمملکت محکمه‌سندن صادر اولان بر افلاس حکمنك دیکر بر مملکتده حائز تأثیر اولمسی ایچون او مملکت محکمه‌سی طرفندن امرویرلسی یالکز حکم مذکورك دوغریدن دوغری‌یه اجرایه تعلق ایتمسی حالنه منحصردر ؛

[۱] *Weiss, Traité élémentaire de droit int. privé* صحیفه ۷۲۸

يوقسه يالكز برشخصك مفلس عد اولنمسنه تعلق ايدن حكملرك مرعيتى ايچون محاكم محليه دن آيريجه امر اصدارينه حاجت يوقدر.

افلاس حكمى ايله مفلسك مقدار ديونى تحقيق وداينلرك درجهٔ حقوقى تعيين اولنور واموالى ايله مطلوباتنك مقدارى ده ميدانه چيقاريلير . بو معاملاتك اجراسنده ده هانكى قواعده اتباع اولنمق اقتضا ايدر ؟ هر داين مديون عاجزك افلاسنه حكم اولنمسنى طلب ايده بيله جكى كبى مطلوباتنك تأديه سنى ده طلب ايده بيلير ، آنجق مطلوباتنى اولجه اثبات ايتمسى لازمكلير [١].

برتاجرك اعلان افلاس ايتمزدن مقدم عقد ايتديكى مقاولاتك تعيين مقبوليتى خصوصنده ، بو مقاولاتى عقد ايتمش اولان كيمسه لرك اهليتلرى دولت متبوعه لرى قانوننه توفيقاً تعيين اولنور وقوانين مذكوره موجبنجه وياخود مقاولاتك محل عقدى قانوننه Lex loci actus توفيقاً مقاولات مذكوره نك موافق اصول وقاعده اولديغنه حكم ايديلير .

بو مقاولاتك تأثيراتنجه ده طرفينك آرزو واختيارلرينه بافيله رق ، اكر مقاوله ده متابعت ايده جكلرى قانون تصريح اولنمش ايسه قانون مذكور تطبيق اولنور . بويله بر صراحت اولمديغى حالده ، طرفين بر دولت تبعه سندن ايسه لر ، دولت متبوعه لرى قانونى تطبيق ايديلير ؛ مختلف تابعيتده بولندقلرى

[٢] « افلاس اعلانى تاريخندن اعتباراً آلاجقلولرك ادعا ايتدكلرى مبالغك مفردات دفتريله دين تمسكلرينى تجارتخانه يه تسليم ايتمكه آلاجقلولر مجبوردر . . . » تجارت بريه قانوننامهٔ همايونى ، ماده ١٩٨

تقدیرده مقاوله‌نك محل عقدی Lex loci contractus قانونی ترجیح ایتـدکاری فرض ایدیله‌رك او قانونه توفیقا معامله اولنور . مع مافیه بو خصوصاتك جمله‌سـنده انضباط عمومی دولی‌یه خلل کلامسنه دقت شرطدر .

تجارت بریه قانوننامهٔ همایونی حکمنجه « مفلسه ارسـال اولنمش اولان امتعه مادامکه مفلسك حسابنه محسوباً فروخته مامور اولان قومیسیونجینك مخزنلرینه نقل وایصال اولنمامش اوله استرداد اولنور »[۱] و « مفلسه بیع وفروخت اولنوب هنوز یدینه تسلیم اولنمامش وکرك مفلسه ویا مفلسك حسابنه محسوبا آخره کوندرلمامش اولان امتعه‌نك توقیفنه‌بایعك صلاحیتی درکاردر . » [۲] بو حکم مشـتری مبیعی قبض وثمنی تأدیه ایتمدن مفلساً فوت اولسه بایع ثمنی مشترینك ترکه‌سندن استیفا ایدنجه‌یه‌دك مبیعی حبس ایده بیلور » [۳] قاعدهٔ اســاسیه‌سنه موافق اولوب ؛ دائنك اسـترداد اموال ادعاسی ، بو اساسه توفیقاً ، کیفیت عقده متعلق اولورسه حلی ضمننده محل عقد قانوننه مراجعت ایدیلیر . بالعکس بو ادعا کیفیت عقـده تعلق ایتمزده یالکز ظهور افلاسـله مدیونك تأدیهٔ دیونده عجزندن نشئت ایلمش بولنورسه او وقت اعلان افلاسده تطبیق اولنان قانون معتبردر ؛ نتکیم تجارت قانوننامه‌سنك بر فقره‌سی‌ده بوکا موافقدر . [۳]

---

[۱] ماده (۲۸۲) .

[۲] ماده (۲۸۳) . [۳] کتاب‌البیوع ماده ۲۹۶

[۳] « استرداد ادعاسنده اولان کمسه اول وقته قدر کرك علی

مفلسك عقد ایتدیکی مقاولات منفسخ ویا قابل انفساخ اولوب اولمدیغنی تعیین ایدن قانونده افلاس معامله‌سنه تطبیق اولنان قانوندر . مقاولات مذکوره‌نك فسخی بونلرك شرائط اساسیه‌سندن انبعاث ایتمدیکندن بو بابده محل عقد قانونی Lex loci actus جاری اولمز .

بر مفلسك ممالك اجنبیه‌ده بولنان اموالی اوزرینه رهن ، امتیاز ، استغلال صورتیله ادعای حق اولندیغی حالده، انضباط عمومیٔ دولیه منافی اولمامق شرطیله ، اموال مذکوره‌نك بولندقلری محل قانونی نظره آلنمز . انجق حق رجحانك ماهیتی ایله شروط وترتیبی اموالك بولندیغی محل قانونلرینه توفیقاً تعیین اولنور . اسباب رجحان ایسه یا، استغلالده اولدیغی کبی ، دائنك قوانین شخصیه‌سنه ، یا طرفینك حین مقاوله‌ده اختیار ایتدکاری قانونه، یاخود ویردیکی حکم قضیهٔ محکمه شکلنی المش اولان محکمه‌نك تطبیق ایتدیکی قانونه توفیقاً تقدیر اولنور .

مفلسك اموال واشیاسیله امور ومعاملات تجاریه‌سنی کندینه اعاده ایچون برمهلت تعیین ایدن ویاخود دائنلر جانبندن دیونك بر قسمندن فراغت اولندیغنی متضمن اولان قونقوردانو Concordat نك شرائط تنظیمی ایله بونك عقدی ایچون

الحساب اخذ ایلدیکی مبالغی وکرك نول سفینه وعربه کراسی وقومیسیون وسیغورطه وسائر مصارف نامیله مفلس طرفندن خرج اولنان اقچه‌یی آلاجقلولرك ماسه‌سنه‌رد وتسلیمه مجبوردر ... » ماده (٢٨٢)، فقرهٔ اولی

اقتضا ایدن مقدار اکثریت، فسخ والغاسنی انتاج ایلیان اسباب افلاس حکمنك اعطاسنده مابه التطبیق اولان قانون ایله تعیین اولنورسه‌ده ، انضباط عمومی دولیه نظراً ، قونقور داتو سندینك تنظیمنده اساس تطبیق اوله‌جق اصول قانونی محلی‌یه Lex fori تابع طوتولور . بو مملکتده تنظیم اولنان قونقور - داتونك حکمی هر یرده جاری اولور ، بر مملکت اجنبیه‌ده موقع اجرایه وضع ایتمك ایچون آریجه بر معامله‌یه احتیاج یوقدر . آنجق بونکله عجز کی صرف اجرایه متعلق معاملاته تشبث ایدیلیرسه او حالده محاکم محلیه طرفندن بالاستنابه اجرا امری استحصالی لازم کلیر .

تعطیل تأدیات ایله اعلان افلاس ایتمش وبناءً علیه برچوق حقوقدن محروم اولمش اولان برتاجرك تکرار حقوق مبحوثه‌سنی استحصال ایله معاملات تجاریه‌یه ابتدار ایلیه‌بیلمسنه اعادهٔ اعتبار Réhabilitation دنیلیر. اعادهٔ اعتبارده افلاس حقنده حکم ویرن محکمه‌اعطای حکم ایتمك اقتضا ایدر . چونکه یالکز او محکمه افلاسك اساس وماهیتی ایله بونی انتاج ایدن اسبابی واعادهٔ اعتبار استدعاسنك کیفیت مقبولیت وجوازینی بیلیر[۱] اکر بر دائن بشقه بر یرده اعادهٔ اعتبار حکمی استحصال ایده‌. بیلسه هر دائنك افلاسك اساس واسبابندن معلومات مکمله‌سی بولنمیان بر محکمه‌یه مراجعتله اعادهٔ اعتبار ایلمسی ممکن اولورکه بوندن بر چوق سوء استعمالات میدانه کلیر ذاتاً اعادهٔ اعتبار

[۱] *Despegnet, Précis de droit international privé,*

کیفیتی دوغریدن طوغری‌یه اجرایه متعلق بر حکمی متضمن اولمدیغنـدن، بوکا دائر بر محکمه‌نك ویردیکی حکمك ممالك سائره‌ده تامین مقبولیتی ایچون استنابه‌یه‌ده حاجت یوقدر. افلاسك وحدت وعمومیتی ایله اعادهٔ اعتبارکده، بر وعمومی اولمسی پك طبیعی بولنمسنه نظراً بوکاده، تأثیری هر برده جاری اولمق اوزره، بر محکمه جانبندن حکم اولنمق لزومی اشکار اولوب، او محکمه‌نك‌ده افلاس حکمنی ویرن محکمه اولمسی طبیعت مصلحت اقتضاسندندر.

افلاس بحثنده شورایه قدر ویریلن تفصیلات اك زیاده نظریاته متعلق اولمقله برابر، درمیان اولنان مطالعات دول متمدنه‌دن اکثرینك قانونلرینه کیرمش وعلی الخصوص بلچیقا، ایتالیا، آلمانیا، فلمنك تجارت قانونلری احکامی مطالعات مسروده اساسلرینه استناد ایتمکده بولنمش‌سه‌ده، فرانسه کبی، دیکر دولتلر هنوز قانونلرنده نظریات مبسوطه‌یی اساس اتخاذ ایتمکه موفق اوله‌مدقلرندن، تخالف احکامدن اختلاف قوانین حدوثنه‌میدان ویرمامك ایچون‌اشبو افلاس خصوصاتی حقنده دولتلرك معاهده‌لر عقدی ایله شمدیلك ادارهٔ مصلحت ایتملری فائده‌دن خالی اولمز.

ممالك شاهانه‌ده ایسه‌تبعهٔ اجنبیه عهود قدیمه ایله کندیلرینه ویریلن بر طاقم امتیازاتدن استفاده ایتمکده اولوب افلاس ایشلرنده‌ده حقلرنده معاملهٔ استثنائیه اجرااولنورسه‌ده بواستثنا عهوده‌مستند برامتیاز دکلدر. عهودقدیمه‌حکمنجه ممالك شاهانه‌ده

وفات ایدن تبعهٔ اجنبیه متروکاتنه متعلق معاملات منسوب اولدقلری قونسلوسخانه معرفتیله اجرا اولنور ومتروکات مذکوره یه مأمورین عثمانیه مداخله ایتمز . اجنبیلر ، افلاس بر موت معنوی اولوب بوکا دوچار اولان تاجر وفات ایتمش عد اولنمق لازم کله جکی ادعاسیله وبو امتیاز عهدی یه قیاساً ، افلاس خصوصاتنك دخی قونسلوسخانه محکمه لرنجه رؤیتی لازم کله جکنی ادعا ایتمشلردر . واقعا بو ادعا حد ذاتنده اصلا حائز اهمیت اولمیوب هیچ نظره آلمغه دکمزسه ده، بونك ایلری سورلدیکی زمانلرده حکومت، مسئله یی قارماشیق ایدرمه، اجانبك هر سوزینی نظر التفاته آلدیغندن ، بو ادعاده مع التأسف رهین قبول اولمشدر . بناءً علیه بوکون ممالك شاهانه ده متمکن اجنبیلرك افلاسه متعلق معاملاتنه منسوب اولدقلری قونسلوسخانه محکمه لرنجه باقیلیر. تأدیهٔ دیننده اظهار عجز ایدن براجنبی تاجرك منسوب اولدیغی قونسلوسخانه محکمه سی تاجر مومی الیهك افلاسنه حکم ایدر ، سندیقا تشکیل ایدر، افلاس حکمنی ، یالکز مفلسك ممالك شاهانه داخلنده متصرف اولدیغی اموال غیر منقوله مستثنا اولمق اوزره ، اجرا ایلر ، دائنلردن تبعهٔ عثمانیه دن بولنانلر تامین حقوق ایچون دوغریدن دوغری یه اوقونسلوسخانه محکمه سنه مراجعت ایدرلر، ینه اوقونسلوسخانه محکمه سی معرفتیله مفلس اعادهٔ اعتبار ایلر، بتون بو خصوصاتده قونسلوسخانه نك منسوب اولدیغی دولتك قوانینی تطبیق اولنور. محاکم عثمانیه یالکز تبعهٔ دولت علیه دن اولان تجارك افلاس

خصوصاتنی رؤیت ایدر، آنجق تعطیل تأدیات ایلیان بر عثمانلی تاجرك دائنلری میاننده اجنبی بولندیغی حالده او دائن اجنبی آلاجغنی اثبات ایله ماسه‌یه داخل اولمق وتأمین حقوق ایتمك ایچون تبعهٔ عثمانیه‌دن بولنان سائر دائنلردن استثنا ایدلمز ، بو خصوصده حقنده تماماً تبعهٔ عثمانیه معامله‌سی اجرا اولنور. حتی عثمانلی تاجرك افلاس ایشلریله مشغول اولان محکمهٔ عثمانیه‌یه مراجعتنده منسوب اولدیغی سفارت ویاقونسلوسخانه‌نك ترجمانی برلکده بولنماز وتبعهٔ عثمانیه ایله تبعهٔ اجنبیه‌یه متعلق دعاویٔ حقوقیه وتجاریه‌یی رؤیت ایدن مختلط ایکنجی مجلس تجارت بوکبی خصوصاته باقیوب دائن اجنبی دخی اولسه افلاس ایشی ایله برنجی مجلس تجارت مشغول اولور . مع‌مافیه صراحت عهدیه بولنمیان خصوصاتده علی طریق القیاس توسیع امتیاز ادعاسی کلیا واهی وغیر مسموع اولمق وبوکبی شیلرده، حقوق دول قواعدینه توفیق معامله ایتمك لازم کلدیکندن ، ممالك عثمانیه داخلنده بالجمله افلاس معاملاتنده محاکم عثمانیه‌نك صلاحیت قطعیه‌سی غیرقابل انکاردر وتبعهٔ اجنبیه حقنده، هم‌ده هیچ بر مجبوریت عهدیه یوق ایکن، بو معاملهٔ مساعده‌کارانه‌دن واز کچمك زمانی امید ایدرزکه کلمشدر.

لاحقه

سلطان محمد رابع حضرتلری زماننده فرانسه یه خطاباً اصدار اولنان ۱۰ صفر سنه ۱۰۸٤ تاریخلی عهدنامه :

چون حضرت حق جل وعلانك علو عنایت بی غایانی وسرور انبیا علیه وعلی آله افضل التحیاتك معجزات کثیرة البرکاتی ایله بن که سلطان سلاطین وخواقین دوران وتاج بخش خسروان اورنك نشین زمان واشرف مداین وامصار وابرك وایمن دیار اولان حرمین شریفین خادمی وقدس مبارکك حامی وحاکمی وروم ایلی وطمشوار وولایت بوسنه وسکتوار وقلعهٔ اکراستوار وولایت آناطولی وقرمان ودیار عربستان وعموماً کردستان جانبلرینك وقریم ودشت قپچاق اقلیملرینك وجزیرهٔ کرید وردوس وقبرس وذوالقدریه وشهرزور ودیاربکر وحلب واورفه وقارص ووان وچلدر وارضروم نزهت رسوم وشام دارالسلام ودارالخلافهٔ بغداد بهشت اباد وکوفه وبصره ولحسا وسواکن وحبش ومصر نادرالعصر ولایتلرینك ودارالجهاد جزایر وتونس وحلق الواد وطرابلس غرب وسائر ممالك وبلدان وخصوصا دارالامن والامان وحسرت الملوك اولان شهر استانبول ودارالحربدن قوهٔ خسروانه وسطوت باهرهٔ ملوکانه‌مز ایله بعون الملك النصیر قبضهٔ فتح وتسخیره کتوریلان مداین وامصار وممالك ودیارك شهریاری واورنك عزت دثارك تاجداری وآق دکز وقره دکز

ونیجه ممالك وجزایروبنادر ومعابرك وقبائل وعشایرك وبوندن
ماعدا حص حصین نامدارك پادشاه معدلت پناهی وشهنشـاه
نصرت دستکاهی (سلطان محمد خان بن سـلطان ابراهیم خان
ابن سلطان احمد خان بن سلطان محمد خان بن سـلطان مراد
خان بن سلطان سـلیم خان بن سلطان سـلیمان خان بن سلطان
سلیم خان بن سلطان بایزید خان بن سلطان محمد) خانم حضرت
وهاب مالك الرقاب تعالی شانه عن الشوایب والارتیابك كمال فضل
وعنایتی ایله ملجأ سلاطین عالیتبار ومأوی خواقین ذوی الاعتبار
اولان عتبهٔ علیهٔ دولتمدارمزه افتخار الامراء العظام العیسویه
مختار الکبراء الفخام فی الملة المسیحیه مصلح مصالح جماهیر
الطائفة لنصرانیه ساحب اذیال الحشمة والوقار صاحب دلایل
المجد والافتخار ولایت فرانچه پادشاهی لویز ختمت عواقبه
بالخیروالرشاد کندونك مدبر ومقبول ومعتبربکزادهلرندن اولوب
ولایتلرینك جمیع امورلرنده وپارس دیوننك مشیر ومستشاری
وحالا آستانهٔ سعادتده ایلچیلك خدمتنده اولان قدوة امراء
الملة المسیحیه عمدة کبراء الطائفة النصرانیه اولان شارل فرانسوا
مارکی دونوانتل ختمت عواقبه بالخیر بویله خلوص فؤاد وکمال
اتحادی مشعر نامهسی کلوب عهدپیشین ودور دیریندن الی هذه
الحین آباء کرام واجداد عظاممز اثار براهینهم ایله فرانچه پادشاهلری
مابینلرنده منعقد اولان دوستلق اسلوب سابق اوزره مرعی
اولمق مومی الیهك قصوای آمال واقصای مافی البالی اولوب بوندن
اقدم فرانچه پادشاهنك ایلچیلر وقونسلوسلرینه وتاجرلرینه

وترجمانلرينه وسائر رعايالرينه دخل وتعرض اولنميوب ظل ظليل معدلت اشتمالمزده آسوده حال ومرفه البال اولالر ديو سعيدالحيات شهيد الممات مرحوم ومغفور له (سلطان محمد) خان زمان سعادتلرنده ويريلوب بعده مرحوم ومغفورله جدمز (سلطان احمد) خان طاب ثراه زماننده تكرار تجديد اولوب اللرينه ويريلان عهدنامهٔ همايونى كتوروب وموى اليه آستانهٔ سعادتمزك دوستى اولوب اتحاد وخلوص وداد اوزره اولمغله ذكر اولنان عهدنامهٔ همايونى تجديد وبعض موادالحاق اولنمق بابنده استدعاى عنايت ايتمكله التماسى حيز قبولده واقع اولوب ومقدما ويريلان عهدنامهٔ همايونه الحاق اولنمق اوزره خطهمايون شوكتمقرونمز ايله فرمان قضاجريانمز صادر اولوب فرانچه لودن قدس شريف زيارتنه كلوب كيدنلره وقمامه نام كنيسه ده اولان رهبانلره دخل وتعرض اولنميه وفرانچه پادشاهى اولنلر قديمدن آستانهٔ سعادتمزله دوستلق اوزره اولوب دوستلغه خلل ويرر سير ووضعلرى اولمامقله مرحوم ومغفور له (سلطان سليم) خان طاب ثراه زماننده ممنوع اولان متاعدن پنبه ورشتهٔ پنبه وسختيان ويريله ديو حكم همايون ويرلمش ايمش حالا آستانهٔ سعادتمزه اولان كمال اخلاص واختصاصلرينه بناءً اجداد عظام نورالله مراقدهم زماننده ممنوعاتدن آقچه لرى ايله بال موى وكون ويريلوب برفرد مانع اولميه ديو عهدنامه ده قيد اولمغين بن دخى كما كان مقرر طوتدم وولايتلرندن آدملرى وتجارى كتوردكارى غروشدن ممالك محروسه مده اولندن رسم آلنمامقله حالا دخى طلب اولنميه

وضروشلرين آقچه‌قطع ايدرزديو خزينه‌دارلر وضربخانه‌امينلرى
دخل ايليه‌لر وفرانچه تجـارندن بعض حربى كميلرينه كيروب
كندو حاللرنده تجارت اوزره ايكن حربى كميده بولنديكز ديو
كندولرين اسـير واسبابلرين كرفت ايلمك شرع شريفه مخالف
اولمغين مادامكه كندى حاللرنده‌تجارت اوزره اولوب قورسان
كميسندن فساد اوزره اولميه‌لر اول بهانه ايله اسبابلرى كرفت
وكندولرى اسير اولميه وفرانچه‌لودن برى ملك كميسنه حربى
ولايتنده ذخيره‌تحميل ايدوب ينه حربى ولايتنه كيدركن‌اهل
اسلام كميلرى راست كلدكلرنده دشمنه ذخيره ايلدرسز ديو
كميسى كرفت وكندولرين اسـير ايتميه‌لر وذميلردن برى ممالك
اسلاميه‌دن ذخيره آلوب كيدركن كرفت اولندقده فرانچه‌لولردن
كميده اولان اجيرلراسير اولميه‌وفرانچه‌لولر اهل اسلام كميلرنده
اختياريله ذخيره صـاتون آلوب حربى ولايتنه آلوب كيتميوب
كندو ولايتلرينه كيدركن‌اهل اسلام كميلرى راست كلدكلرنده
اخذدن‌صكره‌كميى كرفت وايچنده اولنلرى اسير ايليه‌لرو آنك
كبي فرانچه‌لو اسير بولنور ايسه اطلاق اولنوب اسبابى ويريله
ومشاراليه‌فرانچه‌پادشاهنك رضاسى‌اوزره تاجرلرى ولايتلرندن
كتوردكلرى وآلوب كيتدكلرى متاعلردن قديمدن نه بهـايه
طوتوب كمرك النه كلدى ايسه كيرو اولمنوال اوزره آلنوب
زياده بهايه طوتلميه و بيع ايچون اخراج اولنان متاعدن ماعدا
آخر اسكله‌يه كيتمك‌استدكلرنده متاعلرندن كمرك طلب ايليه‌لر
وآخر اسكله‌يه ايلتمكه مانع اولميه‌لر وحادث اولان قصابيـه

ورفت وباج یساق قولی اوچیوز آقچه‌دن زیاده سلامتلك رسمی طلب اولنمیه جزایرغرب قورصانلری لیمانینه واردقلرنده رعایت اولنوب باروت وقورشون ویلکن وسائر آلات ویریلوب لکن مزبورلر فرانجه تجارلرینه راست کلدکلرنده اسیر ومالرین غارت ایدرلر ایمش مرحوم جد بزرکوارمز طاب ثراه زماننده بالدفعات تنبیه اولنوب متنبه اولمیوب تعدی اوزره ایمشلر بو خصوصه دخی رضای همایونم یوقدر او مقوله فرانجه‌لولردن اسیر وار ایسه اطلاق اولنوب مالری بیقصور ویریله من بعد متنبه اولمیان قورصانلرك شناعت ایلدوکن مشارالیه نامه ایله اعلام ایلدکده قنغی بکلر بکی زماننده اولور ایسه اولسون اول بکلر بکی معزول اولوب غارت اولنان آلاتلری تضمین ایتدیریله بوخصوص ایچون دفعاتله تنبیه اولنمشیکن مفید اولمدقلری اجلدن امر شریفمه امتثال ایتمزلر ایسه آنلر دخی فرانجه ولایتنه واردقلرنده فرانجه پادشاهی طرفندن قلعه‌لرینه ولیمانلرینه قبول ایلمیوب فسادلرك دفع ایچون تقید ایلدکلرنده عقد اولنان عهده خلل ویرمز دیو اجدادمز زماننده ویریلان حکم شریفك مضمونی کما کان مقرر اوله وجزایر وتونسه تابع اوستورغه کورفزین نام محللرده اجداد عظامم طاب ثراهم زمانلرنده فرانجه‌لویه مرجان وبالق صید ایلملری ایچون حکملر ویریلمش اولندن جاری اولان عادت اوزره اول محللرده کما کان مرجان وبالق صید ایلیه‌لر وخارجدن کمسنه یه دخل ایتدیرلمیه وایاچیلری خدمتنده اولان ترجمانلری اولیکلدوکی اوزره خراجدن وقصابیه‌دن وسائر تکالیف عرفیه‌دن معاف

اوله‌لر وفرانچه تجارت کمیلرینه تحمیل ایلدکلری متاعدن ایلچیلرینه
وقونسلوسلرینه عائد اولان رسملرین ویاپلاج حقلرین بیقصور
ویروب عناد ومخالفت ایلمیه‌لر وفرانچه‌لولرك بری بری ارالرنده
قانه یاخود آخر شناعت واقع اولور ایسه ایلچیلری وقونسلوسلری
آیینلری اوزره کوروب فصل ایلمیوب ضابطلرمزدن بر فرد دخل
وتعرض ایلمیه‌لر وتاجرلرینك احوالی ایچون نصب ایلدکلری
قونسلوسلردن بعض کمسنه‌لر دعوا ایتدکلرنده کمدولرین حبس
ایدوب اولرین مهرلیوب تعدی ایتمیه‌لر قونسلوسلری ایدعواسی
اولنلرك خصوصی آستانهٔ سعادتمزده استماع اولنه ذکر اولنان
موادك خلافنه مقدم ومؤخر امر شریف ابراز اولنور ایسه
استماع اولنمیوب عهد نامهٔ همایون موجبنجه عمل اولنه ومشارالیهك
سلسلهٔ نسلی ملت مسیحیه وملوك طوایف عیسویه میاننده
مشهور اولان قراللر وبانلردن مقدم مقالید حکومت مفوض
ومسلم اولدیغندن ماعدا آبا واجداد عوالی نشانمزك زماندن
بو آنه کلنجه عتبهٔ علیهٔ عدالت عنوانمزه دخی جمله قراللردن
زیاده خلوص بال ایله دوستلق ایدوب شیمدی‌یه دك ماینده
نقض عهد وامان ونکث میثاق وایمان اولمیوب سدهٔ سعادتمزه
کمال اخلاص ایله اختصاصده ثابت قدم وراسخ دم اولیکلدوکی
اجلدن آستانهٔ سعادت آشیانمزده مقیم اولان فرانچه ایلچیلری
دیوان بلند ایوانمزه کلدکلرنده وزرای عظام ومشیران ذوی
الاحترامزه واردقلرنده اسپانیا وسائر قراللرك ایلچیلرینك

اوزرلرينه قديمدن اوله كلديكى اوزره تقدم وتصدر ايليه‌لر
وهدايا ولباسلرى ومأكولات ومشروباتلرى مترسى ايچون اقچه‌لريله
كتوردكلرى نسنه‌لردن كمرك وباج طلب اولنميه وبندرلرده اولان
بايلوسلرى دخى اسپانيا وسائر قراللرك بايلوسلرينه آستانهٔ
سعادتمده جارى اولديغى اوزره تقدم وتصدر ايليه‌لر وفرانچه
لولرك كندىماللرى وسائر اسبابلريله قاليونلرى وسائر كميلرى
جميع زمانده اسكله‌لره وليمانلره وسائر ممالك محروسه‌مزه
ايشلياناٰر امن وامان اوزره كلوب كيدوب انك كبى درياده
فورتنه مضايقه ويروب كميلرينه معاونت لازم اولدقده اول محلده
حاضر بولنان اكر خاصه كميلر خلقيدر واكر غيريدر معاونت
ومظاهرت ايليه‌لر وقاليونلرينك سردارى ورؤساسنك مختارى
قپودانلرك قائممقامى رعايتك اهتمامى خصوصنده دقيقه فوت
اولنميوب اقچه‌لرى ايله زاد وزواده‌لرى تداركنده سعى واهتمام
ايليه‌لر واكر شدت روزكار ايله دكز كميلرين قرايه آتارايسه
بكلر وقاضيلر وغيريلر معاونت ايدوب قورتولان اسباب واموال
كيرو كندولرينه ويريلوب دخل اولنميه وبالجمله اكر قوريده
واكر درياده كندو حالنده يوربيان فرانچه‌لو اولوب امان
اوزره كلوب كيدن تجار طائفه‌سى واول ديار تاجرلرى وترجمانلرى
وسائر آدملرى دريادن وقره‌دن ممالك محروسه‌مه كلوب بيع
وشرا وتجارت ايليوب شولكه رسوم عاديه وقونسلوسلق حقيدر
عادت وقانون اوزره ويردكلرندن صكره كليشده وكيدشده
قپودانلردن ودرياده يوربيان خاصه وكوكللو رئيسلردن وغيريدن

وعساكر خلقندن كمسنه مانع اولميه وتجار طائفه‌سنك رضالرى يوغيكن بعض متاع جبراً اوزرلرينه بيراغوب تعدى اولنميه وفرانچه‌لودن برى مديون اولسه بورجلودن طلب اولنوب اكر كفيل دكل ايسه آخر كمسنه طوتيلوب طلب اولنميه واكر مرد اولسه اسباب واموالنه كمسنه دخل ايتميه كيمه وصيت ايدر ايسه اكا ويريله اكر وصيتسز موت اولور ايسه قونسلوسلرى معرفتيله اول يرلو يولداشنه ويريله بيت المالجيلر وقساملر دخل ايلميه فرانچه تاجرلرى وترجمانلرى وقونسلوسلرى ممالك محروسه‌مده بيع وشرا وتجارت وكفالت خصوصلرنده وسائر امور شرعيه‌ده قاضى‌يه واروب ثبت سجل ايتديروب ويا حجت آلالر صكره نزاع اولورسه حجت وسجله نظر اولنوب موجبى ايله عمل اولنه ايكيسندن برى اولميوب مجرد شاهد زور اقامت ايدوب خلاف شرع شريف نسنه دعوا ايدرلر ايسه مادامكه قاضيلردن حجتلرى اولميوب سجله مقيد بولنميه انك كبى تزوير ايتديرلميوب خلاف شرع شريف اولان دعوالرى استماع اولنميه وبعض كمسنه‌لر بزه شتم ايلديكز ديو مجرد جلب واخذ ايچون خلاف شرع شريف رنجيده ايدرلر ايسه منع ودفع اولنه بونلردن برى دين ايدنسه وياخود بروجهله متهم اولوب غيبت ايلسه انك ايچون كوناهسز كفيل اوليان آخردن كمسنه رنجيده اولنوب طوتلميه وفرانچه‌لويه متعلق اسير بولنور ايسه ايلچيلرى وقونسلوسلرى تعيين ايليوب فرانچه‌لودر درلر ايسه انك كبيلر صاحبلرى ويا وكيللرى

ایله سدهٔ سعادتمه کوندریله قضیه‌سی کوریله فرانچه‌لودنه ممالك
محروسه‌مده تمکن ایدنلردنه خراج طلب اولنمیه اسکندریه وطرابلس
شام وجزایر وسائر یرلرك اسکله‌لرنده نصب اولنمش قونسلو-
سلرینك یرینه اول خدمت عهده‌سندن کلور بر آدملرك تعیین
ایدوب کوندردکلرنده کیمسنه مانع اولمیه وتکالیف عرفیه‌دن معاف اوله
فرانچه تجاری ایله بر کیمسنه‌نك نزاعی اولسه قاضی‌یه واردقده فرانچه
لونك ترجمانلری حاضر بولنماز ایسه قاضی دعوالرین استماع ایتمیه
اکر ترجمانلری مهم مصالحده ایسه کلنجه توقف اولنه اما آنلر دخی
تعلل ایدوب ترجمانمز حاضر دکلدر دیو عوق ایتمیوب ترجمانلرین
احضار ایلیه و اکر فرانچه‌لولرك بری بری ایله نزاعلری اولسه
ایلچیلری وقونسلوسلری عادتلرنجه کوروب فصل ایده کیمسنه مانع اولمیه
وفرانچه کمیلری عادت وقانون اوزره استانبولده ارانوب کیتدکدن
نصکره قانون قدیم اوزره بر دخی بوغاز حصارلری اوکنده
ارانوب اجازت ویریلورایمش حالا قانون قدیمه مخالف کلیبولیده
دخی ارانورایمش من بعد عادت قدیمه موجبنجه بوغاز حصارلری
اوکنده ارانوب کیده وممالك محروسه‌مدن دریا یوزینه چیقان
کمیلر وقدرغه‌لر ودونمالر دریاده فرانچه کمیلرینه بولشدقده بری
بری ایله دوستلق ایدوب ضرر وزیان ایتمیه‌لر مادامکه کندو
رضالری ایله هدیه ویرمیه‌لر جبراً الت واسبابلرین وامرداوغلا-
نلرین وغیری نسنه‌لرین آلوب تعدی ایتمیه‌لر وندکلو ویریلان
عهدنامهٔ همایونده مسطور اولان خصوصلر فرانچه‌لو حقنده

دخی مقرر اولوب شرع قویم وعهد نامهٔ همایونمه مغایر کلسنه
مانع ومزاحم ومتخاصم اولمیه مزبور قالیونلر وکیلر ممالك
محروسه‌مه کلدکلرنده ضبط وصیانت اولنوب امین وسالم کیرو
کیده‌لر واکر اسباب واموال یغما اولنمش بولنور ایسه غارت
اولنان اسباب واموالك وآدملرك ظهوره کلسی بابنده سعی اقدام
اولنوب اهل فساد هر کیم اولور ایسه اواسون کرکی کبی
حقلرندن کلنه بکلربکیلر وسنجاق بکلری وقپودانلر قوللرم
وقاضیلر وامینلر وخاصه وکوکالو رئیسلر وعموماً ممالك محروسه‌م
اهالیسی اشبو عهد نامهٔ همایونمك مضمون معدلت مقرونی ایله
عمل ایلیوب قطعاً خلافنه جواز کوسترلمیه شویله‌که فرمان قضا
جریانمه مخالفت ومعاندت اوزره اولوب ساعی بالفساد اولان طائفهٔ
طاغیه‌دن اوله‌لر اولمقوله‌لره امان وزمان ویرلمیوب حقلرندن
کلنه‌که سائرلرینه موجب عبرت واقع اوله وبالجمله مرحوم
ومغفور له (سلطان سلیمان) خان واجداد عظامم انار الله تعالی
براهینهم زمان شریفلرنده عنایت اولنان عهد نامه‌لر موجبنجه
عقد اولنان عهد وامانه مخالف اصلا دخل وتعرض ایتدیرلمیه
وبوندن اقدم استانهٔ سعادتمزده مستقل ایلچیلری اولمیان حربی
طائفه فرانچه پادشاهی بیرغی آلتنده تجارت وزیارت ایچون ممالك
محروسه‌مه کلوب کتمکله اجداد عظامم طاب ثراهم زمانلرنده
اذن همایون ویریلوب فرانچه‌لولره ویریلان عهدنامه‌لرده دخی
مسطور ایکن بعده بعض علت سببی ایله طائفهٔ مزبوره ممالك
محروسه‌مه کلیت اوزره کلمکدن منع وعهد نامه‌لرندن اخراج

اولنمشلر ایدی مقدما مشارالیه فرانچه پادشاهی سدهٔ سعادت مأبلرینه نامه کوندروب حربیلر تجارتدن منع اولندقلری تقدیرجه قدس شریف زیارتنه اولدن واره کلدکلری اوزره واروب کلوب رنجیده اولنمیه‌لر وبعد زمان طائفهٔ مزبوره‌یه تجارت ایچون ممالك محروسه‌مه کلوب کتمکه رخصت ویریلور ایسه اول زمانده کیرولر فرانچه بایراغی آلتنده کلوب کیدوب تجارت ایده‌لر دیو التماس ایتمکین موی الیه فرانچه پادشاهنك اباعن جد اجداد عظامم زماننده الی هذه الآن عتبهٔ علیه‌مزه اولان قدیمی دوستلغه رعایتاً رجاسی مقبول همایونلری اولوب فرمان عالیشانلری شویله صادر اولمشکه ملت نصارادن مشارالیه فرانچه پادشاهی ایله دوستلق اوزره اولان حربیلردن قدس شریف زیارتنه عزیمت ایلیانلر اولدن کلدکلری اوزره کیرو امن وامان ایله کندو حاللرنده کلوب کیدوب زیارت ایتمك استدکلرنده کلشده وکیدشده رنجیده ودرمیده اولنمیه‌لر وبعد زمان طائفهٔ مزبوره‌یه ممالك محروسه‌مه تجارت ایچون کلوب کتمکه اذن همایون ویرلمك اقتضا ایدر ایسه اول زمان اسلوب سابق اوزره فرانچه پادشاهی بیراغی آلتنده کلوب کیدوب آخرك بیراغی آلتنده کلوب کتمکه قطعیاً رضا کوسترلمیه وبو وجه مشروح اوزره قدیمدن اجداد عظامم زمانلرندن بو آنه دکین الّرنده اولان مفصل ومصرح عهدنامهٔ همایونلری حالا تجدید وفیما بعد ذکر اولنان موادی الحاق اولنمغله خط همایون سعادتمقرونمله صادر اولان فرمان

عاليشانم موجبنجه جملهدن برى فرانچهيه تابع اولانه يسقيوسلر وسائر فرنك مذهبنده اولانه رهبانه طائفهسى هرنه جنسدنه اولور ايسه اولسونه ممالك پادشاهيده قديمدنه اولدقلرى يرلرده كندو حاللرنده اولوب آيينلرينى اجرا ايلدكلرنده كمسنه مانع اولميه وقدس شريف داخلنده وخارجنده وقمامه نام كليساده قديمدن اوله كلديكى اوزره تمكن ايلايان فرنك راهبلرينك حالا ساكن اولوب اللرنده اولان زيارتكاهلرينه كما كان فرنك راهبلرينك اللرنده اولوب كمسنه دخل ايتميه وتكاليف طلبيله رنجيده ايلميهلر ودعوالرى ظهور ايلدكده محلنده فصل اولمز ايسه استانهٔ سعادته حواله اولنه وقدس شريفه وارنه فرانسه وآنلره تابع اولانه هرنه جنسدنه اولور ايسه وارمدده وكلمدده دخل ايتميهلر حالا غلطهده اولان يزويت وقپوچين نام ايكى فرانچه رهبان طائفهلرى قديمدن اللرنده اولان ايكى كليسالرى ينه اللرنده ضبط وتصرفلرنده اولوب اول كليسالرك برى احراق اولنمغله اذن شرعله تعمير اولنوب ينه كل اول قپو چين اللرنده اولوب رنجيده اولنميهلر كذلك ازميرده وصيداده واسكندريهده وسائر اسكلهلردهاولان فرانسز طائفهسنك كليسالرينه دخل اولنميه وبو بهانه ايلهاقچهلرين آلميهلر وغلطهده اولان بيمار خانهلرنده كندو حاللرنده انجيل تلاوت ايلدكلرندهرنجيدهاولنميهلر فرانچه تجارى ممالك محروسهيه كتوردكلرى وآلوب كوتوردكلرى امتعهلردن قديمدن بو آنه دكين يوزده بش ويروب لكن دولت عليهنك قديمى دوستلرندن

اولمغله يوزده اوچ كمرك ويرمك اوزره مجدداً اللرنده اولان عهدنامهٔ همايونلرينه الحاق اولنمق بابنده استدعای عنايت ايتمكين رجالری حيز قبولده واقع اولوب وجه مشروح اوزره ويروب زياده طلب اولنميه وكمركلرين ادا ايلدكلرنده ممالك محروسه‌ده جاری اولان نقود خزينهٔ عامره‌يه آلنديغی منوال اوزره آلنوب نقصان وزياده طلبيله رنجيده اولنميه‌لر وآستانهٔ سعادتده ايلچيلری وقونسلوسلری وكتخدالری اولمان پرتقال وصجليه وقتالان ومسنه وانقونه وسائر حربی طائفه‌سندن فرانچه پادشاهنك بيراغی آلتنده قديمدن كلدكلری اوزره اختيارلری ايله كلنلر كندو حاللرنده اولوب صلح وصلاحه مغاير وضع وحركت كندولردن صادر اولمدقچه سائر فرانسزلر كبی كمركلرين ويروب كمسنه دخل ايليه مصدريه‌يی انكليز تجاری ويردكلری اوزره انلر دخی استانبولده وغلطه‌ده اولان مصدريه‌جيلره ويروب زياده طلب اولنميه وامنا زياده كمرك تحصيل ايچون متاعلرين زياده بهايه طوترلر ايسه اقچه يرينه متاع آلوب مخالفت ايليه‌لر وبركره كمركی ادا اولنمش ايسه وجتك تكرار كمركی طلب اولنميه وكمركلرين امنا آلدقلرنده اداتذكره‌لرين ويروب آخر اسكله‌يه كوتورمكه مانع اولميوب وتكرار بر اسكله‌ده كمرك طلبيله رنجيده اولنميه وفرانچه قونسلوسلری وانلره تابع اولان رهبان وتجار طائفه‌سی وترجمانلری كندو نفسلری ايچون معتاد معينه قدر اولرنده شيره صيقوب وطشره‌دن خمر كتوروب استعمال ايلدكلرنده رنجيده اولنميه‌لر وديت بيك اقچه‌دن زياده اولان دعوالری

دیوان همایونده استماع اولنوب غیری یرده استماع اولنمیه وفرا-
نچه‌لولر اولدیغی محله‌لرده قاتل واقع اولسه اول محله‌لرده بولنان
فرانچه‌لولره مادامکه اوزرینه برنسنه ثابت اولمدقچه جریمه‌نامیله
بن بعدرنجیده ورمیده اولنمیه‌وایلچیلری خدمتنده اولان ترجمانلر
فرانچه‌لولره عنایت اولنانه معافیت اتلرك مقننده دخی مقرر اوله
ذکراولنان عهدومیثاق اوزره مادامکه مشارالیه فرانچه پادشاهی
سدهٔ سعادت پناهمزه صداقت واخلاصده ثابت قدم وراسخ دم
اوله بندخی دوستلغی قبول ایدوب عهد ویمین ایدرمکه یرلزی
وکوکلری یوقدن وار ایدن خدای متعال حقیچون واجداد
عظامم طاب ثراهم روحلریچون بو طرفدن دخی خلاف عهد
ومیثاق ومغایر عهد ووفاق ایش اولمیوب اشبو عهدنامهٔ
همایون سعادتمقرونمك مضمون شریفی ایله عمل اولنه تحریراً
فی الیوم العاشر شهر صفر الخیر سنه رابع وثمانین والف .

فهرست

صحيفه

٥ افادهٔ مؤلف
٩ مدخل

﴿ برنجی باب — تابعیت ﴾

٣١ برنجی فصل — مطالعات عموميه
٤١ ایکنجی فصل — تابعيت اصليه
٤١ ١ — نسل اساسی
٥١ ٢ — مولد اساسی
٥٤ ٣ — بعض قوانين اجنبيه
٦٨ ٤ — تابعيت اصليه تعيينده اختلاف ظهوری
٧٦ اوچنجی فصل — تابعيت مكسوبه
٧٦ ١ — تلسيق
٧٩ معلومات تاريخيه
٨٢ ممالك عثمانيه‌ده تلسيق
٨٩ ٢ — تابعيت عثمانيه‌نك ضياعی
٩٥ ٣ — ازدواجك قادينك صفتنه تأثيری
١٠١ ٤ — الحاق اراضينك تابعيته تأثيری
١٠٨ ٥ — بعض قوانين اجنبيه
١٢٨ ٦ — تابعيت مكسوبه‌يه متعلق اختلاف قوانين
١٣٣ دردنجی فصل — تابعيته متعلق دعاوئ مختلطه

صحیفه

۱۳۵ ﴿ ایکنجی باب — اجنبیلر ﴾
۱۳۸ برنجی فصل — معلومات تاریخیه
۱۵٤ ایکنجی فصل — ممالك شاهانه ده اجنبیلرك حقوق عمومیه دن صورت استفاده سی
۱۷۳ اوچنجی فصل — ممالك شاهانه ده اجنبیلرك حقوق خصوصیه دن صورت استفاده سی
۱۸٦ دردنجی فصل — ممالك شاهانه ده مظهر مساعده اولان اجنبیلر
۱۹۱ بشنجی فصل — ممالك شاهانه ده اشخاص معنویهٔ اجنبیه
۲۰۱ آلتنجی فصل — بعض ممالك اجنبیه ده جاری اصول
۲۰۱ ۱ ـ انکلتره و شمالی آمریقا اصولی
۲۰٦ ۲ ـ اوروپا دولتلری اصولی
۲۱۷ ۳ ـ جنوبی آمریقا اصولی
۲۱۹ ﴿ اوچنجی باب — اختلاف قوانین ﴾
۲۲۱ برنجی فصل — قواعد نظریه
۲۲۱ ۱ ـ استاتو نظریه سی
۲۲۳ ۲ ـ شخصیت قوانین
۲۳۳ ۳ ـ قوانین عثمانیه نك حاکمیت ملکیه سی
۲۳٦ ٤ ـ بعض قوانین اجنبیه
۲٤۲ ایکنجی فصل — افرادك شخصلرینه متعلق اختلاف قوانین
۲٤۲ ۱ ـ نفوس وقوعاتی
۲٤٤ ۲ ـ احکام مفقود

صحیفه

٢٤٩ اوچنجی فصل ــ افرادك عائله ایله اولان مناسباتنه متعلق اختلاف قوانین

٢٤٩ ١ ـ نكاح

٢٥٨ نكاحك مراسم خارجیه‌سی

٢٦٣ ازدواجك زوجین ایله اولادك مناسباتنه تأثیری

٢٦٧ ٢ ـ طلاق، افتراق، فسخ نكاح

٢٧٧ ٣ ـ نسب

٢٨٨ ٤ ـ اولاد طبیعیه‌نك مشروعیت اكتسابی

٢٨٩ ٥ ـ دعی

٢٩٢ دردنجی فصل ـ افرادك تصرفاتی ایله اولان مناسباتنه متعلق اختلاف قوانین

٢٩٢ ١ ـ حقوق عینیه

٢٩٤ حق تصرف

٢٩٨ قیود

٣٠٣ تأمینات عینیه

٣٠٧ ٢ ـ حقوق شخصیه

٣١١ قامبیو مقاوله‌سی

٣١٩ ٣ ـ حق احداث واختراع

حقوق ادبیه

٣٢١ حقوق تجاریه وصناعیه

صحيفه

٣٢٣ ٤ ـ تصرفات استخلافيه‌نك انتقالى

٣٣٦ ﴿ دردنجى باب ـ صلاحيت واصول محاكمه ﴾

٣٣٧ برنجى فصل ـ ممالك عثمانيه‌ده‌كى تبعهٔ اجنبيه حقنده محاكم عثمانيه‌نك صلاحيتى

٣٣٧ ١ ـ عثمانلى ايله اجنبى اره‌سنده متحدث دعاوى

٣٥٥ ٢ ـ اجنبيلر آراسنده متحدث دعاوى

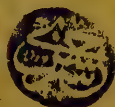
٣٦٠ ايكنجى فصل ـ اجنبيلره تطبيق اولنان اصول محاكمه

٣٦٤ اوچنجى فصل ـ اعلامات اجنبيه‌نك تأثيراتى

٣٦٧ دردنجى فصل ـ حقوق خصوصيهٔ دول نقطهٔ نظرنده افلاس

٣٨٣ لاحقه

قصبار مطبعه‌سى

